Moartea unei animatoare

În anul 1959, Vanessa Clyde era o adevărată raritate locală a oraşului Glasgow, o prostituată de înaltă clasă.

Urmase cursurile de pedagogie şi predase la clasele mici, în şcoala primară din Rutherglen, situată ia periferia oraşului Glasgow, până în 1957, când se pare că prostituţia a devenit ocupaţia ei permanentă.

„Mi-a spus odată că intrase în joc accidental”, declară Dinah Lewis, într-o perioadă asistentă socială psihiatrică, care a cunoscut-o pe Vanessa cu ocazia singurei sale fricţiuni cu legea.

„Pe-atunci avea nouăsprezece ani, era încă studentă şi ducea lipsă de bani pentru mâncare, cărţi şi chirie. Avea o bursă destul de decentă, însă îi dădea mult prea mult din ea tatălui ei văduv.

Era un târâie-brâu clasic, un individ, realmente, respingător, cu burta umflată de bere, o cardiopatie imaginară şi o fiică încredinţată că-i strălucea soarele din târtiţă”.

Vanessa i s-a plâns despre mizerabila ei situaţie financiară unei prietene, tot studentă, care locuia în aceeaşi clădire unde închiriase ea o cameră.

Prietena i-a spus de-a dreptul că, dacă avea într-adevăr nevoie de bani şi nu era prea mofturoasă cu privire la modul de a-i câştiga, se putea scoate un beneficiu bun şi regulat din circuitul de hoteluri şi baruri ale oraşului Glasgow.

„Cealaltă fată se prostitua în weekend-uri, de

vreun an”, continuă Lewis. „În anii ’50, nu era un lucru prea ieşit din comun. Un procentaj din tinerele femei care erau studente, sau lucrau în meserii prost plătite, ieşeau adeseori la agăţat.

Le era mai greu să găsească slujbe cu normă parţială. În general, câmpul muncii încă mai era orientat spre bărbaţi, iar când o femeie putea primi un post, leafa era de obicei îngrozitoare şi întotdeauna mult mai mică decât cea pe care ar fi primit-o un bărbat pentru aceeaşi activitate.

Prietena Vanessei a spus că aduna zece lire sterline pentru o seară de muncă, ceea ce reprezenta un câştig mediu, fiindcă şi ea avea o. frumuseţe medie. Când avea chef, făcea trotuarul două-trei nopţi la rând şi strângea destul ca să-i ajungă comod pentru câteva săptămâni. A spus că Vanessa putea câştiga mult mai mult, fiind o blondă veritabilă, cu trup bun, cărnos, şi înfăţişare distinsă”.

Vanessa n-a fost şocată de această propunere, dar. a bănuit că munca era periculoasă şi n-a urmat sfatul prietenei.

Pe măsură ce trecea timpul însă situaţia financiară i s-a înrăutăţit, iar o ciocnire deosebit de neplăcută cu bancherul – întâlnire cu ocazia căreia acesta i-a luat carnetul de cecuri şi i l-a rupt în două – a trimis-o înapoi la prietena ei, ca să-i ceară detalii despre posibilitatea de a intra în ocupaţia cu program parţial.

„După primul client”, relatează Lewis, „a crezut că niciodată n-avea să-şi mai revină din şocul a ceea ce se silise să facă, cu un om complet străin. Nu că era virgină, sau aşa ceva, dar

experienţele ei sexuale de până atunci fuseseră foarte convenţionale şi nu era pregătită pentru excesele necontrolate ale circuitului de hoteluri”.

Au fost necesare mari eforturi şi o stare de disperare reală, pentru a o determina să facă primul pas, iar după aceea aproape nu-i venea să creadă că mersese până la capăt. E ciudat cât de multe fete spun asta, iar apoi nici nu ştii când au ajuns să-şi câştige existenţa exclusiv din prostituţie”.

La prima tentativă, Vanessa s-a lăsat agăţată într-un bar de hotel, de către un bărbat cu aspect neliniştit, care vorbea bâlbâit şi părea aproape la fel de nervos ca ea.

Avea o cameră într-un alt hotel şi, pe drum într-acolo, într-un taxi, s-a aşezat în capătul opus al banchetei şi nu i-a vorbit deloc Vanessei., Acest lucru i-a înrăutăţit nervozitatea, tipul nu spunea nimic, tăcerea se prelungea, iar ea avea timp să se neliniştească.

Mi-a spus că, la coborârea din taxi, aproape a luat-o la fugă, dar îşi tot reamintea că era săracă, avea datorii şi, pentru doar câteva minute de nefericire, putea scăpa de multe neajunsuri ale situaţiei ei.

În camera clientului, acesta a continuat să n-o atingă. În schimb, a băut rapid cam vreo două pahare de whisky, după care i-a comunicat ce voia să facă. Nu s-a uitat la ea când i-a spus şi, când a terminat de vorbit, Vanessa era sigură că avea s-o tulească”. În cele din urmă, n-a plecat până nu şi-a câştigat banii – zece lire şi un supliment de mărunţiş pentru taxiul până acasă.

După aceea, timp de trei zile încheiate, n-a reuşit să se împace cu gândul la ceea ce făcuse, dar pe la sfârşitul săptămânii începuse să vadă în perspectivă şi, odată cu asta, să aibă simţul proporţiilor. Vanessa şi-a dat seama că scosese bani foarte frumoşi şi nu se angajase în ceva ce-ar fi numit activitate sexuală.

Mai mult, băgase în buzunar zece lire date de bunăvoie de un om care n-o atinsese nici cu un deget, în tot timpul tranzacţiei.

„În cele din urmă, a ajuns la gâdsul raţiunii”, comentează Lewis., Aşa se întâmplă de obicei. A adoptat cea mai optimistă viziune posibilă, care îi putea uşura reluarea experienţei. Mi-a spus că şi-a rânduit faptele clar în minte, astfel încât să poată cântări totul logic, neemotiv, şi să hotărască dacă, în fond, fusese vătămată, sau atât de tulburată şi de îndurerată, încât n-ar mai fi putut-o apuca din nou pe acelaşi drum, când avea nevoie de un ban în plus”.

Pentru oricine din domeniul prostituţiei sau de pe scena psihiatrică, încă de pe-atunci, tranzacţia dintre Vanessa şi client nu era foarte neobişnuită. De fapt, era chiar blândă, fiindcă nici măcar nu trebuise să se dezbrace.

Tot ce făcuse fusese să îngenuncheze călare pe el, în timp ce stătea culcat pe o muşama, şi să-i urineze pe faţă. Bizar lucru, mai ales pentru o fată care nu mai auzise niciodată de asemenea lucruri, dar nu atât de traumatic ca alte devieri sexuale.

„În cele din urmă, timpul şi-a făcut datoria ca de obicei, nivelând totul, iar Vanessa a ajuns la concluzia că, la naiba, au fost bani câştigaţi pe

gratis. Şocul se datorase pur şi simplu *ineditului* experienţei, caracterului neconvenţional al acesteia.

Dincolo de orice capacitate a moravurilor uşoare, era o pragmatică şi a hotărât că se putea adapta la orice noutate, dacă preţul corespundea”.

Lewis consideră că, după acel moment de acceptare, Vanessa hotărâse – la nivelul subconştientului, cel puţin – ce direcţie profesională avea să adopte în cele din urmă. Pedagogia nu avusese niciodată efect asupra entuziasmului ei, deşi părea să aibă un talent autentic ca învăţătoare.

„Oricum o privea, prostituţia era cea mai şic muncă din lume. Renta mai mult decât oricare altă slujbă pe care şi-ar fi imaginat că o putea primi.

Prima sumă fusese câştigată foarte simplu şi, dacă se întinase cineva, acela era clientul. Vanessa scăpase nevătămată şi rămăsese cu echivalentul lefii de învăţătoare pe o săptămână”.

Singurul contact al Vanessei cu legea s-a produs pe la începutul carierei, când a fost suficient de imprudentă ca să cadă într-o capcană a poliţiei, întinsă la cererea unei administraţii de hotel. Vanessa a ajuns în instanţă şi a fost doar amendată, dar i-a mărturisit lui Dinah Lewis că niciodată n-avea să se mai lase pusă într-o asemenea situaţie umilitoare.

„Mi-a spus că dăduse atât de multă atenţie altor aspecte ale meseriei, încât omisese unele procedee tactice, ca de pildă atenţia acordată poliţiştilor ce pândeau”.

Celelalte aspecte ale muncii induseseră

cultivarea unei clientele mai interesate în fetişuri şi perversiuni minore decât în sexul convenţional: „Încerc să mă concentrez asupra acelora care preferă mai degrabă să le fac eu lor diverse lucruri, decât viceversa”, i-a declarat ea lui Lewis.

Planul consta în a-şi stabili o listă de clienţi regulaţi, a o pune în aplicare conform unui sistem de întâlniri stabilite şi, în cele din urmă, a ajunge la un nivel de comerţ stabil care să nu mai presupună oferirea serviciilor.

În afară de Dinah Lewis, nu se ştie că Vanessa Clyde să mai fi avut şi alţi confidenţi şi, după un an, a întrerupt legătura cu Lewis. Prin urmare, datele cunoscute despre viaţa de animatoare a Vanessei sunt foarte superficiale.

Dosarul ei arată că îşi făcea meseria la domiciliile clienţilor, în camerele lor de hotel sau într-un apartament pe care-l avea în cartierul de categorie medie Byres Road, din Glasgow.

Nu avea peşte şi niciun dosar la poliţie, cu excepţia acelei inculpări pentru prostituţie. Noii clienţi erau găsiţi prin recomandări personale. Printre cei mai bănoşi clienţi ai Vanessei se numărau trei ofiţeri superiori de poliţie – niciunul nefiind angajat în Poliţia Glasgow – şi un reputat avocat pledant penal.

Se socoteşte că activitatea de prostituţie a Vanessei a durat doar puţin peste douăzeci şi trei de luni, la o săptămână după împlinirea vârstei de douăzeci şi doi de ani, până cu câteva zile înainte de a fi împlinit douăzeci şi patru.

În zorii zilei de 15 februarie 1959, trupul neînsufleţit al Vanessei a fost găsit în curtea din

spate a unui bloc de locuinţe din Gallowgate, în centrul oraşului Glasgow.

Atârna de un gard metalic, cu subsuoara străpunsă de o ţeapă. Maşina ei, un *Rover 90* nou, era parcată la două străzi distanţă.

Doctorul Peter Strachan, lector pensionar în criminologie, domiciliat actualmente în La Jolla, California, lucra ca patolog criminalist la Glasgow, în momentul asasinării Vanessei.

Procuratorul fiscal l-a însărcinat pe doctorul Strachan să efectueze examenul post-mortem asupra trupului Vanessei.

„Fusese omorâtă în bătaie”, povesteşte el. „Vânătăile se intensifică şi se întind după moarte şi, când am văzut eu cadavrul, adică la aproximativ douăsprezece ore după deces, avea abdomenul, braţele şi picioarele acoperite de enorme pete vinete, ici şi colo aproape negre, iar abdomenul era lovit şi moale, indicând leziuni interne extinse”.

Conform notelor de autopsie, examenul superficial a revelat fracturi costale bilaterale, ruperea dinţilor din faţă şi rădăcinile câtorva incisivi ieşind prin gingii şi buze. Mandibula şi oasele craniene frontale erau fracturate; capul îi fusese lovit repetat de o suprafaţă solidă (un zid de cărămizi, după cum a reieşit), iar părul era încleiat de ţesut cerebral.

La doar câteva ore după transportarea cadavrului la morgă, doctorul Strachan a efectuat o necropsie Crown completă.

A constatat că Vanessa Clyde suferise o ruptură de ficat, ruptură de splină, sfâşierea

intestinului gros în trei locuri şi fracturarea a şase coaste.

Loviturile repetate făcuseră ca o coastă ruptă să producă o profundă rană, străpungând plămânul stâng. Majoritatea oaselor faciale erau zdrobite, iar o fractură cominutivă a craniului vătămase masiv creierul. De sub două unghii s-au prelevat particule de iarbă, pământ şi argilă, precum şi fragmente de ţesut negricios, cleios.

În momentul autopsiei, substanţa nu a prezentat nicio semnificaţie vizibilă, dar specimenele au fost depuse într-o fiolă şi păstrate.

„Cauzele decesului Vanessei Clyde au fost multiple”, declară doctorul Strachan. „Oricare din traumatismele majore putea să fi fost acela care o ucisese şi, întrucât toate se produseseră într-un interval de timp atât de scurt, fără nicio configuraţie sistematică perceptibilă, era imposibil să se reconstituie o succesiune progresivă a vătămărilor.

Am certificat cauza morţii constând în leziuni multiple. La un moment dat, în timpul bătăii, inima pur şi simplu a cedat”.

Având în vedere profesiunea Vanessei, nu era posibil să se spună dacă fusese agresată sexual cu ocazia asasinării.

La un moment dat, în cursul serii, avusese contact sexual – s-a găsit spermă pe o sondă extrasă din vagin, iar examenul microscopic imediat a demonstrat că era relativ proaspătă. În acel stadiu de dezvoltare a ştiinţei criminalistice, din analiza spermei nu era posibil să se obţină profilul A.D.N., şi nici măcar grupa sanguină.

Detectivii şi tehnicienii s-au prezentat imediat la apartamentul Vanessei Clyde şi l-au cercetat amănunţit. Printre diferitele obiectele pe care le-au ridicat pentru examenele ulterioare se numărau trei caiete conţinând numele zecilor de clienţi, cu detalii privitoare la parteneri şi sumele plătite de aceştia. Figurau şaizeci şi doi de bărbaţi în total.

A fost o investigaţie de tot coşmarul", îşi aminteşte Strachan. „Instituţia legii nimerise peste genul de animatoare care putea compromite consilii administrative întregi şi, poate, o primărie sau două. Probabil că niciunul dintre clienţii ei nu-şi dăduse seama vreodată cât de periculoasă potenţial era.

În acele caiete existau câteva nume foarte importante şi nu puteam spune poliţiei nimic care să ajute la scurtarea listei de ştabi pe care trebuia să-i interogheze.

Recunosc că, într-un mod pervers, îmi plăcea să-mi imaginez foiala foştilor clienţi ai Vanessei Clyde când erau confruntaţi cu aventurile lor, dar acest fapt nu-mi afecta vigilenţa, vă dau cuvântul meu. Realmente nu le puteam spune mare lucru poliţiştilor – care căutau un om capabil să omoare în bătaie o femeie tânără şi sănătoasă. Punct.

Nu aveam probe materiale prin care s-o putem pune în legătură cu ucigaşul, şi nici idee de metoda pe care o folosise, nu se găsea nimic care să ne spună prea multe în afară de probabilitatea de a fi un om puternic şi cu un temperament îngrozitor".

Jenanta trudă de eliminare a suspecţilor s-a

încheiat în câteva săptămâni. Unii dintre oamenii care trebuiau să fie chestionaţi lipseau din ţară, alţii evitau să răspundă la apel, iar câţiva din cei interogaţi erau atât de evazivi, încât au fost necesare zile întregi pentru a le verifica alibiurile.

După şaisprezece zile de la începerea anchetei, unul dintre oamenii nominalizaţi în caiete s-a sinucis, înainte ca poliţia să fi apucat să-l chestioneze. O vreme, s-a crezut că putea fi el asasinul, dar detectivii au obţinut în cele din urmă probe concludente care-l plasau în Newcastle la vremea decesului Vanessei. La douăzeci şi patru de zile după crimă, poliţia încă nu avea niciun suspect şi nicio pistă de anchetă promiţătoare.

„Cazul a relevat surprinzător de puţine indicii şi absolut niciun martor”, a anunţat, în acea perioadă, un purtător de cuvânt al poliţiei.

Ajunseseră într-o mare încurcătură”, afirmă Strachan. „Se aflau în stadiul când încep să găsească semnificaţii în cele mai mărunte şi mai prosteşti fleacuri. Şi eu la fel. Într-o dimineaţă, la şase şi jumătate, am reuşit să ajung într-un asemenea hal cu privire la anchetă, încât m-am dus la morgă, l-am trezit pe paznicul de noapte şi am scos cadavrul din congelator.

L-am examinat centimetru cu centimetru, cât puteam de minuţios, iar la sfârşit nu ştiam nimic mai mult decât la început. În aceeaşi zi, mai târziu, mi-a venit ideea că puteam descoperi ceva cercetând ţesuturile pe care i le extrăsesem de sub unghii”.

Flexibilitatea şi subţirimea fragmentelor sugerau că puteau fi ţesuturi omeneşti, dar

culoarea şi modul în care începuseră să se descompună nu erau tipice. Textura lor avea ceva neobişnuit – mai curând o anume lipsă, decât vreo prezenţă misterioasă. Ar fi fost greu de precizat ce anume *nu* era uman la acea materie.

Dar, când ani de zile ai cules diverse straturi de piele şi alte ţesuturi omeneşti de pe mănuşi şi de pe prăselele cuţitelor, ţi se dezvoltă un anume simţ. Substanţa de sub unghiile Vanessei avea unele dintre calităţile respective, dar altele, dificil de precizat, lipseau categoric”.

Strachan a cufundat în glicerină fragmentele negre, semidescompuse, pentru a le flexibiliza şi pentru a exclude oxigenul, care altminteri ar fi accelerat descompunerea.

În câteva zile, fragmentele s-au aplatizat şi au devenit suficient de maleabile pentru a fi depuse pe două lamele de microscop. Strachan a păstrat un specimen, nu mai mare decât aripa unei muşte, iar pe celălalt l-a trimis la Departamentul de histologie al Clinicii regale din Glasgow. „Încercam o eventuală eliminare ştiinţifică măcar parţial onorabilă”, explică el. „Eram sigur că substanţa nu era de natură animală, dar trebuia să ajung la această certitudine pe bază metodică şi doream un indiciu care să mă plaseze pe o pistă de cercetare.

Orice investigaţie în gol ar fi fost de preferat în locul statului cu mâinile-n sân şi gândurile învârtindu-se în jurul cozii”.

La laboratorul de histologie, micul specimen a fost examinat sub iluminări de diverse tipuri, într-un efort de a obţine unele informaţii

privitoare la structura lui. Studiat în lumină cu unde scurte, mărit de optzeci de ori, s-a observat că ţesutul avea o reţea de vene şi capilare, iar când a fost contraluminat direct cu mare intensitate, printre culorile mai tulburi ale descompunerii s-a văzut clar o tentă roşie.

„Ne încurcase complet materia aia”, îşi aminteşte un histolog pensionar. „Bănuiam că aveam de-a face cu ceva destul de comun, dar fără niciun indiciu în afara propriei sale structuri în curs de dezintegrare, orbecăiam în gol”.

Nu dispuneau de suficient material pentru o analiză măcar aproximativ completă, dar o parţială descompunere chimică a micului fragment a dezvăluit că ţesutul avea o probabilă origine vegetală, iar în fibre erau vizibile câteva molecule microscopice de polen.

„De cum am aflat asta, am operat o deducţie riscantă”, spune Strachan.

„L-am trimis ambele lamele lui Denis Munro, botanist din Edinburgh, un specialist strălucit care ajutase de câteva ori poliţia, când se adusese în discuţie provenienţa plantelor şi a reziduurilor agricole, l-am împărtăşit bănuiala mea şi i-am cerut să mi-o confirme sau să-mi ofere o altă alternativă.

Era un om căruia îi plăceau provocările şi mi-a promis că avea să-mi dea răspunsul în douăzeci şi patru de ore”. De fapt, Munro i-a telefonat lui Strachan peste douăsprezece ore.

Cercetase lamelele sub diverşi coeficienţi de mărire şi în iluminări de felurite tipuri, iar ceea ce văzuse confirma presimţirea lui Strachan:

ţesuturile erau resturile descompuse ale unei petale de floare.

„Doar până aici a putut ajunge Munro. N-a reuşit să spună ce fel de floare. Problema era descompunerea. Trăsăturile esenţiale existau, dar atât de multe alte caracteristici se viciaseră, încât tot ce putea afirma cu certitudine era că îi trimisesem fragmente dintr-o petală. Astfel, poziţia revăzută, din punct de vedere al anchetei, era că deţineam resturile petalei unei flori recoltată de sub unghiile unei femei asasinate şi, din câte ştiam, era singurul indiciu potenţial despre cel care o ucisese.

Cred, aşadar, că puteam susţine că ştiam ceva mai mult decât în urmă cu o săptămână, dar nu suficient pentru a sugera o cale de cercetare. Nu mă puteam mulţumi cu atât, nu-i aşa?”

După ce s-a gândit un timp, Strachan i-a telefonat unei prietene de la un institut de medicină tropicală din Paris şi i-a cerut sfatul.

Aceasta i-a sugerat să-l caute pe doctorul Thomas Hinton, toxicolog din Londra. Hinton îşi întocmise o bibliotecă foto-micrografică, dispunând de mii de plante, şi era în curs de a stabili legăturile – sarcină care i-a luat cinci ani – plantelor şi ale componentelor acestora cu diverse tipuri şi subtipuri de otrăvuri vegetale.

Printre otrăvuri figurau câteva care rezultau direct din procesul de descompunere al anumitor plante.

Strachan i-a telefonat lui Hinton, care a fost de acord să examineze specimenele, dar l-a prevenit că era posibil să aibă nevoie de câtva

timp până apuca să le acorde atenţie. A adăugat că nu trebuia să-l grăbească, întrucât nu suporta să fie supus presiunilor şi un asemenea comportament n-ar fi dus, probabil, decât la restituirea specimenelor neexaminate.

Strachan a avut de aşteptat trei săptămâni. Între timp, poliţia din Glasgow investiga mărturia unui om care susţinea că o cunoscuse pe Vanessa Clyde timp de şase luni şi că o ucisese într-un acces de furie, când încercase să-i ceară bani în plus pentru serviciile ei. Nimeni n-a luat mărturisirea în serios, dar trebuia să fie investigată, din moment ce reprezenta în sens tehnic o pistă – ba chiar, singura.

— „Indiferent de defectele Vanessei Clyde”, îşi aminteşte o poliţistă în retragere, „îşi alegea pedant clienţii. Prefera bărbaţi inteligenţi, dotaţi cu un anume rafinament social şi, categoric, oameni scrupuloşi cu igiena personală.

Cel care ne-a spus că o asasinase era un instalator de gaze particular, care părea să nu se fi spălat niciodată în viaţa lui.

Mirosea, după cum a spus un poliţist, mai rău decât orice scăpare de gaze. Mai era şi analfabet şi fusese condamnat de mai multe ori pentru încălcarea gravă a bunelor moravuri. Un psiholog l-a descris, neoficial, ca fiind de o discutabilă subumanitate”.

Doctorul Hinton a restituit specimenele la Glasgow. Anexase un scurt mesaj:

„În pofida gradului mare de descompunere a specimenelor expediate, pot afirma cu certitudine că sunt fragmente din petalele unei flori de

culoare roşu-deschis de *Dianthus caryophyllus,* garoafa de cultură”.

„Din acel moment”, spune Strachan, „întregul caz s-a redeşteptat. ia viaţă. Poliţia a chemat martori care r>utuseră vedea pe cineva purtând o garoafă roşie în zona Gallowgate, în noaptea când fusese asasinată Vanessa Clyde. Un bărbat cu o floare la butonieră nu e o apariţie prea comună în acel cartier, la orice oră din zi sau din noapte”.

În patruzeci şi opt de ore, poliţia deţinea trei consemnări despre un bărbat purtând o floare roşie în seara respectivă, iar două dintre ele ofereau descrieri similare în câteva puncte majore: individul era înalt, bine clădit, bine îmbrăcat, şi avea o diformitate nazală deosebit de vizibilă.

La trei zile după înapoierea specimenelor la Strachan, a fost reţinut pentru interogare un comerciant de postavuri cu amănuntul, în vârstă de cincizeci şi doi de ani, pe nume Joseph Campbell.

În afară de corespondenţa fizionomică – era înalt, bine îmbrăcat şi avea o afecţiune desfiguratoare cunoscută ca deviaţie de sept nazal – Campbell era proprietarul unui magazin din apropierea locului unde se găsise cadavrul. Se mai ştia şi că purta o floare la butonieră, practic în toate zilele săptămânii.

La secţia de poliţie, suspectul a pledat cu un aer nevinovat, simulând credibil uimirea, dar n-a putut oferi o explicaţie satisfăcătoare asupra deplasărilor sale din noaptea când murise Vanessa Clyde.

S-a obţinut un mandat de percheziţie, iar casa lui Campbell a fost cercetată. Nu s-a găsit niciun obiect incriminator.

Apoi, s-a aflat că avea un birou pe o stradă din cartierul Springburn şi s-a emis încă un mandat. Printre documente bancare şi acte de asigurare, poliţia a găsit un plic cu trei fotografii pornografice Polaroid ale lui Campbell împreună cu Vanessa. Confruntat cu fotografiile, Campbell a mărturisit.

Povestea care a ieşit la iveală a aruncat o lumină nouă asupra personalităţii atât de complexe a decedatei. Campbell, care locuia în luxosul cartier Kelvinside, din Glasgow, avea o viaţă pecşonală puţin obişnuită: în anul 1956, fiul său se sinucisese, la vârsta de paisprezece ani, fiica sa era schizofrenică cronică, iar soţia, alcoolică.

Campbell fusese client al Vanessei timp de peste un an, şi-i fusese prezentat de unul din ceilalţi clienţi ai ei, un librar din Kilmarnock.

Campbell a declarat că relaţia lui cu Vanessa fusese foarte deosebită şi, în acel timp, ştia că îi spusese despre ea lucruri pe care nimănui altcuiva nu i le mai destăinuse.

A recunoscut că, în cadrul relaţiilor ei sexuale cu alţi bărbaţi, învăţase să-şi înfrângă orice urmă de sentimente omeneşti.

Era un truc de detaşare, i-a spus ea, şi se silise să-l înveţe în scopul de a-şi împiedica natura muncii să-i ocupe gíndúrile în alte momente. Deşi nu discuta niciodată prea amănunţit despre ceilalţi clienţi, a spus totuşi că, deşi începuse

simplu şi fezabil, devenea mai complicat şi, uneori, înspăimântător.

Cea mai mare temere a ei, i-a spus ea lui Campbell, era aceea că într-o zi îşi putea pierde disciplina mentală, iar dacă se întâmpla acest lucru, era convinsă că avea să înnebunească.

Campbell avusese o relaţie de durată cu Vanessa, pentru care plătea un tarif mai mare. În fiecare sâmbătă, îşi vizita magazinul cu preţuri ieftine, pentru a controla registrele şi a ridica recipisele bancare; din două în două seri de sâmbătă, Vanessa se întâlnea cu el în apartamentul de deasupra magazinului.

„Întâlnirile erau discrete”, le-a spus Cambpell poliţiştilor. „Nici chiar responsabilul magazinului, care lucrează la mine de peste doisprezece ani, nu ştia nimic despre ele”.

În noaptea morţii ei, Vanessa s-a certat cu Campbell. „Începusem să devin foarte posesiv”, a declarat el… Ajunsese un fel de obsesie pentru mine, într-un fel sau altul. Nu voiam să fie aşa, dar ce-aş fi putut face? Doream să termine cu acel mod de viaţă.

I-am spus că voiam să înceteze relaţiile cu alţi *v* Irbaţi, oferindu-i bani cu regularitate, ca înlocuitor, pentru a nu rămâne lefteră.

Ea însă a răspuns că voiam s-o leg de mâini şi nu-şi dorea sub nicio formă ataşamente strânse”.

Când Vanessa a părăsit apartamentul, Campbell a urmat-o până la maşină, făcându-i reproşuri, în parte furios, în parte rugător. În cele din urmă, ea i-a spus că nu dorea să-l mai vadă.

„Eu însă m-am ţinut după ea, băusem câteva

pahare şi asta oricum mă cam slobozeşte la gură… l-am spus că-şi distrugea viaţa, şi pe-a mea la fel, şi că trebuia să se oprească până nu ieşea o tragedie. Dar ea nu se clintea, clătina doar încontinuu din cap”.

Când Campbell s-a oferit să dubleze suma de bani, Vanessa s-a înfuriat. A strigat la el că nu voia să-l mai vadă niciodată, iar când el s-a împotrivit, fata a accentuat refuzul, spunându-i că era un ticălos dezgustător… Atunci, mi-am pierdut capul. Am început s-o lovesc, orbeştejuând-o la pumni pentru că mă rănise astfel”. Vanessa a fugit de lângă el. A alergat printr-un pasaj de lângă un bloc, până în curtea din spate. Campbell a urmat-o, a prins-o şi literalmente a omorât-o în bătaie.

Conform declaraţiei lui, îşi mai amintea numai că o ajunsese, după care plecase de lângă cadavrul agăţat pe gard. Dosarul a arătat clar că inculpatul mai avusese de două ori probleme cu poliţia. O dată, la vârsta de douăzeci şi trei de ani, bătuse cu pumnii şi picioarele un portar, după ce i se refuzase intrarea în barul unui club unde îi expirase apartenenţa ca membru.

A doua oară, cu doi ani înainte de a o fi cunoscut pe Vanessa Clyde, Campbell s-a dus acasă la un angajat care fusese prins furând. îl bătuse atât de grav, încât trebuise să fie ţinut trei săptămâni într-o secţie neurologică a Clinicii *Western.*

Consemnarea psihiatrului, la dosar, spunea că, în cadrul discuţiilor, Campbell prezentase semne de tulburări nevrotice serioase: „E vădit incapabil să accepte o poziţie secundară sau

subalternă în orice situaţie, când sunt angajate embţii puternice”.

Dacă patologul criminalist, doctorul Strachan, n-ar fi fost atât de curios cu privire la micile fragmente lipicioase pe care le găsise sub unghiile Vanessei, probabil că Joseph Campbell n-ar fi fost prins niciodată. Nu figura în niciunul dintre caietele Vanessei şi toate hainele pe care le purtase în noaptea asasinatului, inclusiv pantofii, fuseseră arse complet în cuptorul boilerului de la domiciliul său. L-a asigurat pe un poliţist că, dacă nu găseau fotografiile Polaroid, n-ar fi recunoscut nimic.

Acuzat de omucidere, Campbell a fost judecat în faţa unui juriu, la înalta Curte din Glasgow, în ziua de 12 octombrie 1959. A fost găsit vinovat şi condamnat la douăzeci de ani de închisoare.

După zece ani în închisoarea *Barlinnie, a* fost eliberat pe cuvânt de onoare. Şi-a reluat administrarea afacerilor, pe care în absenţa sa i le coordonase un nepot. În 1972, la Portobello, o staţiune litorală de lângă Edinburgh, Campbell a atacat şi a rănit grav un vânzător de ziare, sub pretextul că îl înşelase la rest. A apărut un poliţist, iar Campbell a fugit. În mijlocul străzii, l-a lovit un autobuz care venea în viteză, iar ulterior a murit în spital, de pe urma rănilor.

Arderea

Rareori se întâmplă ca locul unei crime să ofere numai un singur indiciu de valoare şi, chiar mai rareori, ca acel unic indiciu să conducă la o probă care izolează partea vinovată şi o trimite după gratii.

Acest lucru, însă, s-a întâmplat când poliţia suedeză a investigat o omucidere într-un district aflat la sud de Uppsala, în sud-estul Suediei, în vara anului 1983.

„Se întâmplă la mijlocul verii, iar ziarele au făcut mult caz”, relatează inspectorul Erik Osterling, care a condus ancheta. „Sentimentul general, printre ocultişti şi alţi oameni cu aptitudini paranormale, părea a fi că moartea aceea avea o semnificaţie mistică ameninţătoare. Pentru noi, poliţiştii de rând, nu era decât un omor ca oricare altul”.

Victima fusese găsită în zorii zilei, într-o pădure, de către un tânăr muncitor forestier. În centrul unui luminiş, omul a găsit o maşină arsă. Caroseria încă mai fumega şi era fierbinte la atingere. Muncitorul a văzut ceva ce părea a fi un trup omenesc prăbuşit peste volan.

Poliţia a ajuns la faţa locului în interval de o oră, aducând doi ofiţeri specialişti în expertiza criminalistică la locul faptei. Aceştia au confirmat că acel corp de la volan era al unui om. A fost degajat cu grijă din epavă şi transportat la un furgon. „Un ochi neexersat n-ar fi putut spune, la prima vedere, dacă era un covor ars făcut sul, un ciot vechi de copac sau ce naiba o fi fost”, a conchis sterling.

După ce cadavrul a fost înlăturat, cei doi criminalişti au cercetat zona delimitată din pădure, un cerc cu diametrul de cinci metri, având maşina arsă în centru. Au lucrat încet, cu mare grijă, făcând fotografii şi colectând specimene de cenuşă şi pământ. Ca întotdeauna la locul unei

crime, căutau orice amănunt care i-ar fi putut conduce înapoi la vreun indiciu ce se putea prelungi şi mai mult, pentru a dezvălui, eventual, schiţa unei motivaţii.

Am găsit pe pământ urma unor prăsele de cuţit şi a unei părţi din lamă, imprimată vizibil şi clar, şi cam asta era tot ce s-ar fi putut numit probă concludentă de anchetă", afirmă ofiţerul criminalist. „Ulterior, prin tufişuri, am găsit nişte haine, dar impresiunea cuţitului rămânea singura descoperire potenţialimportantă".

În maşină nu existau chei. La laboratorul criminalistic, şasiul a fost examinat şi s-a găsit numărul serial de identificare a vehiculului. Era un *Citroën* înregistrat pe numele unei persoane numite Anna Gullberg. Inspectorul sterling s-a prezentat la adresa ei, iar Anna Gullberg i-a răspuns personal la uşă. A fost un şoc, fiindcă eram pregătit să anunţ pe altcineva că probabil Anna Gullberg murise", povesteşte Osterling.

Am schimbat rapid tactica şi am întrebat-o dacă era proprietara legală a maşinii. A răspuns că da, deşi de obicei fiica ei circula cu *Citroën*-ul. Fiica, Selma, nu se întorsese acasă în noaptea trecută".

Osterling i-a explicat despre maşina arsă şi cadavrul dinăuntru, l-a cerut Annei Gullberg o fotografie a fiicei sale şi numele dentistului acesteia, din moment ce radiografia mandibulei e un ghid de nădejde, când se impune necesitatea identificării unor rămăşiţe pământeşti irecognoscibile.

Un reputat patolog criminalist, Arthur Boye, a

fost însărcinat să examineze cadavrul şi să compare clişeele radiografice de la cabinetul stomatologic cu radiografiile făcute craniului calcinat.

„Existau totuşi câteva structuri pe care le-am putut compara”, spune Boye., Am putut conchide cu relativă certitudine că zona nazală inferioară şi articulaţia mandibulei erau destul de similare pentru a fi declarate ca identice. Câteva plombe rămase în dinţi corespundeau cu cele din fişa medicală. Sinusurile frontale erau aceleaşi ca în radiografiile craniului şi, după părerea mea, aşa ceva e la fel de concludent ca o amprentă digitală.

În ansamblu, am localizat douăsprezece puncte de similaritate directă între două seturi de radiografii, ceea ce era suficient pentru a spune că trupul carbonizat de pe masa din morgă aparţinea tinerei în vârstă de douăzeci şi doi de ani Selma Gullberg.

În aceeaşi zi, Boye a efectuat autopsia cadavrului. Pe dinafară, după cum observase Osterling, existau foarte puţine detalii care să indice că rămăşiţele ar fi avut mare valoare pentru un anchetator. Totuşi, era clar că trupul fusese tăiat adânc la umeri, de ambele laturi ale gâtului, ca şi cum s-ar fi făcut o tentativă de a-l decapita.

Protejate în cavităţile umede pectorală şi abdominală, un număr de organe pot scăpa intacte din ravagiile unui incendiu. Boye a descoperit că traheea era relativ intactă şi a remarcat că nu avea, în capetele superior şi inferior, pete de fum sau particule de funingine. Acest lucru l-a îndemnat să presupună, cu o anume nesiguranţă,

că Selma nu mai respira când se dăduse foc maşinii.

Boye a lucrat în continuare, coborând constant de-a lungul trupului, desprinzând învelişul pentru a ajunge la organele interne. Când a ajuns la vagin, a găsit o rană care începea la deschizătură şi se extindea cu câte şase centimetri înapoi şi în jos prin ţesut. „Era o rană foarte adâncă. Vaginul era plin cu sânge închegat, rezultatul hemoragiei gravitaţionale, probabil exacerbată de căldura focului. Am mai observat şi că era în mijlocul perioadei menstruale lunare, deşi acest lucru nu avea nicio legătură cu cantitatea de sânge din vagin”.

Osterling a întrebat cum se putuse provoca rana vaginală, iar patologul i-a răspuns că, după înfăţişarea ei dreaptă şi precisă, şi după modul cum se adâncea pe măsură ce continua, probabil că arma era un pumnal foarte ascuţit.

Un sondaj vaginal a relevat că nu erau prezente celule spermatice, ceea ce putea fi o indicaţie fermă că nu avusese loc un contact sexual finalizat cu ejaculare. Era semnificativă lipsa monoxidului de carbon din sânge. Acest lucru a confirmat, practic, că Selma era moartă când a luat foc maşina.

Osterling nu-şi făcea iluzii cu privire la poziţia în care se aflau. „Era o crimă sexuală, iar victima se numea Selma Gullberg. Eram destul de convins de prima parte a acestei afirmaţii şi complet convins de cea de-a doua parte. În rest, nu puteam fi sigur de nimic altceva. Am propus să începem prin a ancheta deplasările Selmei în seara

dinaintea morţii”.

Câţiva dintre prietenii fetei decedate au fost chestionaţi şi, în cele din urmă, s-a stabilit că îşi petrecuse perioada dintre ora nouă şi miezul nopţii la o petrecere, într-o casă a fiului primarului local., Am obiceiul ferm de a uita feţele oamenilor”, le-a spus el poliţiştilor, când l-au căutat. „Poate că fata despre care vorbiţi a venit cu contingentul de studenţi ajunşi aici pe la nouă şi care au dispărut în jurul orei douăsprezece. Dacă oamenii declară că a fost aici, accept ideea, dar nu vă pot spune nimic despre ea, nici despre ceea ce a făcut”.

Prietena proprietarului a fost de mai mult ajutor. O cunoştea pe Selma şi le-a spus poliţiştilor că plecase de la petrecere în jurul miezului nopţii, împreună cu prietena ei, Carla Glas, şi cu un tânăr numit Per Moberg. Moberg putea fi găsit la fabrica de reşapare a cauciucurilor din apropiere, unde era muncitor.

Osterling şi alţi doi ofiţeri s-au dus la fabrică pentru a discuta cu Moberg. Acesta era înalt şi. destul de chipeş, într-un mod colţuros, cu păr lung şi blond, şi o barbă ţepoasă ce părea îngrijită cu atenţie. „Mi-a făcut impresia unui tânăr capricios şi melancolic, foarte conştient de el însuşi şi foarte autoadmirator”, îl descrie Osterling. „Îţi dădea senzaţia că, dacă era făcut din ciocolată, s-ar fi mâncat singur”.

Când a apărut poliţia, Moberg lucra într-un hangar plin de fum. A rămas acolo, continuând să lucreze, în timp ce-l chestionau, aruncând bucăţi de cauciuc într-un enorm cazan de topit. Când a

fost întrebat dacă o cunoştea pe Selma Gullberg, a recunoscut de bunăvoie că petrecuse câtva timp cu ea în seara trecută, oferind şi informaţia că plecase de la petrecere împreună cu Selma şi prietena ei, Caria.

— Selma m-a dus până acasă cu maşina ei, adăugă el.

— V-a dus direct acasă, îl întrebă direct Osterling, sau v-aţi oprit undeva pe drum?

Moberg ridică din umeri.

— Ne-om fi mozolit şi giugiulit şi noi pe ici pe colo, mai ştii? Nimic serios…

— Şi pe urmă?

— Am intrat în casă şi am ascultat nişte muzică la walkman, în timp ce-mi călcam câte ceva – când eşti burlac, trebuie să faci chestii de-astea, dacă nu eşti genul care stă acasă cu mămica.

Oricum, când m-am săturat de călcat, m-am culcat. Selma n-a rămas, dacă asta vreţi să ştiţi. Şi-n fond, de ce mă întrebaţi toate astea?

Osterling i-a cerut lui Moberg să întrerupă lucrul. Era timpul să arunce o privire în apartamentul lui. Moberg a încercat să obiecteze, dar poliţistul l-a avertizat calm că nu avea niciun rost să se opună înaintării unei anchete şi, dacă persevera, n-ar fi făcut decât să-şi înrăutăţească situaţia. Astfel, Moberg a ridicat din umeri şi s-a conformat. S-au urcat în maşină şi au străbătut oraşul până la locuinţa lui.

Între timp, prietena Selmei, Carla Glas, era interogată la salonul de coafură unde lucra. I s-a spus că Selma murise şi, când şi-a revenit

suficient din şoc, ofiţerul de poliţie i-a sugerat că era posibil ca Per Moberg s-o fi asasinat pe Selma. Cariei i s-a părut o idee ridicolă.

— N-ar fi capabil să facă una ca asta, spuse ea. Oricum, aş fi ştiut dacă Selma era în relaţii strânse cu el sau dacă se întâmpla ceva între ei. I-am fost apropiată de-un car de vreme. Ne spuneam una alteia totul.

— Chiar asta vreau să zic – totul.

— Chiar şi despre relaţiile personale strânse? întrebă poliţistul.

— Da.

— Dar Selma avea relaţii cu mulţi bărbaţi?

— Nu cu mai mulţi decât majoritatea fetelor de vârsta ei şi care arată ca ea.

Poliţistul nu voia s-o tulbure pe Carla mai mult decât era necesar, aşa că, în acel moment, n-a insistat să-i dea o listă cu prietenii de sex masculin ai Selmei. În schimb, a întrebat-o dacă se putea gândi la vreun bărbat cunoscut de Selma care ar fi fost capabil s-o omoare.

— Nu, nu-mi pot imagina pe nimeni…

Caria căzu pe gânduri, apoi spuse:

— Sigur, a umblat cu Stig Ahlin o vreme, anul trecut, câteva luni, cred.

— Ce fel de om e?

— E un porc, răspunse Carla. Mare pacoste pe capul omului. Până la urmă, i-a dat papucii, când banii nu i-au mai compensat lipsa de stil. l-a trebuit mult timp ca să se sature de el, dar când a făcut-o, s-a terminat repede. El încă mai încerca să se împace cu ea, însă, chiar şi după ce i-a spus că nu mai aveau nicio şansă să fie din nou

împreună.

Se încruntă.

— Iarăşi îl apucase, chiar ieri.

În apartamentul lui Per Moberg, poliţia percheziţiona micul dormitor pe care-l folosea în comun cu un alt muncitor de la fabrică. Au găsit lângă uşă, într-o pungă din plastic, pentru gunoi, o pereche de şosete albastre proaspăt spălate. Erau umede şi aveau pete asemănătoare cu cele de sânge. Nu peste mult timp, un poliţist a găsit urme de sânge şi în spălător.

Osterling l-a întrebat pe Moberg de ce aruncase o pereche de şosete perfect bune – mai ales după ce-şi dăduse osteneala să le spele.

— M-am hotărât pur şi simplu să le arunc, ridică din umeri Moberg, părând cam plictisit. Nu reuşisem să le curăţ ca lumea.

— Vreţi să spuneţi că sângele nu ieşea?

— Nu e sânge.

— Atunci, ce e?

— Habar n-am. Dar nu e sânge. N-are cum să fie, nu m-am apropiat nicăieri de sânge.

Osterling hotărî că sosise momentul să-l ia tare pe Moberg:

— Hai să nu ne mai învârtim în jurul cozii. Colegii mei percheziţionează foarte minuţios locuinţa şi, dacă este ceva ascuns, vor găsi. În curând, vor avea posibilitatea să spună cu siguranţă dacă pe şosetele astea este sânge, precum şi dacă e sânge în spălător. Din câte ştim, ai avut două scăpări, aşa că avem toate şansele să mai apară şi alte mici gafe. De ce nu renunţi s-o mai lungeşti, recunoscând totul?

Moberg clipi din ochi, prosteşte:

— Ce-ar trebui să recunosc?

— Ai urme de sânge pe haine şi în toaletă, spuse Osterling. Pe lângă asta, ţi-ai spălat rufele în toiul nopţii, ceea ce e extrem de suspect.

— Nu şi pentru un burlac. Am şi călcat, mai ştiţi? Pur şi simplu am uitat să vă spun despre spălat. Mi-a ieşit din minte.

— Nu eşti deloc convingător, Moberg. Ce-ar fi să-ncetezi să mai faci pe deşteptul şi să fii sincer? S-ar putea să ţi se pară mai uşor.

Moberg îl întrebă pe Osterling ce anume îl făcea să creadă că petele de pe ciorapii lui erau de sânge.

Osterling se hotărî să scurteze întrevederea:

— Domnule Moberg, Selma Gullberg a fost asasinată azi-noapte. Dumneata eşti ultima persoană care a fost văzută în compania ei. Te reţin în custodie temporară, pentru alte interogatorii.

În urma mărturiei depuse de Carla Glas, prietena

Selmei, câteva cercetări directe l-au exonerat curând de orice bănuială pe fostul iubit al victimei, Stig Ahlin. Stătuse toată noaptea în compania unor prieteni; cu toţii, chestionaţi separat, au oferit aceleaşi detalii despre modul cum îşi petrecuse Stig noaptea, până la ora două şi jumătate dimineaţa, când se culcaseră toţi. Stig dormise pe podea, împreună cu alţi trei.

O echipă criminalistică a intrat în apartamentul lui Per Moberg şi a executat o cercetare meticuloasă. Au luat saci întregi de

haine şi alte materiale, pentru examene de laborator. Lui Moberg i s-a cerut să predea probe de sânge şi a devenit vizibil un factor care complica situaţia: sângele lui avea grupa 0, aceeaşi cu cea a Selmei Gullberg şi, în fond, la fel cu o jumătate din populaţie, astfel că ar fi fost imposibil să se îngusteze câmpul de identificare al urmelor din casa lui Moberg pentru a se dovedi că proveneau de la o altă persoană în afara lui Moberg însuşi. O hematoloagă criminalistă a explicat că nici măcar sarcina de stabilire a grupei specimenelor nu se putea face absolut corect.

A trebuit să verificăm grupa indirect", relatează ea., Acest lucru e necesar atunci când celulele s-au deshidratat, cum se întâmplă adeseori cu mostrele de sânge mici. O probă de pe pervazul ferestrei din apartamentul lui Moberg părea să aibă grupa 0, dar mai mult de-atât nu puteam stabili, proba *părea* de grupa 0. S-au efectuat analize microchimice asupra fluidului din spălător şi din ţeava de scurgere de la baie, care s-a confirmat categoric ca fiind sânge, dar în cantitate insuficientă pentru a i se stabili grupa".

Petele de pe geaca de piele a lui Moberg au fost identificate drept sânge omenesc, însă cu grupa imposibil de identificat, întrucât, sub testele de stabilire a grupei, anumite materiale din piele, purtătoare de enzime, prezentau proprietăţi ca acelea ale grupei B, zădărnicind orice încercări de identificare corectă a grupei. „Totul era foarte derutant", spune hematoloaga., Aşa sunt unele cazuri, pline de complicaţii, câtă vreme altele, cazuri adeseori grele şi foarte importante, sunt

aproape prea simple ca să fie adevărate. Cazul Moberg, însă a fost o mare porcărie. Exista un tricou de-al suspectului cu o pată de sânge clară pe el, care a fost identificat categoric la analiză ca având grupa B, dar apoi s-a suspectat că tricoul intrase în contact cu scurta de piele, astfel că proba n-a mai fost concludentă, iar acel test atent, care luase atâta timp, a trebuit să fie complet eliminat”.

O pereche de blugi prezentau semne de purtare recentă, dar deţineau prea puţine indicii semnificative, în afara acelor de brad şi molid intrate sub manşetele îndoite ale pantalonilor. Acestea au fost comparate cu resturi similare din poiana unde fusese găsit cadavrul, dar cercetătorii n-au putut spune mai mult decât că era posibil să provină din acel loc. Nu exista nicio trăsătură distinctă care să lege acele de vreun loc anume. „Iar şosetele acelea”, precizează hematoloaga, „au fost o mare dezamăgire. Toată lumea se aştepta să reacţioneze puternic şi pozitiv la testul de sânge, dar petele au reieşit a fi de asfalt infiltrat”.

Inspectorul Osterling şi echipa lui nu se îndoiau că Moberg era ucigaşul, dar certitudinea lor nu era de niciun folos, în condiţiile jalnicei lipse de probe materiale. „Testele efectuate până atunci erau pur şi simplu inadecvate în termenii dovezilor concrete”, mărturiseşte sterling. „Se căutau cu îndârjire idei noi, iar sergentul meu a decis că ar fi fost o idee bună să discutăm cu vecinul de apartament al lui Moberg”.

Vecinul de apartament, care se numea Tore Vesaas, fusese chestionat deja. A confirmat

perioada de absenţă a lui Moberg în noaptea respectivă şi ora aproximativă când se întorsese. A adăugat că Moberg făcuse mult mai mult zgomot ca de obicei, la întoarcere, şi părea foarte agitat. În legătură cu acest martor, poliţiştii aveau senzaţia că nu le putuse spune prea multe. Sergentul lui Osterling a sugerat că acest lucru era posibil să se datoreze faptului că nu i se puseseră întrebările potrivite.

La a doua întrevedere, Vesaas a fost întrebat ce haine purtase Moberg, atunci când a plecat de-acasă, în noaptea crimei. Răspunsul se cunoştea deja, dar sterling dorea doar un punct de pornire care ar fi putut îndrepta chestionarul într-o direcţie neaşteptată.

— Avea pe el geaca de piele, spuse Vesaas, blugi, adidaşi albi şi cuţitul, bineînţeles, agăţat la centură.

— Cuţitul?

— E un obiect decorativ, îl poartă uneori ca să se dea mare.

Nimeni nu mai menţionase acest lucru. Era semnificativ faptul că singurul indiciu neobişnuit pe care-l găsiseră la locul faptei fusese impresiunea unui cuţit pe pământ.

— Sunteţi sigur în legătură cu cuţitul? întrebă Osterling.

— Categoric. Nu e genul de lucru pe care să-l uiţi – cinstit să fiu, arată cam aiurea, fiindcă e mult prea ornamentat, şi pare demodat. Lui însă îi place.

Printre bunurile lui Moberg nu se găsise nici urmă de cuţit. Deodată, se păru că, în absenţa

altor probe, arma putea avea o importanţă crucială pentru a forma baza unui caz împotriva lui. Osterling a luat o fotografie care-l înfăţişa pe Moberg cu cuţitul în mână şi a comparat-o cu mulajul amprentei găsite lângă maşina arsă. Modelul se potrivea, din câte îşi putea da seama.

Reveni la închisoare, hotărât să ţină o „şedinţă de presiune", cum o numea el, cu Moberg.

— Ai vreo problemă când vezi sânge? îl întrebă Osterling pe deţinut.

Moberg răspunse că da. De unde ştia Osterling?

— De la un prieten de-al dumitale.

Era vorba de Vesaas.

— Ne-a spus că odată ai fugit de la un film horror, fiindcă ţi se făcea rău văzând atâta sânge.

Moberg confirmă.

— Dar n-am fugit efectiv. Am ieşit cu pas grăbit, din câte-mi amintesc.

— Dar e adevărat? îl privi lung. Osterling. Poţi suporta să vezi sânge sau nu poţi?

— Depinde, răspunse Moberg.

— Selma Gullberg era la ciclu?

— Nu.

— De unde ştii?

— Păi…

Ochii lui Moberg şovăiră, lucru pe care Osterling îl vedea pentru prima oară.

— M-aş fi umplut tot de sânge.

— Deci, ai avut contact sexual cu ea?

— Da.

— De ce nu mi-ai spus că în noaptea aceea

purtai asupra dumitale un cuţit?

Moberg se prefăcu că încerca să-şi amintească, apoi declară că uitase.

— Nu era important. E mai mult ca o bijuterie, de ochii lumii, atât. Oricum, îl pierdusem mai devreme în cursul serii.

— Nu l-ai avut cu dumneata în maşină?

— Nu, se pierduse înainte de asta.

— Dacă ţi-aş spune că ştiu cum arată cuţitul şi că se potriveşte perfect cu impresiunea unui cuţit pe care am găsit-o întipărită în pământ, pe locul unde a murit Selma?

— Aş zice că e o prostie, replică Moberg.

— Ce s-a întâmplat? L-ai scăpat când ai sărit din maşină? Era atât de ud de sânge, încât ţi-a alunecat printre degete? Asta s-a întâmplat?

Moberg începu să pară tulburat, dar făcu eforturi vizibile să rămână calm. îi spuse lui Osterling că nu mai avea nimic de declarat.

— Dar ai folosit cuţitul asupra acelei fete, nu-i aşa?

Moberg persevera în negaţia lui tacită. Acum era clar că, dacă avea să se constituie vreodată un dosar împotriva lui, trebuia să fie găsit cuţitul.

De la începutul anchetei, poliţia încercase să găsească indicii în maşina Selmei Gullberg şi, în pofida oricărei speranţe, până la urmă le-a găsit un scufundător, într-un râu de la marginea oraşului. Cheile zăceau pe fundul apei, într-un loc din apropierea unui pod, cam pe la jumătatea distanţei dintre micul bloc de apartamente unde locuia Moberg şi pădurea în care se comisese crima. O echipă criminalistică a vizitat locul şi a

recoltat mostre. La scurt timp după aceea, Osterling a revenit la închisoare şi i-a prezentat lui Moberg un scenariu:

— Ai plecat de la petrecere, împreună cu Selma Gullberg, pe la miezul nopţii. Acest lucru s-a confirmat. Aţi mers cu maşina ei, amândoi, circa douăzeci de minute, apoi aţi luat-o pe un drum care v-a dus în locul din pădure unde a avut loc crima. Odată ajunşi acolo, ai dorit să ai contact sexual cu Selma, dar ea era la ciclu, sau n-a vrut. Ţi-ai ieşit din fire, ăi atacat-o şi ai ucis-o.

Moberg clătină din cap în tot timpul cât vorbise Osterling.

— Îi curgea sânge, continuă inspectorul. Ţi-ai pierdut capul şi ai început s-o înjunghii şi s-o mutilezi. În continuare, ai dat foc maşinii, scăpând din mână cuţitul, între timp. După care, l-ai ridicat din nou şi ai fugit.

Moberg continuă să tăgăduiască.

— În timp ce treceai podul peste râu, ţi-ai dat seama că aveai cheile Selmei în buzunar. Le-ai aruncat în apă.

— Nu! strigă dintr-odată Moberg. Vă înşelaţi! N-am avut nicio legătură cu moartea fetei ălei al

— Ştim că ai aruncat şi cuţitul în râu. Şi apoi, mai sunt particulele de pământ şi asfalt de pe ciorapi…

— V-am spus că erau murdari.

— Pământul provine din zona podului de peste râu, preciză Osterling. Acolo este asfalt proaspăt şi ţi-a ajuns pe şosete fiindcă aveai manşetele blugilor întoarse. Ai încercat să scapi de urme.

Strigând din nou, Moberg insistă că nu era adevărat.

— Ba este, îl contrazise cu răceală Osterling. Ai căutat să înlături şi sângele de pe haine. Cercetătorii noştri au găsit probe concludente de sânge, pe hainele dumitale, în toaletă şi în capcana ţevii de scurgere.

Moberg răspunse că aşa ceva era imposibil.

Osterling se aplecă spre el, vorbindu-i încet, dar ferm:

— Cu excepţia cuţitului, avem toate dovezile necesare. Poţi fi convins că *vom găsi* cuţitul, chiar dacă asta înseamnă să dragăm tot râul.

O oră mai târziu, Osterling şi sergentul stăteau pe podul de peste râu. Inspectorul adusese o imitaţie a cuţitului virtual folosit în noaptea crimei. Sergentul pariase deja că obiectul n-avea să plutească. Osterling spusese că da, fiindcă prăselele şi partea superioară a lamei erau goale pe dinăuntru. Întinse braţul peste balustradă şi lăsă cuţitul să cadă. Acesta lovi apa cu un plescăit impresionant şi se scufundă, dispărând. Cei doi trecură pe cealaltă parte a podului, privind râul care curgea pe sub ei. Peste câteva secunde, pumnalul ieşi la suprafaţă, cu câţiva metri mai în aval. Sergentul plăti banii pe care pariase.

Aplicând teoria că, dacă Moberg îşi aruncase cuţitul în râu, acesta putea să se agaţe de un mal sau într-un zăgaz, poliţia a întrebat pe la toate casele izolate, fermele şi micile comunităţi de pe malurile râului, în aval faţă de pod. În cele din urmă, un excavatorist, Tarjei Jacobsen, care lucra

la câţiva kilometri distanţă de pod, le-a putut da o informaţie certă. Văzuse un cuţit sclipitor plutind pe apă şi îl pescuise.

— După ce l-am curăţat, am văzut că era într-o stare excelentă, i-a spus el lui Osterling. L-am învelit într-un ziar şi l-am pus-bine, în magazie.

Osterling era încântat. A cerut să vadă cuţitul, iar Jacobsen s-a dus să i-l aducă. Nu era însă în locul unde-l lăsase; După puţină nedumerire, a reieşit că soţia lui Jacobsen îl aruncase odată cu gunoiul.

Distrus, lui Osterling nu i-a mai rămas decât să se ducă împreună cu sergentul la crematoriul de deşeuri al comitatului. Încercarea de a găsi un biet cuţit, oricât de bătător la ochi, printre munţii de gunoaie, li se părea amândurora o aventură sortită eşecului.

„Colegii noştri au crezut că ne pierduserăm minţile”, declară astăzi sergentul. „Şi, ca să le pună capac la toate, a reieşit că oricum o apucaserăm pe un drum greşit. În ziua respectivă crematoriul fusese oprit. Deşeurile printre care era şi cuţitul fuseseră duse la altă groapă de gunoi”.

Căutarea a durat zile întregi. Zeci de poliţişti treceau prin ciur movile înalte de gunoi puturos, asistaţi de Osterling, sergentul său şi Tarjei Jacobsen, care se simţea în mare măsură vinovat de deranjul lor. În repetate rânduri, au fost dezgropate cuţite şi bucăţi de cuţite, unele semănând, la prima vedere, cu obiectul căutat. Un studiu mai atent releva că asemănările nu erau decât minime, iar căutarea continua.

A apărut apoi un exemplar deosebit de murdar, ieşind pe jumătate dintr-un pachet de hârtie îmbibată în murdărie. Cu toate că era într-un hal fără de hal, arăta într-adevăr ca pumnalul pe care îl căutau.

Speranţele li s-au înviorat odată cu ştergerea mizeriei. Straturile de mâzgă şi jeg gros au fost înlăturate de pe lamă şi, pe măsură ce ieşeau la iveală modelele încrustate, sergentul s-a încredinţat că era cuţitul dorit. Apoi, în timp ce examinau îndeaproape prăselele pentru a identifica fabricaţia, Sterling a desprins o. bucată de noroi de pe latul lamei. A apărut un şir de litere gravate fin. Le-au cercetat atenţi şi au distins cuvintele: PROPRIETATEA LUI PERMOBERG.

Cuţitul a fost dus la laborator. Prăselele şi tăişul au fost comparate cu mulajul de ipsos prelevat de la locul crimei. Modelele erau identice.

Din acel moment, întocmirea dosarului împotriva lui Moberg n-a mai fost decât o procedură de rutină. O femeie de la majgazinul local de scule şi unelte şi-a amintit chiar şi când cumpărase cuţitul, plătind o taxă în plus pentru a fi trimis la gravat.

Deşi Per Moberg a continuat să nege orice amestec în moartea Selmei Gullberg, a fost găsit vinovat de omucidere şi condamnat la cincisprezece ani închisoare.

Lovitura de graţie în zorii zilei de duminică, 7 octombrie 1990, Louise Kaplan, o fotografă de modă în vârstă de treizeci şi patru de ani, a fost găsită moartă pe o alee dintre două hoteluri din centrul Manhattan-ului.

Cadavrul era rezemat între pubelele de gunoi, cu picioarele strânse şi cu capul îndesat între genunchi. Omul care l-a găsit, un inspector imobiliar venit să verifice la faţa locului o scară de incendiu, a spus că o observase pe Louise numai când se urcase pe un palier stricat, pentru a vedea mai de aproape mecanismul de coborâre a scării mobile.

„După primul şoc, n-am putut să nu-mi spun ce tablou trist era, fata aceea fragilă, în hainele ei frumoase, udă de ploaie, îngrămădită între tomberoanele murdare, cu mâinile mici şi albe întinse ca şi cum ar fi implorat să fie văzută”.

Comentariile medicului legist Buford Hamill au fost mai puţin lirice. Acesta şi-a înregistrat cuvintele pe magnetofon, după ce cadavrul lui Louise fusese întins pentru examinare pe o masă de la morgă.

„Trupul unei tinere femei, între treizeci şi treizeci şi cinci de ani, îmbrăcată într-un taior de in gri, cu sacou negru, ambele foarte murdare de noroi şi excremente de animale.

Există zgârieturi pe faţa decedatei, pe gât şi pe părţile dinapoia genunchilor, sugerând că a fost atacată de o persoană cu unghii lunguleţe şi ascuţite. Congestie facială pronunţată, zgârieturi pe laturile gâtului şi impresiunea adâncă lăsată de un colier metalic galben, aflat încă la locul lui, pe

pielea gâtului, probabil cauzate de mâinilş care au strâns-o, producând vânătăi neregulate pe beregată şi părţile laterale ale gâtului.

Decedata nu poartă lenjerie intimă în partea de jos şi prezintă semne superficiale de contact sexual forţat

— Din nou zgârieturi, în jurul vulvei şi pe coapse, şi ceva ce pare a fi o cantitate copioasă de spermă în părul pubian şi în jurul intrării vaginului”.

Louise Kaplan era a treia tânără violată şi strangulată în acea parte din Manhattan, într-o perioadă de douăzeci şi trei de zile.

O solicitare de informaţii cu privire la acţiunile ei imediat anterioare asasinatului nu a obţinut practic niciun răspuns. Nimeni din zona unde murise nu-şi amintea măcar s-o fi văzut acolo.

Secretara lui Louise fusese împreună cu ea sâmbătă seară, când participaseră la o recepţie pentru un creator de modă francez venit în vizită, la un hotel. De despărţiseră în faţa hotelului, la scurt timp după miezul nopţii; secretara luase un taxi până acasă, in Queens, iar Louise pornise pe jos spre un loc aflat la două sute de metri distanţă, unde avea maşina parcată pe o stradă lăturalnică. Probabil că atunci a fost văzută vie pentru ultima oară de către o persoană care o cunoştea.

Maşina a fost găsită în locul unde fusese parcată, duminică după-amiază. Era descuiată, dar nu părea să fi fost vandalizată. Poliţia a descoperit urme ale unei încăierări în interior.

„Era unul dintre acele scenarii în care nimic

nu e prea evident”, relatează locotenentul Andrew Marsh, ofiţerul care a condus ancheta. „Te uiţi într-o maşină, fără să te aştepţi la nimic deosebit, şi simţi că e ceva în neregulă, dar nu poţi observa ce anume.

Apoi, te lămureşti că sunt prea multe mărunţişuri în dezordine, nimic ieşit din comun, dar, luate la un loc, pot avea o semnificaţie importantă”.

Oglinda retrovizoare era răsucită mult într-o parte, astfel că reflecta imaginea văzută prin fereastra portierei din dreapta. Pe suprafaţa interioară a parbrizului se gă-seau mânjituri late, în formă de arc, pe care Marsh a trebuit să le studieze o vreme până au căpătat sens.

„Genunchi. După toate probabilităţile, Louise fusese apucată pe la spate, în timp ce se aşeza la volan, iar reacţia, într-o asemenea situaţie, constă în aceea că toată partea trupului inferioară locului imobilizat – care de obicei se află la nivelul gâtului – se smuceşte înainte, folosindu-şi toată greutatea şi capacitatea de smulgere pentru a scăpa de cel care s-a agăţat astfel.

Maşina era un model sport, nefiind deci prea spaţioasă; avea o distanţă foarte redusă între fotoliu şi parbriz, deci era verosimil ca genunchii să fi lovit geamul, lunecând dintr-o parte în alta, în timp ce se zbătea”.

Tetiera de la scaunul şoferului era mai ridicată într-o parte, indicând şi mai mult o luptă, iar pe podea, lângă tunelul de transmisie, zăceau două carnete şi un pix. „Până şi husa fotoliului demonstra că se luptaseră”, explică Marsh. Era

dintr-un material catifelat, bleumarin, iar pe scaunul şoferului era mototolită complet, ca şi cum cineva ar fi învârtit ceva la nesfârşit în loc. Nu arăta netedă, regulată, adâncită, ca atunci când omul se aşază pur şi simplu”.

Era însemnată şi bancheta din spate, dar numai de-a lungul marginii anterioare, ceea ce a sugerat poliţiei că atacantul stătuse aşezat pe margine, aplecat, aşteptându-şi victima.

Au mai găsit şi un semn ciudat, un grup de înţepături în capitonajul interior al curburii dinapoi de sub plafonul maşinii. „Trebuie să spun că nu i-am dat prea multă atenţie”, recunoaşte Marsh, „dar doctorului

Hamill i-a trezit interesul şi bine a făcut”.

3!

Omorul nu avusese loc în maşină. Se întâmplase la cincizeci de metri distanţă, pe o alee insalubră unde, probabil, Louise fugise ca să scape de atacant.

Pe locul unde îi fusese înghesuit trupul între lăzile de gunoi s-au găsit şi alte probe ale unei lupte violente.

„Nu i-a uşurat deloc treaba ticălosului”, comentează Marsh. „Era foarte tânără, puternică şi, aş spune, o luptătoare, fiindcă multe femei cu aceeaşi constituţie şi capacitate fizică, atunci când sunt atacate, nu fac decât să se chircească.

De frică, mai ales – paralizia pură a groazei. Fata asta, însă, a ripostat. Într-un caz ca ăsta, când o tânără femeie e silită să treacă printr-un asemenea purgatoriu, şi vezi că a avut loc o luptă, ţi se cuibăreşte în suflet speranţa arzătoare să-i fi

scos canaliei un ochi, iar ăla să stea ascuns undeva, suferind…”

O echipă criminalistică a închis accesul pe aleea unde murise Louise. Într-un interval de opt ore, s-au colectat toate gunoaiele udate de ploaie, li s-a marcat poziţia pe o reprezentare-grilă a locului, apoi au fost ambalate, etichetate şi trimise la laborator.

„Laboratorul era presat să obţină un factor de legătură între cele trei cazuri de viol”, continuă Marsh. „M.O.-*ul* (*modus operandi*-ul) asasinului era, mai mult sau mai puţin, acelaşi – victimele erau pline de zgârieturi şi se configura un sistem aproximativ.

Toate cele trei femei fuseseră strangulate, iar profilurile A.D.N. ale mostrelor de spermă de la prima şi a doua victimă dovediseră că autorul era unul şi acelaşi.

Problema, însă, e că nu ne spuneau cine era. Nici măcar nu indicau vreo direcţie.

Probele de genul ăsta sunt excelente pentru coroborări, dar în termeni investigativi sunt egale cu zero. Doream o pistă spre violator. Ceva în genul unei amprente digitale ar fi putut da startul căutărilor, dar până acum bulangiul avusese noroc, puţinele amprente rămase fiind prea deformate ca să ne mai poată fi de vreun folos.

La drept vorbind, chiar şi un plic de chibrituri scăpat neglijent pe jos ne-ar fi putut ajuta.

Aşa cum stăteau lucrurile, nu aveam ce direcţie să alegem. Continuam să ne învârtim în loc, ciocnindu-ne unii de alţii”. Expertiza A.D.N. asupra spermei prelevate de pe cadavrul lui

Louise n-a reuşit. Cercetătorii nu erau deosebit de surprinşi. „Mostra se degradase grav”, explică un tehnician, „şi nu era posibil să se producă un rezultat al analizelor care să aibă credibilitate în faţa legii. Se mai întâmplă şi aşa. Ceva anume din biochimia victimei acţionează rapid asupra componentelor de spermă şi le fragmentează până la nivelul unde devin inutilizabile în analiză”.

Peste doi ani de la momentul acelui caz, o mostră degradată pentru testarea A.D.N. n-ar mai fi reprezentat un obstacol, dat fiind că sensibilitatea echipamentelor de analiză a progresat radical.

În New York-ul lunii octombrie 1990, însă, cercetătorii criminalişti ajunseseră într-un impas: trei violuri păreau identice, dar în cazul unuia dintre ele nu puteau obţine profilul A.D.N. al autorului ca element cert.

Majsh nu era dispus să creadă că Louise fusese asasinată de un alt vinovat decât ucigaşul celorlalte două femei, dar trebuia să recunoască şi posibilitatea improbabilă a unei crime prin imitaţie. „Încep să te apuce nevrozele, cu posibilităţile astea improbabile.

Ei bine, pe mine da, şi ştiu că li se mai întâmplă şi multor altora. După cum vedeam eu problema, departamentul nu dăduse publicităţii prea multe informaţii despre M.O.-ul crimelor, nu pe cale oficială.

Însă cineva din M.Y.P.D., care lucra la caz, putea să fi spus ceva ce nu trebuia, sau poate cineva de la procuratura districtuală ori din suita medicului legist putea să fi vorbit – înţelegeţi, ca

să-şi dea importanţă cu cunoştinţele lor confidenţiale – şi-apoi, poate că vreun individ denaturat o prinsese din zbor şi o folosise pentru a comite o crimă la indigo”.

Fiind conştient de existenţa unei asemenea posibilităţi, insista Marsh, imaginaţia activă a unui detectiv de omucideri poate scăpa de sub control. Subordonatul său, sergentul Louis Gordon, întrezărea şi alte posibilităţi dezavantajoase. „Careva de la presă putea să fi tras cu ochiul la documente, lăsând apoi să-i scape o vorbă, sau chiar să comită el însuşi crima.

La fel cum se putea s-o fi făcut şi. un poliţist. Când stai să te gândeşti, oricât era de privilegiată, informaţia asta putea foarte uşor să cadă în mâinile oricui din câteva sute de indivizi”.

Fără tragere de inimă, Marsh a confirmat. „Era improbabil, dar trebuia să avem în vedere şi posibilităţile cele mai proaste. Oricum priveai situaţia, evoluţia asta cu sperma degradată nu era deloc un motiv de veselie”.

Peste câteva zile, însă, ansamblul investigaţiei a început să se lumineze, spre marea surprindere a echipei de experţi criminalişti, precum şi a poliţiştilor. Datorită ploii din noaptea când murise Louise Kaplan, majoritatea resturilor aduse la laborator pentru examinare se udaseră într-o măsură în care devenea foarte improbabil să se mai găsească indicii reziduale.

Cu toate acestea, a fost controlat totul şi s-a găsit ceva neaşteptat – o batistă de hârtie. Fusese mototolită şi aruncată pe jos, lângă cadavru, unde o apărase de ploaie o cornişă de cărămizi aflată la

câţiva centimetri deasupra solului.

Şerveţelul rămăsese aproape complet uscat, iar când un tehnician l-a desfăcut cu grijă, s-a constatat că avea înăuntru genul de material care tinde să-i însufleţească pe cercetătorii criminalişti.

„Era o pată galbenă”, explică un tehnician criminalist superior, „iar când am examinat-o la microscop, a părut să fie de origine nazală. Conţinea mucus şi cocoloaşe mari de leucocite – celule sanguine albe. Ei bine, specimenul era ideal pentru identificarea A.D.N. datorită marii cantităţi de material nucleic”.

Leucocitele au nucleu, ceea ce, în acest context, înseamnă o mare componentă a celulei, conţinând materialul genetic – şi astfel, nucleul, sau un grup de nuclee, poate fi supus analizelor care să ofere un profil genetic clar al persoanei ce depusese celulele în şerveţelul de hârtie.

„Totuşi, nu era o amprentă digitală pe care s-o putem confrunta cu documentele din arhive”, spune Marsh, „dar îmi dădeam seama de ce se bucurau că găsiseră şerveţelul acela. Cu acel specimen, sperau să recâştige cât de cât teren”.

S-a efectuat un profil A.D.N., pe baza materialului din şerveţelul de hârtie, iar acesta a corespuns cu sperma de la primele două asasinate.

„Cred că sentimentul de a fi salvaţi m-a energizat”, mărturiseşte doctorul Hamill.

„Dintr-odată, m-am pomenit gândindu-mă altfel la acele crime. Mi-a trecut prin minte că ar fi trebuit să căutăm indicii mai puţin evidente – reuşiserăm cu un şerveţel de hârtie, atunci de ce

n-ar fi mers şi cu alte reziduuri probatorii?”

Îndepărtându-se de specialitatea sa medicală, doctorul Hamill a obţinut permisiunea de a examina maşina lui Louise. Şi-a luat un aparat de recoltare prin sucţiune, bandă adezivă pentru culegerea firelor de păr şi a fibrelor, un aparat cu teleobiectiv pentru detalii fotografice şi o trusă de prelevare a prafului.

O echipă criminalistică cercetase deja maşina, dar Hamill era convins că mai existau destule de găsit. A recunoscut, în particular, că în acelaşi timp nu avea altă justificare în afară de propriu-i entuziasm. Din fericire, nimeni n-a cerut mai mult de atât.

„Imediat, am găsit trei urme de picior clare în partea din spate a maşinii”, povesteşte Hamill., Am folosit trusa de prelevare, care încarcă electrostatic o folie de plastic, ridicând apoi de pe orice suprafaţă, limpezi, urmele de paşi latente, astfel că pot fi examinate desprinse de fundal şi fotografiate clar. Două dintre urme au reieşit ca aparţinând pantofilor de hârtie purtaţi de băieţii de la criminalistică – pantofii ăia *lasă* impresiuni, când piciorul e destul de cald – dar a treia provenea de la un străin. Era dungată, cu un model relativ neobişnuit şi, din fericire, se distingea foarte desluşit”.

Urma de pantof a fost trimisă la laboratorul fotografic, pentru a fi copiată şi distribuită diverselor divizii de anchetă din Departamentul Poliţiei New York.

Între timp, Hamill făcea alte fotografii, concentrându-se asupra curiosului aranjament de

înţepături din căptuşeala interioară a tavanului.

Am luat zece imagini, toate instantanee, şi le-am întins pe bordul maşinii la uscat. Când au fost gata, l-am pus pe asistentul meu să le ducă la ofiţerii superiori ai anumitor echipe – omucideri, jafuri, tâlhării şi aşa mai departe – şi să-i roage să privească aranjamentul de înţepături, ca să vadă ce anume le sugera.

Eram pregătit să nu însemne nimic, să fie vreun soi de defect al căptuşelii, fără nicio legătură cu crima. Eram gata să accept asta, dar speram în toţi dracii să fie ceva mai semnificativ, şi să înţeleagă cineva care anume era acea semnificaţie”.

La scurt timp după ce Hamill a terminat să lucreze la maşină, s-a primit de la o unitate specializată în tâlhării vestea că urma de pantoi se potrivea exact cu una pe care o culeseseră dintr-un magazin de băuturi jefuit cu două săptămâni în urmă.

Ancheta era în curs de desfăşurare. Pe baza imaginilor video ale instalaţiei de pază, erau căutaţi trei suspecţi, arestările fiind iminente.

În ciuda faptului că mai mulţi tehnicieni criminalişti examinaseră maşina lui Louise Kaplan, Hamill a oferit şi el probe proaspete, sub forma unor mostre de păr şi fibră. „Unii mă acuzau pe la spate că eram băgăreţ, fiindcă efectiv scormoneam prin crăpături după mostre. Se argumenta că dovezile recente se găsesc numai la suprafaţă, sau cel puţin majoritatea lor.

Ştiu însă din experienţă că în zona unei lupte violente, mai ales când are loc într-un spaţiu

strâmt, probele se pot găsi oriunde în vecinătate, de la suprafaţă până în adâncul tapiţeriei şi în oricare alte spaţii există întâmplător prin jur”.

Fibrele au fost examinate cu un microscop de joasă magnitudine, descoperindu-se că erau un amestec de lână şi poliester, vopsit în albastru-închis, nuanţă găsită adeseori la anumite mărci de salopete şi uniforme.

Fibrele găsite printre alte resturi, pe locurile primelor două crime, au fost comparate cu acestea şi s-a constatat că erau identice, dar pe moment asemănările s-au eliminat din vedere, domnind convingerea că fibrele erau prea banale ca să prezinte vreo semnificaţie aparte.

Părul – din care se găsiseră doar două fire – era brun şi ondulat în spirală. Când a fost tăiat şi examinat la microscop, s-a constatat că avea secţiunea turtită şi eliptică. „Era păr de pe capul unui negru”, precizează Hamill.

„Când am anunţat că era posibil să căutăm un om de culoare, e posibil să fi sunat cam triumfător, iar pe ici pe colo s-au auzit râsete, căci toţi cei trei suspecţi căutaţi pentru jaful de la magazinul cu băuturi erau negri. Cred că părerea generală era că avusesem noroc cu urma de pantof, dar restul nu era de gât o pierdere de timp amatoricească”.

Răspunsurile despre fotografiile înţepăturilor din capitonajul maşinii au fost încete, iar când au sosit, nu erau deloc entuziaste.

În două situaţii, punctele fuseseră unite cu pixul, pentru a alcătui mutre prosteşti; un al treilea şi al patrulea ofiţer credeau că era un soi de infestaţie cu insecte.

Cel de-al cincilea răspuns, care a sosit la două zile după celelalte, era mai serios. Un ofiţer a-spus că mai văzuse şi înainte acelaşi efect şi, deşi nu considera că modelul se repeta, avea destulă încredere că se datora unei cauze identice.

A spus că era amprentă unei insigne”, conchide Hamill. „O insignă cu vârfuri şi faţete ascuţite, gen pretenţios, cum le emit angajaţilor unele firme de pază”.

Această posibilitate a declanşat o alta. Urma insignei putea să provină de la casca unui paznic care lăsase fibre din uniformă pe tapiţeria maşinii lui Louise Kaplan., Am supus fibrele unei analize serioase”, relatează Hamill, „şi am obţinut procentajul probabil dintre lână şi poliester, precum şi o identificare spectrografică a colorantului albastru cu care se vopsise materialul”.

Informaţiile au fost corelate şi s-a luat legătura cu fabricanţii de textile. A durat mult mai puţin decât ar fi fâst necesar în urmă cu câţiva ani, fiindcă majoritatea producătorilor de textile dobândiseră obiceiul de a păstra documente detaliate pe computer despre fabricaţia diferitelor linii de produse.

Un computer căruia i se cere să găsească o anume combinaţie de lână, poliester şi colorant găseşte răspunsul – dacă are ce răspuns să găsească – mult mai rapid decât orice fiinţă omenească.

Hamill afirmă: „Am avut rezultatul peste două zile. Un fabricant en gros din Bronx a găsit materialul res**pectiv, plus o listă de clienţi**

cărora li-l vânduse, constând întâmplător în numai trei companii, toate aflate în New York.

Între timp, toţi cei trei suspecţi din cazul jafului la magazin fuseseră arestaţi şi, în timpul interogatoriului, unul dintre ei a mărturisit. Ceilalţi doi erau reţinuţi încă pentru testele care să determine dacă vreunul din ei era violatorul.

În mod logic, dacă urfina de pantof i se putea atribui unui om anume, atunci acela era ucigaşul. Actualmente, însă, delincvenţii şi avocaţii care-i reprezintă se pricep să profite de posibilităţile inerente conceptului de îndoială rezonabilă.

Un om poate spune că i-a rămas urma într-un autovehicul pentru că a fost luat înăuntru când făcea autostopul şi, oricât de improbabil ar fi, argumentul constituie o îndoială rezonabilă.

Proprietarul respectivilor pantofi mai poate spune şi că i-a cumpărat de ocazie – din nou, foarte la îndemână şi greu credibil, dar iarăşi trebuie să se admită ca factor generator de îndoială rezonabilă, mai ales într-un caz penal grav.

„Situaţia când îndoiala rezonabilă clachează este aceea în care suspectul e indicat de prea multe săgeţi”, precizează Hamill.

„Când îndoiala rezonabilă se transformă în îndoială fantastic de nerezonabilă, atunci sistemul zice stop, stai aşa, aici nu mai

vorbim despre coincidenţă sau confuzie, e vinovăţie curată”.

În împrejurări ideale, probele A.D.N. obţinute pe baza specimenelor de spermă culese de la două dintre femeile moarte şi din mucusul nazal găsit în cazul celei de-a treia, ar trebui să fie adecvate pentru a obţine condamnarea, dacă A.D.N. unui suspect se dovedeşte corespunzător.

Dar şi aici exista o capcană, căci avocaţii apărării se pricep foarte bine la a-i face pe juraţi să creadă că identificarea A.D.N. este disperat de nedemnă de încredere.

„Trebuia să-l declarăm – pe făptaş vinovat pe baza unor dovezi multiple”, declară locotenentul Marsh. „Niciunul dintre avocaţii suspecţilor n-a obiectat să prelevăm mostre nazale, ceea ce era o ironie a sorţii, fiindcă ştiu că ne-ar fi făcut cu ou şi cu oţet dacă insistam pentru mostrele de spermă, şi totuşi A.D.N.-ul nazal putea fi întru totul la fel de incriminator.

Astfel, analizele s-au efectuat şi, aşteptând un rezultat care se potrivea cu probele de spermă şi mucus de la toate cele trei crime, ştiam deja cine era autorul. Nouă, însă, ne place să ne credem oameni civilizaţi, aşa că n-am spus nimic”.

În realitate, Marsh nu se îndoia cine era vinovatul şi a recunoscut că-i fusese greu să nu-l interogheze pe individ înainte de primirea rezultatelor.

Am aşteptat şi iar am aşteptat, şi în sfârşit au sosit rezultatele. În cazul analizei A.D.N., se dă întotdeauna un coeficient de probabilitate, iar în acest caz, probabilitatea era că numai şase oameni de pe tot cuprinsul Statelor Unite ar fi putut depune acea configuraţie A.D.N. în trupurile primelor două victime şi pe şerveţelul găsit lângă trupul lui Louise Kaplan, iar unul dintre aceştia şase era chiar principalul nostru suspect, Dudley Friar. „Când am văzut raportul, m-am repezit la individul ăla ca şi cum l-aş fi smuls pe un terorist de lângă bunică-mea.

E o senzaţie extraordinară să operezi un interogatoriu când nu mai ai absolut nicio îndoială. După atâţia ani de când fac meseria asta, un asemenea sentiment nu mai apare prea des şi cred că l-am impresionat pe suspect cu certitudinea mea strălucitoare, căci a cedat în mai puţin de zece minute şi mi-a spus toate detaliile, inclusiv convingerea lui că viola şi asasina femei fiindcă, în copilărie, fusese silit să bea, împotriva voinţei lui, suc de portocale îmbogăţit cu prea multe vitamine suplimentare, şi mai ales vitamina E”.

Dudley Friar avea douăzeci şi nouă de ani. Lucra noaptea ca paznic la un hotel şi, în timpul zilei, făcea clovnerii pentru petrecerile copiilor, în cadrul cărora îşi spunea „domnul Sunshine”.

Avea un cazier de furturi mărunte şi

violenţe minore, datând de la vârsta de paisprezece ani; la douăzeci de ani, încercase să violeze o poliţistă care lucra sub acoperire şi, ulterior, reuşise să violeze o infirmieră, în timp ce fuma o ţigară, aşezată într-un părculeţ, la foarte mică distanţă de locul unui accident grav, unde tocmai intervenise.

„Cred că un psihiatru isteţ l-ar fi putut salva pe Dudley Frair de puşcărie”, presupune Marsh: „Era categoric zdruncinat şi se zbuciuma tot mai mult”. Friar n-a vrut să vorbească niciun psihiatru în numele lui, fiind de părere că orice fel de boală mintală implica o profundă dizgraţie, nedorind să sugereze nimeni că era în vreun sens nebun.

În plus, avea convingerea că problema lui era de natură fizică, activarea unor anumiţi centri nervoşi în mod normal adormiţi, datorită excesului de acid citric, stjmulat cu vitamina E.

Astfel, ne-a rămas libertatea de a instrumenta un caz clar de violuri şi asasinate multiple, fără nicio şmecherie psihologică intervenind din culise”, afirmă Marsh. „În final, am dat o adevărată lovitură de graţie cu dovezile, adică exact ceea ce ne trebuia”.

Un ziar de seară din New York a rezumat parada de dovezi a acuzării.

S-au adus probe care demonstrează că fibre textile identice cu cele existente în uniforma lui Friar s-au găsit la locurile

tuturor celor trei crime; insigna companiei de protecţie şi pază purtată pe partea din faţă a caschetei lui Friar se potrivea perfect cu o configuraţie de semne din maşina celei de-a treia victime; o urmă de încălţăminte găsită în aceeaşi maşină corespundea exact cu modelul tălpii pantofului drept al perechii folosite de Friar la serviciu; profilul A.D.N. al spermei prelevate de la victimele unu şi doi se corobora cu A.D.N.-ul mucusului luat dintr-un şerveţel găsit la locul celei de-a treia crime – iar A.D.N.-ul în chestiune era identic cu cel al lui Dudley Friar.

Juraţii s-au pronunţat, iar Friar a fost condamnat la trei termene de închisoare pe viaţă.

„Mulţi oameni citează cazul ăsta ca exemplu al expertizei A.D.N. pentru a prinde un asasin şi a-l închide”, încheie Marsh.

„Dar, deşi cred în exactitatea identificării A.D.N. şi în capacitatea ei de a indica o fiinţă omenească din câteva milioane, mai sunt şi de părere că dacă n-am fi avut nimic altceva decât A.D.N.-ul, oricât era de concludent, am fi pierdut procesul”.

Doctorul Hamill e de acord. „Lucrurile sunt sortite să se schimbe. Istoria identificărilor A.D.N. se va fortifica într-un catalog al metodelor de identificare categorice, ajungând suficientă, în sine, pentru a aduce condamnarea.

Până atunci însă, cazul Dudley Friar

trebuie să rămână un model de incriminare solidă. A fost un succes al acuzării, datorită zelului investigaţiei, care de prea multe ori e absent în actuala muncă poliţienească, dacă pot spune aşa.

Nu pot nega că de multe ori cazul Friar este citat ca un succes al cercetătorilor A.D.N.-ului, dar rămâne faptul că buna şi demodată căutare de indicii şi abundenţa probelor necomplicate sunt cele care ne-au ajutat să câştigăm”.

Răzbunarea

„Până în jurul vârstei de douăzeci şi nouă de ani, n-am crezut în existenţa a ceea ce s-ar putea numi răutate implacabilă”, declară doctorul Peter Kline, fost patolog criminalist în Departamentul medico-legal din New York City.

„În pofida ocupaţiei mele, purtam un respect destul de înalt umanităţii. Eram convins că văzusem totul, dar îmi era totuşi clar că până şi în oamenii cei mai răi se găseşte o bunătate de neînvins, după cum şi cei mai buni au o doză de răutate, şi că în ultimă instanţă, după o îndelungată analiză, omenirea e profund civilizată.

Pe scurt, nu ştiam nimic. Cum spuneam însă, până pe la împlinirea vârstei de douăzeci şi nouă de ani, nu întâlnisem încă omul cu adevărat negru-la-inimă, cel *absolut rău.* Şi, deodată, a apărut, împachetat cu grijă într-o singură persoană care, după cum

îmi garantau colegii mai bătrâni şi mai pricepuţi ca mine, nu era deloc unică”.

În perioada respectivă, doctorul Kline era director adjunct al unei echipe de jurisprudenţă medicală, însărcinată să se ocupe de aspectele medico-legale ale agresiunilor grave, ale omuciderilor „casnice” şi ale altor cazuri speciale. „Cazul Trask s-a petrecut acum opt ani îndelungaţi”, îşi aminteşte el. „Încă îl mai văd, în depărtare, ca fiind cel care mi-a luat albeaţa de pe ochi”.

La orele 02: 15 a.m. ale zilei de marţi, 18 noiembrie 1986, o patrulă de noapte a poliţiei a fost chemată la un bloc de apartamente din zona Melrose a cartierului Bronx, în apropiere de Yankee Stadium.

Bătrânul care telefonase aştepta la intrarea blocului şi le-a spus că auzise urlete îngrozitoare şi zgomote de sticlă spartă din apartamentul de vizavi de al lui, unde locuia o pereche numită Trask. „Sunt un cuplu liniştit, respectabil, nu deranjează pe nimeni. Ştiu doar că s-a întâmplat ceva rău...”

Poliţiştii au găsit uşa familiei Trask întredeschisă. Locuinţa era cufundată în întuneric şi dinăuntru nu se auzea niciun sunet. Cel mai vârstnic dintre cei doi poliţişti s-a strecurat cu atenţie pe coridorul îngust, luminând în jur cu lanterna, spre a observa că tablourile de pe pereţi erau strâmbe, o măsuţă pentru telefon zăcea răsturnată, iar

cablul telefonului fusese smuls din perete. „În apartament era cald”, a consemnat în raport ofiţerul, „şi se simţea un miros clar de sânge”.

0

Undeva în întuneric, după uşa unui dormitor, gemea o femeie. Un poliţist a deschis uşa, iar celălalt a găsit comutatorul electric de pe perete. Când s-a aprins lumina, amândoi au rămas privind fix un moment, incapabili să înţeleagă ce vedeau.

Toate mobilele din cameră – patul, noptierele, măsuţa de toaletă, două comode înalte şi un scrin de rufărie – erau răsturnate. Un covor mare, gri cu roz, era adunat şi dat la o parte în centrul încăperii, iar poliţiştii au crezut, la prima vedere, că era pătat cu vopsea.

„Era atât de mult”, a afirmat după aceea primul ofiţer. „Mânjea covorul cu dungi late, pe alocuri de şase degete, materia aia de un roşu mat, o culoare foarte densă, şi bineînţeles că, stând în uşă, ne-am dat seama că de acolo se simţea mirosul. Era sânge, nu vopsea. Numai Dumnezeu ştie pât de mult era. Când am intrat în cameră, l-am văzut pe bărbat. Zăcea dincolo de partea din mijloc a covorului făcut sul”. Bărbatul era Michael Trask, în vârstă de treizeci şi opt de ani, designer electronist particular. Era gol şi avea trupul întins pe toată lungimea, pe jumătate răsucit din talie.

Apropiindu-se, poliţiştii au văzut că avea capul tăiat şi depus lângă trup, întors invers. Gâtul fusese retezat la nivelul umerilor, iar cartilagiul tăiat al laringelui atârna răsfrânt peste adâncitura claviculei.

„Încă n-o vedeam pe femeia pe care o auziserăm gemând. Colegul meu a traversat camera şi s-a uitat sub pat, care era răsturnat pe o parte şi rezemat de perete. Femeia era dedesubt, culcată pe podea.

Era complet goală. Stătea ghemuită ca un copil mic, suspinând în pumni. Avea faţa plină de sânge".

Cei doi poliţişti au scos femeia de sub pat şi au acoperit-o cu pătura. Cel mai vârstnic a chemat prin radio o ambulanţă, apoi a anunţat divizia de omucideri, în timp ce colegul său căuta prin restul apartamentului.

Ambulanţa şi ofiţerii de la omucideri au sosit aproximativ în acelaşi timp. Cu toţii au început imediat să se înghesuie în apartament. Poliţiştii în uniformă care răspunseseră la apel au reuşit să-i conducă pe infirmieri până la femeie, care acum părea să zacă în stare de şoc. După ce a fost fotografiată în decorul camerei deranjate, apoi de aproape, pentru ca diversele urme de pe faţă şi braţe să fie imortalizate clar, a fost dusă la spital.

Detectivul de la comanda echipei de omucideri, locotenentul Charlie Grossett, i-a însărcinat pe cei doi poliţişti din patrută să-i

ţină la distanţă pe vecini şi pe alţi spectatori din uşă, după care au început să facă ordine în haosul din apartament.

„Inevitabil, treptat-treptat s-au găsit lucruri în neregulă”, relatează el. „Cineva a descoperit că o fereastră din spate era deschisă şi a găsit o bucată de material textil închis la culoare, agăţată în exterior de lemnăria ferestrei. Altul a stabilit că uşa de la intrare fusese forţată din afară – teoria lui era că acest lucru se făcuse cu una din acele pârghii care se folosesc la spargerea uşilor din fabricile ilegale de droguri”.

Echipa de colectare criminalistică a găsit o pădure întreagă de obiecte – smocuri de păr, pete de sânge în locuri absurd de inaccesibile, particule de unghii rupte... iar apoi, unul dintre ei, lucrând pe o alee întunecoasă din spatele clădirii, a găsit un cuţit mare de bucătărie, cu lama de douăsprezece degete[1].

Era mânjit de sânge pe toată lama şi pe prăsele. Părea să fi fost ascuţit de un expert – era tăios ca briciul.

Nu era totuşi cel mai grav caz de crimă întâmplat vreodată în Bronx, dar datorită naturii absolut neobişnuite a omorului – decapitarea deliberată necesită o concentrare de proporţii maniacale şi nu se întâlneşte prea des – doctorul Christopher Lawton a fost rugat să-i ajute cu cunoştinţele lui pe

1 **Treizeci cm.**

anchetatorii de la faţa locului. Lawton era expert în investigarea crimelor cu elemente psihotice vădite. Când a ajuns, şi-a alăturat un fost protejat, doctorul Peter Kline, care lucra deja cu echipa lui la locul faptei, făcând fotografii. Kline a fost încântat să-l ajute pe doctorul Lawton. „Îmi plăcea să lucrez cu el”, mărturiseşte Kline. „Era un privilegiu, deşi ştiam că mi se cerea să-l ajut fiindcă mă pricep la aparate foto şi am echipament personal complet. În noaptea aceea, însă, fascinaţia mea faţă de munca procedurală a doctorului Lawton n-a fost atât de intensă pe cât s-ar fi putut. Aveam atenţia divizată. Mai văzusem şi înainte mutilări – le vedeam aproape zilnic

— Dar aceea, cu trupul bărbatului arătând atât de zvelt şi de sănătos, atât de relaxat, pe podea, aproape ca şi cum s-ar fi întins după somn, dar fără afurisitul de cap pe umeri... ei bine, nu ştiu. Era un paradox vizual, cred, şi faptul că eram foarte obosit nu mă ajuta deloc. Nici nu ştiu când am început să simt că mi se făcea rău.

Cât am stat acolo, am făcut eforturi, fotografiind atunci când doctorul Lawton mi-o cerea, colectând specimene, asigurându-mă că tipii de la N.Y.P.D. aveau şi ei specimene identice – nu făceam decât să execut, la modul general, dar fără să mă gândesc *serios* la caz. Nici chiar după ce am citit raportul medical asupra femeii şi m-am întors la faţa

locului pentru o recapitu

— Lare, n-am fost de părere că era altceva decât ceea ce părea – Dumnezeu mi-e martor că şi-aşa era destul de urât...”

Femeia găsită zăcând sub patul răsturnat era Angie Trask, în vârstă de treizeci şi patru de ani, soţia mortului. La spital, au examinat-o doi medici, lucrând ca echipă de diagnosticare în regim de urgenţă, în timp ce un al treilea colecta toate mostrele necesare în cazurile de agresiune gravă. Ceea ce urmează e un extras din raportul preliminar al doctorilor care au examinat-o pe Angie Trask la sosire, în cabinetul de accidente şi urgenţe.

Angela Mary Trask; data naşterii: 16 – 03 – 1952

Pacienta este o femeie de rasă caucaziană, bine hrănită, fără diformităţi superficiale. Prezintă multiple contuzii pe picioare, fese „braţe şi faţă, şi hemoragie intermitentă prin ambele nări. Părul din creştetul capului e încleiat de sânge şi are răni mici în mai multe locuri ale scalpului. Degetele ambelor mâini sunt umflate, iar trei unghii au fost rupte. La sosire, pacienta părea a fi în stare de şoc hipovolemic: avea pielea rece şi palidă, cu buzele şi degetele învineţite, fiind confuză şi agitată. Transferul într-un mediu ajutător şi administrarea unei soluţii saline prin perfuzie i-au ridicat temperatura, i-au ameliorat culoarea pielii şi

i-au refăcut orientarea mentală corectă.

Vânătăile, zgârieturile şi umflăturile localizate sunt evidente în jurul organelor genitale externe, iar în jurul anusului se găseşte sânge uscat. Cu ajutorul unui speculum, i s-a examinat vaginul şi s-a recoltat din jurul colului uterin o cantitate abundentă de substanţă având aparenţa şi vâscozitatea spermei. Peretele anterior al vaginului prezintă zgârieturi accentuate.

Perimetrul anusului este tăiat în mai multe locuri, iar orificiul se prezintă tumefiat. Examinarea cu speculumul arată că în cavitatea rectală se află o minge dură de cauciuc (identificabilă cu minge de squash): suprafaţa foarte abrazivă a mingii pare să fi provocat considerabile vătămări ale ţesuturilor şi pereţilor tronsonului inferior din intestinul gros. S-a hotărât să se lase mingea acolo unde se află, până se va putea administra fără riscuri un anestezic general pentru a fi extrasă.

Examinarea preliminară a pacientei, în lipsa unor coroborări ferme, indică faptul că a fost ctrunt bătută şi supusă unor molestări fizice de proporţii neobişnuite, părând să includă şi violul. În urma evaluării iniţiale, rănile au fost spălate, i s-a admiministrat un vaccin antitetatic şi a trecut în grija unei echipe chirurgicale pentru tratamentul de specialitate.

„Poliţia a ţinut sub control total locul

faptei, timp de douăsprezece ore”, povesteşte Kline, „dar în cele din urmă, când a început să se aşeze praful, micii mele echipe i-a revenit sarcina de a efectua un chinuitor studiu medico-legal asupra cazului. Eram confruntaţi cu o mulţime de probe şi relatarea încă neverificată asupra celor ce se întâmplaseră în acea noapte în apartamentul soţilor Trask. Am început cu ceea ce ştiam şi am ordonat totul într-o succesiune cât de logică puteam concepe”.

Rezumatul circumstanţelor privitoare la asasinarea lui Michael Trask şi agresiunea cu viol asupra soţiei sale, Angie, decurge după cum urmează. Trask, designer independent de dispozitive electronice miniaturale şi compacte, locuise împreună cu soţia sa, Angie, scenografă la un teatru comunitar, care aspira la dramaturgie, în acelaşi apartament de la etajul întâi, timp de trei ani. Apartamentul se găsea într-un sector la modă din Bronx, colonizat în proporţie crescândă de artişti şi oameni de afaceri independenţi, începând de la jumătatea anilor ’80.

Într-o convorbire înregistrată pe bandă, în salonul de spital, Angie le-a spus poliţiştilor că în seara zilei de 17 noiembrie Michael lucrase acasă.

Era pe cale de a concepe un circuit pentru telecomanda de deschidere a uşilor de garaje dintr-o zonă a oraşului unde se constatase recent că aparatele de

telecomandă convenţionale se interferau cu recepţia televiziunii prin satelit. De fapt, Michael terminase modelul şi, în acea perioadă, lucra la o carcasă compactă pentru aparat. La un moment dat, în jurul orei unu noaptea, s-a hotărât să bea o a doua şi ultimă ciocolată fierbinte, şi apoi să se culce. Angie era încă trează, uitându-se la televizor, în salon. Au băut ciocolata împreună şi s-au dus la culcare.

Peste aproximativ o oră, Angie a auzit un zgomot la uşa apartamentului. L-a trezit din somn pe Michael şi au ascultat amândoi. Se auzeau trosnete sonore, ca ale lemnului rupându-se sub presiune. Michael a sărit din pat şi a alergat în hol, fără a se opri să îmbrace un halat.

Angie, speriată, a rămas pe loc, dar când l-a auzit pe soţul ei strigând a apucat telefonul, pentru a forma 911. Legătura era întreruptă. Îngrozită, s-a dat jos din pat şi a aruncat pe ea un capot. S-a repezit în hol, agitând o riglă metalică solidă din trusa de proiectare a lui Michael, care stătea deschisă pe un scaun.

Făcuse doar câţiva paşi pe culoar, când un om a venit spre ea cu ambele mâini întinse, tropăind îndesat pe covor, cu paşi mari. A luat-o în braţe cu totul şi a aruncat-o înapoi în dormitor.

Angie a spus că s-a lovit cu capul de marginea inferioară a măsuţei de toaletă şi,

probabil, a leşinat pentru un timp. Când şi-a revenit, lumina din plafonul dormitorului ardea, iar. individul stătea îngenuncheat pe covorul strâns.

Făcea mişcări ample cu o mână, în timp ce cu cealaltă ţinea ceva jos.

„Am ridicat capul”, spune Angie în cadrul înregistrării, privind oarecum în lungul propriului meu trup, iar dincolo de mine am văzut forma aceea deasupra căreia stătea aplecat individul. Am înţeles că lucrul ţinut jos era soţul meu, era Michael, iar omul acela îl tăia cu un cuţit, un cuţit mare, care scotea scrâşnete, tăind prin carne. Michael nu se împotrivea. Am sărit în picioare şi-mi amintesc că m-a apucat greaţa, ameţeala şi leşinul în acelaşi timp. Dar m-am ridicat iarăşi în genunchi şi am văzut că gâtul lui Michael era căscat ca o gură roşie, oribilă. Christoase, era de necrezut, încă nu-mi vine să cred – distrugerea lui, porcăria; ((aia...

Atacantul s-a întors, când Angie s-a ridicat în genunchi şi l-a recunoscut. Era Don Richards, cândva prieten al celor doi. Se îndepărtaseră, când succesele comerciale ale lui Richards – care lucra şi el în domeniul electronicii – au început să scadă, cam în acelaşi ritm cu progresele lui Michael.

A venit spre mine, şi nu-mi puteam lua ochii de la cuţit”, continuă Angie. „Mi-amintesc că am fost uşurată o secundă, când l-a aruncat. Dar a continuat să se apropie şi

rânjea într-un mod oribil, furios, şi m-a prins, m-a înşfăcat la fel ca în hol, m-a ridicat cu o mână proptită între picioare şi cu cealaltă ridicându-mi cămaşa de noapte la piept şi m-a trântit de perete. Mi s-a tăiat răsuflarea. Am început să-mi pierd din nou cunoştinţa”.

Peste câteva secunde, sau poate minute, Angie nu ştia, a fost conştientă că zăcea pe podea, iar Richards devasta camera, călcând pe mobilele trântite, râfeturnând patul şi mârâind: „Ticălosule!”, „Căcat necredincios!” şi „Labagiu hoţ!”

„Şi atunci, s-a întors spre mine, a îngenuncheat şi am ştiut ce avea de gând să facă. Am încercat să-l opresc, dar era puternic şi brutal şi credeam cu adevărat că oricum avea să mă omoare, fie înainte, fie după. M-a trântit pe jos şi s-a culcat peste mine. Era o durere îngrozitoare, *îngrozitoare,* mai întâi şi-a folosit degetele, deschizându-mă ca pe-o pungă cu şiret la gură. Apoi, a început să mormăie şi să gâfâie şi să se pompeze în mine.

După ce a terminat, m-a răsucit pe burtă şi am simţit o durere incredibilă, când mi-a împins ceva în dos – aveam impresia că mă sfâşia în două. Niciodată n-am mai simţit o asemenea durere”.

Din acel moment, declară Angie, conştienţa a început să-i revină şi să se piardă, în faze suprapuse, îşi amintea că se târâse la adăpostul patului răsturnat,

încercând să se ferească de durere şi de posibilitatea altor lovituri, dacă rămânea expusă şi vulnerabilă. Următorul lucru pe care şi-l amintea clar era că fusese scoasă de sub pat de către doi poliţişti.

„Prima noastră sarcină a constat în a confrunta declaraţia lui Angie cu probele pe care le aveam, încercând apoi să întocmim un tablou mai detaliat şi mai coerent al crimei”, povesteşte Kline.

„Un adaos ulterior pe lângă dovezile existente a fost faptul că, în ziua când şi-a făcut Angie declaraţia, poliţiştii au vizitat apartamentul lui Don Richards pentru a-l interoga şi l-au găsit mort, cu un pistol în mână. Părea că se împuşcase în cap”.

După ce poliţia şi tehnicienii criminalişti au părăsit apartamentul soţilor Trask, Kline şi doi asociaţi de-ai să-i au făcut o „recapitulare” la locul crimei, efectuând o reconstituire bazată pe mărturii şi probe. Echipele medicale primesc adeseori această sarcină, atunci când grosul dovezilor se înscriu în categoria medico-legală.

„Începând de la intrare, am refăcut scenariul pe care îl trasase Angie, operând schimbări în locurile unde probabil se înşelase, sau unde lăsase câte un gol pe care-l puteam completa cu ajutorul vreunor indicii reziduale”.

Reieşea că toate evenimentele se desfăşuraseră mai mult sau mai puţin aşa

cum le descrisese Angie Trask. Din cine ştie ce motiv, Don Richards intrase în apartament cu intenţii criminale şi îşi aplicase planul rapid, fără ezitare sau îndoieli. Singura nedumerire a lui Kline era aceea că Richards n-o ucisese şi pe Angie.

Între timp, Angie fusese încurajată de un consultant psihiatric să se gândească foarte atentă la atacul asupra ei înseşi. O făcuse, iar acum bănuia că Richards înfăptuise cu trupul ei un lucru care, pentru el, reprezenta suprema şi cea mai extremă faptă pe care o putea comite, cea pe care Angie ştiuse tot timpul că o dorea şi îi interzisese să încerce.

„În trecut, îmi făcuse avansuri, l-am spus în termeni foarte clari că nu eram disponibilă. Mi-a acceptat poziţia, la suprafaţă cel puţin, dar ştiu că a continuat să mă dorească – era tipul obsesiv şi mi-era uşor să-mi dau seama ce simţea. În acelaşi timp, însă, se temea să încerce măcar, nefiind genul care poate înv fruntea refuzurile – a observat-o când l-am respins prima oară".

De asemenea, mai credea că Richards n-ar fi putut suporta consecinţele, dacă Michael Trask afla despre avansurile lui. Richards era un om care nu putea să înfrunte răfuielile – o recunoscuse atât faţă de Angie, cât şi faţă de Michael, şi văzuseră dovada când intrase accidental în conflict cu oameni din domeniul profesional, sau chiar cu ocazia unor neînţelegeri minore, la petreceri.

Aşadar, cu cât mă gândesc mai mult la asta şi la modul cum s-a purtat în noaptea când a pătruns în casă – era, înţelegeţi, *avid* – cu atât mai mult îmi spun: mda, a cedat, s-a întors cu o sută optzeci de grade şi mi-a făcut lucrul suprem, a făcut ceea ce venise să facă, iar fapta cu mingea a fost pedeapsa mea pentru că-l refuzasem la început, nu?”

În timp ce Kline şi asociaţii lui îşi alcătuiau raportul despre locul faptei, s-a aflat că doctorul Lawton avea dificultăţi cu evaluările lui asupra cazului. „În ce mă priveşte, cazul nu-mi punea nicio problemă”, afirmă Kline. „Nu se instrumenta nicio acuzare şi nu se pregătea niciun fel de urmărire; nu era nicio grabă, la sfârşit cazul avea să se claseze imediat. Aşa că asamblam documentaţia cu o anume măsură de nepăsare şi în sfârşit am avut timp să-mi încheg gândurile şi să le analizez obiectiv. Nu aveam nicio bănuială, nicio suspiciune că lucrurile n-ar fi stat aşa cum păreau. Nu cred că mi-aş fi schimbat părerea, dacă aş fi lucrat sub presiune, dar acum ştiu că, supus presiunilor, am toate şansele să funcţionez mult mai bine”.

„Dacă n-ar fi existat îndoielile doctorului Lawton, adaugă Kline, e posibil ca ancheta să nu-şi fi schimbat direcţia în acel moment. Cred că poliţia ar fi mers destul de departe cu clasarea întregii afaceri, îndosariind-o pe un raft înainte de a mirosi cineva că era ceva

putred”.

Doctorul Lawton tocmai îşi redacta propriile observaţii scrise asupra cazului Trask, ilustrat cu un număr de fotografii făcute de Kline, când o observat ceva care a declanşat întreaga suită de îndoieli.

I-a atras atenţia lui Kline asupra fotografiilor. Îndeosebi, pe Lawton îl interesau imaginile în detaliu ale stropilor de sânge din dormitor. Aceştia fuseseră testaţi şi se ştia că sângele îi aparţinea lui Michael Trask. Stropii căzuseră grupaţi şi aveau o trăsătură comună.

„Sunt ceea ce par a fi”, i-a spus Lawton lui Kline. „Sunt nişte simpli stropi. Nu sunt stropituri. Omul ăsta fusese ciopârţit de moarte, i se tăiase capul. Dumneata eşti patolog, ştii că, atunci când un subiect e tăiat, chiar şi lucrând cu viteză moderată, se produc inevitabil stropituri oblice când tai organele mari”.

Kline s-a simţit ca un nătărău pentru că omisese discrepanţa. „Stropii şi stropiturile de sânge sunt importante, foarte importante”, declară el.

„Sunt indicatori ai evenimentelor petrecute la locul unei crime. Când zboară prin aer o cantitate de sânge în stare liberă, forma stropiturii poate indica direcţia de deplasare şi, în consecinţă, locul şi poziţia armei – iar stropiturile pot sugera adeseori numărul minim de lovituri care au fost

aplicate. Un strop de sânge în mişcare prin aer este precedat de o mică globulă, iar când loveşte o suprafaţă, în unghiul direcţiei de deplasare, produce o stropitură care seamănă mult cu un semn de exclamare, având punctul în faţă. Acele depuneri de sânge nu arătau astfel".

Nici pe pereţi nu se găsiseră stropituri de sânge, cu excepţia câtorva care arătau mai mult a mânjituri şi ştersături, decât stropituri.

Fotografiile înfăţişau clar stropi de sânge circulari, indicând o sursă staţionară. „Când sângele picură drept în jos pe podea, dintr-un punct imobil, întotdeauna va forma cercuri aproape perfecte – uneori cu marginile colţuroase, ca nişte explozii stelare, dar tot cercuri regulate rămân".

Părerea lui Lawton era că Michael Trask nu fusese omorât prin ciopârţire, cum spusese soţia lui. Pentru a produce nişte urme de sânge atât de nespectaculoase, decapitarea trebuia să se fi efectuat metodic, capul fiind desprins de trup relativ încet.

O altă nepotrivire care îl tulbura pe Lawton consta în ora estimativă a morţii din raportul de autopsie asupra lui Don Richards. Aceasta e o parte foarte dificilă a muncii patologului criminalist, un domeniu unde niciodată nu e posibil să fii exact şi, prin urmare, niciodată nu se indică un moment precis.

În schimb, se stabileşte o „parantează”, declarând cel mai lung şi cel mai scurt interval probabil, trecut de la producerea decesului.

În cazul lui Richards, se luaseră măsuri absolut speciale, omul însărcinat cu autopsia având reputaţia de a fi o autoritate asupra diverselor moduri de a estima momentul morţii.

„Patologul folosise trei metode separate pentru a ajunge la o estimaţie”, relatează Kline, „iar ceea ce am aflat era că Richards murise la un moment dat, în intervalul dintre miezul nopţii de 16 noiembrie şi amiaza zilei de 17. Nu mai devreme, nu mai târziu. Date fiind implicaţiile, doctorul Lawton a luat neobişnuita măsură de a examina însemnările şi constatările de laborator privitoare la cele trei estimări, şi a fost nevoit să accepte descoperirile.

Prin urmare, Don Richards murise cu peste douăsprezece ore – minimum – înainte de a fi fost asasinat Michael Trask.

Kline recunoaşte că a început să se simtă ca un idiot. „E atât de uşor să-ţi scape un amănunt vital, ceva ce poate întoarce complet pe dos un caz. Ei, desigur, simţeam şi eu că omisesem ceva – ba chiar, mai multe lucruri – şi, parcă pentru a înrăutăţi situaţia, exista posibilitatea clară că lăsasem să mi se facă intenţionat figura. Mi se servise o levată completă, de la fundul pachetului. Orice

lucrător criminalist – patolog, avocat, chimist, psihiatru, ce-o fi – se îngrozeşte la gândul că a fost păcălit deliberat şi cu succes”.

Toate grijile pentru discrepanţele din cadrul cazului au fost puse momentan deoparte: era clar că Angie Trask minţise şi, din moment ce numai ea rămăsese în viaţă dintr-un caz care implica trei persoane, era firesc ca toate suspiciunile să se concentreze asupra ei. În conformitate cu aceasta, declaraţia i-a fost disecată şi s-au verificat toate detaliile esenţiale.

Povestea a început să se destrame.

„De exemplu”, reia Kline, „smocurile din părul lui Angie găsite pe podeaua dormitorului: când au fost examinate, s-a descoperit să fuseseră tăiate, nu smulse, aşa cum ne spusese ea. În aparenţă, nu era grav

— Se potrivea cu relatarea, fiind tunsă foarte scurt – dar odată ce s-a demascat minciuna, când am privit cu lupa capetele acelea tăiate net, tot cazul a început să arate ca o cacealma amatoricească străvezie, aşteptând doar să fie demontată”.

Detectivii au primit sarcina de a cerceta trecutul lui Angie Trask. Au fost încurajaţi să urmărească toate pistele. Între timp, Kline a făcut câteva descoperiri proprii. „Era vorba de rănile mici, în special zgârieturile de pe faţă, braţe şi picioare”, relatează el. „Erau autoprovocate, în mod destul de evident –

«evident» acum, când eram pregătit să fiu suspicios, desigur. Caracteristica zgârieturilor dintr-un atac constă în aceea că sunt arbitrare, se găsesc peste tot. Poţi spune cu deplină siguranţă că sunt distribuite aproximativ egal pe ambele laturi ale victimei. Zgârieturile autoprovocate, pe de altă parte, tind să fie puţin cam unilaterale – sau, ca în cazul lui Angie, foarte unilaterale – mereu pe partea opusă mâinii care a acţionat. Cu alte cuvinte, oamenii dreptaci îşi rănesc mai mult partea stângă, şi viceversa.

De asemenea, urmele prezintă o anume regularitate a înfăţişării, şi se evită sistematic zonele sensibile, ca ochii.

Odată ce am observat aceste ultime nepotriviri, mi-am jurat ca, de-atunci încolo, să nu mai cred nici cea mai aparent – nevinovată trăsătură a cazului până nu aveam dovezi concrete”.

S-a produs o evoluţie şi în chestiunea mingii de squash care fusese introdusă în anusul lui Angie. Chirurgul care a extras mingea a consemnat în raport că „anusul avea marginile uşor cheratinizate, iar la un examen atent părea să sufere de abraziuni cronice”. Acest lucru însemna că Angie nu era complet nedeprinsă să i se împingă obiecte în anus şi, într-adevăr, marginile cheratinizate (cheratina este o proteină fibroasă existentă în pielea dură) şi abraziunea cronică sunt tipice pentru

persoanele care au obiceiul de a participa la contact anal pasiv.

În continuare, chirurgul şi-a exprimat opinia că tăieturile din jurul anusului şi zgârieturile din interior nu se produseseră incidental, prin presiunea mingii, dat fiind faptul că abraziunile nu corespundeau cu genul de urme pe care le-ar fi lăsat mingea. I s-a cerut părerea şi unui ginecolog. Acesta a spus că multiplele răni mici semănau cel mai mult cu zgârieturi de unghii

— „unghii de femeie”, a adăugat el, atrăgând atenţia spre faptul că tăieturile erau scurte şi accentuat arcuite, ca provocate de vârfurile unor unghii mici, pilite cu grijă.

Nu peste mult timp, laboratorul balistic a raportat că, deşi pistolul găsit în mâna lui Don Richards era în mod cert cel cu care fusese împuşcat, nu exista nicio posibilitate de a fi apăsat el însuşi pe trăgaci.

„Unghiul era nepotrivit”, explică doctorul Kline., Ar fi trebuit să-şi ţină mâna într-o poziţie extrem de dificilă, din care i-ar fi fost imposibil să apese pe trăgaci.

Chiar dacă făcuse asta, era exclus ca arma să-i rămână într-o poziţie firească între degete, aşa cum o găsise poliţia. Se crease sentimentul că nu era decât reluarea unui vechi şiretlic: pistolul fusese folosit de altcineva, care apoi îl pusese în mâna mortului, crezând că avea să păcălească poliţia.

Autopsia lui Richards indusese totuşi recoltarea unor probe de sânge şi din conţinutul stomacului, pentru examene de laborator.

Când au sosit rezultatele analizelor asupra conţinutului stomacului, acestea indicau prezenţa unei mari concentrări de sedativ comercial amytal. Mostrele de sânge prezentau de asemenea o cantitate de somnifer corespunzător de mare.

„Într-o epocă a subtilităţii în execuţia crimei premeditate, începea să pară o aiureală", susţine Kline. „Deveniserăm destul de siguri, deja, că Angie îi asasinase pe amândoi bărbaţii. În loc s-o confrunte cu ceea ce aveau, însă, poliţiştii au considerat că ar fi fost bine să găsească mai multe dovezi, înainte ca suspecta să aibă posibilitatea de a apela la un avocat. După cum se prezentau probele, apreciam că le puteam acumula până aveam destule ca s-o atacăm decisiv. Ar putea să pară un exces de zel punitiv, dar când te gândeşti cum crează avocaţii, în zilele noastre, iluzia de îndoială rezonabilă în instanţă, o abundenţă probatorie n-ar fi prins deloc rău".

Locotenentul Charlie Grossett l-a chestionat pe patronul unui restaurant din cartierul Queens, care-l cunoştea pe Don Richards atât de bine, încât îl considera ca pe unul dintre clienţii săi speciali. „Respectivul a spus că Richards era un băiat cu-adevărat

fericit, afacerile îi mergeau bine şi cheltuia cu multă dare de mână", explică locotenentul Grossett „A mai spus şi că era afemeiat, venind mereu în local cu diverse femei şi distrându-se".

Grossett a obţinut un teanc de fotografii din colecţia proprietarului, reprezentând diferiţi clienţi mâncând în restaurant. Două imagini îl arătau pe Don Richards la masă cu Angie, zâmbind spre obiectiv. Fuseseră făcute cu zece zile înainte de moartea lui Richards.

„Tot personalul restaurantului", continuă Grossett, „considera că aceştia doi aveau să formeze un cuplu într-o bună zi, căci, cu toate că Richards continua să aducă multe alte femei, cu ultima ocazie Angie Trask păruse foarte emoţionată şi păreau să aibă o relaţie serioasă".

Lui Kline şi celorlalţi membri ai echipei lui, obişnuiţi să demonteze raţional scenariile criminale, aproape că nu le venea să creadă ce se întâmpla în acel caz. Părea că Angie Trask îşi pusese în cap să fie condamnată pentru omor calificat. La scurt timp după ce Grossett a adus fotografiile, un alt detectiv a obţinut bonul de vânzare al pistolului *Heckler and Koch* de 9 mm cu care fusese asasinat Don Richards. îi fusese vândut lui Angie Trask, care nici măcar nu se deranjase să-şi falsifice numele.

Torentul de dovezi se accelera. Un vânzător dintr-un magazin universal de pe

Fifth Avenue şi-a amintit că vânduse cuţitul folosit la decapitarea lui Michael Trask; era un instrument foarte scump, marcat chiar cu un număr de serie. îi fusese vândut unui deţinător de cartelă de credit, iar când s-a verificat numărul, a fost găsit ca reprezentând contul lui Angie Trask.

O analiză de laborator a mostrei recoltate din colul lui Angie a demonstrat că sperma nu-i aparţinea lui Don Richards. Un specimen prelevat din cadavrul lui Michael Trask a oferit o corespondenţă exactă.

Kline, la îndemnul doctorului Lawton, a reexaminat mutilările cadavrului şi a confirmat că tăieturile aparent haotice din jurul gâtului formau o serie de incizii deliberate, prin apăsare, nu spintecări.

Starea marginilor tăiate ale pielii şi ţesuturilor arăta că, la începutul decapitării, Trask fusese viu, ceea ce ridica problema modalităţii în care fusese redus la inactivitate. S-a ordonat o analiză a sângelui. Când au sosit rezultatele, acestea au denotat o concentrare foarte mare din puternicul sedativ amobarbital.

Doi detectivi care cercetau farmaciile şi drogheriile cu orar permanent au obţinut o reţetă de amytal, varietate comercială a amobarbitalului, pe numele Angie Trask.

A fost găsit medicul care eliberase reţeta, iar acesta a putut confirma că îi prescrisese de câteva ori amobarbitalul clientei sale,

pentru somn.

„Poliţia a conchis că, fiind adunate suficiente probe, sosise momentul s-o inculpe pe Angie”, spune Kline.

Ceea ce aveau, considera locotenentul Grossett, era o femeie care abordase înscenarea unei crime exact la fel, în concepţie, ca şi cum ar fi regizat un spectacol de teatru. „Şi era scenografă, nu? în teatru, aparenţele sunt totul, dedesubturile nu prea contează, câtă vreme efectul e reuşit şi iluzia rezistă. Femeia asta, însă, n-a ţinut seama de faptul că în investigarea criminalistică aparenţele sunt date deoparte, pentru ca să se vadă şi să se poată examina faptele. Acest lucru părea să-i depăşească puterea de înţelegere, nefiind capabilă nici măcar să-l conceapă”.

Pe baza dovezilor acumulate, Angie Trask a fost inculpată pentru asasinarea soţului ei şi a lui Don Richards.

După câteva minute de proteste şi afirmare a nevinovăţiei, s-a oprit brusc şi a ridicat din umeri. „Bine, în regulă, da”, a recunoscut ea, aproape nerăbdătoare. „Eu am făcut-o, i-am omorât pe amândoi”. A adăugat că, dacă ar fi avut posibilitatea, ar fi făcut-o din nou – numai că data viitoare avea să se asigure că sufereau mai mult. „Pentru mine, niciunul din ei n-a suferit destul”.

Soţul ei, a spus ea, avea o amantă, secretara unui client. Acest lucru în sine nu

fusese suficient pentru a o înfuria pe Angie, din moment ce şi ea avea o aventură cu Don Richards de peste un an. Problema era aceea că Michael plănuia s-o părăsească, să divorţeze şi să se însoare cu cealaltă femeie. Ba chiar îi mărturisise acest lucru lui Don Richards.

„Don mi-a spus", a continuat Angie, „şi în timp ce mi-a spus, mi-am putut da seama că se pregătea să mă părăsească. Era una să mă aibă lângă el ca decor şi pentru o cordeală bună când îi venea cheful, dar ca angajament n-avea nevoie de mine. Peasta, nici n-a fost nevoie să mi-o spună. Unele lucruri se citesc cel mai clar din ochi.

Ca să le pună capac la toate, am descoperit că soţul meu transfera economiile noastre şi capitalul reunit într-un alt cont, altundeva. Nu numai că urma să mă arunce la gunoi, dar nici bani n-aveau să-mi rămână, şi nici Don, ca să mă bazez pe el. Slabe şanse. Aşa că, dintr-o viaţă rezonabilă cu o undă de aventură pe fundal, mă îndreptam spre o depresie oribilă şi permanentă".

Odată cu trecerea timpului, văzând semne ale pregătirilor soţului ei de a o părăsi pentru totdeauna, Angie a descoperit că Don Richards nu mai voia s-o vadă atât de des.

Odată, cu o săptămână şi ceva înainte de a muri, a invitat-o la cină, dar cu scopul de a-şi lua rămas bun, un fel de blândă predare a lui Angie în mâinile unei soarte unde Don nu

mai avea niciun rol. „Voiam să mă sinucid”, a afirmat ea. „Voiam să iau amytalul. Apoi, mi-am zis, de ce futu-i mă-sa să fac asta? Nu mă uram pe mine însămi, pe *ei* îi uram. M-am gândit un timp şi mi-a venit ideea să-i omor, luminoasă şi caldă ca soarele”.

A început să-şi facă planuri foarte serios, i-a spus locotenentului Grossett că oricui îi vine din când în când ideea să omoare pe cineva, dar gândul de a o face ca pe un exerciţiu serios, practic, e cu totul altceva; are o anume ţinută. „Timp de o săptămână am tot plănuit, după care i-am dat drumul şi am făcut-o. M-am dus la Don sub un pretext oarecare – ca să-i cer referinţe pentru o slujbă, spunându-i că mă hotărâsem să încerc un nou start în Los Angeles – şi am luat amytalul cu mine. Scosesem praful din zece capsule şi i l-am pus în cafea, care îi plăcea tare. Eu i-am făcut-o extratare, în timp ce-mi scria referinţele, l-a căzut capul la vreo zece minute după ce când a băut cafeaua. Am spălat ceaşca, am aşteptat să mă asigur că dormea buştean, apoi am făcut figura cu pistolul. Trebuie să spun că a fost unul dintre cele mai simple lucruri pe care le-am făcut vreodată”.

Singurul lucru surprinzător, a spus ea, fusese zgomotul. Tranziţia vizibilă a lui Don din viaţa îmbujorată la paloarea de ceară a morţii n-a avut nimic dramatic. Ba chiar, a sângerat mult mai puţin decât se aşteptase.

„Revenită acasă, noaptea, i-am făcut acelaşi lucru lui Michael, decât că, mai întâi, l-am convins să mă fută, ceea ce n-a fost prea uşor, dar aveam nevoie de spermă în mine ca să se lege planul. Am împărţit amytalul în cele două căni de ciocolată care formau ritualul lui din fiecare seară. A picat în timp ce-şi scotea ciorapii. Am devastat totul, răsturnând lucrurile şi trăgând covorul din dormitor. Am lăsat urme de forţare a uşii cu un ciocan cu gheare şi am atârnat de pervaz o cârpă pe care o luasem de-acasă de la Don.

Apoi, m-am lucrat pe mine, zgâriindu-mă, lovindu-mă cu capul de un frăgezitor de fripturi, şi toate celelalte. Pot suporta anumite dureri, nu-i o problemă

— Ba chiar, în unele sensuri, chiar dimpotrivă. Mingea avea să adauge o tuşă sadică de-a dreptul, mi-am zis

— Chiar dacă a fost o diversiune masochistă, ştiu acum, n-a fost decât un capriciu neaşteptat de-al meu. Oricum, după ce am terminat să mă transform în victimă, l-am tras pe Michael în mijlocul camerei şi am început să-l tai cu cuţitul”.

Din nou, a spus ea, nu simţise nicio reacţie deosebită faţă de faptul că era ucisă o fiinţă omenească. N-a avut nici vreo repulsie cu privire la decapitare. „Poate că forţa simbolului m-a făcut, mai mult decât orice altceva, să mă simt *răzbunată.* Consideram că merita ceea ce-i făceam. îl uram, ţineţi

minte”.

Tăcu o clipă.

— Şi încă îl mai urăsc. îi urăsc pe toţi trei.

— Pe toţi trei? întrebă Grossett.

— Da.

— Vă referiţi la femeia cu care avea relaţii soţul dumneavoastră? Şi pe ea o uraţi?

— Exact, răspunse rece Angie. Se numeşte Maisie Haxton.

Ezită, apoi zâmbi vag.

— Am cochetat cu ideea de a nu vă spune, dar, dacă stau să mă gândesc, ce mama dracu’ – am invitat-o să stăm de vorbă, cu două zile înainte de a-l omorî pe Michael. E în garajul nostru.

Peste douăzeci de minute, poliţia a deschis poarta rabatabilă a garajului cu numărul 8 din blocul familiei Trask. Înăuntru, au găsit un banc de lucru, un rastel de scule ordonat şi un sac de plastic. În sac se afla cadavrul unei tinere femei.

Purta un costum de birou elegant, disonând bizar cu restul înfăţişării ei. Avea ochii străpunşi cu frigărui pentru ştiuleţii de porumb şi gura astupată cu vată Angie o drogase şi o sufocase, îndesându-i vata pe gât cu o andrea.

Angie a explicat cum transportase cadavrul cu un cărucior pentru baloţi, coborându-l cu liftul de serviciu, şi că plănuia să-l ducă din garaj la crematoriul de gunoi,

de îndată ce se rezolva cu morţile lui Michael şi Don.

A trebuit să-i spun”, povesteşte Kline, „că nu înţelegeam cum putea cineva să-şi facă un plan de asasinat atât de complex, să-l aplice întocmai, şi totuşi să se ocupe atât de puţin de problemele de bază – atât de puţin, de fapt, încât era inevitabil să fie depistat”.

Angie a răspuns că se concentrase în primul rând asupra uciderii celor trei oameni şi nu-şi luase alte măsuri serioase de prevedere decât pentru a se asigura că n-o întrerupea nimeni. „Şi, cum spuneam, aş face-o şi a doua oară. Şi le-o recomand şi altor femei”.

Doctorul Lawton a considerat că, dacă ura lui Angie n-ar fi avut o atât de puternică influenţă care să-i distorsioneze judecata, poate ar fi fost mai atentă. O distrăsese fierbinţeala răzbunării, a afirmat el, în loc să acţioneze cu sânge rece.

„După ce am vorbit cu ea, partea teoretică n-a mai avut nicio importanţă pentru mine”, încheie Kline. „Îmi era clar, privindu-i faţa, ca femeia aceea era capabilă de orice. Spusese că ar mai fi ucis, dacă trebuia, şi vorbise serios. Mai rău, îţi puteai da seama că s-ar fi dat peste cap ca să omoare pe cineva. Nimeni în lume n-ar fi fost în siguranţă, din partea unei asemenea persoane, dacă şi-o făcea duşmancă”.

Angie Trask a fost judecată şi găsită

vinovată de trei omoruri calificate. A fost condamnată la închisoare pe viaţă, într-o instituţie de corecţie.

Păsărarul

„Tot ceea ce făcea Eddie, era ca să se dea în spectacol”, afirmă inspectorul detectiv Ivan Pace. „Până şi afacerea cu păsările, când a cumpărat tot felul de specii de la crescătorii din toată ţara şi le-a băgat în colivii şi într-un aviar mare, în grădina din spatele casei – a început totul dintr-un imbold de a face paradă, după reclama care i se făcuse filmului cu Burt Lancaster. Eddie dorea să fie considerat ca o persoană ieşită din comun, un om deosebit.

Eddie Lawrence văzuse filmul *Păsărarul din Alcatraz* în 1962, la vârsta de douăzeci şi opt de ani. Era tâmplar, complet instruit şi calificat, şi pe vremea aceea lucra într-o echipă de întreţinere a primăriei, în sud-vestul Londrei. La vârsta de douăzeci şi şase de ani, executase două scurte condamnări la închisoare, pentru complicitate la spargeri. Într-un mod destul de exotic, răspândise prin intermediul unor amici şi iubite naive zvonul că ar fi fost creierul unei lungi serii de spargeri ale depozitelor de siguranţă, nerezolvate, din West End şi la filialele a doua bănci din oraş.

„L-am adus de două ori la interogatoriu, mai mult pentru a încerca să-l speriem şi să se cuminţească, decât din vreun alt motiv”,

povesteşte D.l. Pace. „În public, insinua mereu că ştia multe despre infracţiunile în stil mare: spunea că fusese implicat, ca specialist, ani de zile; susţinea că învăţase despre explozivi în timpul serviciului militar şi că aruncase în aer nişte seifuri din Germania de Est, sub acoperire, la însărcinarea guvernului. Când vorbea cu noi, era altfel. Niciodată nu recunoştea să se fi lăudat că era un mare spărgător de seifuri, dar mărturisea că-i plăcea să exagereze. «Sunt inofensiv», ne spunea, iar noi îi răspundeam că ştiam, dar ar fi trebuit să înceteze să se mai prefacă a nu fi”.

Pe vremea aceea, poliţia considera că micile furtişaguri erau cele mai grave delicte pe care avea şanse să le comită vreodată Eddie Lawrence. Când s-a susţinut că era capabil să provoace vătămări grave altor persoane, niciunul dintre poliţiştii care-l cunoşteau n-a crezut. „Eddie era un personaj, atâta tot”, afirmă Pace. „Nu exista niciun indiciu că firea lui ar fi avut

- **vreo latură întunecată, sau ascunsă în mod neplăcut. Când am auzit prima oară şoapta că ar fi fost un asasin, se afla în primele stadii ale încarnării lui de păsărar – din zi în zi începeau să circule noi poveşti despre cum îşi cheltuia Eddie pleaşca pe păsări şi sârme speciale cu care să-şi delimiteze zonele din grădină, pentru a-şi face un aviar la fel ca perimetrul Snowdon**

de la Grădina zoologică din Londra”.

Pleaşca se cifra la opt sute cincizeci de lire, o moştenire neaşteptată pe care i-o lăsase prin testament Cynthia Hambleton, o profesoară pensionară, căreia îi făcuse diverse treburi pe o perioadă de câţiva ani şi îi îngrijise cu regularitate grădina.

Cynthia îi predase lui Eddie la şcoala secundară şi, în general, se simţea că tânărul nutrea pentru ea o afecţiune stăruitoare „căci niciodată nu acceptase un ban pentru toată munca făcută în casa şi grădina ei.

„Se zvonea, concret, că Eddie asasinase o femeie din Stepney cu doi ani în urmă, când fusese detaşat cu contract la primăria Stepney ca să refacă ramele ferestrelor la câteva proprietăţi de cazare. Acuzaţia era anonimă şi foarte vagă, iar noi tindeam să nu credem nimic din ea. Informatorul însă a insistat şi am început să primim scrisori şi chiar telegrame în care ni se spunea că trebuia să luăm acuzaţiile în serios. În final, după trei luni de bombardament constant în tot acest sens, ne-am simţit obligaţi, să cercetăm”.

Au fost cercetaţi ultimii patru ani din trecutul lui Eddie, căutându-se semne ale unei laturi ascunse a firii lui. N-a ieşit la iveală nimic, până cu şase zile înainte de termenul pe care îl fixase Pace pentru încheierea investigaţiei. Un cârciumar din Stepney i-a împărtăşit unui detectiv părerea

lui că tâmplarul respectiv, „Ţanţoşul Eddie”, cum fusese poreclit în bar, îl luase drept peşte. „Nu ştiu de unde i-a venit ideea – poate l-o fi îmbrobodit cineva – dar nu voia să creadă că nu-şi găsise omul”, a declarat cârciumarul. „Mă tot bătea la cap, ori de câte ori avea ocazia, când lua câteva halbe şi era cam mai aburit. Spunea că voia o blondă cam neconvenţională şi nu conta dacă nu era veritabilă, câtă vreme avea părul blond”.

Doi dintre foştii colegi de lucru din Stepney ai lui Eddie au fost chestionaţi pentru a doua oară. La prima întrevedere, amândoi spuseseră că nu era decât un guraliv simpatic, un om cu un sortiment pestriţ de orgolii şi capricii, dar numai la suprafaţă, totuşi. Acum, însă, când s-a ridicat problema gusturilor lui sexuale, unul dintre ei a spus că, o dată sau de două ori, Eddie şi-a manifestat interesul pentru prostituatele locale.

„Odată”, a relatat omul, „s-a întors de la cumpărat sandvişuri şi, pe drum, se oprise pe la trei-patru cabine telefonice şi copiase datele şi numerele de telefon lăsate de prostituate pe pereţi. M-a întrebat dacă, după părerea mea, l-ar fi costat scump să le viziteze, i-am spus că habar n-aveam, iar el a zis că ar fi vrut să încerce doar o dată, ca să ştie cum era”.

Omul chestionat nu descoperise niciodată dacă Eddie telefonase la vreunul

dintre numerele notate, căci nu peste mult au fost repartizaţi să lucreze în echipe separate.

„Femeia pe care se susţinea că ar fi omorât-o fusese, de fapt, prostituată cu program parţial”, spune D.l. Pace. „Mai era şi blondă vopsită – o coliziune de fapte nu prea semnificativă dar, în afară de asta, aflaserăm destul ca să se justifice o cercetare mai serioasă”. Femeia moartă, Laura Bingley, fusese găsită într-o pivniţă abandonată, la trei străzi distanţă de garsoniera unde locuia şi îşi ducea de obicei clienţii. Fişa de autopsie arăta că părea să fi murit din cauze naturale.

O însemnare adăugată de patologul criminalist explica:

*

Deşi decedata era tânără, nu se poate presupune că avea rezistenţa normală a tinereţii. Era grav subalimentată şi avea o înfăţişare emaciată, ca în cazurile de înfometare lentă. Antecedentele de moarte subită conţin multe cazuri asemănătoare cu acesta, unde oprirea bruscă a inimii pare să fie principala cauză a decesului, prilejuită de o slabă rezistenţă constituţională la frig şi o cădere neaşteptată a echilibrului electrolitic din sânge.

„Singura caracteristică suspectă a morţii consta în faptul că Laura fusese găsită într-un loc unde nimeni nu ştia să se mai fi dus vreodată”, precizează Pace. „Patologul confirmase că avusese contact sexual cu

puţin timp înainte de a muri, deci o văzuse cineva fie înainte de moarte, fie în momentul propriu-zis, dar până acum spre bărbatul respectiv nu se îndreptase nicio suspiciune şi nici măcar nu încercaseră să-l găsească”.

Apoi, s-a făcut o încercare serioasă. Trecuseră doi ani, amintirile se mai înceţoşaseră, dar o anume persoană avea motive să-şi amintească acţiunile Laurei Bingley în noaptea morţii. Eva Bristow, căpitan în Armata Salvării, supraveghease părinteşte câteva prostituate din zonă şi vorbise de mai multe ori cu Laura, care păruse dintotdeauna prea firavă pentru modul de viaţă pe care-l ducea.

„Sărăcuţa, era clădită precum o vrăbiuţă”, o descrie doamna căpitan Bristow. „Când mai intram în cârciumă să cântăm un imn şi să ne vindem ziarul, o vedeam adeseori cu o jumătate de pintă de siouf[2], despre care cineva îi spusese că era cam totuna cu o masă. Biata de ea credea. Mereu avea ţigara aprinsă, fiindcă mai credea şi că nicotină o apăra de infecţii. Laura era o nefericită, victimă din naştere după cum arăta, iar în acea ultimă seară când am văzut-o mi-am spus, de câteva ori în timp ce o priveam, că n-avea s-o mai ducă multă vreme”.

Doamna căpitan Bristow îşi amintea că Laura fusese abordată de câţiva bărbaţi, în cele din urmă ridicându-se şi plecând cu unul

2 **Bere neagră tare, englezească.**

dintre ei. „Nu l-am uitat niciodată, din mai multe motive. În primul rând, mi s-a întipărit în minte fiindcă m-am întrebat în sinea mea: cum poate un om în toată firea, cu o conştiinţă morală primită de la Dumnezeu, să-şi satisfacă poftele cele mai josnice cu o fiinţă atât de firavă şi de bolnăvicioasă? De asemenea, cumpărase un ziar de la mine cu câteva minute înainte de a-l vedea apropiindu-se de Laura, şi mirosea a lăcrămioare – floarea favorită a mamei mele, al cărei parfum mi-era drag încă din copilărie. A, da, mi-l amintesc, ba bine că nu”.

L-a descris perfect pe Eddie Lawrence, până la şuviţele de păr rebel care-i tot cădeau pe frunte şi pe care şi le dădea încontinuu la o parte. O poliţistă a confirmat amănuntul cu lăcrămioarele: „E o colonie foarte ieftină şi împuţită pe care o foloseşte el, am remarcat-o de fiecare dată când a venit pe-aici. Uneori, mirosul de transpiraţie i-o ascunde, dacă nu vă e cu supărare”.

Astfel, Eddie Lawrence era acuzat, anonim, de a fi ucis o femeie cu care fusese, aproape sigur, în momentul morţii sau cu scurt timp înainte. Cercetările extinse nu reuşiseră să găsească un martor care s-o fi văzut pe Laura vie după ce ieşise din cârciumă în seara aceea, dar Pace considera că nu avea nevoie de o confirmare a depoziţiei doamnei căpitan Bristow. „Ceea ce

doream cu adevărat să ştiu era cine anume îl acuza pe Eddie, iar în acest sens am ajuns la un rezultat curând după ce vorbisem cu doamna căpitan Bristow”.

Un examinator de documente calificat determinase că scrisorile anonime caligrafiate cu multă grijă erau scrise toate pe aceeaşi hârtie, iar hârtia provenea dintr-un top destul de scump, produs de un fabricant de papetărie costisitoare. Mai mult, şi cerneala aparţinea aceleiaşi firme. Detectivii au vizitat departamentul de distribuţie al papetarului şi au fost încurajaţi când au aflat că hârtia nu li se vindea multor persoane din Marea Britanie – asemenea materiale scumpe găsesc de obicei o piaţă mai profitabilă în străinătate. Detectivii au aflat numele a douăzeci şi şapte de firme din Londra şi din împrejurimi care foloseau hârtia în chestiune.

Ar fi putut să fie foarte greu să verificăm listele de angajaţi ale tuturor celor douăzeci şi şapte de firme”, povesteşte Pace, „după care să le cotrobăim trecutul pentru a afla cine putea avea motive să manifeste un interes răzbunător soldat cu moartea unei prostituate, cu doi ani în urmă. Dar am avut mare noroc. La cea de-a patra firmă, o companie de avocaţi din Hackney, la doar două mile spre nord faţă de locul unde murise Laura Bingley, şeful de birou cu care am vorbit a spus că era ciudat că întrebam

tocmai despre acea hârtie anume, fiindcă cineva furase un top nou-nouţ, de pe un birou din cabinetul asociatului superior, şi cu toţii o suspectaseră pe femeia de serviciu, care plecase de la firmă peste câteva săptămâni. Aşa că unul dintre ofiţerii mei a întrebat dacă întâmplător pierduseră şi cerneală, iar omul a răspuns: „Păi, da, dacă tot veni vorba, o călimară mare, plină. De unde ştiţi?!”

Poliţia a mers pe teoria că femeia de serviciu furase hârtia şi cerneala, l-au obţinut numele şi adresa din dosare şi, în aceeaşi după-amiază, doi detectivi s-au prezentat la o modestă casă cu terasă din Stepney şi au vorbit cu singura locatară, o văduvă între două vârste, numită Esther Grant.

Poliţiştii au întrebat dacă puteau intra în casă şi, aproape imediat, au văzut un top de coli pe masa din *living-room.* Pe gheridon se afla călimara înaltă de cerneală neagră-albăstrie, împreună cu două tocuri şcolăreşti de modă veche depuse alături.

„Esther Grant a cedat fără presiuni”, spune Pace. „Le-a spus ofiţerilor că, înainte ca soţul ei să moară, amândoi obişnuiseră să bea în cârciuma unde îşi aşteptau clienţii Laura şi alte două fete.

Asemenea doamnei căpitan Bristow, lui Esther îi părea rău pentru Laura, ba chiar regreta foarte mult soarta tuturor fetelor care-şi făceau meseria prin partea locului”.

Esther începuse să frecventeze de una

singură cârciuma în perioada când soţul ei se internase în spital, cu un cancer în faza finală. O făcuse ca exerciţiu de a se descurca singură, a explicat ea, fiindcă ştia că se apropia vremea când avea să trăiască de capul ei. La cea de-a treia sau a patra ieşire singură, a intrat în vorbă cu câteva dintre prostituate şi le-a găsit compania agreabilă.

Urmaşe apoi cumplita perioadă a morţii soţului ei, în urma căreia Esther a făcut mari eforturi de a-şi duce viaţa de una singură. A continuat să viziteze neînsoţită cârciuma şi, cu timpul, a ajuns să le cunoască după nume pe toate prostituatele.

„Se ţineau deoparte, fără a face probleme restului clienţilor”, le-a spus Esther poliţiştilor. „Cârciumarul e genul de om care trăieşte şi-i lasă şi pe alţii să trăiască, şi nu-l deranja prezenţa lor acolo, câtă vreme nu-i. Încurcau socotelile. A început să facă glume, nevinovate, dacă binevoiţi, că mă alăturam şi eu fetelor, şi i-am zis de-a dreptul că, acum, când rămăsesem singură, erau pentru mine ca un colac de salvare. Aveau o gaşcă foarte prietenoasă”.

Când a murit Laura Bingley, celelalte fete au fost foarte triste, a relatat Esther. Apoi, într-o seară, a vorbit cu una dintre ele, care părea foarte agitată.

În sfârşit, prostituata a acceptat să-i spună lui Esther despre ce era vorba, cu condiţia să nu mai sufle o vorbă nimănui.

„Pentru cele mai multe dintre ele, eram confidenta standard”, a explicat ea. „Puteau să-mi povestească tot ce voiau, părea să le-ajute asta şi, bineînţeles, tot ce spuneau, la mine rămânea, niciodată nu mergea mai departe. Iar fata asta mi-a spus că fusese cu omul ăla ciudat de-a binelea, care-i spusese că el o omorâse pe Laura. O omorâse ca să experimenteze un mod pe care-l aflase de la nişte experţi, aşa că ar fi fost bine să se păzească”.

Esther încercase s-o liniştească pe fată, spunându-i că nu erau decât aiureli – Laura murise din cauze naturale, după cum demonstrase autopsia.

Fata însă era convinsă că individul îi spusese adevărul. Ştia când spuneau adevărul, a spus ea, în meseria ei învăţai să recunoşti o minciună de la o poştă. Mai credea şi că, dacă îi provoca individului neplăceri, avea să sufere pentru asta – probabil la fel cum suferise şi Laura.

„Şi n-a fost nevoie să-mi spună cine era omul – oricum n-aş fi întrebat-o – fiindcă ori de câte ori intra în local, ceea ce făcea destul de mult în perioada aia, fata asta făcea o mutră de parcă ar fi fost pălită cu parul. Efectiv devenea ţeapănă şi se făcea nevăzută ca să n-o acosteze”.

Esther aflase numele omului – Eddie Lawrence – şi începuse să-l observe. Când a remarcat că părăsise de câteva ori cârciuma

cu o fată anume, Amy, a reuşit s-o facă să-i vorbească despre el, atacând subiectul pe ocolite şi spunând că părea un tip vesel şi prietenos, cum şi arăta. Amy a răspuns că totul nu era decât o prefăcătorie. Era un individ ciudat şi, dacă nu plătea peste medie, nici n-ar fi avut nimic de-a face cu el.

A spus că-i scotocise repede buzunarele hainei, când el era în baia ei de-acasă", a relatat Esther, „şi a găsit un ac mare, ca unul chirurgical, cu un fel de alt ac prin centru. Era înfăşurat într-o batistă, a zis ea, şi i s-a părut teribil de ameninţător".

De ce, a întrebat-o un detectiv pe Esther, începuse campania de acuzaţii împotriva lui Eddie Lawrence? Şi de ce aşteptase atât de mult?

„Fiindcă iar a început să se laude în legătură cu micuţa Laura, despre cum a omorât-o", a răspuns Esther. „S-a întâmplat acu vreo patru luni. A apărut din nou în Stepney, a agăţat-o pe una din fetele de la cârciumă şi, când s-a întors, era tulburată. Am stat de vorbă cu ea şi mi-a spus că individul fusese ciudat de-a binelea. Luase nişte tablete, vreo două, credea ea, în drum spre casă, şi după ce şi-au făcut treaba a întrebat-o dac-o mai ţinea minte pe Laura".

Fata spusese însă că nu o cunoscuse niciodată pe Laura, dar auzise despre ea, iar Eddie ar fi spus că el o cunoscuse, ba bine că nu – el era cel care o omorâse. Şi, când a zis

asta, s-a bătut peste buzunarul de la piept, buzunarul unde spusese Amy că-şi ţinea acul acela ciudat.

„Nu ştiu cum am ajuns să fiu atât de convinsă că o omorâse într-adevăr pe Laura”, a continuat Esther, „dar *eram* convinsă şi încă mai sunt. Poate fiindcă fetele erau atât de sigure – or fi ele proaste la cap în multe privinţe, dar când e vorba de judecat oamenii, sunt mult mai deştepte decât majoritatea celorlalţi”.

Eddie îi spusese lui Amy că era din Fulham. Un control la registrul electoral a confirmat acest lucru, după care Esther a ştiut ce secţie de poliţie să bombardeze cu mesajele ei anonime.

Era o ironie a sorţii că Esther furase colile şi cerneala în scopul de a-şi asigura anonimatul scrisorilor. „N-am ştiut că hârtia era scumpă, nici foarte deosebită, de fapt. Voiam doar ceva care să nu se poată localiza ca provenind de la un magazin de pe-aici. Mă ajuta şi să mă simt invizibilă, dacă înţelegeţi ce vreau să zic”. Un medic i-a spus inspectorului detectiv Pace că acul pe care îl descrisese Amy părea foarte asemănător cu un ac spinal, cu un canal relativ larg, e destul de lung şi are prin centru o stiletă pentru a-l ţine degajat şi a reduce la minimum absorbţia când este scos, chiar înainte de extracţia fluidului spinal.

„Se impunea o reevaluare completă a lui

Eddie Lawrence”, relatează Pace., Asta am hotărât şi, din fericire, şeful meu înclina în acelaşi sens, aşa că nu peste mult am început să scormonim adânc, cu sufi –, cienţi oameni care să se ocupe de cercetări. Prima informaţie interesantă care a ieşit la suprafaţă a fost faptul că, în timpul celei de-a doua sentinţe în închisoare, Eddie se împrietenise cu un farmacist condamnat la zece ani pentru trafic de droguri.

Acesta câştigase interesul lui Eddie cu proprietăţile *liniştitoare-mental* ale unui compus numit daprisal. O căutare ulterioară, printre câţiva comerciaţi temporari de droguri slabe, a confirmat că Eddie luase legătura cu o sursă ilegală a medicamentului prescris. Eddie i-a mai cerut farmacistului să-i spună şi unele probleme medicale mai înspăimântătoare, iar unul dintre subiectele abordate se referea la metodele de asasinat care nu lasă urme”.

Farmacistul, încă. deţinut în perioada cercetărilor despre trecutul lui Eddie Lawrence, a fost dornic să facă orice lucru care l-ar fi prezentat într-o lumină de responsabilitate civică. Prin urmare, le-a spus poliţiştilor tot ceea ce discutase cu Eddie, deşi un detectiv a suspectat că o mai făcea şi fiindcă bănuia că, afară, Eddie îl demola în acelaşi stil pe el.

Într-adevăr, da, a spus farmacistul, discutaseră despre modul de folosire a acului

spinal; Eddie îi ceruse chiar să-i scrie denumirea obiectului. Concret, farmacistul îi explicase lui Eddie cum e posibil să omori pe cineva cu un ac spinal, extrăgându-i o cantitate excesivă de fluid. Eddie îl presase să-i dea detalii explicite, cerându-i chiar să-i deseneze şi schiţe.

Partea operaţiunii de care voia să fie sigur era modul de a înclina vârful acului cu treizeci de grade spre capul subiectului, când e introdus între vertebre pentru a ajunge la măduva spinării.

„Farmacistul a spus că-l tot bătea la cap cu asta", continuă Pace, „privind modul cum trebuie să-ţi imaginezi un anumit plan atunci când intră acul, calculând apoi unghiurile pornind de la o linie dreaptă imaginară. Tâmplarul priceput care era Eddie putea aprecia nevoia de precizie, dar obsesia faţă de precizie în slujba crimei era un aspect al caracterului lui Eddie pe care nu l-aş fi bănuit niciodată".

Toate căutările prin trecutul lui Eddie au întregit portretul unui om vanitos şi inofensiv la suprafaţă, dar obsedat în secret. Un studiu al fişelor de la biblioteca publică a arătat că într-o perioadă de un an Eddie împrumutase foarte multe cărţi despre creşterea păsărilor tropicale, devieri sexuale şi proceduri chirurgicale pentru surori.

„Următorul pas logic ar fi constat în exhumarea cadavrului Laurei Bingley. La

prima vedere, aveam motive s-o facem, dar rămânea un aspect teoretic, fiindcă Laura fusese incinerată. În sensul strict al cuvântului, nu puteam face nimic cu Eddie, întrucât în absenţa cadavrului şi a oricărei probe materiale care să-l lege de moartea Laurei Bingley, poliţia nu avea dreptul să pună piciorul în spaţiul locuinţei lui. Dar, tocmai când căutam să luăm o hotărâre dacă să-l confruntăm sau nu cu ceea ce aflaserăm, am avut noroc pentru a doua oară".

Investigaţii discrete într-o fabrică unde lucrase Eddie cu jumătate de normă, la finisarea dulapurilor, au obţinut mărturia unui bătrân paznic de noapte, Terry Latham. Terry a spus că, în unele seri, Eddie trecea prin curte în drum spre casă de la cârciumă şi se aşeza cu el să-i ţină de urât. Terry nu voia în mod deosebit să-i ţină nimeni companie, plăcându-i să stea singur, şi găsea trăncănelile lui Eddie cam prea uşuratice ca să-l intereseze. Totuşi, de câteva ori, Eddie îi vorbise despre bătrâna lui profesoară, Cynthia Hambleton, căreia îi făcuse diverse treburi gospodăreşti şi-i îngrijise grădina.

„Mi-a spus că, în secret, o ura", le-a relatat Terry Latham poliţiştilor. „Timp de câţiva ani, la şcoală, îi făcuse viaţa un iad, a zis el – făcându-l de râs în faţa celorlalţi când nu putea să citească fără să se bâlbâie şi să se poticnească, ţinându-l după ore ca să scrie propoziţii, prostii din astea. Când a aflat că

ieşise la pensie şi stătea într-o casă după colţ de a lui, a început să se răzbune. A zis că i se pişa pe flori, îi devasta ghivecele şi dădea vina pe pisici, i-a otrăvit peştişorii aurii din acvariu şi tot timpul se prefăcea că îngrijea grădina şi casa”.

Partea cea mai sinistră, însă, a spus Terry, a apărut atunci când Eddie i-a declarat că-i făcuse de petrecanie Cynthiei Hambleton când bătrâna căzuse la pat, bolnavă de bronşită. îi spusese deja că avea ceva pentru el în testament, aşa că Eddie s-a hotărât să grăbească ziua când primea moştenirea. „La început nu l-am crezut şi n-a mai adus niciodată vorba”, a spus Terry.

„Dar când am stat să mă gândesc, mi-a trecut prin minte că vorbise serios. Nu arătase ca atunci când îndruga verzi şi uscate. Mi-am închipuit că-mi spusese adevărul”. Întrebat de ce nu se prezentase cu ceea ce considera a fi posibila dovadă a unui asasinat, Terry a răspuns că nu era el omul care să-i caute pe oamenii legii, indiferent din ce motiv. „Când vin ei la mine, însă, pot fi foarte îndatoritor...”

Cynthia Hambleton nu fusese incinerată. S-a obţinut un ordin de exhumare şi un patolog criminalist a efectuat o autopsie asupra rămăşiţelor descompuse, sub supervizarea unui neurochirurg şi a unui neuropatolog. „Era clar, chiar şi în cazul unui trup în stare de putrefacţie atât de avansată,

că măduva spinării şi creierul suferiseră o lipsă gravă de fluid, care ar fi provocat inevitabil moartea”, a constatat patologul. În continuare, a descris semnele găsite pe ţesuturile care acoperă vertebrele lombare şi înţepături în membranele din interspaţiile lombare trei şi patru, corespondente cu invazia unui ac spinal.

„Pe baza depoziţiei verbale a lui Terry Latham şi a probelor obţinute prin autopsie, Eddie Lawrence a fost acuzat de omucidere”, relatează Pace. „La proces, neurochirurgul a spus că i-ar fi fost uşor oricărui om destul de atent să înveţe să facă ceea ce-i făcuse Eddie Cynthiei Hambleton, fără a-i provoca mari dureri – totul ţinea de îndemânarea manuală, pe care Eddie o avea fără îndoială...

Avocatul a încercat să pledeze pentru responsabilitate diminuată, afirmând că, sub influenţa daprisalului în combinaţie cu alcoolul, clientul său era capabil să facă nebunii. Dar argumentul n-a rezistat, iar Eddie a făcut dintr-odată stânga-mprejur şi a mărturisit şi asasinarea Laurei Bingley. Din păcate, pe aceea n-o puteam dovedi, aşa că a trebuit să fie ignorată”.

Eddie Lawrence a fost condamnat la douăzeci de ani închisoare, pentru asasinarea Cynthiei Hambleton. Pe tot parcursul procesului, Esther Grant a stat în asistenţă. A fost întristată să afle că nu i se putea face dreptate în mod direct bietului spiriduş de

fată a cărei faţă continua să-i bântuie visele. Totuşi, cu mare uşurare îl ascultase pe Eddie Lawrence vorbind şi recunoscând că el o ucisese pe Laura. Cel puţin, a spus Esther, acum avea să doarmă mai bine şi, de asemenea, credea ea, şi Laura.

Spectrul

Arhivele internaţionale de psihiatrie criminalistică sunt pline de cazuri ale unor bărbaţi şi femei care au suferit asemenea deformări de personalitate, încât nici chiar instinctele lor fundamentale n-au mai reuşit să se conformeze configuraţiilor omeneşti generale.

Categoric, aceasta era situaţia unui mic infractor din Amsterdam care a părut să se transforme, într-un timp alarmant de scurt, din hoţ indolent în asasin bestial. Timp de nouă săptămâni, la sfârşitul anilor ’80, crimele sale au semănat teroarea pe o porţiune întinsă a Olandei, până când a fost identificat, localizat şi dovedit mai presus de orice îndoială ca ucigaş cu sânge rece, graţie eforturilor combinate ale unui detectiv din poliţie şi ale unui patolog criminalist.

Cazul a început, din punct de vedere legal, în primele ore ale zilei de 11 noiembrie 1988. Un cuplu între două vârste, Cyriel şi Betti Teirlinck, venind acasă, la vila lor din marginea sudică a oraşului Amsterdam, au constatat că uşa din spate fusese forţată. Când a încercat comutatorul electric, Cyriel a

descoperit că alimentarea cu curent era întreruptă. Cei doi au ajuns imediat la aceeaşi concluzie: fuseseră jefuiţi, în cartierul lor aveau loc, de câteva săptămâni, o serie de spargeri minore, în ciuda vigilenţei poliţiei şi a patrulelor civile.

Cyriel a intrat pe dibuite în hol, pentru a ajunge la telefon ca să anunţe poliţia. În timp ce trecea din bucătărie pe culoar, soţia sa, aflată la câţiva paşi în urmă, a văzut o siluetă întunecată mişcându-se în faţa lui. Înainte ca vreunul din ei să aibă timp de a reacţiona, Cyriel a fost lovit în cap cu un baston luat de pe suportul din antreu.

În momentul când a căzut pe spate, atacantul a trecut în spatele lui, i-a împins capul înainte şi i-a tăiat beregata cu un cuţit cu tăiş lung. Cyriel a căzut pe podea. Atacantul s-a aruncat spre geamul înalt al uşii din faţă, spărgându-l, şi a luat-o la fugă printr-o zonă împădurită de lângă casă.

Urletele lui Betti au adunat vecinii şi, în câteva minute, poliţia a ajuns la faţa locului. Echipa medicală a sosit prea târziu pentru a-l mai salva pe Cyriel, care murise în mai puţin de zece minute, de pe urma hemoragiei.

Curentul electric s-a restabilit şi ofiţerii de cercetare a locului crimei şi-au început activitatea. În timp ce infirmierii îşi îndreptau atenţia spre Betti, tratând-o pentru starea de şoc, un om aştepta cu răbdare să-i vorbească. Era inspectorul Louis Buysse,

anchetator specialist de la biroul de omucideri din Amsterdam.

„Era al doilea loc al unui asasinat pe care-l vizitam în noaptea aceea, la distanţă de numai o jumătate de milă de primul", declară el., Au fost două morţi cumplite. O tânără, Benita Elsschot, şi un bărbat între două vârste. Amândurora li se tăiase beregata şi amândoi păreau a fi surprins un spărgător. Atâta numai că nu părea să se fi furat nimic – se pătrunsese prin efracţie, dar, nu lipsea niciun obiect. Din câte-mi puteam da seama, la prima vedere, de modul cum acţiona intrusul, ambele crime fuseseră comise de aceeaşi persoană, părând foarte clar că nu făcuse decât să intre în casă şi să rămână la pândă, în aşteptarea victimelor".

Verificarea pe computer prin radio-telefon n-a dat rezultate: nu era consemnat niciun asemenea *modus operandi.* „Crimele de acest gen sunt îngrijorătoare ca dracu'", afirmă Buysse. „Nu sunt comise de bandiţi de rând", sau de bufoni care ies să se căpătuiască pe socoteala altcuiva şi omoară accidental pe cineva cu acel prilej. Sunt comise de bolnavi la cap care vor să ucidă şi, pe lângă extrema periculozitate a unor asemenea criminali, faptul că sunt străini de victimele lor îi face al dracului de greu de prins. Pur şi simplu nu există conexiuni pe care să le urmărim".

Patologul criminalist care a examinat

cadavrele era Frank Gezelle. El a confirmat că ambele victime fuseseră ucise de acelaşi agresor şi, în continuare, a reţinut că pumnalul fusese mânuit cu oarecare precizie.

„Pentru a fi sigur că omoară pe cineva cu un atac la beregată", spune el, „cel mai bun lucru pe care-l poate face agresorul este să aducă pumnalul în contact cu gâtul, după care să apese capul în jos, astfel ca pielea să fie tăiată de-a curmezişul beregăţii. Altminteri, dacă bărbia e ridicată şi pielea gâtului este întinsă, mănunchiul carotid – grupul de vase mari prin care circulă atât de mult sânge vital – se retrage sub protecţia muşchilor stemomastoidieni, prin urmare rămânând posibilitatea de a fi tăiat numai laringele.

Acest atacant, în ambele cazuri, a forţat cu deliberare capul în jos, astfel ca să aibă acces maxim la principalele vase sanguine, în timp ce cuţitul luneca prin piele, de-a latul părţii anterioare a gâtului. În asemenea împrejurări, moartea e practic asigurată. Acest asasin ştia cu precizie ce făcea".

Inspectorul Buysse a început să se concentreze asupra probelor criminalistice care se acumulau. Avea sentimentul, a spus el, că dacă era vorba ca acel ucigaş să fie prins vreodată, aşa ceva nu se putea realiza decât cu ajutorul indiciilor pe care le lăsa în urmă. Nicio cantitate de gândire deductivă nu avea şanse să depisteze un individ care nu

dorea decât să ucidă alte fiinţe omeneşti, indiferent cine erau.

La cinci zile după omorurile din Amsterdam, pe un tronson pustiu de drum de lângă Beverwijk, un bărbat care purta hanorac şi mască de schi din lână, înarmat cu o puşcă de vânătoare, a intrat prin fereastra neblocată a unei ferme şi a urcat scara spre dormitorul mare. Înăuntru dormeau Willem şi Fran Nijhoff, o tânără pereche care primise vechea casă ca dar de nuntă de la părinţii lui Fran, cu opt luni în urmă.

Willem Nijhoff a fost trezit de scârţâitul podelelor din dormitor. A întins mâna şi a aprins lampa de lângă pat. Individul mascat stătea la picioarele patului, cu puşca întinsă. Willem a urlat la el să iasă din casă şi, când a dat să coboare din pat, omul mascat a apăsat pe trăgaci. Alicele au lovit plapuma ridicată. Fran Nijhoff s-a trezit şi a zbierat. Trăgătorul s-a răsucit şi a ieşit în fugă din cameră. În timp ce stătea lângă pat, Willem şi-a dat seama că fusese rănit în antebraţ. Apucându-se de braţ, a fugit din dormitor pe urmele atacantului, dar acesta dispăruse.

„Lăsase însă nişte urme”, spune inspectorul Buysse. „Pe linoleumul din bucătărie s-a găsit modelul în zigzag al unei tălpi de pantof, iar urma instrumentului pe care-l folosise ca să forţeze fereastra era aceeaşi ca urma de pe tocul uşii casei Teirlinck, din Amsterdam.

Mai existau şi fibre roşii, un amestec de lână şi material sintetic, care se agăţaseră de o margine aspră a uşii dormitorului când fugise, iar acestea corespundeau cu unele găsite în casele ambelor victime din Amsterdam. Ne-am bucurat că de astă dată nu mai omorâse pe nimeni, desigur, dar prezenţa unei arme de foc în scenariu era îngrijorătoare. Toate semnele de diversificare a metodei îngrijorează, când lipseşte motivaţia firească”.

Poliţiştii au ajuns la concluzia că nu puteau decât să aştepte următoarea lovitură a asasinului, întrucât nu existau indicii care să stea la baza unei urmăriri. „Şi n-a fost uşor”, declară Buysse. „Nu există tensiune mai sfâşietoare decât aceea din categoria pe care o simt poliţiştii Gând aşteaptă ca un potenţial ucigaş să se dedea din nou instinctelor sale respingătoare”.

Omul pe care dorea să-l prindă poliţia era Karel Hensen, născut la Amsterdam în anul 1953, fiul unui binecunoscut actor de radio. Încă din fragedă pruncie, Hensen fusese împovărat cu o diversitate de defecte fizice şi emoţionale, care-l distanţau de ceilalţi copii. Când avea unsprezece ani, părinţii lui muriseră într-un accident de schi şi, întrucât alte rude nu avea, a fost dat în grija autorităţilor locale. Karel a trecut prin pubertate ca un băiat slab, introvertit şi necomunicativ; şi mai mult îl stânjenea o

bâlbâială, deşi a dispărut fără niciun motiv vizibil la vârsta de şaisprezece ani. În şcoală, avusese o capacitate de reţinere scăzută şi părea să înţeleagă foarte puţin.

Când a terminat şcoala, nu ştia să citească, să scrie sau să efectueze calculele cele mai simple.

Înainte de ieşirea din şcoală, Karel a început să se implice în delicte minore, dar era nepriceput la furturi şi spargeri, ca şi la orice altceva. În consecinţă, a compărut de mai multe ori în faţa instanţei de judecată. Cu timpul, însă, trăind aproape numai printre infractori şi comiţând repetat acelaşi gen de delicte, a devenit eficient la furtişagurile mărunte şi spargerile minore, acumulând câteva termene de închisoare.

Karel nu avusese niciodată o slujbă cum se cade şi nici nu căutase, aşa că avea mult timp liber. În parte, l-a folosit pentru a învăţa să citească omeneşte, adeseori săptămâni în şir. I s-a dezvoltat talentul la activităţile de teren şi supravieţuire. Printre feluritele condamnări cu închisoarea şi până a fost în sfârşit demascat ca fiind notoriul Spectru, talentul lui de supravieţuire şi camuflarea i-au fost adeseori de mare folos.

În timp, lui Karel i se formase un interes constant pentru omoruri. În copilărie, asistase la sacrificarea animalelor în hambarele dosnice ale măcelăriilor şi la abatorul local; ulterior, când era deţinut în închisoare, i se arătaseră fotografii ale

unei decapitări din Peking. Treptat, a adunat o colecţie de fotografii reprezentând oameni omorâţi în nenumărate moduri bizare şi oribile şi poseda şase casete video, cumpărate de la comercianţii porno din Amsterdam, afirmate a fi filme „muc şi sfârc”. (Nu erau nici măcar convingătoare ca falsuri, dar Karel avea să declare că simularea uciderilor îl „liniştea”.)

În 1973, la vârsta de douăzeci de ani, Karel a lucrat ca muncitor zilier pe un şantier de construcţii din oraş şi, în acea perioadă, a efectuat un număr de spargeri, de obicei în pauza de masă. Cu un prilej, în timp ce căuta prin sertarele unei sufragerii mobilate luxos, a fost deranjat de proprietarul casei, un bătrân cu baston. Karel a spus că, în timp ce-l privea pe firavul bătrân, posibilitatea de a-l ucide i s-a prezentat ca o opţiune atractivă. Un lung moment, a crezut că avea s-o facă, dar în ultima clipă s-a răsucit şi a fugit din casă.

Revenit la lucru, nu-şi mai putea alunga imaginea bătrânului tăcut şi scandalizat, stând în uşă, confruntându-se cu un om mult mai tânăr care l-ar fi putut ucide la fel de uşor ca şi cum ar fi rupt un băţ uscat.

„Ideea era ca o băutură alcoolică tare”, i-a spus el unui psihiatru din penitenciar. „Deforma controlul pe care-l aveam asupra simţurilor mele. Rătăceam pe şantier, făcând ce nu trebuia, aproape provocând accidente, tot felul de nebunii care se întâmplau numai pentru că nu puteam trece peste ideea că avusesem şansa să omor pe cineva şi nu profitasem”.

Peste trei zile, Karel s-a înapoiat în casa respectivă şi a pătruns stângaci şi zgomotos, intenţionat. A umblat dintr-o cameră în alta, deschizând sonor sertarele, trântind uşile după el, dar degeaba – nu era nimeni acasă. Peste două zile, a revenit şi de astă dată l-a găsit pe bătrân dormind într-un fotoliu. Karel a scos de la centură un cuţit mare şi a aşteptat. Trezindu-se, bătrânul a dat să se ridice din fotoliu. Karel s-a abţinut, aşteptând până când omul a început să se agite de-a binelea. Atunci, cu inima bătându-i puternic, i-a şters cu tăişul cuţitului pielea zbârcită a beregatei.

„Sângele i-a ţâşnit imediat din gât şi când a încercat să scoată un sunet, să urle, i-a ieşit sânge şi pe gură. După aia, a căzut înapoi în fotoliu şi m-am uitat la el cum s-a stins în faţa mea. Am văzut cum ieşea viaţa din el”.

Experienţa a reverberat puternic în sufletul lui Karel, de-a lungul săptămânilor următoare. La aproape o lună după prima crimă, a comis-o pe a doua. De astă dată, victima era o fată de optsprezece ani, chelneriţă într-un restaurant cu hamburgeri. Karel intrase pe uşa din spate deschisă şi stătuse în bucătărie, cu cuţitul scos, aşteptând să intre cineva, oricine. Chelneriţă a apărut prima, aşa că ea a fost cea pe care a ucis-o, împingându-i capul în jos, cum citise într-un manual despre luptele de comando. Cu acea ocazie, impulsul fusese deosebit de puternic şi rezultatul de două ori mai liniştitor – termenul pe care-l folosea întotdeauna

— Fiindcă fata purta bluză albă şi tot pieptul

acesteia s-a înroşit în mai puţin de un minut.

A căzut în genunchi, pe faianţă", a relatat Karel, „şi şi-a cuprins trupul cu braţele, fără să-şi atingă gâtul. Avea ochii sticloşi, gura i se mişca, dar.nu ieşea niciun sunet, şi se legăna înainte şi-napoi, în timp ce sângele continua să-i şiroiască din gât. După un timp, a căzut pe spate, iar eu am fugit".

În urma celor două crime, Karel a început să se întrebe de ce nu fusese prins. Nu-şi luase nicio măsură specială de prevedere pentru a-şi acoperi urmele sau a-şi falsifica identitatea, cum ar fi trebuit să facă asasinii meticuloşi. El n-o făcuse şi totuşi nu i se întâmplase nimic. După ce s-a gândit un timp, a ajuns la concluzia că îndârjirea lui juca rolul de camuflaj... Auzisem că treburile astea merg în sens opus şi cred că probabil era adevărat. Dacă lucram în continuare cu îndrăzneală, n-aveam să? în prins. După două crime, însă, mi-a pierit cheful. Nu voiam să mai continui". În 1974, un alt om a mărturisit cele două crime pe care le comisese Karel.

Karel a urmărit procesul, într-o stare de derută, nesigur ce-ar fi trebuit să simtă. Celălalt construise cu atâta grijă o pistă falsă, încât a fost crezut; a fost judecat şi, în cele din urmă, a ajuns în puşcărie. Odată închis, a devenit foarte retras şi până la urmă s-a sinucis.

Când a aflat despre sinucidere, Karel a fost indignat. Până atunci, sentimentele lui rămăseseră în suspensie, lăsându-l în mare măsură neafectat.

Acum însă nu mai încăpea nicio îndoială: era furios. Individul nu numai că-i furase crimele, dar

mai şi murise, ajungând inaccesibil răzbunării lui Karel. „Aşa că mi-am zis că într-o zi aveam s-o fac din nou.

Nu peste mult, la începutul lui 1975, am fost prins şi acuzat de paisprezece spargeri. Eu le făcusem pe toate – nu m-am ostenit să neg – şi am fost condamnat la douăzeci de ani de închisoare.

Asta a amânat lucrurile, dar încă mai juram în sinea mea că, atunci când redeveneam liber, aveam să încep iarăşi să omor, şi de data asta fără să mă mai opresc”. Karel a fost eliberat din închisoare după doisprezece ani. În toamna anului 1987, a început să se reabiliteze, ceea ce însemna să-şi găsească o slujbă, o maşină modestă de ocazie şi un mic apartament într-o zonă rurală în apropiere, unde putea trăi în condiţii aspre dacă era necesar.

După un an de reaclimatizare în condiţiile libertăţii, şi-a sărbătorit noua existenţă mergând şi omorându-i pe Benita Elsschot şi pe Cyriel Teirlinck.

Niciun psihiatru n-a putut oferi vreodată o explicaţie satisfăcătoare pentru obsesia lui Karel Hensen. Omorurile îl „liniştea”, a spus el, dar nu susţinea că ar fi fost un fior deosebit de atractiv, sau că obţinea de pe urma crimelor ceva asemănător cu o emoţie sexuală. Nu prezenta niciun semn de instinct sexual activ, de niciun fel.

„Părea să fie complet asexual”, afirmă un psihiatru care l-a examinat, „şi dacă nu stăteau chiar aşa lucrurile, sunt sigur că n-am putut dovedi contrariul. Nici altcineva n-a reuşit, din câte ştiu”.

După incidentul de la ferma Nijhoff, unde plănuise să asiste la moartea cuiva de pe urma împuşcării cu alice, Karel a revenit la folosirea cuţitului. Ajunsese să creadă că puşca era pentru el un simbol foarte nenorocos şi nu se potrivea cu genul lui de ucigaş. În deplina tradiţie psihotică, presupunea că dăduse peste ceva care acţiona contrar „vibraţiilor” lui. Simţea că avusese mare noroc să scape.

Următoarea victimă a fost o tânără naturalistă care locuia într-o veche caravană de ţigani, amenajată elaborat, la marginea unei păduri din Aalsmeer, lângă Hilversum. Timp de câteva zile, Karel a urmărit-o cu binoclul, dintr-o ascunzătoare pe care şi-o construise la aproape un kilometru şi jumătate distanţă, unde avea loc şi pentru maşina lui.

Când a stabilit programul zilnic al. naturalistei – considera că era important să-l cunoască, deşi n-a putut explica de ce – într-o seară, la scurt timp după căderea întunericului, a mers cu maşina până la rulotă şi a parcat-o între copaci, la mică distanţă. A aşteptat până când lampa din caravană s-a stins, apoi a coborât din maşină şi a-forţat uşa cu o şurubelniţă.

Tânăra l-a auzit intrând şi se dăduse pe jumătate jos din pat în momentul când Karel a înhăţat-o. A ţintuit-o de perete, cu capul tras înainte, şi i-a tăiat scurt beregata cu cuţitul.

Apoi, a aprins din nou lampa şi a îngenuncheat lângă femeie, în timp ce aceasta sângera de moarte. N-a plecat până nu s-a convins că trupul ei nu mai dădea niciun semn de viaţă.

„Crima a fost descoperită a doua zi, pe la amiază”, relatează inspectorul Buysse. „Din nou, am urmărit recoltarea indiciilor criminalistice, şi am devenit atât de captivat de ideea că locul unui asasinat conţine toate detaliile necesare pentru rezolvarea crimei, încât am găsit singur un indiciu. La circa douăzeci de metri de rulotă, criminaliştii găsiseră urme de pneuri, dar când am venit să arunc o privire, mi-au atras atenţia tufişurile. La înălţimea genunchiului, poate puţin mai sus, două crenguţe rigide fuseseră rupte, iar în vârful ascuţit al uneia rămăsese prins un frament metalic palid, nu mai mare decât o coajă de vopsea – ceea ce am şi recunoscut că era, o parte din vopseaua maşinii care lăsase urmele de roţi”.

În timp ce Buysse dădea la analiză coaja de material albastru, doctorul Frank Gezelle făcea o descoperire interesantă pe cadavrul ultimei victime.

„Zgârieturile şi vânătăile de pe faţă şi umeri sugerau că avusese loc o luptă şi, în timpul acesteia, partea laterală a unui obiect asemănător cu o şurubelniţă fusese apăsată pe braţul moartei, exact atât de puternic şi de îndelungat, încât să lase o impresiune, sub forma unei vânătăi precis conturate. Pe-atunci, n-aş fi fost gata să jur, dar semăna foarte mult la formă cu instrumentul cu care se forţase uşa caravanei – precum şi uşa casei Teirlinck, pe cea de la Benita Ellschot şi fereastra fermei Nijhoff”.

Prelevând mulaje ale urmelor de cauciucuri de lângă rulotă, criminaliştii au găsit o urmă de

pantof, slabă, dar clar definită. Avea model în zigzag şi părea să corespundă cu urma găsită în casa Nijhoff.

„Începea să se întâmple ca de obicei”, comentează Buysse. „Obţineam o mulţime de probe perfect corespondente, toate indicând aceeaşi persoană, dar totuşi nu aveam nici cel mai nenorocit indiciu cine era”. Între timp, un examen microscopic al micii patricule găsite pe ramurile de lângă caravană a confirmat că era vopsea şi, cu toate că specimenul era prea mic şi subţire pentru a i se face analiza, trei chimişti erau gata să declare că mostra corespundea perfect vopselei metalizate folosită la automobile.

Într-un alt laborator, tehnicienii fotografici au putut reproduce nuanţa culorii, imprimând mostrele pe hârtie glasată, pentru a-i imita luciul metalic. Acestea au fost puse în circulaţie pe la comercianţii de maşini, cu speranţa că cineva putea ataşa de nuanţa respectivă un nume, indicând vehiculele particulare la care se putuse folosi.

După aceea, asasinul a lovit din nou. De această dată, a pătruns într-un apartament din Bussum şi a atacat un bătrân avocat pensionar, pe care-l urmărise timp de trei zile. Bătrânul dormea într-un fotoliu, când Karel l-a apucat de păr, împingându-i capul în jos şi manevrând cuţitul cu cealaltă mână.

Lui Hensen, însă, i se rezerva o surpriză mare şi neaşteptată: superstiţia lui cu privire la armele de foc avea să se confirme. Bătrânul a scos un mic ***pistol Colt Mustang.380*** din buzunarul

smokingului şi l-a împuşcat pe Karel drept în umăr.

Cuprins de panică şi groază, Karel l-a lovit pe bătrân, răsturnându-l din fotoliu, apoi a fugit din apartament, ţinându-se de umăr. „M-am dus direct la mine acasă, conducând maşina cu o singură mină”, a povestit el mai târziu. „Odată ce-am intrat, am încuiat uşa şi am scos manualul de supravieţuire de la Infanteria Marină S.U.A. Am deschis la capitolul cu operaţiuni de urgenţă. îmi arăta cum să-mi scot un glonţ din trup şi, drept să spun, când am văzut fotografiile şi instrucţiunile cu ce trebuia, să fac, aproape că m-a luat cu leşin. Dar mă durea oricum atât de tare, încât i-am dat bătaie. S-a făcut o mizerie groaznică, însă am reuşit, am scos glonţul. Apoi, am irigat rana cu alcool şi, după aia, i-am ars marginile cu o lumânare aprinsă. După câtva timp, în timp ce încercam să fac curat, am leşinat. Cred că am zăcut, când revenindu-mi, când leşinând iar, vreo trei zile”.

La început, poliţia nu a pus pe seama Spectrului – cum i se spunea acum ucigaşului – atacul asupra avocatului pensionar, cum i se spunea acum ucigaşului, mulţumită unei campanii alarmiste de presă.

Buysse a intrat în alertă când a citit raportul unui detectiv inferior despre bătrânul care speriase un agresor înarmat cu un cuţit. „I s-a trezit interesul şi lui Frank Gezelle, patologul”, relatează Buysse. „Lucra portretul-robot al asasinului şi, când a văzut în raportul meu că avocatul îl împuşcase pe atacant de aproape, a

fost dornic să vadă pistolul, i-am spus că încă se mai afla acasă la avocat, iar Gezelle s-a dus imediat acolo, ca să-l ia de la bătrân.

Seara, când am ajuns la morga oraşului, ca să rumeg cazul, i-am găsit pe patolog şi pe avocat aşezaţi de-o parte şi de alta unui banc de laborator, discutând implicaţiile unei serii de rezultate ale analizelor pe care le aşteptau”.

Gezelle a explicat că emoţia lui se referea la un fenomen folositor din punct de vedere criminalistic, care se produce atunci când cu unele pistoale se trage de aproape asupra ţintelor omeneşti. „***Colţul Mustang*** e una din armele la care se aplică adeseori”, a spus el. „Efectul este cunoscut ca «retrostropire». Impactul face uneori ca prin ţeava pistolului să intre sânge şi particule de ţesuturi care parcurg câteodată o distanţă destul de mare de-a lungul ţevii. îl provoacă, bănuiesc, efectul de absorbţie produs atunci când gazele detonaţiei rămân înăuntru, iar ţeava armei suferă o răcire bruscă.

Se pot aspira tot felul de fragmente – păr, piele, os. În acest caz, efectul de sucţiune avusese loc într-adevăr şi am extras din ***Mustang*** sânge, piele şi fibre textile. Le-am trimis la o analiză completă, iar avocatul a putut face uz de influenţa lui pentru a obţine prioritate extraspecială, astfel că rezultatele ne-au parvenit în aceeaşi seară”.

Cel mai practic rezultat al acestor teste, din punct de vedere al investigaţiei, consta în grupa sanguină şi în faptul că o cantitate din acelaşi sânge se amestecase cu fibrele unui material anume din cămaşa agresorului.

„După cum se prezentau acum lucrurile”, declară Buysse, „de îndată ce aflam cine era individul, îl puteam îngropa în dovezi care ne spuneau practic totul, în afară de numele lui”.

Trei vânzători de maşini le-au spus detectivilor că erau convinşi că acea nuanţă anume de albastru a vopselei găsite lângă rulota din Aalsmeer se folosea la autoturismele ***Peugeot 205.*** Existau sute de maşini astfel vopsite, prin toată Olanda. Totuşi, inspectorul Buysse le-a spus oamenilor lui să se uite după un ***Peugeot 205*** de acea culoare, probabil cu o zgârietură pe partea laterală, aproximativ la înălţimea genunchiului.

Aceste cazuri se rezolvă întotdeauna dezamăgitor”, e de părere Buysse. „După două zile de căutare, un poliţist a găsit o maşină având culoarea respectivă, marca şi modelul adecvat şi, da, o zgârietură de-s lungul părţii din dreapta, cam la nivelul genunchilor. Era parcată pe o stradă liniştită, nu departe de centrul oraşului Amsterdam”.

Maşina a fost pusă sub supraveghere şi, de la distanţa de două sute de metri, i s-au fotografiat cauciucurile din faţă.

Fotografiile au fost duse la laboratoarele poliţiei centrale şi developate în regim de urgenţă. În douăzeci de minute, s-a confirmat că pneurile erau aceleaşi care lăsaseră urmele pe pământul de lungă rulota unde fusese asasinată naturalista.

În timp ce Buysse şi alţi doi poliţişti continuau să supravegheze maşina, Karel Hensen a ieşit dintr-una din casele cu terasă şi s-a oprit lângă maşină, moşmondind cu cheile. Buysse şi un

poliţist au coborât din maşina lor şi au traversat grăbiţi strada. L-au încadrat pe Karel, cu mâinile aproape atingându-l, în eventualitatea că se hotăra s-o ia la fugă.

— Este maşina dumneavoastră? îl întrebă Buysse.

Karel ezită, apoi răspunse că da, era maşina lui.

De ce voiau să ştie?

— Avem motive să credem că ne-aţi putea ajuta în anchetarea unui număr de crime grave.

Karel se uită de la unul la altul, după care, spre surprinderea lor – şi spre a lui proprie, după cum avea să mărturisească ulterior – oftă şi spuse:

— Cred că pot face mai mult decât să vă ajut doar – vă pot rezolva totul.

În cele din urmă, toate s-au legat cu o precizie pe care inspectorul Buysse rareori o mai întâlnise într-un caz penal. Urmele de şurubelniţă de pe proprietatea şi braţul uneia dintre victime se potriveau perfect cu şurubelniţa găsită în portbagajul maşinii lui Karel Hensen. Fibrele, urma de pantof, specimenele de sânge şi piele, toate s-au dovedit ca provenind dintr-o singură sursă. „Ţintuiserăm Spectrul la zid”, conchide Buysse.

La proces, apărarea a adus argumente de natură psihiatrică, susţinând că inculpatul nu putea fi definit ca sănătos mintal. Judecătorul a fost de acord, dar le-a amintit juraţilor că acuzatul nu era un imbecil, oricât de deformată avea mintea. Categoric, putea să discearnă binele de rău.

Juriul a concurat la acest punct de vedere. Karel Hensen a fost închis pe viaţă, pentru trei asasinate, fără recomandare de termen maxim. Nu e de aşteptat să fie eliberat vreodată.

O chestiune de hazard într-o dimineaţă geroasă din decembrie 1980, un om care-şi plimba câinele peste terenurile comunale din Leek Wootton, Warwickshire, a observat o moviliţă în iarbă, la marginea unui lac îngheţat.

Nu fusese acolo în dimineaţa din ajun. Apropiindu-se, a văzut că pe mica movilă sclipeau cristale de gheaţă, iar când a ajuns la cinci metri distanţă, câinele său a luat-o la fugă spre obiect, adulmecând şi lătrând. De aproape, omul a văzut că era trupul unui copil, o fetiţă ghemuită în poziţie fetală, cu un strat gros de promoroacă pe faţă, păr şi haine. S-a retras, înnebunit, începând să strige, speriindu-şi câinele şi făcându-l să latre şi mai tare.

Două ore mai târziu, o femeie scundă şi cu expresie uimită, Lucy Davidson, stătea în anticamera unei morgi de spital, aşteptând să vadă cadavrul găsit lângă lacul îngheţat. Fiica ei în vârstă de unsprezece ani, Irene, dispăruse de şaptesprezece ore, iar descrierea fetei moarte – păr şaten deschis, ochi căprui, hanorac maron, fustă gri de şcoală şi bluză ***Fair Isle –*** corespundea cu a lui Irene.

O poliţistă a urmat-o îndeaproape pe Lucy, când a fost condusă lângă targa rulantă acoperită. Un asistent a ridicat capătul cearşafului.

Lucy a scos un mic ţipăt, iar poliţista a prins-o, când s-a prăbuşit. Mai târziu, revenindu-şi

îndeajuns pentru a ţine în mână o ceaşcă de ceai şi a asculta întrebările rostite cu blândeţe, i-a spus unui detectiv că Irene ieşise să se joace cu prietenii în seara trecută, imediat după ora ceaiului, pe la cinci şi jumătate. Se întunecase, dar fundătura lor cu case particulare modeste era bine luminată şi circulau întotdeauna foarte mulţi oameni.

„Mereu ni s-a părut a fi destul de sigură”, a spus Lucy.

Niciunul dintre copii nu-şi amintea s-o mai fi văzut pe Irene după ora şase. O fetiţă a spus că i se păruse c-o văzuse hoinărind singură pe drum, dar nu putea fi sigură; alta a declarat că, după părerea ei, Irene alergase după un căţel care apăruse sub un felinar.

„Se întâmplase ca de obicei”, relatează un detectiv. „Copiii se jucaseră, apoi plecaseră acasă şi niciunul dintre ei nu avea habar ce se întâmplase în afara propriei sale mici sfere de interes. Şi-au scormonit cu sinceritate memoriile, dar niciunul nu se jucase cu Irene în seara aceea, aşa că n-aveau idee ce anume făcuse. Tot ce puteam spune cu oarecare certitudine era că murise, probabil sufocată, iar cadavrul fusese aruncat de o persoană necunoscută pe terenul comunal, la câteva sute de metri distanţă de casa unde locuia”.

La examenul post-mortem, întrucât sufocarea era o descoperire comună în cazurile de acel gen, patologul a avut grijă să caute semne care ar fi sugerat că asupra feţei lui Irene se aplicase o presiune. Conform aşteptărilor, s-au găsit vânătăi

pe partea interioară a buzelor, provocate de contactul anormal de puternic cu dinţii de sus, acest lucru sugerând că gura ei suferise o apăsare susţinută.

„Nimic violent totuşi”, îşi mai aminteşte patologul, „ceea ce însă nu înseamnă că nu se folosise forţa. Dar se procedase cu o anume prudenţă, ca pentru a nu provoca vătămări vizibile din afară. Dacă un om este destul de puternic şi de răbdător, îşi poate pune mâna peste gura şi nasul cuiva, ţinând-o acolo până când, cu timpul, victima sucombă de anoxie şi, în cele din urmă, moare datorită lipsei oxigenului din plămâni”.

Nu exista nicio urmă de intervenţie sexuală şi niciun semn, pe trup sau îmbrăcăminte, care să sugereze o luptă. Deducţia de moment a patologului a fost că Irene fusese ţinută nemişcată, incapabilă să se zbată măcar, în timp ce presiunea blândă, dar fermă peste nas şi gură o împiedicase să respire.

„Deşi nasul şi gura nu prezentau vânătăi vizibile”, declară patologul, „eram conştient de o anume netezime, o diferenţă la atingere a zonei, aşa că am periat mostre de piele şi le-am trimis la analiză. Am mai observat şi că se simţea un anume miros, ca al apei de trandafiri, din conţinutul stomacului. Şi acest lucru a fost suficient de neobişnuit pentru a mă face să recoltez câteva probe pentru analiză”.

Poliţia a început să întrebe din casă în casă, prin fundătura unde locuia Irene. Chestionându-i pe adulţi, n-au primit răspunsurile obişnuite în asemenea cazuri: vecinii tindeau să spună că fetiţa

fusese agreată şi veselă, îi plăcea viaţa şi toată lumea o simpatiza. Cu acest prilej, însă, câţiva părinţi de pe stradă au spus că Irene fusese retrasă şi nepopulară, şi nu ieşea printre ceilalţi copii decât ca să-i critice. „Mi-a fost greu să-mi păstrez expresia calmă”, povesteşte o poliţistă. „O bătrână a spus: „Irene era o jăvruţă nesuferită, Dumnezeu s-o odihnească în pace, / iar vecinul ei mi-a spus că fetiţa nu zâmbea decât atunci când vreun alt copil se lovea”. Nimeni nu părea s-o fi antipatizat activ pe Irene, dar majoritatea celor care o cunoşteau remarcau cât de certăreaţă şi de irascibilă fusese.

„Tânărul Evans, însă, o plăcea”, a spus o persoană chestionată, Howard Brough, care locuia în cea mai mare casă din fundătură, aflată chiar în curba de sus. Brough era un director de bancă pensionar, în prezent artist semiprofesionist care executa un număr de cabaret, cu scamatorii şi citire a gândurilor. „De la fereastra mea din salon, văd până la strada principală”, a spus el, „şi, stând acolo aproape toată ziua, îmi cam dau seama ce se întâmplă. Micul Evans era ataşat clar de Irene”.

Lui Brough i s-a cerut să explice ce înţelegea prin „ataşat”. A spus că Brian Evans, un băiat de şaptesprezece ani care lucra în ramura locală a unei reţele de agenţii de ştiri, obişnuia să iasă seara în poartă şi să stea de vorbă cu Irene, dacă fata era prin preajmă. „Nu era la fel de veselă ca toţi copiii, dar asta nu părea să-l descurajeze pe Evans”.

O poveste similară a spus Violet Drew, o contabilă în vârstă de patruzeci şi şase de ani,

care locuia singură într-o casă din capătul opus al fundăturii, lângă şoseaua principală. „Mi se părea că ieşea în stradă după şcoală, ca să se-nvârtă aşteptând până apărea tânărul Evans”, a afirmat Violet. „Nu mergea să se joace cu ceilalţi copii, era prea posomorâtă pentru aşa ceva”.

Detectivul însărcinat cu cazul, Bill Mason, s-a hotărât să-l interogheze pe Brian Evans, spunându-le părinţilor lui că încerca să consemneze opinia a încă unei persoane tinere asupra activităţilor cotidiene din zonă şi din împrejurimi.

A putut observa că mama lui nu-l credea. Mason a discutat cu Brian în camera acestuia.

De la bun început, convorbirea a fost stânjenită de diversiunile decorului lui Brian. Avea un număr de dispozitive electronice emiţătoare de lumină, construite de el însuşi, şi i-a explicat lui Mason că funcţionau pe baza impulsurilor generate de glasul omenesc, la fel cum luminile disco reacţionează la ritmul bas al muzicii. „Mi-a fost cam greu, dar mi-am stăpânit impulsul de a-i cere să le oprească”, îşi aminteşte Mason.

„Încercam să evit orice formă de ton negativ, fiindcă nu voiam să devină ostil faţă de mine. Suspecţii care nu sunt tensionaţi sau defensivi tind să lase mai uşor să le scape unele afirmaţii. Asta e părerea mea, cel puţin, şi întotdeauna lucrez pe baza acestei ipoteze. Băiatul părea destul de relaxat, în timp ce discutam, dar luminile care fulgerau şi clipeau, toate de culori diferite, mă enervau atât de tare, încât cred că nu mai reacţionam la fel de logic ca în condiţii

normale”.

După câteva întrebări de ordin general despre populaţia fundăturii, despre copiii care se jucau cu regularitate acolo şi oamenii din alte cartiere care veneau şi plecau, Mason l-a întrebat pe Brian dacă o cunoştea deosebit de bine pe Irene.

Brian a ridicat din umeri. O cunoscuse, a răspuns el, dar nu putea zice că suficient de bine. A adăugat că nu era foarte comunicativă. îşi petrecea mult timp stând pe loc, cu privirea în gol.

Am încercat diverse căi de a insista asupra subiectului”, continuă Mason. „L-am întrebat dacă era destul de familiarizat cu oricare dintre copii pentru ca aceştia să-i facă semn cu mâna dacă îl vedeau în agenţia unde lucra. A spus că da, aşa că l-am întrebat dacă Irene îl salutase vreodată, la serviciu. A răspuns negativ. Eu însă am continuat, vorbind despre copii în general şi apoi îngustând subiectul asupra lui Irene îndeosebi, fără să mă prea preocup dacă bănuia că-l suspectam. Mă interesa mai mult aparenţa unei abordări sistematice, care, din nou, linişteşte oamenii – chiar şi pe cei vinovaţi – şi-i face mai puţin predispuşi să se apere împotriva scăpărilor”.

După un timp, Mason s-a uitat la dulap şi a observat şase albume de fotografii puse în şir pe raftul de sus. L-a întrebat pe Brian dacă putea arunca o privire în ele. Brian a dat din cap că da, însă cu o expresie neliniştită. Detectivul a luat jos albumele şi a deschis unul. Era plin, de la un capăt la altul, cu fotografii de copii. Imaginile erau izbutite tehnic, majoritatea în alb-negru, şi cele

mai multe îi reprezentau pe copiii din fundătură jucându-şi jocurile pe trotuare şi în drum. „E un loc bun ca să fotografiezi copii”, a spus din proprie iniţiativă Brian.

Accesul maşinilor e interzis. Înseamnă că se pot juca peste tot, vin şi alţii să se joace cu ei, aşa că se găsesc întotdeauna o droaie pe care să-i fotografiezi”. Prudent, Mason l-a întrebat pe Brian dacă fotografiatul copiilor reprezenta pentru el o pasiune deosebită. „Printre altele”, a răspuns Brian, arătând spre cele cinci albume puse pe jos, la picioarele lui Mason. „Îmi place să fotografiez orice, numai oameni să fie. Instructorul meu zice că-mi place fotografia la fel cum le place gămanilor mâncarea”.

„Instructorul tău?”

De la colegiu, a răspuns Brian. Urma cursurile serale şi lucra ca să obţină Certificatul intermediar al oraşului şi breslelor, după care spera să-şi găsească o slujbă la un studio profesionist.

Mason a răsfoit şi celelalte albume. Unul era dedicat fotografiilor cu bărbaţi lucrând într-o fabrică de construcţii; altul era numai cu femei – surori, poliţiste, prostituate – tot la locul de muncă; în sfârşit, al treilea şi al patrulea conţineau activităţi din cluburile locale de judo şi karate, iar cel de-al cincilea, portrete ale rudelor lui Brian şi ale colegilor din biroul unde lucra.

Bill Mason bănuia că nimerise în gol. l-a mulţumit lui Brian pentru timpul acordat şi s-a întors la secţie, unde a scris un raport pentru superiori. A doua zi, după o oră de când predase

raportul, la biroul D.C.I.-ului, Mason a fost chemat şi întrebat, destul de rece, dacă nu i se păruse ciudat că doi martori separaţi, din părţi diferite ale zonei unde locuise victima asasinatului, susţineau că după părerea lor Brian Evans avusese o relaţie nesănătos de strânsă cu fetiţa moartă.

„Şeful a spus că trebuia să existe vreun motiv pentru asta, un anume motiv ca doi oameni să observe o apropiere deosebită, şi chiar dacă Brian Evans părea un băiat cumsecade, cu hobby-uri echilibrate, ar fi trebuit să fie presat în continuare, şi mai dur, asupra naturii şi profunzimii legăturilor sale cu Irene Davidson”.

Mason s-a întors şi a vorbit cu Howard Brough. L-a întrebat dacă era absolut sigur că Brian Evans manifestase o anume înclinaţie faţă de Irene, dat fiind că oricum îi plăcea să fotografieze copii. „Nu la fotografii îi stătea mintea”, a răspuns înnegurat Brough.

Mason a observat că, în timp ce vorbea, Brough mânuia o monedă mare, aruncând-o dintr-o mână în alta şi rostogolind-o în stilul prestidigitatorilor. L-a văzut pe detectiv privind moneda şi i-a explicat că era dolarul lui norocos de argint. „Cred în noroc. Moneda asta e talismanul meu. Toată lumea ar trebui să aibă câte unul”.

Aţi spus că lui Brian nu-i stătea mintea la fotografii”, l-a îndemnat Mason, revenind la subiect. „Ce vreţi să spuneţi, exact?”

Am văzut-o, la tineri, toată viaţa. Încă de când eram copil, am fost martor. Tipul intens, adeseori el însuşi destul de tânăr, care se învârte pe lângă

fetele cele mai mici şi face o fixaţie pentru una anume. Vă spun sincer, domnule ofiţer, după cum se uita la fetiţa aia, îţi venea să întorci capul şi să nu te mai gândeşti la ce se întâmpla”.

În aceeaşi seară, când s-a întors Violet Drew de la serviciu, Mason a vizitat-o. A întrebat-o din nou pe contabilă dacă era sigură că exista ceva deosebit în modul lui Brian Evans de a o fi abordat pe Irene. Femeia a repetat că era inconfundabil şi că putuse recunoaşte ceva profund nefiresc în atenţia acordată de tânăr fetiţei.

În acest punct, a mai spus ceva, care i-a modificat lui Mason toată perspectiva asupra investigaţiei. Detectivul i-a notat cuvintele, aşa cum le consemnase şi pe ale lui Howard Brough. l-a mulţumit lui Violet pentru timpul pe care i-l acordase şi a plecat.

S-a dus direct la patolog şi l-a întrebat dacă-l deranja să revadă descoperirile. Datele medico-legale ale cazului au fost etalate din nou. Fata murise sufocată. Nu avea urme de violenţă pe trup, însă netezimea pielii din jurul gurii şi a zonei nazale externe îl îndemnase pe patolog să recolteze mostre.

Nu se găsise nimic ieşit din comun, cu excepţia unui miros de apă de trandafiri, cam deplasat, al conţinutului stomacului, care altminteri părea a consta în hrană normală, parţial digerată.

„În timp ce eram acolo”, relatează Mason, „patologul a telefonat la laborator, ca să întrebe dacă exista vreun rezultat al analizelor asupra conţinutului stomacului lui Irene. Au răspuns că

încă nu, însă mostrele din zona bucală şi nazală denotau o prezenţă masivă a stearatului de zinc. Nu auzisem niciodată de substanţa asta, dar patologul mi-a spus că e un compus al oxidului de zinc, cu nişte acizi numiţi stearic şi palmitic în proporţii variabile, folosit ca pudră deosebit de fină”.

Mason era foarte nemulţumit de evoluţia cazului. Avea suspiciuni parţial conturate, prea diforme pentru a sugera o direcţie directă de anchetă. Ştia că ar fi trebuit să înceapă prin a-l lua tare pe Brian Evans, lăsând la o parte orice consideraţie faţă de sentimentele tânărului, pentru a clarifica realitatea de fond a relaţiei sale cu Irene Davidson.

Lui Mason însă aceasta i se părea o atitudine posibil dăunătoare, într-o direcţie pe care n-avea nevoie s-o urmeze. „Pe-atunci, n-aş fi recunoscut-o, dar între timp mă încredinţasem că Brian Evans nu avea nicio legătură cu crima. Cu această convingere, nu voiam să-i întunec mai mult decât trebuia opinia faţă de autoritate – amintiţi-vă că era un membru al societăţii productiv şi de un eminent echilibru mintal, cu vederi înaintate, şi nu cred în perturbarea creierului şi emoţiilor oamenilor de acest gen, mai ales din moment ce există atât de puţini.

Aşadar, am încercat să găsesc un alt mod de abordare a întregii probleme. Am trecut în revistă sumarul arsenal de indicii pe care le aveam şi am decis ca, oricât erau de subţiri, să mă folosesc de ele, dacă era cât de cât posibil, pentru a-mi stabili linia de anchetă”.

Mason i-a vizitat pe toţi comercianţii detailişti de produse chimice din oraş, întrebând despre vânzări de stearat de zinc, sau ***zinci stereas,*** cum insistau ei să-l numească. Niciunul nu mai vânduse aşa ceva de ani de zile.

S-a hotărât să încerce mai departe, în Stratfordupon-Avon, şi a găsit un farmacist care vânduse o sută de grame de produs, cu mai puţin de un an în urmă.

Nu ştia cine îl cumpărase căci, deşi necesita semnătura în registrul lui de otrăvuri, acesta se număra printre obiectele distruse de toxicomanii care atacaseră farmacia.

Aşa fac ei", explică Mason. „Intră în laboratorul câte unui chimist, în puterea nopţii, gândindu-se să fure toate drogurile care se găsesc, după care descoperă că farmaciştii au aflat între timp că toxicomanii fac aşa ceva şi drogurile problematice sunt toate în dulapuri mari de metal, ca nişte seifuri, în care nu se poate ajunge. Aşa că intruşii devastează farmacia".

Următorul indiciu mărunt consta în remarca întâmplătoare a unui vecin al familiei Davidson, care spusese că Irene păruse să se înţeleagă foarte bine cu mica Eva, o fetiţă de nouă ani, grav handicapată, cu paralizie cerebrală, care era adusă uneori la poartă cu fotoliul rulant ca să-i poată privi pe ceilalţi copii jucându-se. Vecinul spusese că Irene manifesta o solicitudine făţişă faţă de Eva şi chiar îi construise un mobil deosebit pe care să-l agaţe în camera ei. Prin faptul că provenea de la un copil ca Irene, adăugase vecinul, reprezenta un act de extremă afecţiune.

Mason o văzuse deja pe Eva şi nu considerase că merita să încerce s-o chestioneze: în afara posibilităţii de a o tulbura, fetiţa nu păruse capabilă să dea răspunsuri coerente la întrebările lui. Cu toate acestea, era hotărât să urmărească indiciile cât de departe îl puteau duce, aşa că a vizitat-o pe Eva şi familia ei, fără a fi deloc sigur ce întrebări dorea să le pună.

Eva a însemnat o enormă surpriză. îşi putea controla doar un singur picior, iar restul trupului ei părea a fi într-un perpetuu haos de-mişcări contradictorii; capul
i se răsucea dintr-o parte în alta, ochii i se rostogoleau în orbite, îi curgeau balele şi chiţăia printre accese de mormăieli.

Totul, la acea fetiţă, părea dezacordat şi arbitrar fără speranţă şi totuşi, peste douăzeci de minute, Mason conversa cu ea, tot mai inconştient de handicapurile ei.

Până şi vorbirea, care la început păruse bălmăjită, i-a devenit uşor de înţeles, după ce şi-a dat seama că toate vocalele erau prelungite şi consoanele grăbite. „Era un dialect. Nimic ieşit din comun.

Nu trebuia decât s-o asculţi şi, cu cât ascultam mai mult, cu atât îmi era mai uşor”.

Mason a întrebat-o pe Eva dacă Irene vorbise mult cu ea. Da, a răspuns Eva, vorbise; o tratase exact ca pe o persoană normală (ba chiar mai bine, a adăugat mama ei). Vorbise Irene despre cineva care nu-i plăcea, a întrebat Mason, cineva cu care chiar nu se înţelegea? Eva i-a spus că lui Irene nu-i prea plăceau ceilalţi copii, fiind prea

copilăroşi. Dar dacă îi displăcea cineva într-un mod personal, singurul la care se putea gândi Eva era cineva numit Paranor.

Mason a fost nedumerit. Paranor? înţelesese corect? A întrebat din nou, iar Eva, cu mare efort, a repetat numele: Paranor.

Nu ştia despre cine era vorba, dar Paranor era o mare pacoste, aşa spusese Irene de câteva ori, când se plângea de şcoală, de cartierul unde locuia, declarând că ar fi vrut să se mute în alt oraş.

După un timp, Mason s-a gândit că o obosea pe Eva. Şi-a cerut scuze, i-a mulţumit pentru ajutor şi a plecat. În drum spre casă, a analizat numele Paranor şi a ajuns la concluzia că era mai probabil ca respectiva pacoste să fie un obiect, nu o persoană. Părea a fi încă un indiciu care nu ducea nicăieri.

Acasă, îl aştepta un mesaj pe robot. Era de la patolog. Aroma de trandafiri pe care o detectase provenea de la ***Turkish Delight.*** Unul dintre chimişti recunoscuse mirosul şi confruntase analizele chimice cu un specimen de la magazinul local.

„E din cel scump”, adăugă patologul. „De import”.

Mason a telefonat la familia Davidson şi a întrebat-o pe Lucy dacă recent cumpărase ***Turkish Delight.*** Nici vorbă, a răspuns femeia; nu-şi amintea să fi cumpărat vreodată, fiind un produs de cofetărie care nu-i prea plăcea înainte de a se culca, Mason a conchis că, deşi niciunul dintre indicii nu-l dusese în nicio direcţie, trebuia

totuşi să-şi dezvolte suspiciunea neformată, cea care îl făcuse să-şi schimbe optica asupra cazului. Şi trebuia s-o facă la rece, fără cea mai mică dovadă, necum vreo probă concretă.

A doua zi dimineaţă, înainte de a fi avut timp să-şi facă planuri, a primit un telefon de la chimistul din Stratford-upon-Avon. îi menţionase unei asistente problema cu ***zinci stereas,*** iar femeia îşi amintise cine-l cumpărase: „O contabilă locală, are biroul după colţ. Domnişoara Drew, Violet Drew”.

Unu-zero pentru ştiinţa criminalistică, şi-a zis Mason. Acum, suspiciunea lui neclară promitea să ia formă. Şi-a consultat din nou caietul, cu cele două declaraţii care-l nedumeriseră.

Una îi aparţinea lui Howard Brough, când vorbise despre curtea pe care i-o făcea Brian Evans lui Irene Davidson: „Îţi venea să întorci capul şi să nu te mai gândeşti la ce se întâmpla”. A doua era declaraţia lui Violet Drew, pe aceeaşi temă: „Îţi venea să te întorci şi să nu te gândeşti la ce-avea în cap”.

Acum, având şi un indiciu, stearatul de zinc, care făcea legătura între cei doi, Mason a recunoscut cea mai tăioasă suspiciune: complicitatea. Dar îşi pregătiseră povestea fără să acorde atenţia cuvenită detaliilor.

Înainte de a pleca de la secţie, Mason a telefonat unui prieten care lucra la un laborator de analize din Birmingham, întrebându-l la ce folosesc în zilele noastre oamenii stearatul de zinc. Ca antiseptic, i-a răspuns prietenul, deşi nu prea mult, fiind toxic. A mai adăugat că îl foloseau

şi magicienii. „Tratează cu el cărţile de joc, le face să se întoarcă foarte lin şi le uşurează să manevreze evantaiele alea pe care le obişnuiesc scamatorii”.

Mason s-a dus drept la şeful lui şi i-a spus ce avea: doi oameni care păruseră să-l indice independent pe acelaşi suspect, dar o făcuseră folosind un limbaj similar, iar acum păreau a fi legaţi prin cumpărarea unui praf, din care se găsiseră urme pe gura şi nasul fetei asasinate. „Ceea ce ai aici”, a răspuns şeful, „se numeşte, cred, epifanie”.

Mason l-a găsit pe Howard Brough acasă. A întrebat dacă putea intra şi, când a fost poftit în salonul mobilat decorativ, primul lucru pe care l-a văzut a fost o cutie mare de ***Turkish Delight.*** De import.

„Iar a doua pe care am reperat-o a fost masa de scamator”, continuă Mason. „Pe faţa de masă care atârna până jos era brodat cu paiete de aur cuvântul PARANOR”.

Brough l-a văzut pe Mason privind masa şi i-a comunicat că Paranor era pseudonimul lui de scenă; se baza pe cuvântul „paranormal”. Sporovăia nervos, iar Mason, observând, n-a făcut nimic ca să-l întrerupă.

„Îmi place să încurajez oamenii spre a-mi folosi numele ăsta, nu pe cel real”, a urmat Brough, „din moment ce propagarea numelui nu poate decât să facă reclamă spectacolului, ceea ce e cu atât mai bine…”

Mason l-a întrebat dacă-i încuraja şi pe copii să-i folosească numele scenic.

Faţada lui Brough a început să se ofilească. A strâns din dinţi, după cum a observat Mason, încercând să se agaţe de un zâmbet. Din câte-şi amintea el, a răspuns, nu încurajase niciodată vreun copil să-i folosească numele de scenă.

„Iar Violet Drew vă ajută să vă faceţi publicitate?”

Era o plăcere, povesteşte Mason retrospectiv, să vadă un răufăcător descleindu-se. Brough şi-a privit mâinile, le-a încleştat, le-a vârât în buzunare şi l-a privit pe Mason. Dintr-odată, a părut distrus. A înghiţit de câteva ori, apoi, cu glas tremurat, a cerut să afle ce spusese Violet Drew despre el.

„Cred că ştim destul”, a fost răspunsul lui Mason, pe care şi-l spera destul de enigmatic şi ameninţător pentru a-l face pe Brough să mărturisească. Şi a reuşit – deşi nu într-un mod absolut direct.

„Trebuie să înţelegeţi ceva”, a început el. „Trebuie s-o înţelegeţi înainte să mai scoatem o vorbă. Unii dintre copiii ăştia, copilaşii ăştia nevinovaţi, sunt nişte animale, n-am alt termen pentru ei. Pot fi de-a dreptul diabolici”.

Moment în care, recunoaşte el acum, Mason a început să improvizeze din mers.

„De ce v-a făcut jocul Violet Drew?” a întrebat el. Brough n-a înţeles, aşa că Mason a încercat o altă tactică: „N-a descumpănit-o părerea dumneavoastră despre copii. De ce?”

Brough a privit un moment spre fereastră, după care a spus că ar fi dorit să-l reprezinte un avocat. Mason a răspuns că se putea aranja şi l-a dus pe Brough cu maşina la secţie.

Când au ajuns, însă, Brough se răzgândise. Părea aproape nerăbdător să dea o declaraţie şi să termine cu toate.

A spus că o invitase de câteva ori pe Irene Davidson în casa lui, susţinând că voia s-o antreneze ca asistentă în spectacolele sale de magie.

Pusese chiar să i se facă un costum şi îi ceruse să-l îmbrace. Tot ce voia să facă, a jurat el, era s-o vadă îmbrăcându-se, s-o privească în timp ce făcea acel lucru şi să stea lângă ea în timp ce învăţa să mânuiască recuzita. Nu plănuia deloc s-o atingă. Pur şi simplu era un om căruia îi făcea plăcere să se uite la copii, la anumiţi copii…

Violet Drew îl iubea, a spus Brough, şi o iubea şi el, în felul lui, deşi continuaseră să fie discreţi după ce-i murise soţia, la fel cum fuseseră şi înainte.

Acest lucru adăuga, cumva, o anume tensiune relaţiei. Brough îi mărturisise înclinaţia lui de a privi anumite fetiţe (şi anumiţi băieţei, după cum a reieşit), iar Violet Drew a acceptat situaţia fără dificultate – şi ea avea câteva slăbiciuni proprii, cu care spera ca Brough să se acomodeze la rândul lui.

„Fata nu le spusese părinţilor ei nimic despre vizitele la mine”, i-a spus Brough lui Mason, – „însă chiar dacă le spunea, eram pregătit să-i abordez şi să continui cu mica înşelătorie, instruind-o ca mică asistentă de magician…”

Brough avea convingerea că fata îi cunoştea adevărata natură a sentimentelor faţă de ea şi, în seara când avea să moară, se plimbase destul de

aproape de casa lui ca să fie chemată înăuntru şi se comportase, cum spunea el, „cochet”, acceptând să intre, dar bosumflându-se de cum ajunsese înăuntru. Un lucru a dus la altul – dorise ***atât de mult*** să-i facă plăcere – şi se pomenise îngenuncheat în faţa ei, cuprinzând-o cu braţele. Irene începuse deodată să se zvârcolească şi să strige.

Brough o ţinuse cu blândeţe, a jurat el, imobilizând-o doar, împiedicând-o să fugă, punându-i o mână peste faţă ca să nu mai ţipe. Apoi, deodată, fata a rămas moale, şi şi-a dat seama că murisa

„Violet m-a ajutat, m-a calmat în cele din urmă. Ne-am debarasat de cadavru după ce s-a lăsat liniştea. Apoi am hotărât că, dacă eram întrebaţi, băiatul cu aparatul de fotografiat, Evans, putea fi indicat ca făptaş posibil. Niciunul din noi nu-l simpatizează”. Peste câtva timp, după ce Brough a fost acuzat de asasinarea lui Irene Davidson, iar Violet Drew de complicitate, Mason a vizitat casa Evans şi a cerut să discute cu Brian. Dorea să ştie dacă avea iş de ce-l antipatizau Brough şi domnişoara Drew. Dorea s-o afle fiindcă niciunul dintre ei nu spusese de ce şi, totuşi, stând să reflecteze, îşi dăduse seama că fără-ndoială Brian le displăcea suficient de mult pentru a dori să-l înfunde pentru crimă.

„Da, cred că ştiu de ce”, a răspuns Brian.

S-a dus la un scrin, a scos dintr-un sertar un plic şi

i l-a dat lui Mason. Înăuntru se aflau trei fotografii. O reprezentau pe Violet Drew, în diverse stadii ale

aceleiaşi situaţii, condusă afară din agenţia de ştiri unde lucra Brian, încadrată de poliţişti. În cea de-a treia fotografie, se uita urât spre apa/at.

„Furt din magazin”, a explicat Brian. „N-a apărut în ziaje, dar a venit în birou şi m-a prevenit că avea să-mi facă mult rău dacă arătam cuiva fotografiile, sau dacă vorbeam cu cineva despre ceea ce se întâmplase”.

„Dar ai păstrat totuşi fotografiile?” a observat Mason.

„Suveniruri”, a răspuns Brian, introducându-le înapoi în plic. „Ca să vezi…” a clătinat el din cap. O snoabă cu nasul pe sus ca ea, arestată pentru hoţie, iar acum acuzată de favorizare a unui ucigaş”.

„Doar nişte slăbiciuni de-ale ei, cred”, a comentat Mason.

Atunci când Howard Brough a fost reţinut în stare de arest, a vorbit scurt cu Bill Mason, în timp ce aşteptau duba care avea să-l ducă la centrul de detenţie. Brough încă mai avea dolarul norocos, despre care gardienii îi spuseseră că putea să-l păstreze.

„Poate credeţi că nu prea mi-a purtat noroc”, i-a spus el lui Mason.

„Nu am nicio părere”, a replicat Mason. „Nu pun niciun preţ pe ideea de noroc. Viaţa depinde numai de hazard”.

Brough a răspuns că Masca avea dreptul s-o creadă. Moartea lui Irene Davidson fusese o chestiune de hazard şi tot hazardul îl făcuse să manevreze cărţile înainte ca ea să intre în casă; aceasta era părerea lui Brough despre hazard, îl

vedea ca pe o întâmplare nefastă.

Norocul era opusul hazardului. Iar dolarul norocos, talismanul, avea să-l scoată la capăt, o ştia. „Şi o veţi şti şi dumneavoastră”, i-a spus el lui Mason.

În aceeaşi noapte, Howard Brough a murit în celula lui de la centrul de detenţie. Se otrăvise. Dolarul său norocos era de fapt un dispozitiv scamatoricesc, alcătuit din doi dolari de argint făcuţi să pară unul singur, o jumătate constând într-un capac care se împingea, iar cealaltă fiind scobită pentru a alcătui un compartiment circular. Se deschidea apăsând într-un anume loc de pe margine. Violet Drew a dezvăluit faptul că, ani de zile, moneda conţinuse calea de salvare a lui Brough, pentru eventualitatea că avea să ajungă vreodată în situaţia de a nu mai putea să se decidă ce avea de făcut sau încotro o apuca în continuare.

Un gram de cianură de potasiu, înghiţită într-o secundă, l-a omorât în alte patru secunde.

Percheziţia casei lui Violet Drew a dezvăluit un tub de ruj cu vârf decorativ fals: şi ea avea un gram de cianură de potasiu, darul libertăţii de la amantul ei. Dar nu avusese curajul s-o folosească.

În schimb, a stat doi ani în închisoare pentru complicitate la tăinuirea unui omor din culpă.

Un om cu consideraţie

t

Căminele de bătrâni din Dordrecht, la sud de Rotterdam, Olanda, erau considerate de autorităţi o piatră de hotar în atitudinea umană faţă de refacerea vieţii văduvilor şi văduvelor. Atât de

mulţi bătrâni, rămaşi dintr-odată singuri pe lume, fie erau incapabili să facă faţă întreţinerii unei locuinţe proprii, fie aveau nevoie de o casă mult mai mică, întrucât le scăzuse nevoia de spaţiu şi capacitatea fizică de a şi-l gospodări.

„Satul pensionarilor reprezenta o tentativă de a le oferi cetăţenilor sprijin, fără a le afecta prea drastic independenţa”, îşi aminteşte un fost supraveghetor. „Fiecare căsuţă avea o cameră de zi, o bucătărioară, un dormitor şi o baie, toate înscrise într-un spaţiu economic care reuşea să evite înghesuiala.

Avea şi grădiniţe în spatele caselor, îngrijite de grădinari cu contract. În esenţă, îşi duceau viaţa la fel ca oricare alţi cetăţeni, cu măsura suplimentară de siguranţă a supraveghetorilor complexului, care patrulau de trei ori pe zi, controlându-i discret şi asigurându-se că era totul în regulă.

Satul, care consta în douăzeci de case dispuse pe trei străzi paralele, atrăsese mult atenţia la inaugurare, în 1959. Planuri „adăpostite” similar se pilotau în America şi Marea Britanie, toate fiind tributare modelului de bază şi concepţiei administrative ale proiectului olandez.

Primul deces din satul Dordrecht a avut loc în anul 1961. În chip ciudat, defuncta era cea mai tânără locatară, o femeie de şaizeci şi trei de ani, care făcuse cu regularitate plimbări îndelungi şi îi ajutase sistematic pe locatarii mai puţin mobili.

Moartea o surprinsese într-un fotoliu din micul living, cu radioul cântând încet pe o masă

alăturată. Supraveghetorul îşi aminteşte că decesul femeii îl şocase puternic pe fiul ei, care plănuise s-o ia în vacanţă. „Era distrus. Nu putea înţelege de ce o femeie care nu fusese bolnavă niciodată în viaţa ei putuse muri atât de subit, fără niciun avertisment, şi la o asemenea vârstă prematură”.

Întrucât decedata nu prea avusese nevoie să consulte un doctor, fişa ei medicală nu era în măsură să prezinte cauza morţii, aşa că s-a ordonat o autopsie.

Patologul i-a găsit sistemul cardio-vascular în bună formă; părea să fi suferit pur şi simplu o „insultă brutală” la adresa sistemului, pe care medicul a încercat s-o explice ca pe invazia unui agent neprecizat ce provocase oprirea inimii. Era o cauză a morţii extrem de nesatisfăcătoare, dat fiind faptul că nu oferea niciun indiciu despre modul său, motivul decesului. Patologul, însă, nu mai avea nimic de adăugat.

Peste zece zile, s-a produs un alt deces, pe altă stradă: de astă dată, locatarul era bătrân şi infirm, un bărbat de optzeci şi şase de ani, găsit, la fel ca femeia, aşezat într-un fotoliu, cu faţa spre un perete gol. În acest caz, întrucât victima suferea de o boală cardio-pulmonară, medicul a emis certificatul de deces, prezentând cardiopatia cronică drept cauză a morţii.

„Poate că dacă ar fi trecut câteva luni, sau săptămâni numai, până la al treilea deces, nu s-ar fi trezit nicio suspiciune”, declară doctorul Piet de Mattos, patolog criminalist în Rotterdam la vremea respectivă, „însă, la zece zile după a doua

moarte, s-a produs o a treia. Acesta era un bărbat de şaptezeci şi doi de ani, din nou găsit într-un fotoliu din mica sa casă, părând să fi sucombat de moarte naturală, la fel ca în primele două cazuri. Domnea însă sentimentul general că aşa ceva era prea mult pentru o simplă coincidenţă”.

Nu s-a bănuit imediat o intervenţie criminală. Administratorii satului au convocat imediat o şedinţă de urgenţă şi au ajuns la concluzia că putea fi o scurgere de gaz intermitentă sau vreo altă sursă de otrăvire a atmosferei. Au fost chemaţi la faţa locului experţi în tehnologia gazelor şi alţii care investigaseră efectele din timpul războiului ale chimicalelor îngropate şi, timp de o lună, s-a produs o agitaţie masivă, fiind excavate grădini şi drumuri întregi, într-un efort de a localiza o ameninţare ascunsă şi neprecizată.

„Între timp, eu trebuia să aflu exact ce li se întâmplase celor trei care muriseră”, relatează de Mattos., Au fost exhumate cadavrul femeii şi al celui de-al doilea bătrân şi s-au expus în toată splendoarea lor putrefiată pe două mese, de-o parte şi de alta a celei mai recente victime.

Pe vremea aceea, eu eram tânăr şi extrem de entuziast, şi din câte-mi amintesc, însufleţirea mea nu lăsa loc pentru dezgust faţă de starea cadavrelor care fuseseră dezgropate – femeia, mai ales, se prezenta deosebit de prost. Aveam în mâini o provocare şi dispuneam de toate resursele ştiinţei criminalistice rânduite înainte de mine, gata să mă ajute. Astfel îmi consideram poziţia. Pe-atunci, încă mai eram idealist”.

Întrucât se sugerase implicarea gazelor în

decese, de Mattos a căutat foarte atent semne de invazie toxică a monoxidului de carbon.

„Mă ocupasem de posibilitatea otrăvirii banale, cu lichid, pe cale bucală, expediind specimene de sânge şi conţinut stomacal la laborator, iar laboranţii cercetau încă una sau două alte posibilităţi. De obicei, în cazul otrăvirii cu monoxid de carbon, apar semne vizibile chiar la suprafaţă, pe piele, care dobândeşte o nuanţă roşie ca de cireaşă, dar în două dintre cazurile aflate în faţa mea pielea avea orice nuanţă posibilă, numai cea roşie nu, iar la cel de-al treilea se înregistra culoarea alb-cadaverică standard. Ceea ce, desigur, nu excludea posibilitatea gazării. Aşa că am deschis cadavrele şi am procedat prudent cu examinarea, făcând tot timpul însemnări”.

Cea mai vizibilă trăsătură internă a intoxicării cu monoxid de carbon este, din nou, culoarea roşie ca a cireşei, în sânge şi muşchi, datorată respectiv carboxihemoglobinei şi carboximioglobinei. În niciunul din cele trei cadavre nu s-au găsit asemenea semne.

Li s-a cerut laboranţilor să facă analize sanguine pentru niveluri scăzute ale monoxidului de carbon, în timp ce de Mattos tăia secţiuni din cele trei creiere şi căuta degenerări ale ganglionilor de bază, cele patru mase de materie cenuşie localizate în adâncul emisferelor cerebrale.

„N-am găsit nimic neobişnuit”, declară el., Aşa că am început din nou că cercetez suprafaţa şi am descoperit o coincidenţă curioasă. Pe trupul

celei de-a treia victime – bărbatul în vârstă de şaptezeci şi doi de ani – şi pe cel al femeii, am localizat zone de învineţire difuză pe dosul încheieturilor de la mâini. Întrucât cadavrul femeii era în stare de descompunere gravă, a trebuit să folosesc lumină filtrată ca să examinez mâinile, dar vânătăile erau indubitabile, şi arătau foarte asemănător pe amândouă victimele.

Era o descoperire categorică, în sens criminalistic, aşa că am raportat-o”.

Fred Coenen, inspector în poliţia din Rotterdam, s-a prezentat la morgă să arunce o privire vânătăilor. Coenen văzuse sute de crime violente în cariera lui, multe dintre acestea fiind omucideri, şi a bănuit că ştia cauza vânătăilor. Văzuse victime de jafuri bancare, răpiri şi violuri.

„Le provoacă de obicei”, a spus el, „imobilizarea mâinilor de către un atacant, cu podurile palmelor”. îşi amintea un caz când o pacientă dintr-un pat de spital primise o băutură otrăvită de la o soră, care apoi se rezemase cu podurile palmelor peste încheieturile mâinilor femeii, ca s-o împiedice să se zbată, până când aceasta se potolise, murind.

„Nu reprezintă atât o tehnică, cât o manevră instinctivă”, precizează Coenen. „Singurul lucru pe care-l are de făcut un atacant, în foarte multe cazuri, este că controleze braţele şi mâinile care se zbat ale victimei. Dacă o face cu coatele, întinse în afară şi apăsând lateral, nu lasă practic nicio urmă. Cu podurile palmelor, însă, rămân întotdeauna semne, iar semnele arată aproape de fiecare dată la fel”.

Astfel, acum exista posibilitatea ca doi dintre decedaţi să fi fost imobilizaţi fizic într-un moment anterior morţii, şi amândoi în acelaşi fel.

Indiciile se opreau aici. Rezultatele analizelor de sânge şi conţinut gastric au sosit fără să prezinte nimic ieşit din comun.

Disecţia în continuare a creierelor celor trei cadavre n-a denotat nicio schimbare în afara celor de natură degenerativă, care erau de aşteptat având în vedere vârsta înaintată a morţilor, mai ales în cazul celor doi bărbaţi.

„Excavaţiile au încetat şi gropile au fost astupate”, povesteşte supraveghetorul, „totul fiind repus în ordine. Avuseseră loc mari deranjuri şi cheltuieli şi nu se găsise nimic. Oamenii din sat şi-au reluat viaţa liniştită, iar cei trei defuncţi au fost înmormântaţi la loc, doi dintre ei pentru a doua oară. Totul a revenit la normal”.

Şi apoi, în mod incredibil, a murit încă un locatar.

O bătrână trecută cu puţin de optzeci de ani a fost găsită în fotoliul de lângă fereastră, cu faţa atât de placidă şi de normală, încât cei din patrula de dimineaţă i-au făcut cu mâna, crezând că privea pe fereastră. Când, la a doua patrulare, a fost văzută stând tot acolo, în aceeaşi poziţie, poliţiştii au făcut cercetări. Şi pe partea dinapoi a încheieturilor acestei persoane existau vânătăi. De cum a aflat, Fred Coenen a declanşat o anchetă de omucidere completă.

„Nu puteam aştepta până erau exterminaţi cu toţii”, explică el. „Nu aveam nimic mai substanţial decât bănuiala că exista un ucigaş, dar trebuia să

acţionăm, să încercăm cel puţin a împiedica repetarea situaţiei”.

La două zile după cel de-al patrulea deces, fata celei de-a doua victime s-a prezentat la biroul supraveghetorului şi a spus că, revăzând obiectele personale ale tatălui ei, descoperise o discrepanţă financiară semnificativă. Aşa s-a exprimat ea”, îşi aminteşte supraveghetorul., A spus că îl jefuise cine ştie ce ticălos. Bătrânul îşi ţinea toţi banii în casă – era o chestiune de independenţă şi o puteam înţelege, dar subliniaserăm clar din capul locului că nu ne asumam nicio responsabilitate pentru paza specială a banilor şi obiectelor de valoare.

Locatarii individuali ai caselor trebuiau să aibă singuri grijă de aceste lucruri.

Am luat legătura cu rudele celorlalţi decedaţi şi le-am cerut să cerceteze cu atenţie toate obiectele existente, ca să vadă dacă nu lipsea nimic. În fiecare caz, dispăruseră bani, iar rudele au putut demonstra convingător nepotrivirile.

În cazul primei victime, femeia de şaizeci şi trei de ani, fiul ei aproape şi-a ieşit din minţi. Nici măcar nu se deranjase să verifice obiectele mamei sale, atât de afectat de moartea ei fusese. Toate fuseseră puse într-o cameră nefolosiţă, rămânând ignorate până îi mai trecuse durerea de pe urma pierderii ei.

Când a controlat, la cererea noastră, a constatat că lipsea o sumă echivalentă, în zilele noastre, cu aproximativ cinci mii de dolari, aproximativ trei mii trei sute treizeci şi trei de lire sterline”.

Dacă bătrânii muriseră asasinaţi, cel puţin exista un motiv. Fred Coenen nu se îndoia că erau cazuri de omucidere, chiar dacă, până acum, nu se găsiseră la nivel oficial decât cauze naturale ale deceselor. A instalat o cameră de interogatoriu în incinta satului pensionarilor şi i-a chestionat pe toţi cei care lucrau cotidian în complex. A mai efectuat şi o verificare extensivă asupra trecutului tuturor celor interogaţi.

„Sosise momentul ca administratorii să roşească”, relatează Coenen. „Dintre cei şase membri ai patrulelor angajaţi cu normă întreagă, trei aveau cazier, iar unul din ceilalţi trei folosea acte false – era refugiat din sudul U.R.S.S. Grădinarul şef era un violator de copii condamnat, ceea ce cred că.nu ridica probleme, satul pensionarilor fiind probabil cel mai sigur loc unde ar fi putut lucra – categoric, mult mai potrivit decât spitalul de copii. Alţii, ca lăptarul şi poştaşul, au fost cercetaţi cu atenţie şi exoneraţi”.

Cam prin aceeaşi perioadă, s-a produs o diversiune: doi bătrâni au fost găsiţi morţi în două cămine de pensionari din Rotterdam, iar un medic examinator a raportat că unul dintre ei avea vânătăi pe dosurile mâinilor.

„Era genul de lucru care speri să nu se întâmple”, comentează Coenen., Ai o serie de omoruri şi, dacă nu dispui de niciun indiciu despre ceea ce s-a întâmplat, încă te mai poţi. bucura că se restrâng doar într-o zonă anume. îţi oferă o comodă iluzie de îngrădire. Când încep să se răspândească, ţi se prăbuşeşte complet moralul”.

Tehnicienii criminalişti au vizitat locurile

celor două decese şi au colectat mostre de praf, păr şi fibre; au împachetat toate hainele pe care le-au putut găsi şi le-au dus la laborator pentru un examen amănunţit. Ambele cadavre au fost duse la morgă, iar doctorul de Mattos a reînceput o cercetare meticuloasă, căutând cele mai mici nereguli. În cazul celui de-al patrulea mort din sat, nimerise iarăşi în gol. Găsise, însă, ceva vag interesant, deşi fără a fi suspect în niciun mod concret. Acum, examinându-l pe unul dintre cei doi bătrâni, a găsit încă o dată acelaşi lucru.

„Era o mânjitură grasă şi transparentă, abia vizibilă, pe obraz”, o descrie el. „Găsisem o pată similară pe cel de-al patrulea cadavru din sat – bătrâna era mânjită pe bărbie. Dădea o senzaţie uleioasă distinctă la atingere şi emana un miros slab, deşi nu-l puteam identifica prea bine, nici eu şi nici altcineva din morgă. Am trimis o probă din primul caz la analiză şi încă se mai afla la laborator, când am găsit-o pe a doua. Aşa că am trimis-o şi pe aceea şi le-am spus poliţiştilor că aveam pentru ei încă un subiect de frământare”.

Analiza mânjiturilor a dezvăluit că erau salicilat de metil, mai cunoscut ca ulei de perişor. Se foloseşte ca agent aromatizant, mai ales la medicamente, precum şi la unguenţi, cu rol contrairitant, cel mai adesea în tratamentul degerăturilor şi la uşurarea durerilor reumatice de articulaţii.

„Nu era o direcţie promiţătoare de urmat”, spune Coenen, „dar trebuia să încercăm să aflăm dacă urmele fuseseră lăsate de un intrus. La locul nici uneia dintre cele şase decese nu se găsise

perişor, nici preparate care să-l conţină. Nici pe primele trei cadavre nu se detectase aşa ceva, deşi, oricum, numai unul dintre ele fusese recent. Într-un mod curios, acest lucru ***deţinea*** promisiunea unei piste reale, apărând doar intermitent, cum se întâmplă cu multe indicii semnificative recurente”.

În timp ce de Mattos munea pe brânci să mai dezgroape indicii înainte ca ultimele cadavre să fie predate pentru înmormântare, Fred Coenen încerca să afle cât de dificil ar fi fost să verifice magazinele care vindeau cu amănuntul preparate din perişor în oraşul Rotterdam şi în împrejurimi. A descoperit că era imposibil un control al cumpărătorilor produsului, întrucât acesta se vindea practic prin toate buticurile, şi nici chiar o trecere în revistă a comercianţilor nu s-ar fi putut garanta ca fiind concludentă.

„Începeam deja să mă pregătesc pentru posibilitatea ca acele cazuri să rămână nerezolvate”, mărturiseşte Coenen., Aveam şase morţi, toţi bătrâni, şi toţi

— Inclusiv ultimii doi, după cum ştim acum – jefuiţi de bani. Totuşi, cu toate că jaful e un motiv proeminent de crimă şi stă cu siguranţă la baza unui enorm număr de omoruri din culpă anual, nu aveam nicio dovadă pentru a declara că acei oameni fuseseră asasinaţi, sau măcar ucişi accidental.

Nu aveam nicio probă că muriseră altfel decât din cauze naturale. Vânătăile unora dintre ei puteau să nu însemne absolut nimic, fiind doar traume minore incidentale, fără legătură cu nimic

care ar fi interesat poliţia.

La un anumit nivel, cred că m-aş fi putut consola cu gândul că acel caz era pur şi simplu prea al dracului de dificil, prea lipsit de probe pentru a ne duce undeva, dar la un alt nivel ştiam perfect de bine că morţile aveau să mă sâcâie ani de zile, nefiind capabil să mi le scot din minte. Numai dacă misterul se rezolva în vreun fel”.

A mai murit încă un bătrân, de astă dată într-un cămin pentru convalescenţi de durată. Moartea lui ar fi putut să fie certificată ca firească de către medic, atâta că, în acest caz, doctorul familiei ştia că anumite decese de bătrâni din Rotterdam nu erau considerate, de către autorităţi, deloc fireşti.

„La autopsie, aproape că nu mi-a venit să cred, când am găsit încă o mânjitură cu perişor”, relatează doctorul de Mattos. „Se afla pe obrazul stâng şi, întrucât deja mă uitam după asemenea pete, prezenţa ei mi-a fost atât de evidentă, încât aproape am putut suspecta că cineva o depusese acolo într-o tentativă grosolană de a-mi distrage atenţia de la altceva”.

Fred Coenen a făcut singurul lucru care-i putea trece prin minte: i-a chestionat din nou pe toţi cei ce aveau legătură cu satul, sperând ca el sau ofiţerii săi să simtă aroma de perişor asupra cuiva. În două cazuri, au avut impresia că distingeau mirosul.

„Ne simţeam ca nişte idioţi”, recunoaşte Coenen, „înghesuindu-ne să ne comparăm însemnările despre parfumurile emanate de oameni. Dar altceva nu puteam face şi cu toţii eram de acord că lăptarul şi unul dintre spălătorii

de geamuri aveau acel miros anume. Aşa că i-am chemat din nou, pentru interogatoriu intensiv”.

Spălătorul de geamuri a trezit bănuieli serioase, refuzând să spună ceva în absenţa unui reprezentant legal. Când a fost chemat un avocat, acestuia nu i s-a cerut să facă nimic, fiindcă spălătorul îşi crease alibiuri excelente: mai întâi, nu intrase niciodată în casele din sat (după cum stipula pontractul) şi, în al doilea rând, întotdeauna fusese văzut de martori când era prezent în incintă.

„Era adevărat”, continuă Coenen. „Omul nu fusese niciodată scăpat din vedere de către cel puţin patru martori, în orice moment al rondului său. Când l-am întrebat, chipurile, într-o doară, despre perişorul pe care-l folosea, mi-a spus că nu era perişor. Era un preparat de eucalipt pentru umărul său artritic şi ar fi fost încântat să ne ofere o dovadă şi în acest sens, dacă era necesar”.

Lăptarul, Jan Minne, era simpatizat în sat, datorită temperamentului său vesel şi modului în care-i ajuta pe oameni.

Ducea scrisori la poştă pentru toţi cei care aveau dificultăţi la mers, repara siguranţe fuzibile, schimba becuri şi chiar unsese câteva porţi care scârţâiau. Supraveghetorul satului l-a descris ca pe un om plin de consideraţie. Când s-a aşezat în faţa lui Fred Coenen, în biroul supraveghetorului, care” fusese rechiziţionat pentru interogatorii, a zâmbit cu căldură.

„I-am spus că regretam necesitatea de a-i pune asemenea întrebări”, povesteşte Coenen, „iar el a ridicat din umeri, zâmbind din nou, cu o

expresie perfect destinsă şi supusă.

Aşa că în acel moment am schimbat imediat foaia şi i-am spus că aveam motive să cred că ştia mult mai mult despre cele şase decese de bătrâni decât ne lăsase să credem. Când am spus asta, jur că s-a arătat atât de lezat, încât m-a făcut să mă simt ca o canalie”. Fără a spune că Jan Minne era suspectat pentru un lucru atât de banal ca folosirea – sau aparenţa folosirii – perişorului, Coenen a indicat multiplele ocazii pe care le avusese lăptarul ca să intre în casele oamenilor, ştiind unde-şi ţineau lucrurile şi câştigându-le încrederea prin modurile în care îi ajuta.

Iar victimele locuiseră toate singure, în locuri unde nu pătrundeau cu regularitate alte persoane; chiar şi bătrânul din căminul de convalescenţă avusese o cameră rezervată.

„O persoană în poziţia dumneavoastră, i-am spus, ar putea face tot ce vrea într-una din aceste vilişoare, scăpând basma curată”.

Jan Minne a fost de acord că ipoteza era verosimilă. Însă chiar credea detectivul, a întrebat el, că era genul de om care să facă un lucru ca acela pe care-l sugerase – să omoare nişte bătrâni pentru bani? „Spuneţi-mi dumneavoastră”, a răspuns Coenen.

Iar Jan Minne i-a spus. A recunoscut că el era omul pe care-l căutau şi a spus că se bucura că fusese prins, întrucât nu se putea gândi la nicio altă cale de a fi oprit.

„După ce am omorât-o pe prima, care era foarte puternică – intenţionat încercasem cu o persoană puternică, pentru ca să văd cum mergea

– am ştiut că aveam să deprind obiceiul. Mă obişnuiesc cu tot ceea ce-mi crează o plăcere aparte, inspectore”.

Fred Coenen a zis că, revenind cu gândul la acea discuţie, încă îşi mai aminteşte fiorul de gheaţă din stomac, în momentul când şi-a dat seama că vorbea cu un psihopat. Jan Minne continua să zâmbească, mereu relaxat, doar cu o vagă expresie de regret. Coenen l-a întrebat cum îşi ucisese victimele. Minne a vârât mâna în buzunar şi a scos un pătrăţel de material împăturit, asemănător cu o mătase foarte subţire. Era o membrană, a spus el, extrasă din trupul unei specii mari de calcan-de-mare care trăia în apele din jurul Vietnamului.

A despăturit-o, arătându-mi că era foarte mare, iar când a întins-o pe birou, am văzut că avea formă de sac, cu un capăt rotunjit. Mi-a spus că era complet impermeabilă. Nimic nu se putea infiltra prin ea, deşi era foarte subţire. O adusese din Vietnam fratele lui, pe vremea când ţara se numea Indochina Franceză. Membrana era un instrument pentru omoruri silenţioase.

Sacul era conceput spre a fi tras peste capul victimei, în somn. Era atât de subţire, că se lipea de trăsăturile feţei, oprind cea mai mare parte din aer, iar acest lucru se întâmpla aproape instantaneu.

„Efectul”, mi-a spus de Mattos mai târziu, povesteşte Coenen, „este cardioinhibitor, ceea ce înseamnă că scăderea bruscă a alimentării, cu oxigen face inima să se oprească, ceea ce se întâmplă mult mai rapid decât în cazurile de

sufocare obişnuită”. Minne trăgea punga peste capetele oamenilor adormiţi, în felul cum trebuia folosit obiectul. Până şi femeia sănătoasă şi viguroasă, prima sa victimă, trăgea un pui de somn dimineaţa, după ce-şi făcea plimbarea prin sat. Doi sau trei dintre bătrâni au schiţat tentative slabe de a-şi scoate sacul de pe cap, a adăugat el. Minne s-a rezumat să-i ţină de mâini până li s-a oprit inima, ceea ce s-a întâmplat cu atât mai repede, cu cât îşi consumaseră oxigenul disponibil în timpul micii lupte.

„Nu simţeau nimic cu adevărat”, l-a asigurat el pe Coenen.

Zbaterea nu era decât un reflex. Nu însemna nimic. N-am vrut să sufere. Niciodată nu le-aş fi făcut aşa ceva”. Deci, o făcuse numai pentru bani, a întrebat Coenen, sau exista şi vreun alt motiv?

„Pentru bani”, a dat din cap Minne. Apoi, însă, a ridicat din umeri, indicând că mai era şi altceva. Coenen aştepta. „Poate şi pentru plăcerea de a o face”, a continuat Minne. „Poate că din cauza asta am făcut-o de atâtea ori.

Prezenţa mea acolo în momentul morţii era o experienţă foarte emoţionantă. Mă simţeam mândru că o putusem face să se întâmple”.

A adăugat că-şi mutase baza de operaţiuni la Rotterdam, după ce a văzut frământările pe care le provocase în sat. Aşa că plănuise să folosească o parte din banii furaţi ducându-se să trăiască la Amsterdam, unde avea ferma convingere că ar fi putut continua să „reteze vieţi” fără a fi prins vreodată. Deşi, a adăugat el, în adâncul sufletului n-o găsea o idee prea bună... Admir reţinerea, dar

trebuie să-mi fie impusă”.

După ce Jan Minne a fost inculpat, Coenen l-a întrebat dacă folosea perişor. Da, a răspuns Minne, tot timpul. Suferea de reumatism de la vârsta de douăzeci de ani şi îşi ungea zilnic articulaţiile degetelor, încheieturile şi coatele.

„Perişorul te-a dat de gol”, i-a spus Coenen.

„Sperasem eu s-o facă ceva anume”, a zâmbit Jan Minne. „Substanţa aia e chiar mai bună decât spune lumea. Nu credeţi?”

Beneficiarul

Spre amiaza zilei de sâmbătă, 18 iulie 1970, Sarah Loudon, inspector de sănătate, a telefonat la poliţia din Bradford, Yorkshire, întrebând dacă puteau veni la un mic apartament dintr-o construcţie municipală de lângă satul Baildon. Era îngrijorată că una dintre pacientele de pe lista ei, o văduvă vârstnică, putea fi moartă.

Sarah a explicat că, în urmă cu două zile, o vizitase pe pacientă la ora stabilită, dar nu-i răspunsese nimeni la uşă. Întrucât bătrâna, care se numea Lily Dale, suferea de anghină şi nu lipsea niciodată mult timp de-acasă, absenţa ei o îngrijorase, dar Sarah sfârşise prin a presupune că avea vreun motiv întemeiat, întrucât vecinii aveau impresia că o văzuseră pe Lily cu scurt timp în urmă.

Nici peste două zile nu-i răspunsese, iar de data asta inspectoarea de sănătate simţise un miros suspect de descompunere, când deschisese fanta cutiei de scrisori pentru a o striga pe locatară. Din spatele clădirii, se părea că o fereastră de la bucătărie fusese deschisă cu forţa.

Poliţia a pătruns în apartament, pentru a găsi trupul lui Lily Dale pe podeala ***living room-***ului. Avea craniul spart de o lovitură în frunte, cu un obiect dur şi neascuţit.

Se vedea clar că murise de o bună bucată de vreme. Părţile vizibile ale trupului se înverziseră pe alocuri, în apartament domnea un puternic miros de putreziciune şi, când a fost ridicat cadavrul, un mare număr de viermi au căzut pe covor.

Doamna Dale fusese jefuită. O veche casetă pentru bani – în care, după cum a confirmat cumnata ei, îşi ţinea economiile – fusese spartă şi zăcea goală pe podeaua livingului. Lipseau, totodată, diverse bijuterii.

Fiul necăsătorit al lui Lily Dale, Albert, în vârstă de treizeci şi opt de ani, a fost vizitat la domiciliul său din Bradford şi anunţat de moartea mamei sale. „Vestea l-a întristat vizibil”, îşi aminteşte un poliţist, „dar a primit-o destul de stoic. Ţin minte că a spus că Yorkshire-ul devenise o junglă şi că nimeni nu mai era în siguranţă. O remarcă tipică pentru un asemenea om. Era destul de greoi, cu multe idei fixe şi cam rămas în urmă faţă de viaţa din jur. Se vedea clar din modul cum se îmbrăca: haine strâmte şi tunsoare de la începutul anilor ’60, cravată ***slim-Jim,*** într-un cuvânt, tot modul de a arăta şi a se comporta”.

Albert a declarat că nu se putea gândi la nimeni care să-i fi atacat mama. „Toată lumea o simpatiza. Toată lumea. O fi fost doar vreun ticălos de spărgător mărunt, care a lovit-o când l-a surprins, nu? Pariez că asta veţi descoperi, când o

să cercetaţi”.

În calitate de ruda cea mai apropiată, în viaţă, a lui Lily, Albert a spus în glumă că probabil avea să fie singurul beneficiar al testamentului ei, dacă găseau vreodată unul: „Îndrăznesc să zic că va avea pentru mine preţul unei cine de post”.

Patologul criminalist a confirmat că loviturile în cap cauzaseră moartea lui Lily. „Zona frontală a craniului era sfărâmată şi prezenta ceea ce numim o fracturăiaz pe partea laterală a ţestei: în cazul de faţăt e un soi de adâncitură, cu mici fisuri radiind de pe fundul ei. Ambele locuri lovite au produs vătămări cerebrale corespondente, dedesubt. Probabil că atacul a fost feroce”.

La două zile după găsirea cadavrului, una dintre prietenele lui Lily, o altă văduvă numită Betty Herbert, s-a adresat poliţiei, spunând că, după părerea ei, era posibil ca Albert să fie implicat în crimă. A adăugat că se gândise mult înainte de a se hotărî să abordeze poliţia., Ar fi trebuit să vin mai curând”, a spus ea, „dar am zăcut la pat cu bronşită aproape două săptămâni şi nu m-am putut ridica pe picioare”.

Un inspector de poliţie, Cynthia Abbott, a discutat cu Betty şi a consemnat o declaraţie. A întrebat-o pe Betty când îşi văzuse ultima oară prietena.

Vecinii din apartamentele blocului unde locuise Lily spuneau că o văzuseră cu două-trei zile înainte de a fi fost găsită, dar acum era clar că se înşelau.

Am văzut-o acum trei săptămâni”, a răspuns Betty. „Dacă nu eram bolnavă, aş fi trecut pe la ea

în urmă cu o săptămână şi atunci poate că nu s-ar fi întâmplat nimic, cine poate şti?

„Sau, cel puţin, poate o găseam… de cât timp murise?”

Abbott a spus că, după opinia patologului, Lily era moartă de şase, şapte zile, la data când o găsiseră. A îndemnat-o pe Betty să-i spună ce ştia despre relaţiile dintre Lily şi fiul ei.

„O cunoşteam pe Lily de când eram amândouă tinere căsătorite. Ne destăinuiam toate grijile şi necazurile, indiferent despre ce era vorba, şi amândouă simţeam să ne făcea bine să avem pe cineva cu care să ne descărcăm amarul.

Eu n-am avut niciodată copii, iar Lily avea numai uhul, pe acel Albert, care era un mare ticălos, încă de pe vremea când a învăţat să umble. Unor copii le poţi observa răutatea de mici, iar el avea cu prisosinţă. În toţi anii ăştia, a fost o belea pe capul lui Lily, nu o binecuvântare, cum ar trebui să fie orice fiu”.

Abbott a insistat ca Betty să fie mai concretă şi să-i vorbească mai mult despre băiiuielile ei în sensul că fiul doamnei Dale era implicat în crimă.

„În ultimul an şi jumătate, sau cam aşa ceva, Lily îmi spunea cum se certa cu Albert în problema banilor”, a răspuns Betty. „Ea îi tot împrumuta bani, pe care el nu i-i mai dădea înapoi. Sute de lire, după socotelile ei”.

Evident, Abbott a fost prudentă în legătură cu mărturia. A încercat să afle dacă Betty Herbert avea vreun motiv anume ca să-l antipatizeze pe Albert Dale, dincolo de aversiunea ei instinctivă – vreo ranchiună nedeclarată, eventual.

Betty a recunoscut că avea o părere foarte proastă despre el, dar numai fiindcă nutrise o asemenea afecţiune pentru Lily, pe care Albert o exploata cu atâta nepăsare.

„N-a avut niciodată vreun sentiment adevărat pentru Lily”, a spus Betty. „În cele din urmă, a trebuit s-o recunoască şi ea însăşi. Dacă se apropia vreodată de ea, o făcea ca s-o stoarcă de bani, sau de altceva ce-i trebuia şi nu putea obţine din altă parte.

Lily bănuia uneori că lua pur şi simplu diverse lucruri, fără să-i spună. Până şi bateriile din lanternă i le-a scos odată. Vă daţi seama? Lily l-a văzut umblând la lanternă, în hol, şi l-a întrebat ce făcea cu ea. El i-a răspuns că regla arcul butonului, fiindcă nu mergea bine. Data următoare, când a vrut s-o folosească pentru a se duce în spate la gunoi, bateriile dispăruseră”.

Abbott a întrebat dacă Lily făcuse vreo referire recentă la certurile pe teme băneşti dintre ea şi fiul ei.

A vorbit despre asta ultima oară când am văzut-o”, a spus Betty. „Mi-a povestit că o bătea la cap să-i mai dea, în loc de a-i achita datoriile. Ar fi mulţumit-o şi o plată în rate, nu voia decât să-l vadă că avea bunăvoinţă”.

Albert a fost interogat de un ofiţer C.I.D., care l-a întrebat despre banii împrumutaţi de la mama lui şi despre certurile pe care le avuseseră, eventual, din cauza lor.

Albert a negat scurt că luase vreodată bani cu împrumut de la ea. Le-a spus poliţiştilor că Betty Herbert era o vacă bătrână şi obraznică şi

născocea totul din pură răutate. „În plus, patologul a spus că mama a fost omorâtă, probabil, sâmbăta trecută, cel mai devreme vineri, nu? Ei bine, eu în săptămâna aceea am plecat la Amsterdam, încă de marţi, şi nu m-am întors până în lunea următoare. A fost omorâtă în lipsa mea”. Povestea lui Albert s-a confirmat. Plecase, într-adevăr, cu un contract de amenajare a unui magazin la Amsterdam, din data de 7 iulie, şi nu revenise la Bradford până în dimineaţa de 13. Se estimase că Lily Dale fusese asasinată în ziua de 10 sau 11 – data de 11 părea cea mai probabilă. Alibiul lui Albert a fost îndosariat, iar direcţia anchetei s-a îndreptat spre un grup de tineri delincvenţi suspectaţi deja de spargeri în cartier.

Patologul criminalist care efectuase autopsia asupra lui Lily Dale se întrebase deja, retrospectiv, dacă nu cumva comisese o greşeală. Gând a aflat despre declaraţia lui Albert, s-a hotărât să analizeze din nou întreaga problemă.

„Îmi bazasem estimaţia iniţială asupra datei morţii pe starea de putrefacţie a cadavrului”, relatează el. „Bacteriile intestinale descompuseseră hemoglobina, generând pete verzi în abdomen, ceea ce de obicei necesită opt-nouă zile, în condiţii ca acelea în care fusese găsită Lily Dale”.

Acum, a început să ţină seama de faptul că, deşi era vară, în Yorkshire fusese o lună iulie rece. Conform poliţiei, caloriferul apartamentului lui Lily era programat să intre în funcţiune timp de o oră dimineaţa şi două ore seara, cu termostatul reglat pe menţinerea unei temperaturi ambientale

de 24 C. Acest lucru crea un factor care fusese luat în calcul de patolog, când estimase momentul morţii.

„L-aş fi putut lăsa aşa, desigur, fiindcă acţionasem pe baza probelor disponibile, şi nimeni nu mi-ar fi pus la îndoială nici procedura, nici concluziile.

Trebuie însă să spun că, atunci când mi s-a arătat consemarea convorbirii cu Albert Dale, am avut sentimentul foarte neştiinţific că nu era nici pe jumătate atât de curat pe cât se pretindea a fi.

Astfel, în tradiţia şireată şi suspicioasă a bunei gândiri detectiviceşti, m-am hotărât să refac toate cercetările, începând cu instalaţia de încălzire centrală a apartamentului lui Lily”.

Pe poliţişti i-a cam nemulţumit cererea de a verifica din nou ceasul încălzitorului, dar au făcut-o şi au confirmat reglajele.

Patologul le-a cerut să ***încerce*** programarea, pentru a vedea dacă aparatura funcţiona. Au făcut-o şi au constatat că, deşi cronometrul mergea cu o exactitate de două minute, nu mai părea capabil să pornească sau să oprească instalaţia.

O vizită făcută de un detectiv lui Betty Herbert a confirmat că precis ceasul caloriferului era stricat încă din primăvară; ea i-a spus unui întreprinzător particular care le instalase sisteme de încălzire mai multor persoane vârstnice din cartier, iar acesta a răspuns că aştepta de luni de zile o piesă de schimb, pentru a repara comutatorul defect al lui Lily.

„Deci, cadavrul lui Lily zăcuse într-un

apartament rece”, a conchis patologul. „Ceea ce însemna că, probabil, era moartă de mult mai mult timp decât estimasem eu.

Totuşi, n-avea rost să-mi revăd aprecierea datei decesului; aveam nevoie de un calcul cu date ştiin „ţifice solide la bază.

Bănuiam că viermii îmi puteau da un indiciu, dar, întrucât cunoştinţele mele despre invadatorii înaripaţi ai mortăciunilor fuseseră întotdeauna şubrede, am recurs la ajutorul unui entomolog cu experienţă”.

Specimene moarte ale viermilor din cadavrul lui Lily Dale au fost expediate doctoriţei Beryl Trânter, entomolog criminalist din Leeds. „Ideea”, ne explică ea, „era aceea că, dacă puteam constata vârsta larvelor moarte, aş fi reuşit să dau, pe baza stadiului lor de dezvoltare, o indicaţie privitoare la timpul minim de când era moartă doamna Dale la data găsirii cadavrului”.

Estimarea timpului morţii pe baza dezvoltării viermilor poate fi temeinică numai dacă leşul este răcit la scurt timp după descoperire, altminteri larvele continuă să se maturizeze. În cazul lui Lily Dale, trupul neînsufleţit fusese depozitat în congelator la două ore după ce îl găsiseră.

Doctoriţa Trânter a constatat că larvele cele mai comune din colecţie erau cele de ***Calliphora,*** muscade-carne (în cazul de faţă, ***Calliphora erythrocephala mergen,*** cea mai răspândită specie din Marea Britanie). Ciclul de viaţă al insectei e foarte bine documentat.

„Îi veţi auzi adeseori pe poliţiştii care cercetează locurile unor asasinate sau ale altor

morţi neexplicate menţionând faptul că pe cadavru existau larve de muşte”, afirmă Trânter. „Musca este denumirea colocvială a unei grupe de insecte zburătoare numite ***Diptera,*** care se găsesc practic în toate ţările din lume.

Ele includ şi musca-de-carne albastră, cea verde şi banala muscă de casă. Din punct de vedere criminalistic, singura trăsătură importantă a acestor insecte constă în faptul că ciclurile lor de viaţă variază în funcţie de condiţiile climaterice”.

Apoi, un alt fapt semnificativ e acela că muştelede-carne nu zboară pe întuneric, astfel că îşi depun ouăle numai în timpul zilei.

Prin urmare, în cazul oricărui cadavru găsit noaptea sau în primele ore ale dimineţii cu ouă recente de ***Calliphora*** pe el, este aproape sigur că moartea a avut loc în ziua dinainte.

„Ouăle sunt foarte distinctive”, precizează Trânter., Au formă de banană şi culoare galbenă, iar muştele preferă să şi le depună pe carne proaspătă, nu putrefiată. Şi le depun la foarte scurt timp după moarte, sau chiar şi pe oamenii sau animalele vii, dacă ţintele respective sunt într-un fel sau altul handicapate de răni sau boli.

O singură muscă depune între trei sute şi două mii de ouă, în mici grupuscule de câte cincizeci până la o sută cincizeci, întotdeauna pe locuri umede ca pleoapele, nările, gura, organele genitale şi anus. Le atrag şi rănile deschise – viermii apar adeseori pe ulceraţiile picioarelor.

Întrucât dezvoltarea larvelor de ***Calliphora*** e strâns legată de remperatura ambiantă, în livingul

lui Lily Dale s-a instalat un monitor cu funcţionare permanentă. Vremea era aproximativ constantă de câteva săptămâni, aşa că gama termică rezultantă de 7 – 15 C a fost luată ca bază de calcul acceptabil de exactă.

„În apartament fusese oricum, dar numai cald nu”, spune Trânter, „aşa că dezvoltarea larvelor trebuie să fi decurs încet. Ouăle nu eclozează la temperaturi mai mici de 4 grade Celsius, dar o fac cu certitudine între 6 grade şi 7 grade Celsius. În acest punct al anchetei, a trebuit să încep să examinez cu multă atenţie larvele moarte, căutând diverse semne ca uşoara îngroşare a învelişului exterior, care se produce atunci când temperatura ambiantă e relativ scăzută. Aceasta, alături de alţi factori, ca de pildă aspectul secţiunii la tăierea în două, mi-au indicat destul de clar viteza de dezvoltare”.

Stadiul din viaţa unei insecte plasat între perioadele de năpârlire se numeşte instar. În prima etapă de instar, larva încearcă să-şi croiască drum mâncând prin pielea gazdei, sau intrând într-o cavitate corporală din apropiere. În acest scop, viermele exsudează enzime proteolitice puternice, care desfac proteinele şi peptidele, într-un proces virtualmente identic cu cel digestiv.

Acest prim instar durează între opt şi paisprezece ore. În cazul viermilor găsiţi pe cadavrul lui Lily Dale, Trânter a găsit semne care indicau că primul stadiu instar durase aproape douăzeci şi patru de ore.

„Iar etapele următoare erau prelungite în mod similar”, relatează ea. „Am putut demonstra

cu uşurinţă acest lucru, pe baza unui număr de factori, ca densitatea pielii larvelor, culoarea lor, lungimea şi greutatea medie – toţi aceşti factori convergând spre o indicaţie despre durata de dezvoltare a insectei”.

Al doilea stadiu instar durează în medie două-trei zile. În acest caz, Trânter era sigură că se prelungise până la aproape cinci zile şi a făcut efortul de a consulta şi alte autorităţi, din Germania, care au confirmat.

„Momentul estimativ al morţii lui Lily Dale se devansa tot mai mult, în urmă faţă de data apreciată iniţial, de 10 sau 11 iulie”, declară specialista. „Ceea ce căutam, în fazele finale ale propriei mele estimări, era un semn de instar terţ maturizat, din genul care se găseşte adeseori departe de organismul mort, căutând un ascunziş unde să-şi formeze pupa.

Când am studiat câţiva viermi sub un microscop de mică putere, am distins că aveau o culoare albă uniformă, care indica faptul că erau complet hrăniţi. Cu alte cuvinte, încetaseră să mai devoreze cadavrul şi-şi degajaseră intestinele”.

În cazul lui Lily, intervalul cel mai scurt în cadrul căruia viermii ajunşi în acel stadiu de dezvoltare ar fi prezentat degajarea intestinală reprezenta cam zece-unsprezece zile. Larvele de culoare albă uniformă se aflau la sfârşitul celui de-al treilea stadiu instar şi începuseră să se deplaseze pentru a-şi forma pupele în alte locuri. Estimaţia revăzută părea să indice tot mai probabil perioada cât zăcuse în apartament cadavrul lui Lily, înainte de a fi fost găsit.

„Deci, scăzând zece – unsprezece zile de la cea a găsirii cadavrului, am ajuns la data de marţi 7, sau miercuri 8 iulie”, conchide Trânter., Albert Dale nu plecase la Amsterdam decât în seara zilei de 7 iulie”. Aşadar, alibiul lui Albert se prăbuşise. Poliţia a examinat probele şi a discutat cu doctoriţa Trânter şi cu patologul care pusese în mişcare noua investigaţie. Au mai vorbit şi cu cercetătorii criminalişti care examinaseră fereastra forţată a apartamentului lui Lily, ajungând astfel la concluzia clară că fusese deschisă pe dinăuntru.

După opinia ofiţerului însărcinat cu ancheta, noile descoperiri sugerau convingător că poliţia trebuia să-şi îndrepte din nou atenţia înspre Albert Dale. S-a obţinut un mandat de percheziţie pentru apartamentul lui Albert din Bradford, iar acesta a fost chemat la intero—gatoriu.

Albert a negat vehement orice legătură cu moartea mamei sale, repetându-şi, aserţiunea că nu împrumutase niciodată bani de la ea. „Ce fel de fiu ar face una ca asta?” a întrebat el., Am iubit-o pe bătrâna mea mamă, nu i-aş fi făcut niciun rău şi, categoric, n-aş fi luat bani cu împrumut de la ea. Am cunoscut vremuri când am putut-o ajuta cu câteva lire, când nu-i ajungea pensia şi nu voia să se împrumute din micile ei economii. O mamă trebuie să se poată baza pe fiul ei pentru asemenea ajutoare, dar viceversa, pur şi simplu nu se cuvine”.

Albert a fost confruntat cu faptul că, după câte se părea acum, Lily putuse muri înainte de plecarea lui la Amsterdam, iar fereastra deschisă

a apartamentului părea să fi fost forţată dinăuntru. Albert a tăcut un timp, după care a început să scornească o nouă apărare, semicoerentă. A aruncat vina asupra vărului său, bolnav de hemiplegie: „Niciodată nu i-a plăcut bătrâna şi a şi spus-o”.

Lucrând strict ca la carte, poliţia l-a adus pe văr, David, un bărbat plăpând, de vreo douăzeci şi cinci de ani, care umbla cu baston. Lui David i s-a spus în faţă că Albert îl acuzase de asasinarea mătuşii sale Lily. David a răspuns că nu se mira: Albert ar fi fost în stare să spună orice, ca să-şi scape pielea.

„E un mincinos din obişnuinţă”, le-a declarat David poliţiştilor, „şi se pricepe, dar uneori sare calul. Dacă credeţi că i-am putut face felul mătuşii Lily, daţi-i drumul şi anchetaţi-mă. Dar vă spun de pe-acum, nu pot nici să strivesc o muscă fără să cad de pe picioare, necum să mai şi omor pe cineva dându-i în cap”.

Percheziţia la domiciliul lui Albert nu dezvăluise nimic care să-l incrimineze. Poliţiştii s-au hotărât să cerceteze din nou apartamentul, de data asta folosind o echipă specializată, care executa strict percheziţii domiciliare.

Ofiţerul însărcinat cu anchetarea crimei a fost impresionat., Abia de zece minute veniseră, când au şi găsit şapte sute de lire sterline în bancnote, ascunse într-o ţeavă falsă de evacuare, sub chiuvetă, iar dedesubt se aflau bijuteriile dispărute ale maică-sii, înfăşurate într-o cârpă de praf. Linele dintre bancnote erau atât de vechi, încât emisia lor monetară ieşise din circulaţie”.

Numărând banii, un detectiv şi-a dat seama deodată de semnificaţia unei liste de numere găsită acasă la Lily: erau seriile bancnotelor.

Albert a cedat în sfârşit şi a mărturisit. Avusese nevoie de bani ca să achite o datorie de o sută douăzeci şi cinci de lire la jocuri, către un maistru tâmplar agresiv din echipa de amenajare a magazinului. Albert avea să-şi primească plata pentru munca depusă recent abia după două săptămâni de la terminare, aşa că nu avusese din ce să se achite.

„E un ticălos al dracu', maistrul ăla", a afirmat Albert, „nu-i genul pe care să-l poţi duce cu zăhărelul. îi eram dator şi a spus că, dacă intram în joc pentru a încerca să câştig, trebuia să fiu pregătit şi să pierd. Aşa că a trebuit să fac rost de bani. M-ar fi schilodit, dacă nu-i dădeam".

În dimineaţa de marţi, 7 iulie, ajunsese acasă la mama lui înainte de ora zece, întrucât tâmplarul dorea banii până la amiază. Lily a refuzat să-i mai dea un singur penny, iar când a încercat să-l oprească pe Albert să-i ia bani din poşetă, acesta a lovit-o. Bătrâna a căzut. Albert a luat vătraiul ornamental de alamă şi a lovit-o din nou, de două ori, omorând-o.

„Nu pot spune de ce-am făcut asta. S-a întâmplat. Era vie, făcea tărăboi, iar în clipa următoare o loveam cu reteveiul. Nici nu m-am gândit, din câte-mi amintesc. Am făcut-o şi gata. Şi problema s-a rezolvat".

A şters vătraiul, a forţat cu el o fereastră din spate, ca să simuleze o spargere, a golit poşeta şi caseta de economii şi a plecat cu banii şi

bijuteriile.

„Când am scăpat de pacostea datoriei, m-am simţit puţin mai bine, cu toate că acum aveam şi o crimă pe conştiinţă”, a declarat el. „Dar, peste câteva zile, cum nimeni nu găsise cadavrul, m-am calmat şi am aranjat figura din bucătărie cu ţeava. Cred c-ar fi trebuit să lucrez mai atent”.

După ce-şi luase crima de pe suflet, Albert le-a pus poliţiştilor o întrebare: ce anume îi făcuse să revizuiască data estimativă a morţii lui Lily? Ofiţerul de interogatoriu i-a explicat despre vârsta larvelor.

La asta, Albert n-a răspuns nimic. Ulterior, în penitenciar, a fost auzit spunându-i altui deţinut că, după părerea lui, poliţia folosea o metodă nouă şi infailibilă de a determina ora morţii victimelor, dar nimeni nu putea afla amănuntele. Nu-i învinuia pentru asta, a spus el, însă s-ar fi aşteptat din partea lor la un pretext mai serios decât aiureala aia cu vârsta viermilor.

În ianuarie 1971, Albert Dale a fost judecat pentru jaf şi omucidere. Juriul l-a găsit vinovat şi a fost condamnat la închisoare pe viaţă.

Scrisori de dragoste în zilele noastre, orice bombă suficient de mică pentru a fi purtată asupra individului e presupusă a fi o armă politică, iar la instructajul experţilor în explozivi se pune accentul mai ales pe înţelegerea, manevrarea şi dezamorsarea bombelor confecţionate de terorişti politici. Bomba folosită împotriva unui individ, ca mijloc de răzbunare personală din motive non-politice, nu a reprezentat niciodată un expedient comun, iar în ultima vreme a devenit foarte rară. N-a fost deloc surprinzător, prin urmare, că atunci când a explodat o bombă într-o casă din cartierul Inglewood al oraşului Los Angeles, în vara anului 1986, poliţia a declanşat o alarmă antiterorism pe scară completă.

„Te simţi atât de prost, după o situaţie ca asta”, declară Daisy Yarborough, o vecină, „gândindu-te că ai fi putut să faci ceva, când bineînţeles că nu puteai face nimic – de unde să fi ştiut ce avea să se întâmple? Dar, desigur, chiar ştiind asta, nu te simţi deloc mai bine…”

Daisy stătea pe veranda din faţă, tricotând, într-o după-amiază caldă de marţi a lunii iulie, când a văzut camioneta poştei oprind în faţa casei de vizavi. A privit alene cum cobora factorul poştal, ducând un pachet poştal mare şi galben, capitonat. Poştaşul a mers pe cărare spre uşa din faţă şi a sunat. Casa era proprietatea lui Denise Longton, producătoare radio, care locuia acolo singură, de şase luni, de când divorţase. Daisy s-a uitat să vadă dacă Denise răspundea la uşă; de cele mai multe ori, în timpul zilei, lipsea de-acasă. Dacă aşa se întâmpla şi astăzi, Daisy avea să ia

pachetul, cum făcuse de alte câteva ori.

Atunci, am văzut uşa deschizându-se şi a apărut Denise, zâmbitoare ca de obicei. A luat pachetul de la poştaş. Chiar înainte de a închide uşa, a privit peste drum şi mi-a făcut cu mâna. I-am răspuns şi eu”.

Peste un minut, s-a produs o explozie cutremurătoare. O secundă, Daisy n-a ştiut ce se întâmplase. Primul ei gând a fost că se prăbuşise un avion pe stradă. Apoi, a văzut că vila lui Denise Longton era învăluită în fum. Daisy a scăpat lucrul de mână pe jos şi a traversat strada în fugă. În timp ce străbătea grăbită aleea, a auzit zgomot de metale căzând şi sticlă spartă, după care o rafală de vânt a risipit fumul, iar Daisy a văzut că un perete lateral al casei fusese complet spulberat.

A fost îngrozitor”, îşi aminteşte Daisy. „Toate din casă arătau de parcă fuseseră adunate, zdrobite cu ciocanul şi apoi aruncate în perete, rămânând acolo unde căzuseră. Era un haos, un coşmar de fum şi trosnete. Şi atunci am văzut cocoloaşele alea de materie roşie care loviseră peretele şi lunecaseră în jos, lăsând dâre stacojii, şi mi-am dat seama că trebuia să fie Denise”.

A trecut o oră, până când poliţia s-a convins că nu fusese un atac terorist. Au aşteptat în timp ce inspectorii de la companiile de electricitate şi gaze examinau cablurile şi ţevile ca să vadă dacă explozia nu fusese provocată de o instalaţie din bucătărie sau de un boiler de apă.

„Desigur, între timp aflaserăm că era altceva, un obiect adus la faţa locului”, relatează locotenentul Ray Bush, însărcinat cu investigaţia.

„În casă se simţea miros de exploziv, pe care nu-l poţi confunda, dar trebuia să urmăm toate procedurile, numai în scop de eliminare. Când băieţii de la electricitate şi gaze au plecat, a intervenit expertul în explozivi. Era Luke Matthews, un om cu multă experienţă, cum dovedeau câteva degete lipsă”.

Matthews a intrat singur în casa dărâmată, croindu-şi drum printre resturi, vizualizând traiectul spre exterior al unei de şoc, reconstituindu-l spre sursă.

Nu era uşor, căci deşi o explozie crează linii distincte care se îndepărtează de centru, când detonaţia are loc într-un spaţiu închis, undele de şoc ricoşează, creând o urmă turbionară care ascunde cu eficacitate punctul de pornire.

După o oră însă, Matthews a putut spune, cu destulă certitudine, că explozia emanase dintr-un punct aflat aproape de fundul salonului.

„Zona imediat adiacentă unei explozii este adeseori cea mai puţin avariată”, explică el, „şi, privind în jur, printre lemnăria şi sticlăria sfărâmată dintr-o vitrină şi un grup de proiectoare electrice sparte, am pescuit un pachet poştal capitonat, galben, gol, ca acela pe care-l văzuse Daisy Yarborough sosind. Am mai cules şi numeroase fragmente de hârtie de scris, cu caligrafie de mână. Plicul cel mare avea numai o ruptură pe spate, fiind în rest intact. Ţinând seama de faptul că fusese livrat cu circa un minut înainte de explozie şi adăugând că se găsise chiar lângă epicentrul detonaţiei, am conchis că, probabil, anchetam un incident cu o scrisoare-

capcană”.

Trupul lui Denise Longton a fost recuperat sub forma unei serii de fragmente, douăzeci şi trei în total, care au fost transportate la morga centrală a poliţiei, pentru examinare. Patologul a determinat, după forma anumitor bucăţi şi traumele pe care le suferiseră, că vătămarea principală se produsese după ce explozia o catapultase pe Denise în nucleul vârtejului de metal şi sticlă în zbor. „Parcă ar fi fost aruncată într-un malaxor gigantic”, a afirmat patologul.

În acel caz, ca şi în oricare altele, locul crimei a fost principalul punct de investigaţie. O echipă de tehnicieni criminalişti au descins pe strada liniştită, înconjurând casa devastată şi împrejurimile cu paravane gri. Apoi, au început o cercetare de tip grilă. Aceasta implica marcarea de pătrate cu latura de treizeci de centimetri pe o zonă lungă de cincizeci de metri şi lată de şapte, dincolo de peretele spulberat al casei.

„După aceea, mai mult de cincizeci de tehnicieni au îngenuncheat”, povesteşte Ray Bush, „şi au început să lucreze cu pensete, lupe şi flacoane de colectare. Au parcurs terenul centimetru cu centimetru pătrat, fiecare acoperind suprafaţa câte unui pătrat la un moment dat şi înaintând numai după ce pătratul fusese studiat amănunţit.

Fiecare pătrat era fotografiat înainte de cercetare, apoi bucăţile de resturi erau clasificate, catalogate şi introduse în flacoane şi plicuri însemnate atent cu numărul pătratului din care provenea fiecare fragment şi poziţia acestuia pe

suprafaţa pătratului. Era o muncă monstruoasă, dar nimeni nu le spusese vreodată acelor oameni că activitatea lor avea să fie uşoară”.

Primul suspect era fostul soţ al decedatei, Bernard Longton, proprietar al unei librării în Vermont. De la divorţ, care urmase unei lungi perioade de înstrăinare, Bernard Longton o rugase de mai multe ori pe soţia sa să-i lase lui casa din Los Angeles. Nereuşind, se mulţumise să locuiască într-o cameră închiriată. Aranjamentul din Vermont reieşise a nu fi nici pe departe atât de idilic pe cât îşi imaginase, şi de trei ani dorea să-şi transfere afacerile în Los Aangeles şi să-şi formeze acolo o clientelă.

Când s-a prezentat la librăria lui Bernard, care se afla într-o clădire atrăgătoare şi mobilată costisitor, la colţul unei străzi elegante, Ray Bush a avut sentimentul că Longton îl aşteptase. „M-a privit cu o expresie ca a cuiva căruia în sfârşit îi soseşte autobuzul. Nu cred că se bucura să mă vadă, ci dorea numai să termine mai repede”. Ray Bush a început interogatoriul întrebându-l pe Bernard Longton când îşi văzuse ultima oară fosta soţie. Cu o săptămână în urmă, a răspuns Bernard, când vizitase oraşul Los Angeles şi încercase s-o convingă iarăşi să-i închirieze o cameră în vechea lor casă. Bush a întrebat de ce trebuia neapărat să locuiască acolo; în Los Angeles se găseau destule alte locuinţe potrivite pentru un bărbat singur.

„Din mai multe motive”, i-a răspuns Longton, mângâindu-şi barba tăiată cu îngrijire. „Mai ales, însă, avea legătură cu prinderea unui fir de intenţie, dacă mă urmăriţi”.

Bush i-a răspuns că nu era sigur că-l înţelegea.

„Păi, eu alesesem casa aia din Los Angeles. îmi plăcuse atmosfera, felul cum cade lumina oblic peste stradă la o anumită oră din zi, felul cum se vede apusul soarelui de la fereastra bucătăriei. Era un fel de vatră, cred, un loc-sursă inspirator, unde-mi veneau ideile cele mai bune”.

Atunci, de ce se mutase în Vermont, cu trei ani în urmă?

Avusesem cumva senzaţia, după câteva vizite în Vermont, că acolo puteam lua un start excelent în afaceri. Din nou era o chestiune de atmosferă, de ***senzaţie*** a locului. Într-un fel, Los Angeles-ul îmi decolorase ideile. Magazinul pe care l-am deschis acolo avusese succes, dar era lipsit de caracter, simţeam că nu creasem acea ***reţea*** magică şi benignă pe care doream s-o realizez. Pentru mine, înţelegeţi, o librărie e o stare de spirit şi ar trebui să-şi impună caracterul ei aparte asupra clientului”.

Cu răbdare, Ray Bush l-a întrebat de ce nu reuşise în Vermont. Longton a spus că locul era potrivit, dar oamenii erau nişte filistini mai răi decât cei din Los Angeles. „Cel puţin, în Los Angeles, sunt destui filistini cinstiţi. Aici, îmbracă totul în denumiri literare şi memorează recenzii şi liste de cărţi, şi ţin minte anii când au apărut anumite cărţi şi tot felul de căcaturi. M-apucă greaţa”.

Ray Bush i-a atras atenţia că nici librăria din Los Angeles nu mersese bine. Atunci, de ce voia să se întoarcă?

„Acum îmi dau seama că în Los Angeles începuse să mi se formeze nucleul a ceva foarte bun”, a răspuns Longton. „Dar n-am avut destulă răbdare să aştept până se dezvolta. A fost o greşeală cumplită şi am plătit-o cu trei ani în ţara asta falsă a minunilor. Vreau s-o iau de la început în Los Angeles; vreau să-mi acord timpul necesar. E important să locuiesc în acel loc, fiindcă doresc să reconstitui stările de spirit pe care numai acolo le-am putut trăi”.

Casă, a subliniat Bush, era aproape distrusă. Trebuia să fie demolată. Voia să vadă reacţia lui Longton faţă de acest lucru. Longton a dat din cap cu tristeţe, a ridicat din umeri şi a spus că oricum n-ar mai fi putut locui niciodată acolo. Ştia că fosta lui soţie era hotărât împotrivă şi nimic din ce-ar fi spus n-ar fi putut-o face vreodată să se răzgândească.

„Poate, dacă se scoate terenul la vânzare, reuşesc să-l cumpăr din nou…” Bush îşi aminteşte că, după aceste cuvinte, Longton l-a privit drept în ochi, absolut deschis, şi a spus: „Aţi făcut atâta drum fiindcă mă credeţi vinovat pentru ceea ce i s-a întâmplat lui Denise, nu-i aşa?”

„Într-adevăr, sunteţi suspect”, a răspuns Bush. „Vă daţi seama, desigur, că era inevitabil”.

„Şi este suspect şi Larry Stuart?”

Numele era nou pentru Ray Bush. Cercetările în trecutul moartei dezvăluiseră foarte puţine cunoştinţe; lucra singură, ţinându-se chiar la distanţă de echipa ei de producţie la postul de radio, iar pe plan monden nu avea relaţii cu mulţi oameni.

Conform cumnatei sale, acesta fusese unul dintre motivele destrămării mariajului, în afară de refuzul lui Denise de a-şi smulge rădăcinile din pământ şi a se muta în Vermont. Bernard dorise să-şi cultive relaţiile şi contactele sociale în Los Ángeles, dar Denise nu-l sprijinea în acest sens.

„Recunosc”, mărturiseşte Ray Bush, „că nu doream ca Bernard Longton să ştie că habar n-aveam cine era Larry Stuart, aşa că i-am răspuns că, da, se putea spune că Stuart era suspect”.

După aceea, interogatoriul a urmat un sistem stas, Longton afirmând că un om în situaţia lui, care era singurul duşman cunoscut al fostei sale soţii – deşi considera că era un cuvânt prea dur, pur şi simplu nu se înţeleseseră – ar fi fost un idiot încercând să scape omorând-o. „Doar dacă n-aş fi genul căruia îi place să fie hărţuit de poliţie, ceea ce nu e cazul”.

La întoarcerea în Los Angeles, o scurtă cercetare a scos la iveală informaţia că Larry Stuart era scenograf la o agenţie de reclamă.

Era căsătorit şi locuia împreună cu soţia şi cele trei fiice ale sale într-o reşedinţă modernă din Santa Monica, la un kilometru şi jumătate spre nord faţă de Aeroportul internaţional Los Angeles. La postul de radio unde lucrase Denise Longton, doar o singură persoană, o secretară executivă, a recunoscut că ştia despre relaţiile dintre Larry Stuart şi Denise, discrete, care datau de doi ani.

Aşadar, cu toată subtilitatea şi diplomaţia pentru care sunt vestiţi copoii americani”, zice Ray Bush, „am năvălit direct în biroul lui Larry jătuart şi i-am spus că ştiam nu numai despre

legătura sa cu Denise Longton, ci şi că se situa atât de sus în capul listei de suspecţi de crimă, cât de mult era posibil. Stuart era un domn foarte ţeapăn şi formal, care s-a uitat la mine de parcă aş fi fost ceva în care călcase pe drum. Mi-a spus că nu-mi va vorbi mai mult decât ca să-mi ceară să plec. Orice întrebări aveam, i le puteam pune avocatului său, a cărui carte de vizită mi-a şi înmânat-o”.

Între timp, plicul capitonat găsit la locul exploziei îi fusese predat pentru examinare unui specialist în amprente, Peter Weiss. Acesta dezlipise cu grijă eticheta cu adresa şi i-o dăduse la cercetat, împreună cu fragmente din hârtiile scrise, unui examinator documentarist. În privinţa plicului, Weiss trebuia să decidă dacă merita oare riscul de a-l introduce într-o soluţie chimică spre a revela eventualele amprente, făcându-l însă inutilizabil pentru orice alte teste care implicau chimicale.

„Şi nici celelalte teste nu le puteam face mai întâi, fiindcă ar fi distrus amprentele latente”, explică Weiss. „Ceea ce trebuia să hotărăsc, de fapt, era dacă exista posibilitatea ca pachetul să fi reţinut vreo amprentă demnă de atenţie. Din experienţa mea cu acest gen de colete – învelişul exterior avea o suprafaţă netedă, semiabsorbantă, cu fibre dense – ştiam că era capabil să furnizeze amprente de o calitate atât de fină, încât puteau fi fotografiate fără dificultăţi, dând în final posibilitatea de confruntare, dacă aceleaşi amprente figurau în baza de date penală. Desigur, de un număr de ori, încercasem să scot

amprentele de pe un asemenea pachet şi nu mă alesesem decât cu nişte pete. Depindea mult de calitatea hârtiei şi, în cele din urmă, nu-ţi rămânea decât să te încrezi în instinctul de acel gen care nu se explică, spunându-ţi doar da sau nu”. Weiss s-a hotărât să meargă înainte şi să efectueze testul chimic pentru amprente. Procedura este standard şi se numeşte de obicei „Testul cu ninhidrină”. Se pregăteşte o baie, conţinând o soluţie de hidrat chimic de triketohidrinenă, care acţionează ca un revelator, scoţând la iveală orice amprente latente de pe hârtie, sub forma unor imagini închise la culoare, clare, asemănătoare cu nişte fotografii.

„Şi am avut noroc. Au apărut câteva amprente, iar până la urmă am reuşit să le eliminăm pe cele ale poştaşului şi pe ale lui Luke Matthews, expertul în explozivi. Astfel, ne rămâneau doar două amprente, mai slabe decât celelalte, depuse acolo de o persoană, până una-alta, neidentificată”.

Eticheta cu adresa de pe pachet fusese între timp studiată cu atenţie de către criminalistul documentarist, Don Baker, care redactase un raport despre descoperirile sale. „În sumar”, spunea el, „literele folosite la adresarea coletului au fost trasate de mai multe ori pentru a se îngroşa, ceea ce are efectul de a le face complet anonime, întrucât orice şansă de a obţine o caracteristică a unei linii date este distrusă de prezenţa celorlalte linii. Nu există nicio ştampilă poştală, aşa că singura speranţă de a oferi indicii utile o mai prezintă doar eticheta propriu-zisă, care pare a fi fost tăiată dintr-un anume tip de

hârtie de desen. Se impune analiza”.

Cât despre fragmentele de hârtie de scris, acestea erau prea mici pentru a avea mult sens în ansamblu, în afară de a părea să fie resturile unui teanc de scrisori destul de voluminos. Se depuneau eforturi de a încerca să se asambleze unele dintre bucăţele, pentru a vedea dacă ieşea la iveală vreun indiciu.

Avocatul lui Lârry Stuart a fost şi mai irascibil decât clientul său. i-a spus lui Ray Bush că dacă procesului de cercetare a faptelor clientului „său i se ataşa cea mai mică umbră de defăimare, atunci detectivul avea să fie făcut, ***personal,*** răspunzător. „Iar asta, cum bine ştiţi, poate să coste”, a adăugat avocatul.

Ray Bush nu s-a lăsat intimidat. „Pentru ceea ce posed”, i-a răspuns el avocatului, „nimeni nu-şi va da osteneala să mă acţioneze în judecată. Trebuie să aflu despre relaţiile domnului Stuart cu Denise Longton. Dacă nu primesc de la dumneavoastră versiunea oficială, voi întreba în circuitul de bârfe”.

Avocatul şi-a revizuit în cele din urmă atitudinea şi a dat o declaraţie. De aproape doi ani clientul său, Larry Stuart, avusese o legătură strânsă cu doamna Denise Longton, care în acel interval era despărţită de soţul ei, Bernard Longton; în ultimele şase luni ale legăturii, fusese divorţată.

Ray Bush a întrebat dacă avocatul avea vreo obiecţie faţă de amprentarea clientului său, în scop de eliminare. Avocatul a răspuns că da, ar fi obiectat – dacă era necesar –, în termenii cei mai

categorici. Clientul lui nu făcuse nimic pentru a fi tratat ca un infractor, nici nu atrăsese atenţia poliţiei cu suspiciuni suficient de temeinice pentru a face din prelevarea amprentelor lui o necesitate legală.

Ergo, nicio amprentă.

„Bernard Longton a spus acelaşi lucru, doar că mai amabil”, precizează Ray Bush., A susţinut că se pricepea la libertăţile civile şi, chiar dacă nu se temep că amprentele sale l-ar fi incriminat vreodată, nu intenţiona să-şi prejudicieze libertatea de opţiune numai pentru a ajuta cine ştie ce tehnicieni să-şi uşureze munca”.

Fără consimţământ, amprentele lui Longton şi ale lui Stuart nu puteau fi folosite, chiar dacă se obţineau prin mijloace camuflate. Dacă vreunul dintre ei era acuzat de delict penal, desigur, atunci amprentele li se puteau lua fără consimţământul lor. Prin urmare, în acel punct, la dosar existau două amprente fără niciun corespondent în arhivele criminalistice, iar poliţia deocamdată nu avea cum să ştie cine le lăsase.

Plicul căptuşit era acum examinat de un expert în balistică, acesta trăgând concluzia, după urmele din interiorul pachetului, că avusese înăuntru o cutie plată şi, judecând după lăţimea şi adâncimea impresiunii cutiei, probabil cinci batoane de gelignită.

În plic nu exista niciun semn al vreunui dispozitiv detonator, dar totuşi printre debriurile colectate în timpul căutării tip grilă de la locul exploziei se găsise ceva ce putea face parte din mecanismul de aprindere.

În diverse locuri din faţa casei se găsiseră fragmente dintr-o cutiuţă; erau uşor de depistat, datorită vopselei verzi deosebit de vii cu care fusese decorată cutia. La laborator, bucăţile au fost adunate cu multă cazną la un loc; erau o sută şaptesprezece la număr.

O echipă de patru oameni s-au apucat să reconstituie cutia. Le-au fost necesare două zile, lucrând ceasuri în şir, dar când au terminat, expertul balistic a putut expertiza suprafeţele interioare ale cutiei, recoltând urme de gelignită.

Au găsit mai mult decât atât", continuă să relateze Ray Bush. „În mod incredibil, şi chiar incredibil vreau să zic, un copil mâzgălise cutia pe dinăuntru cu un creion. La început, semnele fuseseră slabe, abia vizibile, dar într-o lumină potrivită se distingeau, clare şi inconfundabile. Era scris cuvântul ***Tina,*** cu majuscule mari, nesigure. Şi, ghici ghicitoarea mea: cea de-a doua fiică a lui Larry Stuart se numea Tina".

De astă dată, Ray Bush s-a dus direct la Larry Stuart acasă. Servitoarea l-a primit şi i-a cerut să aştepte. Peste niciun minut, Stuart a apărut ca o furtună, cerând să ştie de ce era hărţuit acasă.

„L-aş fi putut spune că în mod normal n-o făceam, ceea ce era adevărat, dar dacă-i spuneam asta, ar fi trebuit să-i explic că procedasem aşa fiindcă avocatul lui încercase să mă sperie pentru a nu face tocmai acest lucru, şi nu-mi plac încercările paraziţilor de a mă intimida. Dar nu i-am spus de ce, ci doar că voiam să-mi confirme o mostră de caligrafie copilărească".

Dintr-un plic care conţinea câteva fotografii,

Bush a scos o imagine în plan detaliu a inscripţiei din interiorul cutiei. Stuart s-a încruntat la vederea ei. L-a întrebat pe Bush ce aştepta de la el să-i declare. Bush i-a spus că nu trebuia să declare decât dacă o recunoştea. Stuart a spus că nu, n-o cunoştea de nicăieri.

Aveţi o fiică pe nume Tina?”

„Există milioane de Tine”, a replicat Stuart. „Probabil că numai în Los Angeles sunt vreo două mii”.

Bush a întrebat dacă îi putea totuşi arăta fotografia doamnei Stuart. Nu, s-a răstit Stuart furios, nu voia s-o târască în afacerea aia. Doamna Stuart însă sosise deja în capătul holului, o femeie înaltă şi atrăgătoare, cu ochi fermi şi inteligenţi. Lucrase ca tehnician superior la o companie japoneză de electronice, înainte de a se mărita, şi-a amintit Bush, fără să se poată întreba ce găsise o asemenea femeie, cu înfăţişarea şi talentele ei, la un constipat ca Stuart.

Doamna Stuart s-a apropiat, fără să zâmbească, cu faţa lipsită de orice expresie, i-a întins mâna lui Bush.

„Sunt Lilian Stuart”, s-a prezentat ea. „La ce doriţi să mă uit?”

A apărut şi un copil, o fetiţă, oprindu-se lângă Lilian. Bush le-a întins fotografia. În timp ce Lilian o studia, Bush a scos şi celelalte fotografii din plic, şi imediat fetiţa a împuns cu degetul imaginea color de deasupra teancului, spunând:

Asta-i cutia de creioane a Bindei!”

Bush a privit-o imediat pe Lilian Stuart, întrebător. Binda, i-a explicat ea, era pronunţia

fetiţei celei mai mici pentru Belinda, numele fetei mai mari. În acel moment, Bush a observat că Larry Stuart se uita cu gura căscată la soţia lui.

Aceasta i-a înapoiat fotografia şi a întrebat dacă putea vorbi cu Bush între patru ochi. Bush a confirmat, iar Lilian Stuart l-a condus într-un mic salon de recepţii de lângă hol, lăsându-i pe soţul şi fetiţa ei singuri.

„Presupun că doreaţi să vă dezvăluiţi descoperirile pe rând, ca într-un thriller”, a spus Lilian, închizând uşa. „Îmi veţi ierta nerăbdarea faţă de aşa ceva. Eu i-am trimis pachetul acela lui Denise Longton. Presupun că deja o ştiţi”.

Ray Bush n-a vrut să-şi divulge neştiinţa, nici să-şi primejduiască norocul. S-a mulţumit s-o privească tăcut, sperând că femeia avea să-i spună şi restul. Înainte de a începe, Lilian Stuart s-a aşezat, a luat o ţigară din tabachera de pe masă şi şi-a aprins-o., Am făcut dispozitivul exploziv din gelignit industrial împachetat într-o cutie de creioane veche”, a mărturisit ea. „Nicio clipă n-am visat că acea cutie putea să supravieţuiască”.

Bush i-a recomandat să-l însoţească la secţie, înainte de a spune mai mult. Lilian a răspuns că înţelegea şi l-a rugat să aştepte. A ieşit din cameră, iar când Bush a revenit în hol, n-a mai văzut pe nimeni. Un moment, cuprins de o panică iraţională, a crezut că fugiseră cu toţii. Apoi, Lilian Stuart a reapărut, îmbrăcată cu o jachetă pentru oraş. Larry se afla în uşa altei camere, împreună cu două dintre fetiţe, privindu-i. Înainte de a pleca, Bush i-a spus lui Larry că avea să discute cu el mai târziu.

La secţia de poliţie, Lilian şi-a mărturisit ura arzătoare şi de durată faţă de Denise Longton, care culminase cu vizita pe care i-o făcuse celeilalte femei, luând cu ea un teanc de scrisori de dragoste pe care Denise
i le scrisese lui Larry Stuart, găsite de Lilian în seiful lui din perete. „De ani de zile reuşisem să-l deschid, nu şi-a dat seama niciodată…”

Lilian agitase scrisorile şi-i spusese lui Denise că ştia totul despre legătura ei sordidă cu soţul său. i-a spus că trebuia să se gândească la efectul faptelor ei asupra familiei, l-a cerut să pună capăt aventurii.

Denise a răspuns că nu se credea capabilă s-o sfârşească „L-am zis că, dacă n-o rupea cu Larry, scrisorile «estea aveau să-i explodeze în faţă, într-o zi. Probabil a crezut că mă exprimam metaforic”.

Bush şi-a amintit bucăţelele de hârtie pe care experţii documentarişti încă mai încercau să le reasambleze.

Am crezut serios că puteam să scap”, a recunoscut Lilian. „Dar, pe de altă parte, nu prea-mi păsa. Ştiam că, dacă îl puteam pierde pe Larry în favoarea unei femei ca ea, puteam să-l pierd şi pentru oricâte altele. Încă îl mai iubesc. Mare păcat, numai, că el nu pare nici măcar să mă placă prea mult”. L-a privit un moment pe Bush. „Îmi va fi dor de copiii mei”, a mai adăugat ea.

În aceeaşi zi, s-a confirmat că amprentele lui Lilian se potriveau cu cele de pe plicul capitonat. Când i s-a spus cât de multe dovezi supravieţuiseră exploziei, a mărturisit că era uimită. Tehnicienii, a conchis ea, nu pot încerca să

comită crime serioase. Le lipseşte imaginaţia necesară.

În urma unei acuzări fără apărare pentru omor calificat, Lilian Stuart a fost încarcerată pe viaţă. În închisoare, a părut să se adapteze bine şi i s-a permis să lucreze la proiecte speciale în atelierul de electronică al deţinuţilor pe termen lung.

La doi ani după pronunţarea verdictului, a aflat că Stuart, care între timp divorţase de ea, se însurase cu o dansatoare. Peste şase luni, cea mai mică fiică a lui Lilian a fost accidentată mortal de un şofer care a fugit de la locul faptei şi nu a fost prins niciodată.

De Crăciunul aceluiaşi an, după ce lucrase zece zile la un proiect personal în atelierul închisorii, Lilian i-a arătat articolul terminat unui gardian însărcinat cu atelierul. Era un obiect mic, cilindric, nu mai mare decât un aerosol manual.

„Mi-a spus că era prototipul unui monitor portativ pentru luarea tensiunii sanguine”, a declarat ulterior gardianul, în faţa comisiei de anchetă. „Nu mă prea pricep la chestiile astea, dar mi s-a părut că arăta foarte reuşit”.

După nici zece minute de când gardianul o felicitase pentru munca ei, Lilian şi-a aplicat electrozii exteriori ai aparatului de-o parte şi de alta a gâtului şi s-a electrocutat.

Conturi reglate

René Blum, un parizian de patruzeci şi şase de ani, era şeful poliţiei districtuale a unui grup de trei orăşele la sud de Mézièrë, din Ardeni, în nordul Franţei. Deşi Blum, un individ retras şi fără

umor, nu era cel mai popular locuitor din regiune, în genere se recunoştea că-şi făcea bine treaba şi era posibil să fie cel mai devotat şi mai cinstit om pe care-l cunoscuseră vreodată locuitorii districtului. Sub ochiul rece şi ferm al lui Blum, rata criminalităţii din zona jurisdicţiei lui prezentase un declin constant, în primii săi patru ani de activitate.

În februarie 1979, pentru a sărbători cea de-a patra aniversare a numirii sale, soţia lui Blum a organizat o petrecere de familie acasă. Nu aveau copii, dar au invitat şase nepoţi şi nepoate, împreună cu părinţii acestora şi cei ai de familia lui Blum.

Am muncit din greu ca să iasă o ocazie deosebită", i-a povestit ulterior doamna Blum unei prietene. „Nu-i plăcuseră niciodată petrecerile, dar ştiam că se bucura să aibă familia în jurul lui. Aranjasem până şi să fie chemat la datorie un alt ofiţer – chiar dacă se ivea o urgenţă gravă. Nimic nu trebuia să ne tulbure ziua sărbătorească. Acum, după ce am avut timp să mă gândesc, sunt sigură că putem distruge fericirea, anticipând-o cu prea multă tărie".

La jumătatea extravagantei mese, când toată lumea mâncase bine şi personalul angajat anume elibera masa ca să facă loc pentru noi delicatese, lui René Blum i s-a făcut dintr-odată rău. Şi-a cerut scuze, s-a ridicat şi s-a îndepărtat cu trei paşi de la masă. Apoi, a trebuit să se sprijine cu mâna de perete. „Cred că mâncarea asta mi-a căzut prea greu", a spus el, spre nedumerirea tuturor. „Culoarea nu e cea bună…"

S-a întors, privindu-i intens un moment pe toţi, cu ochii de la un mesean la altul, după care a început să se clatine şi să pălească vizibil. În clipa următoare, s-a prăbuşit. Doi fraţi de-ai să-i l-au dus în dormitor şi l-au întins pe pat.

„Ţin minte că, în clipa când a pus capul pe pernă, a oftat”, îşi aminteşte fratele său mai tânăr, „dar nu era oftatul unui om care se culcă, ci sufla tot aerul din trup. Murise, am văzut cum ochii îşi pierdeau strălucirea. A fost îngrozitor, absolut incredibil, fiindcă în urmă cu câteva minute, după vinul băut şi mâncarea delicioase, se înveselise de-a binelea, ceea ce era neobişnuit pentru el. Şi acum, asta. Mort. Pur şi simplu nu puteam să înţelegem”.

Întrucât Blum era ofiţer superior de poliţie, moartea sa subită a trebuit să fie luată foarte în serios de către autorităţi.

„Nu existau circumstanţe suspecte”, relatează unul dintre colegii săi, „dar nu poţi fi sigur niciodată, fiindcă atâţia oameni le poartă pică poliţiştilor, mai ales celor atât de puternici şi, sincer să spun, drastici ca Ren”. Trupul neînsufleţit al lui René Blum a fost dus la Mézière, unde i-a efectuat autopsia Georges Dufour, un patolog criminalist desemnat de către stat.

„La disecarea cadavrului, am constatat că stomacul şi intestinele prezentau o culoare albăstruie, congestionată”, explică Dufour, „şi mai ales intestinele arătau suprasaturate de sânge. Examinând interiorul craniului, am descoperit că meningile – cele trei membrane care învelesc creierul şi măduva spinării – erau hiperaemice,

conţinând, adică, o cantitate excesivă de sânge. Ţinând seama de faptul că victima consumase o mare cantitate de mâncare foarte grea cu scurt timp înaintea morţii, am colectat întregul conţinut al stomacului şi l-am trimis la analiză”.

Dufour era rezonabil de sigur că semnele indicau otrăvirea lui Blum, dar nu avea idee ce otravă se folosise. Nici rezultatele de laborator n-au fost concludente: indicau prezenţa unei substanţe care nu se potrivea cu calităţile nutrivite ale celorlalte materii din stomacul lui Blum. Era necesară o analiză specială, la Institutul analitic naţional din Paris, iar aceasta avea să dureze probabil zece zile.

Între timp, a fost numit succesorul lui René Blum.

Acesta era Olivier Léger, un om mult mai vesel şi mai dinamic decât Blum, care şi-a asigurat subordonaţii că, dacă se dovedea că predecesorul lui fusese otrăvit cu deliberare, atunci prima lui sarcină urma să fie aceea de a-l aduce pe vinovat în faţa justiţiei.

La trei zile după instalarea lui Léger, primarul a murit subit, exact după ce mâncase de cină. Sora lui, cu care locuia, a anunţat că o privise dintr-odată, murmurase ceva despre nişte mâini reci, apoi se prăbuşise în faţă, deja mort.

Dufour a efectuat autopsia primarului şi a găsit în mare parte aceeaşi înfăţişare internă pe care o remarcase în intestinele şi creierul lui René Blum., Am mai observat şi altceva”, adaugă el. „Rigiditatea cadaverică părea a fi diminuată, începea încet şi nu s-a instalat obişnuita

înţepenire completă, înainte ca trupul să se înmoaie din nou. Acelaşi lucru se întâmplase şi cu Blum, deşi prima oară nu-mi dădusem seama”.

Dufour i-a menţionat această descoperire suplimentară unui chimist de la laboratorul din Paris, care i-a mulţumit şi a promis că-i va oferi foarte curând un rezultat al primei analize. Conţinutul din stomacul primarului decedat a fost îmbuteliat şi trimis la Paris, pentru a fi comparat cu al lui Blum.

„Nu era cea mai fericită situaţie în care să intre un nou şef de poliţie”, recunoaşte Olivier Léger, „deşi trebuia să-mi reamintesc că această situaţie, sau începutul ei, reprezenta motivul pentru care fusesem avansat. „S-au numit detectivi care să verifice sursa tuturor alimentelor folosite la cinele precedente ambelor decese. Nu s-a găsit nimic neobişnuit – produsele erau locale, cumpărate de la detailişti din oraş sau, în cazul anumitor legume, cultivate acasă.

„Listele ordonate care se acumulau mă linişteau întrucâtva”, spune Léger, „când s-a produs al treilea deces. De astă dată, era directorul şcolii secundare locale.

La zece minute după ce-şi terminase cina, stătea în grădină, inspirând aerul serii, când deodată a înţepenit, i-a strigat soţiei ceva de neînţeles şi a căzut mort.

Astfel, a început o anchetă de omucidere completă. Trei membri proeminenţi ai unei comunităţi locale nu mor unul după altul astfel şi nu din cauze naturale, în orice caz. Hotărârea noastră de a-l găsi pe otrăvitorul lui Blum a fost

îngreunată de o intervenţie neaşteptată a prefecturii din Paris”.

Fiind districtul lui Léger, acesta încă mai era şeful – titular, dar s-a pomenit „asistat” de poliţişti cu mult mai multă experienţă în anchetele de crimă decât el. Zeci de ofiţeri au descinsân zonă, chestionând oamenii din casă-n casă, acţionând rapid pentru a stabili absolut toate legăturile dintre membrii publicului şi cele trei victime.

Pregătirea raportului de la laboratorul din Paris fusese accelerată acut. Când verdictul asupra primului specimen a ajuns pe biroul doctorului Dufour, acesta spune că a avut sentimentul de a se fi întors în timp, ajungând în toiul căutării unui ucigaş clasic. „Otrăvire cu ciuperci”, explică el. Una dintre cele mai vechi forme de asasinat. Se constatase că Blum consumase ***Agaricul campeştriş,*** varietatea comestibilă, în mare cantitate, dar printre aceste urme exista o prezenţă masivă de ***Amanita phalloides,*** o specie foarte otrăvitoare.

Directorul mâncase şi el ciuperci otrăvitoare. Acum, când cei de la laborator ştiau ce să caute, rezultatele au apărut cu repeziciune şi s-au chemat botanişti pentru a cerceta regiunea înconjurătoare, ca să vadă dacă într-adevăr ciupercile otrăvitoare creşteau pe lângă speciile comestibile.

„N-au găsit absolut niciun gen otrăvitor”, relatează Dufour, „şi, în timp ce ei continuau să caute, am primit o Informaţie suplimentară de la laboratorul din Paris. Descoperiseră şi urme de ciuperci cu pălărie-roşie, deşi în foarte mici

cantităţi. Se aflau în conţinutul stomacului tuturor celor trei oameni. Pălăria-roşie e un fungus halucinogen, destul de otrăvitor în sine, dar se crede că, în combinaţie cu ***Amanita phalloides,*** a avut loc o acţiune acceleratoare, grăbind efectul toxic şi, după toate probabilităţile, intensificându-l totodată”. După plecarea botaniştilor, au sosit specialişti în creşterea ciupercilor, cercetând locurile unde puteau fi cultivate pălării-roşii şi alte specii exotice. Léger se ocupa cu încercările de a stabili o legătură între cele trei victime, pe când ajutorul său lucra la o listă a oamenilor din regiune care ar fi putut şti, în mod rezonabil, cum să prepare o otravă sofisticată.

„Morţii, deşi având ca trăsătură în comun proeminenţa civică, nu aveau între ei niciun alt fel de legături notabile”, precizează Léger. „Ba chiar, se ştia că René Blum nu se înţelegea bine cu directorul şcolii şi se afla în relaţii reci cu primarul. Nici primarul nu era prieten cu directorul – unul era catolic, celălalt protestant – iar pe Blum îl evita pur şi simplu ori de câte ori

— Putea, întrucât cei doi nu vedeau cu aceiaşi ochi aranjamentele locale pentru parcarea maşinilor. Cât despre director, bietul om fusese întotdeauna prea ocupat că să-şi facă relaţii cu alţi oameni în afara celor din mediul său profesional. Din câte puteam determina, între cei trei nu existase nicio legătură tangibilă”.

Ancheta începea să bată pasul pe loc. Nu se descoperise însă nimic nou, nu se putea dezgropa nicio conexiune între cele trei decese (dincolo de cea mai evidentă, şi anume că toate se datoraseră

otrăvirii în acelaşi mod), şi nici sursa otrăvirii nu putea fi localizată, necum să se depisteze un singur suspect de asasinat.

„Prima posibilă probă reală, un indicator al direcţiei potrivite, a sosit din nou de la laboratorul din Paris”, declară Léger. „Cei de acolo aveau un chimist criminalist cu diplomă în toxicologie, care lucrase un timp într-un comitet consultativ al guvernului în problema otrăvurilor, compilând broşuri despre pericolele prezentate de anumite substanţe banale şi contribuind la un registru naţional al antidoturilor.

Era un om foarte perspicace şi considera că ştia despre acel amestec dintre pălăria-roşie şi cealaltă ciupercă otrăvitoare.

Fusese folosită, bănuia el, în cantităţi foarte mici, ca tonic, de către o sectă religioasă din Belgia, în anii ’30.

Chimistul le-a trimis lui Léger şi doctorului Dufour e „pii după un articol pe acest subiect, publicat într-un periodic ştiinţific din 1935. Sectanţii belgieni, cunoscuţi sub denumirea de Ascultătorii (credeau că tunetele şi vânturile puternice erau mijloacele lui Dumnezeu de a atrage atenţia şi că, dacă îl ascultau pe timp de furtună, aveau să înţeleagă lucruri deosebite), folosiseră un număr de substanţe periculoase pentru a-şi accentua conştiinţa comunicării divine, inclusiv stricnina, arsenicul şi laudanumul, un preparat din opiu.

Experimentele cu ciuperci rezultaseră în moartea unui număr de credincioşi, dar se credea că un amestec anume, numit ***Lumina vera***

(Adevărata lumină”) constituia, ingérât în cantităţi infime şi numai după post, o cheie spre „calea divină a înţelegerii”.

„Iar ***Lumina vera*** era amestecul care se folosise pentru a ucide trei cetăţeni de-ai noştri”, precizează Lger. „Pe baza acestui lucru, mi-aş fi putut spune că umblam după un aderent al Ascultătorilor care încă mai poseda reţeta amestecului de ciuperci şi care le purta pică şefului poliţiei, primarului şi unui director de şcoală. Era greu de crezut, dar într-un fel am simţit că mi se spusese ceva de folos, care întârziase prea mult”.

S-a produs, apoi, o a patra otrăvire, a unei femei de astă dată. Edith Radiguet, o bibliotecară între două vârste, s-a prăbuşit în timpul cinei şi, graţie intervenţiei rapide a surorii ei, a fost transportată la spital, unde o spălătură gastrică intensă i-a salvat viaţa.

Cu toate acestea, Edith a fost grav bolnavă câteva zile, trecând o săptămână până când Léger a putut vorbi cu ea. Era dornic să ştie dacă avusese vreo legătură, oricât de firavă, cu cei trei morţi dinainte.

„Nu putea gândi, sărmana, încă mai era foarte grav bolnavă”, îşi aminteşte Léger. După un timp însă, gândindu-se şi gemând, şi clătinând din cap, s-a luminat deodată la faţă. «Toţi patru am făcut parte din comitetul de picnic», a răspuns ea”. La prima vedere, nu părea un fir prea promiţător, dar Léger l-a urmărit. Comitetul de picnic organiza picnicul anual al copiilor, un eveniment de o zi întreagă pentru aproximativ trei

sute şaizeci de copii, având loc de obicei într-o vale frumoasă, la treizeci de kilometri nord de Mézière. Comitetul trebuia să decidă asupra transporturilor, aprovizionării şi distracţiilor.

O mare parte din activitate – care se desfăşura prin telefon şi corespondenţă, fără ca membrii să se întâlnească – se referea la contractarea diverselor servicii necesare.

„Pe poliţiştii mei a început să-i mănânce nasul”, a spus Léger., Am luatânsemnările comitetului de picnicşi le-am studiat cu atenţie. Existau sugestii pentru numirea de chelneri în autobuze, liste cu numele oamenilor cărora urma să li se ceară să ajute la împărţirea mâncării, alţii care să ridice corturi în caz că era vreme urâtă, iar alţii cărora le reveneau activităţile de divertisment. Pe lângă toate celelalte, am aflat că organizarea unui picnic pentru copii nu e deloc o treabă simplă”.

Léger a studiat lista de oameni care furnizau mâncare. Era încă nou venit în zonă şi puţine dintre nume însemnau ceva pentru el, dar ajutorul său i-a putut descrie pe toţi cei doisprezece care figurau la aprovizionare.

Erau nouă gospodine, un bucătar de hotel, patronul unui bar cu gustări şi un preot local specializat în prepararea de prăjituri fine.

„L-am pus pe ajutorul meu să-i chestioneze, atent la posibila depistare a maniacului ucigaş în mijlocul lor, şi în timp ce el aplica această sarcină improbabilă, m-am uitat la celelalte liste. În timp ce făceam acest lucru, poliţiştii experţi din Paris circulau peste tot, urmărind piste pe care se vedea

clar că nu voiau să mi le împărtăşească – deşi trebuie să spun că rămăseseră foarte prietenoşi.

Le răspundeam cu aceeaşi prietenie, dar nu le-am spus despre listele noastre de picnic. Mi se părea absolut cinstit”.

Pe lista companiilor propuse pentru furnizarea autobuzelor cu care să fie transportaţi copiii existau adnotări făcute de Blum şi de primar, iar dedesubt îşi consemnaseră aprobarea directorul şcolii şi Edith Radiguet. Însemnările se refereau la problemele de anul trecut cu firma lui Jules Fort.

Acesta oferise trei autobuze, la preţuri foarte competitive, dar unul dintre ele fusese extrem de degradat

— De fapt, se rupsese un scaun, în timp ce autobuzul dădea colţul, revenind de la picnic, iar un copil fusese rănit, deşi uşor doar. Comitetul hotărâse ca la viitorul picnic, până la care mai erau câteva săptămâni, contractul pentru autobuze să se încheie cu o altă firmă, cu toate că Jules Fort licitase din nou la cel mai competitiv nivel.

„Nu era prea mult”, spune Léger, „dar reprezenta singurul semn al unei posibile neînţelegeri pe care îl putusem găsi şi, sincer să fiu, freamătul meu iniţial de emoţie începea să se stingă, cu cât stăteam mai mult parcurgând listele cu oamenii care organizau un picnic. Vreau să spun, obiectiv fiind, părea că ne cam agăţam de paie, nu?”

A sosit încă un mesaj de la laboratorul de analize din Paris: chimistul criminalist specializat

în toxicologie efectuase câteva teste foarte detaliate asupra multiplelor mostre prelevate de la victimele crimelor cercetate de Léger, precum şi asupra specimenelor recoltate de la Edith Radiguet, şi găsise urme de bronz oxidat. Persoana care preparase otrava, considera chimistul, amestecase mixtura într-un vas de bronz.

Între timp, Léger s-a dus la sediul lui Jules Fort din oraşul învecinat şi a cerut să discute cu directorul. I s-a spus că firma era în proprietatea şi sub conducerea An – noi Fort, fiica patronului iniţial, Jules Fort. Jules suferise recent o congestie cerebrală şi zăcea paralizat. Anna conducea compania de acasă, unde îşi îngrijea şi tatăl, care nu-şi mai putea purta singur de grijă.

Anna Fort, o femeie-robustă, de aproape patruzeci de ani, l-a salutat binevoitoare pe Léger şi l-a tratat cu o cafea. S-au aşezat să stea de vorbă în camera de dimineaţă, unde stătea şi Jules Fort, pe fotoliul cu rotile, într-un colţ, privind pe fereastră peluza şi copacii. Anna a explicat că tatăl ei nu mai vorbea, dar era sigură că îşi găsise o mulţumire interioară, după atâţia ani în care se străduise să ţină firma pe roate. Acum e mică, avem doar câteva autobuze, dar sunt de ajuns ca să ne întreţinem”.

Léger abia s-a putut îndura să explice ce anume îl adusese acolo, dar a făcut-o, iar Anna a răspuns că înţelegea, căci într-o situaţie atât de gravă trebuia desigur că exploreze toate pistele. „Ne-a părut rău că organizatorii picnicului n-au vrut să folosească autobuzele noastre anul ăsta”, a

spus ea, „dar am înţeles prea bine. I-am spus clar primarului că speram să putem fi de folos la vreodată viitoare, iar problemas-alimitatla atât”.

Léger şi-a cerut scuze pentru că-i răpise timpul, acceptând încă o ceaşcă de cafea, numai din politeţe, apoi a plecat. În drum spre casă, s-a gândit să treacă pe la spitalul general local, unde Edith Radiguet era încă internată. A întrebat-o dacă îi putea confirma că, atunci când fusese refuzată oferta firmei lui Jules Fort, disensiunea se rezolvase fără resentimente.

„Ba dimpotrivă”, a replicat Edith. „Anna Fort a intrat ca o furtună în biroul primarului şi a cerut să-i vorbească. L-a acuzat de favoritisme; a spus că probabil el aranjase un sabotor în legătură cu scaunul autobuzului, anul trecut, pentru a avea un pretext să-i facă şicane tatălui ei”.

Congestia suferită de Jules Fort se produsese la trei săptămâni după ultimul picnic şi incidentul cu rănirea copilului. Conform afirmaţiilor lui Edith Radiguet, Anna Fort îi spusese primarului că tatăl ei suferise congestia din vina lui; supărarea şi chinurile de pe urma incidentului îi distruseseră sănătatea. Apoi ieşise val-vârtej, spunând că încă nu terminase cu cei din comitet.

Înainte de a reveni la Anna Fort pentru a afla cu ce ar fi putut infirma aceste declaraţii, Léger i-a studiat trecutul. A aflat că era contabilă cu studii, care în ultimii ani nu reuşise să-şi găsească de lucru pentru că era considerată un factor de risc în orice loc de muncă – era epileptică şi supusă unor crize bruşte de ***grand mal.*** Locuise patru ani cu tatăl ei, câştigându-şi existenţa ca

administrator cu controlul de calitate într-o mică fabrică specializată de alimente.

Continua să deţină acea slujbă, cu jumătate de normă. Dintr-odată, lui Léger i s-a spulberat orice îndoială. Posibila legătură dintre munca Annei într-o fabrică de alimente şi otrăvirea selectivă a oamenilor nu era clară, dar considera totuşi că avea suficiente date pentru a-şi justifica o tactică de presiune, i-a spus brutal Annei că-l minţise în legătură cu propria-i reacţie faţă de refuzul ofertei de autobuze.

% Femeia a avut nevoie de un moment pentru a-i asimila schimbarea de ton. Apoi, a schimbat şi ea tonul. A strigat la Léger că era unul de-ai lor, elita autonumită şi autointeresată care conduce totul după un cod care nu ţine seama de merite.

Léger îşi aminteşte că începuse să vorbească atât de rapid şi de violent, încât se temea să n-o apuce o criză. A sfârşit ameninţându-mă cu avocaţi, anchetatori de la guvern şi tot felul de grozăvii, dacă nu ieşeam imediat din casa ei. Bineînţeles că am plecat – nu aveam de ales”.

Înainte de a pleca, însă, a reţinut totuşi câteva lucruri. Aşezându-se, ca din întâmplare, astfel încât să vadă în grădina din spate, unde stătea Jules Fort, la marginea unei livezi de meri, a descoperit că privea drept în bucătărie, pe care şi-o imaginase ca aflându-se în cealaltă parte a casei. Léger a dispus doar de un moment pentru a înţelege ce vedea, dar a fost sigur că era o mică oală de bronz cu margini înalte, depusă pe podea, lângă aragaz; a mai văzut şi chepengul pivniţei, ridicat pe jumătate. În drum spre ieşire, a trecut

prin dreptul portretului unei femei cu ochi holbaţi, care părea să sufere cu tiroida. Pe plăcuţa de alamă din josul ramei scria*: „Adèle Jouve, 1932.*

„Pe vremea când încă mai eram un tânăr poliţist fără experienţă”, povesteşte Léger, „un ofiţer mult mai în vârstă mi-a spus că, ori de câte ori mă aflu într-un loc care-mi trezeşte suspiciuni, să memorez cât mai multe posibil dintre lucrurile pe care le văd, pentru a medita la ele mai târziu. Învăţasem că aşa ceva era foarte util. Mai învăţasem, cu timpul, şi că analele crimelor rezolvate cu succes sunt doldora de mici coincidenţe. Aceste două lecţii importante, însă, s-au ciocnit în cursul aceleiaşi zile”.

Când a ajuns înapoi la birou, acolo îl aştepta chimistul criminalist de la Paris. Participase la o conferinţă, în apropiere, şi se gândise să facă un mic ocol şi să-i viziteze pe cei cu fascinantul caz de otrăviri. Léger i-a mărturisit că avea un suspect şi spera să găsească o cale de a înlătura obstrucţiile şi a opera cât de curând posibil arestarea.

„Problema de moment, i-am spus eu chimistului, e că nu am nicio dovadă, nimic ce mi-ar putea folosi ca s-o pun pe Anna Fort în legătură cu otrăvirile. În timp ce vorbeam, mi-a venit în minte numele ciudatei femei din portret şi l-am întrebat: «Aţi auzit vreodată de o femeie numită Adèle Jouve?»”.

Chimistul a dat din cap, fără ezitare. Léger a făcut ochii mari. Jouve, i-a spus chimistul, era o fondatoare a Ascultătorilor, secta care inventase ucigătorul tonic cu ciuperci. Chimistul citise totul

despre ea, într-o vreme, şi aflase că era un fel de biochimistă primitivă, cu un talent înnăscut de a crea medicamente pe bază de plante. „Dar mai era şi nebună”, a adăugat el.

În seara aceea, cei doi au luat cina la un restaurant local, iar Léger i-a spus chimistului tot ceea ce ştia despre caz şi despre femeia care, nu se îndoia – ***cu-adevărat*** nu se mai îndoia, deja – era ucigaşa.

„De ce n-o acuzaţi pur şi simplu, în faţă?”

Léger i-a atras atenţia că îi era uşor unui chimist criminalist să vorbească aşa; rezolvarea unei crime era mai complicată decât o simplă acuzare la adresa suspectului principal.

„Dar e irascibilă”, a spus chimistul. „Nu-şi poate stăpâni nervii şi e clar că are un temperament criminal. Unii oameni nu pot suporta tensiunea nici unei amânări, simt nevoia să termine odată cu toate. Pariez că, dacă îi dai de înţeles că ai multe date despre ea şi nu e decât o problemă de timp până o arestezi, va scurta aşteptarea şi va mărturisi totul”.

Léger nu l-a crezut, nu complet. Ca ipoteză, era destul de atrăgătoare, totuşi, şi deşi exista pericolul de a o face pe suspectă să se retragă şi mai mult după parava –nele ei de apărare, s-a gândit că ar fi putut să încerce ceea ce-i propusese chimistul.

A doua zi, s-a dus la Anna Fort şi, de îndată ce aceasta i-a deschis uşa, a atacat-o cu suspiciunile lui. Ştia că o interesa cultivarea ciupercilor, a spus el – nu era adevărat?

Bănuiala lui se baza doar pe trapa pivniţei pe

care o văzuse deschisă şi pe ideea că ciupercile sunt cultivate în beciuri. Spre sincera lui surprindere, Anna s-a fâstâcit. Ce dacă avea treabă cu ciupercile, a întrebat ea, ce dovedea asta?

Se retrăsese în hol, iar Léger a urmat-o înăuntru. A arătat portretul femeii cu ochi holbaţi. „Cine e acolo?” a întrebatei.

„Stră-mătuşa mea”, a răspuns Anna, luându-l din nou prin surprindere.

„O stră-mătuşă care concepea preparate din ciuperci de genul folosit recent pentru a asasina trei persoane din această localitate şi aproape a o asasina şi pe a patra”.

Léger e de părere că, în continuare, a funcţionat pe pilot automat. A continuat pur şi simplu să vorbească. În loc de a crea tensiune cu pseudo-certitudinile lui, cum îi propusese chimistul, părea să fi provocat o prăbuşire, prin simpla greutate a atacului. Anna plângea, cu o mână la gură şi cealaltă ridicată în faţă, defensiv. Léger s-a auzit pe el însuşi menţionând oala de bronz şi, imediat, femeia a început să urle la el, lovindu-l cu pumnii în braţe şi cerându-i să înceteze.

Am chemat un poliţist, ca să stea cu ochii pe tatăl ei, şi ne-am dus la secţie. Anna, mai calmă, mi-a spus unde creşteau ciupercile, unde se găseau sporii de cultură şi, cel mai important lucru – fiindcă n-aveam niciun indiciu – mi-a explicat cum îşi otrăvise victimele”.

Absolut nimeni nu fusese pregătit pentru acel răspuns. Anna se folosise de un complice. Era Max

Fragues, cel mai bătrân dintre şoferii care lucrau la firmă, un om profund loial lui Jules.

La fel ca strămătuşa ei, înainte, Anna îl convertise unei cauze. Această cauză consta într-o răzbunare de tip pervers, dar Anna îl convinsese pe Max că reprezenta şi lupta lui, în egală măsură cu a ei.

„Nu făcea decât să aştepte ocaziile”, spune Léger, „în cazul primarului şi al lui Edith Radiguet, îl pusese pe Max să creeze câte o diversiune la uşa din faţă, pe când ea aştepta în spatele casei, gata să se furişeze în bucătărie.

Anna a făcut cercetări atente, în mare măsură prin simplă iscodire, iar când a fost sigură că ştia programul de cină din casa primarului, s-a strecurat în bucătărie, în timp ce sora gazdei discuta cu Max la intrare. Cronometrarea era de o importanţă vitală, chemarea la uşă trebuia să aibă loc exact în momentul când mâncarea se afla în farfurii, cel puţin parţial, pentru a putea adăuga pasta de ciuperci în porţia potrivită. Cu Edith Radiguet mersese deosebit de uşor – locuia singură, iar Anna nu avusese decât să intre în bucătărie, să adauge pasta în cratiţă şi să plece”.

Aproape că se produsese o complicaţie tragică, în seara aleasă de Anna pentru a o otrăvi pe Edith Radiguet, datorită surorii acesteia, venită în vizită. Sora, însă, a sosit chiar după ce Anna se aşezase la masă şi nu a mâncat, aşa că mâncarea otrăvită n-a – fost împărţită cu ea. Iar dacă sora ei nu venea, Edith ar fi murit aproape cu siguranţă.

În cazul petrecerii lui René Blum, situaţia care ar fi putut părea foarte dificilă pentru a

încerca o otrăvire selectivă s-a dovedit a fi cea mai uşoară. Soţia lui Blum telefonase la magazinul anex al fabricii de alimente unde lucra Anna.

După ce a cumpărat câteva produse pentru masa sărbătorească, a întrebat-o pe administratoră dacă îi putea cumva recomanda pe cineva care să servească la masă, cu o ocazie, fără s-o coste o avere. Administratora i-a spus doamnei Blum că avea să se intereseze. Prima căreia i-a cerut ajutorul a fost Anna, care a oferit serviciile lui Max Fargue, spunând că era nu numai ieftin, ci şi chelner cu experienţă. În sens tehnic, prima crimă a fost comisă de complicele ei, dar, conform raţionamentului Annei, toată munca propriu-zisă fusese efectuată de ea.

Şi, mult mai repede decât plănuise, Anna şi-a comis primul omor. Cărţile, cum i-a spus ea unui psihiatru, începeau să arate drepte. Mai presus de orice, îi plăcea să vadă conturile reglate cum se cuvine. Când a murit Blum, abia aştepta să le vină de hac tuturor celorlalţi din comitetul de picnic, reglându-şi toate cele patru conturi.

Cazul nu a ajuns niciodată în faţa instanţei. Anna Fort a fost găsită inaptă de a fi judecată, pe baza faptului că avea mintea instabilă şi, după părerea a trei psihiatri, în degenerare rapidă. Olivier Léger o considera sănătoasă, dar de o perversitate ucigaşă, „deşi acesta nu e un diagnostic acceptabil în instanţă, încă”.

În interesul public, Anna a fost internată într-un sanatoriu de nebuni asasini. Complicele ei, Max Fargue, a fost închis pe viaţă.

Cu inima frântă

Cynthia Coogan era fiica unui milionar şi nepoata altui milionar. Tot cu un milionar se şi măritase. La vârsta de treizeci şi opt de ani, avea mai mulţi bani decât ştia şi o serie de domicilii complet gratuite, în New York, Cape Cod, Seattle şi Washington. O dată pe an, zbura în Europa, unde petrecea o lună făcând cumpărături prin cele mai elegante capitale şi întâlnindu-se cu cunoştinţe vechi şi noi, în apartamentul ei din Florenţa. Robert Coogan, soţul Cynthiei, n-o însoţea niciodată peste hotare, dar în fiecare vară petreceau câte şase săptămâni împreună pe proprietatea lor de vacanţă de la Cape Cod.

Pe înserat, în ziua de luni, 8 octombrie 1973, Robert Coogan a telefonat poliţiei de la locuinţa sa din Sutton Place, New York, anunţând că soţia lui fusese asasinată. În nici zece minute, s-au prezentat la faţa locului câţiva detectivi, un fotograf şi doi tehnicieni de laborator. Coogan i-a condus în salonul spaţios unde soţia sa stătea aşezată în capătul canapelei ***Chesterfield,*** cu o mână atârnând peste spătar şi cealaltă zăcând cu palma în sus, desfăcută, în poala fustei de lână muştar. Cu excepţia unui singur amănunt discordant, Cynthia Coogan ar fi putut sta acolo în aşteptarea unor musafiri, cu părul şaten perfect aranjat şi machiajul impecabil. Incongruenţa consta într-un cuţit de bucătărie gros, care-i ieşea din partea stângă a pieptului. Lângă ea, pe canapea, se afla o băltoacă de sânge închegat.

În declaraţia dată poliţiei, Robert Coogan a spus că sosise acasă la cinci şi jumătate şi, ca de

obicei, intrase în apartament cu cheia lui, fiindcă lunea Annie, servitoarea, avea zi liberă. „Mi-am lăsat servieta în hol, am intrat aici şi am găsit-o, stând aşa cum o vedeţi. La început am crezut că privea ceva de pe perete, înţelegeţi, din felul cum continua să privească astfel, fără a întoarce capul când eu intram şi îi vorbeam. Apoi, am văzut cuţitul”.

A spus că stătuse în faţa soţiei sale vreo cinci minute poate, năucit, incapabil s-o atingă sau să alerge la telefon, sau să-şi urmeze oricare dintre celelalte impulsuri care îl izbeau pe rând şi se risipeau, lăsându-l amorţit. „Pur şi simplu nu puteam înţelege. Parcă aş fi făcut un pas greşit, ajungând într-o lume alternativă, un loc ireal despre care nu trebuia să aflu”.

După ce s-au făcut fotografii, cadavrul a fost dus la morgă şi tehnicienii au început să înainteze prin apartament, presărând praf pentru amprente şi folosind aspiratoare cu filtru la colectarea specimenelor de fibre şi păr de pe covor şi mobilier. Robert Coogan i-a însoţit pe detectivi la secţie, astfel că amprentele lui au putut fi luate, în scop de eliminare, dintre cele câteva zeci care existau în apartament. În timp ce se afla la secţie, a făcut şi o declaraţie mai detaliată, pentru consemnare.

„Cynthia s-a întors din Europa acum două săptămâni”, i-a spus el detectivului Steve Lambert.

„Lipsise cam patru săptămâni, stabilindu-şi baza în apartamentul nostru din Florenţa şi vizitând diverse localităţi – Roma, Paris, Londra.

Cât timp a stat în Europa, a văzut o mulţime de prieteni.

De când s-a întors, a făcut vizite, întâlnindu-se cu cunoştinţe din New York, pregătindu-se pentru sezonul de toamnă". i-a zâmbit răutăcios detectivului.

„Cynthia trăia pentru scena socială. N-aveam nimic împotrivă, cred, dar etica muncii mă atrage mult mai mult".

În raport, detectivul Lambert l-a descris pe domnul Coogan ca pe un bărbat chipeş, îngrijit, trecut cu puţin de patruzeci de ani, fost membru al Ivy League care luase sub control afacerile bancare şi companiile de asigurări ale familiei la jumătatea anilor '60 şi-şi formase, conform numerelor din urmă ale revistei ***Fortune,*** reputaţia de „agresivitate benignă pe piaţa acaparărilor şi în afacerile crescânde cu administrarea fondurilor de pensii, pentru care manifestă un instinct călit prin muncă grea şi entuziasm".

„Niciodată nu mai ajunsesem în apropierea unui tip de magnat", recunoaşte detectivul Lambert. „Este adevărat ce se spune, bogaţii ***sunt*** altfel, mai ales cei de acel gen – se născuse bogat şi reuşise să se îmbogăţească şi mai mult, prin propriile sale eforturi. Ştia totul despre putere; era o trăsătură instinctivă a lui, cred. Simţeam încontinuu că trebuia să-l servesc cu diverse lucruri cât timp se afla în birou, avea asupra mea acest gen de efect, ca şi cum ar fi fost un şef înnăscut, categoric de clasă regală, iar eu eram fără putinţă de tăgadă un servitor înnăscut, sau un

ţăran care a avut atâta noroc cât să se înalţe la nivelul de servitor”.

Coogan a suportat cu stoicism moartea soţiei sale, ceea ce Lambert a presupus a fi rezultatul educaţiei: n-ar fi făcut nimic atât de vulgar ca să cedeze şi să izbucnească în plâns, sau să se înfurie, sau să se sufoce atât de tare, încât n-ar mai fi putut vorbi.

„L-am cerut să se gândească la toţi cunoscuţii soţiei sale, care ar fi putut să-i poarte ranchiună sau să se fi înfuriat de vreo întâmplare recentă, suficient de nebuneşte pentru a-i înfige un cuţit între coaste. Nu existau urme de luptă – apartamentul nu fusese deranjat

— Aşa că presupuneam, deocamdată cel puţin, că ucigaşul Cynthiei Coogan fusese primit în apartament fără a i se opune în niciun fel rezistenţă. Coogan şi-a acoperit faţa cu mâinile, când i-am spus că ne-ar fi fost de folos să primim o listă a oamenilor celor mai puţin favoriţi care încă mai făceau parte din cercul social al cuplului. A răspuns că avea să fie cam greu, poate imposibil, întrucât bănuia că soţia lui cunoscuse mult mai multe persoane decât el, dar avea să facă tot ce putea, dându-mi lista cât mai curând posibil”.

Autopsia asupra Cynthiei Coogan a fost efectuată de doctorul Hector Ortega, un hispano-american cu experienţă de patolog criminalist în Los Angeles, fiind, prin urmare, conform propriei sale descrieri, lipsit de credinţa în mântuirea omenească. Destinul omenirii, după părerea exprimată voios a lui Hector, constă în a se spulbera ca un scaiete uscat, fără a lăsa pe

pământ nicio urmă demnă de atenţie. „Ceea ce-şi fac oamenii unii altora”, spunea el, „nici şobolanii nu şi-ar face. Nici şerpii n-o fac şi nici măcar gândacii. Omul e o greşeală oribilă, un snop de sârme cosmice, iar când va pleca şi va lăsa planeta înapoi animalelor, va fi mult mai plăcută”.

Rapoartele de autopsie ale lui Hector (în America se numesc protocoale) contravin în chip ciudat cu perspectiva lui zâmbitor-cinică. Este un patolog de profund valoare şi urmează o direcţie suspectă, indiferent cât de vagă, prin toate mijloacele posibile, până când bănuielile i se confirmă sau cazul se rezolvă altfel.

În raportul despre Cynthia Coogan, a scris că trupul aparţinea unei femei de rasă caucaziană, bine hrănită, între treizeci şi cinci şi patruzeci de ani.

Nu existau diformităţi externe vizibile, nici desfigurări, iar singurele semne particulare de pe trup constau într-o mică aluniţă pe abdomen, la doi centimetri şi jumătate sub ombilic, şi o cicatrice de cinci centimetri pe partea posterioară a piciorului drept, înapoia genunchiului.

După o notă despre greutatea şi înălţimea Cynthiei, şi observaţia că angajase un contact sexual cu scurt timp înaintea morţii, Hector continua descriind modul în care părea să fi murit.

Un cuţit de bucătărie, în greutate totală de 50 grame (1, 75 uncii), cu lamă din oţel de carbon lungă de 10 centimetri (aprox. 4 inci), a fost înfipt în piept prin cel de-al patrulea spaţiu intercostal stânga, până la o adâncime

de 5, 4 centimetri (3, 25 inci), la o distanţă de 8, 4 centimetri (3, 25 inci) de marginea stângă a sternului. Vârful cuţitului a penetrat vetricului drept al inimii, provocând o hemoragie abundentă în sacul miocardic.

Cynthia murise în urma hemoragiei interne, a conchis Hector la un moment dat în intervalul de douăzeci şi patru de ore până când trupul să fi fost adus la morgă. La sfârşitul raportului, Hector a înscris o observaţie criminalistică suplimentară:

În apropierea locului unde s-a oprit vârful cuţitului şi pe lama propriu-zisă, există urme ale unei substanţe care seamănă superficial cu nisipul sau cu un pietriş foarte fin. Linele particule din acest material sunt vizibile pe rana de la suprafaţă şi par să fi fost împinse în interiorul trupului prin simpla forţă cu care a fost înfipt cuţitul prin peretele pectoral.

În douăzeci şi patru de ore, Robert Coogan adusese o listă – trei pagini dactilografiate – de oameni care i-ar fi putut purta soţiei sale, în mod j/erosimil, destulă antipatie, încât să se poată simţi îndemnaţi s-o omoare.

„Înseamnă împingerea unor amănunte la extrem, fireşte”, i-a spus el detectivului Lambert. „Nu mi-l pot imagina cu adevărat pe niciunul dintre ei făcând-o, dar există pe lista aceasta câteva persoane care, cu siguranţă, au dat de înţeles că n-au o părere prea bună despre soţia mea sau despre mine. Pe cei mai răi, aceia care şi-au manifestat public ostilitatea în repetate rânduri, i-am bifat cu câte o steluţă”.

Întrebat dacă avusese contact sexual cu soţia sa în ziua asasinatului, Coogan a ezitat, apoi a spus că da, avusese: făcuseră dragoste cu o oră înainte ca el să se dea jos din pat, în dimineaţa de luni, 9 octombrie.

Asasinarea Cynthiei Coogan a constituit un apreciabil eveniment mass-media, dar politica de tăcere şi refuz loial a lui Robert Coogan de a vorbi, a adus curând exilarea subiectului pe paginile din mijloc ale ziarelor. După patru zile, reportajele au dispărut complet, în timp ce poliţia acţiona, fără niciun dram de succes, pe baza listei primite de la Coogan.

În ziua de sâmbătă, 13 octombrie, la secţia de poliţie s-a prezentat o tânără femeie pe nume Deena Shawn, cerând să discute cu detectivii care anchetau asasinarea doamnei Coogan. În cele din urmă, a primit-o Steve Lambert, care a remarcat că era vizibil îngrijorată.

„Îţi poţi da seama când povestea e reală şi are implicaţii adânci”, comentează el. „Oamenii uită să mai fie nervoşi. Secţia de poliţie îl face pe orice nou-sosit să fie iritat, dar fata asta avea expresia aceea cu ochii bulbucaţi de groază pe care o vezi la unele fete pur şi simplu nervoase în mod firesc. Atâta numai că atunci când a vorbit cu mine era absolut sinceră, foarte preocupată, şi nu şi-a desprins ochii dintr-ai mei până n-a terminat de vorbit”.

Colega de cameră a Deenei, Annie, dispăruse. Annie era servitoarea familiei Coogan şi, conform spuselor Deenei, îi plăcea munca de-acolo şi n-ar fi renunţat la ea, cum presupuneau acum alţii că

făcuse. Annie ar fi trebuit să se întoarcă în apartamentul lor comun din Queens în seara de duminică, 7 octombrie, dar nu mai apăruse.

Când, după două zile, tot n-a venit, Deena a telefonat la familia Coogan, cu toate că Annie o rugase să nu facă asta decât în caz de extremă urgenţă, şi a vorbit cu o servitoare nouă, care i-a spus că Annie plecase, iar ea habar n-avea unde se dusese. Abia în după-amiaza aceea a aflat Deena că doamna Coogan fusese omorâtă.

Vestea a surprins-o şi s-a întrebat dacă nu cumva exista vreo legătură între omor şi dispariţia colocatarei sale, dar nu se putea gândi la nimic veridic şi oricum nu dorea să aibă în vedere această posibilitate.

După puţină gândire constructivă, Deena a început să se întrebe dacă nu cumva Annie plecase în vizită la singura ei rudă, un frate din Michigan, dar când i-a telefonat, acesta a răspuns că nu-şi mai văzuse sora, nici nu primise veşti de la ea, de luni de zile. Vineri, Deena se îngrijorase rău, iar sâmbătă a fost destul de alarmată ca să intre în secţia de poliţie şi să le expună detectivilor temerile ei parţial conturate.

„Se gândea că Annie putea fi într-un fel implicată în crimă”, relatează Lambert. „Şi cine ar fi putut-o condamna pentru o asemenea părere? Prietena sa dispare, pentru prima oară de când o ştia, în ziua dinainte ca stăpâna ei să fie asasinată. Două evenimente importante, ambele centrându-se asupra unor oameni care s-au cunoscut, ***ergo,*** există o legătură. Şi exista, desigur, deşi nu era una la care mica Deena să se fi putut gândi”.

Detectivul Lambert a notat de la Deena amănunte despre Annie, plus o fotografie a celor două fete împreună, şi i-a promis că poliţia avea să facă tot posibilul pentru a-i da de urmă.

A doua zi, duminică, Lambert s-a prezentat la frumoasa casă a lui Robert Coogan din Sutton Place. Şi-a cerut insistent scuze pentru deranj. Coogan n-a părut tulburat.

„I-am spus că mă preocupa faptul că servitoarea părea să fi dispărut, iar el nu-mi declarase asta”, povesteşte Lambert., A făcut o mutră de parcă i-aş fi pus în faţă un rebus. Nu înţelegea care era problema. «Servitoarele dispar tot timpul», a răspuns ek «Dumnezeu ştie câte au trecut pe-aici. Vin, pleacă, iar de cele mai multe ori când pleacă, iau cu ele şi ceva de valoare.» Cel puţin atâta lucru o deosebea pe Annie, a adăugat, nu luase nimic. Cu toate tulburările din viaţa lui, abia la jumătatea zilei de marţi îşi dăduse seama că fata nu mai era, aşa că telefonase la agenţie şi angajase o altă servitoare”.

Lambert a întocmit raportul şi a trimis un exemplar la Persoane dispărute, promiţând că avea să le trimită tot ce mai apărea în legătură cu fata. Se presupunea, ca întotdeauna în cazul femeilor din New York trecute de optsprezece ani, că, dacă dorea să dispară şi nu comisese nicio crimă, atunci putea să dispară şi să nu mai apară până nu era gata. Să dispari în New York, pentru un non-delincvent, e remarcabil de uşor.

În după-amiaza de duminică, Lambert a primit un telefon de la un detectiv particular care l-a întrebat dacă se puteau întâlni într-o problemă

destul de urgentă.

„Mi s-a aprins un beculeţ”, spune Lambert. „D.P. – îi apar întotdeauna de parcă ar fi cei mai ezitanţi şi mai cu frică de lege oameni din lume, şi sunt atât de manieraţi, încât te-apucă greaţa doar ascultându-i. În marea majoritate, sunt mai josnici decât rahatul, desigur, dar când ăsta mi-a spus că avea ceva ce putea fi în legătură cu cazul Coogan, m-am gândit că ar fi fost mai bine să-i fac hatârul. I-am dat întâlnire într-o braserie de lângă Broadway, căci nu voiam să vină la staţie. Îndeobşte, contaminarea nu e un lucru care să mă deranjeze, dar trebuie să trag undeva linia, nu? Pur şi simplu mi se-apleacă să-i las pe D.P. – i s-a intre în secţia de poliţie şi să se aşeze pe mobilă”.

La întâlnire, detectivul particular s-a dezvăluit a fi pe cât de slinos se-şteptase Lambert, dar părea un operativ pedant, lucru cam neobişnuit. A scos pişte hârtii ca să arate că îl angajase o anume doamnă Dorothea Lewis, pentru a-l urmări pe soţul ei, Charles Lewis, importator de diamante care avea un magazin cu amănuntul pe Fifth Avenue, unde vindea pietre tăiate şi o linie limitată de bijuterii finisate.

„Detectivul a spus că acest Lewis era ştab mare, cel mai mare ştab căruia trebuise vreo dată să i se ţină de coadă. Bijuteriile pe care le vindea erau unicate, confecţionate doar de amorul artei, pentru prestigiu, fiindcă oricât de exotice sau de scumpe erau articolele, reuşea să le vândă întotdeauna. Soţia lui îi spusese detectivului particular că ştia că babacul ei ajungea să cunoască nişte cuconiţe foarte şic în domeniul lui

de afaceri şi bănuia că avea relaţii curente cu una. Femeia ajunsese în faza – prin escrocherie, probabil, dar ce mama dracu' – în care era independentă financiar, oricum, suficient de independentă pentru a divorţa de Lewis, iar dacă reuşea să ajungă şi la un aranjament grăsuţ, cu atât mai bine. Aşa că dorea ca detectivul particular să-l împroaşte cu noroi pe Charles Lewis cât se putea de repede".

Detectivul particular avea fler teatral, afirmă Lambert, pentru că, exact în momentul când se părea că povestea nu avea nicio legătură cu ancheta cazului Coogan, a scos nişte fotografii făcute pe o plajă, într-un loc izolat de lângă Cape Cod.

Fuseseră imortalizate în ziua de joi, 4 octombrie, cu ajutorul unui teleobiectiv de 300 mm., aparatul fiind montat pe un suport stabilizator în maşina detectivului particular. Imaginile îl reprezentatfelar pe Charles Lewis pe întinderea de nisip neted, cu aspect şlefuit, ţinând-o cu un braţ pe după umăr pe Cynthia Coogan.

„Până nu-i văzuse fotografia într-un ziar vechi de trei zile, nu ştiuse că femeia cu care se întâlnea Lewis era mondena asasinată. Deocamdată, nu arătase fotografiile nimănui, nici măcar soţiei lui Lewis, căci dorise să obţină ceva mai mult pentru a justifica tariful destul de mare pe care avea să i-l ceară. Acum simţea, pe bună dreptate, că jocul era prea pipărat pentru sângele lui şi dădea totul pe mâna poliţiei, l-am mulţumit şi am revenit la secţie, cu tot ceea ce avusese el despre cazul Lewis".

Conform hărţii oferite de detectivul particular, plaja unde fuseseră făcute instantaneele se afla la doar trei kilometri de casa de la Cape Cod a familiei Coogan. Lambert a consemnat acest lucru, oficial, dar s-a hotărât ca deocamdată să nu-i spună lui Robert Coogan nimic despre noua evoluţie. În aceeaşi seară, Lambert s-a prezentat la morgă pentru a identifica trupul unui patron de magazin cu băuturi alcoolice, omorât în cadrul unui holdup – magazinul se găsea la colţul străzii unde locuia Lambert, iar acesta îl vizita adesea. În timp ce se afla acolo, l-a văzut pe Hector Ortega trecând grăbit, cu cămaşa sa verde, şorţul şi pantalonii pătate din belşug de sânge. Lambert a vrut să stea de vorbă cu patologul, dar s-a gândit că poate era mai bine a doua zi, când avea să fie mai puţin ocupat. Totuşi, când l-a văzut pe Lambert, Hector i-a făcut cu mâna şi l-a invitat în pauza sa de cafea.

S-au aşezat în micul cabinet, cu cafele şi gogoşi, iar Lambert i-a spus lui Hector despre apariţia detectivului particular cu fotografia Cynthiei Coogan, cu puţin timp înainte de a muri. Hector s-a încruntat, înclinându-şi capul, cu privirea spre Lambert:

„Deci, nisipul, hm?”

A trecut un moment până când Lambert-şi-a dat seama despre ce era vorba… Atunci m-a pocnit. Nisipul. Nici c-un gând nu-l învrednicisem.

Din când în când, găseşti asta în notele de autopsie, câte unul moare cu un cuţit împlântat în trup şi cine ştie de murdărie e împinsă în rană de impactul înjunghierii. Se întâmplă frecvent şi,

după un timp, începe să-ţi scape din vedere. Acum, Hector avea ochii mari de entuziasm. «Am păstrat o mostră», a spus el, doar câteva fire, cât am putut răzui pe o lamelă de microscop”.

Hector a adus specimenul, care fusese anexat în dosarul cu duplicate după probe. Pradă unui impuls, s-a dus şi la congelatoare şi a trecut un mic aspirator peste părul Cynthiei. Au apărut alte câteva fire de nisip. Hector i le-a adus pe toate lui Lambert şi l-a întrebat dacă avea să mai organizeze şi altceva, în timp ce analiza materialul nisipos.

„«Verifică grupa sanguină a domnului Coogan», a spus el. L-am întrebat de ce şi mi-a răspuns că, din perfecţionismul lui personal, detesta să fie ceva lăsat în aer, ceea ce era modul său de a spune că nu-i plăcea să rămână în beznă nici cu cel mai nenorocit fleac”.

Mostra de pe lamela microscopică, plus o pungă de specimene cu cele câteva boabe de nisip prelevate din părul Cynthiei, au fost trimise la unul dintre puţinii paleontologi criminalişti din lume, care lucra, în acea perioadă, la Institutul Smithsonian din Washington D.C. Lambert a anexat o scurtă notă, cerându-i expertului să compare mostra cu o alta, care avea să-i parvină în câteva zile; între timp, ar fi putut emite o opinie despre compoziţia, structura şi originea mostrei? Evaluările de acest gen, i-a explicat Lambert, sunt impresionante întotdeauna când li se prezintă juraţilor.

Lambert a trimis apoi un telex la poliţia din regiunea Cape Cod, unde Cynthia Coogan şi

Charles Lewis fuseseră fotografiaţi împreună. A cerut să-i trimită un specimen de nisip de pe plaja reprezentată în fotografia care însoţea mesajul telex.

Atunci, s-a petrecut ceva cu adevărat îngrozitor”, continuă Lambert. „Era genul de întâmplare care răzbate prin toată duritatea dobândită în meserie, până la resursele de milă care ţi s-au atrofiat. Un cadavru înfăşurat cu frânghii a apărut într-o grămadă de gunoi din curtea unui crematoriu public. Trupul era destul de grav maltratat, cu braţele şi picioarele moi, fracturate, craniul strivit, dar se putea recunoaşte. Era Annie, servitoarea soţilor Coogan”.

Hector Ortega a examinat cadavrul la morgă şi a conchis că, după ce fusese legată cu două bucăţi de funie în jurul braţelor şi al gambelor, fata fusese întinsă pe un drum şi călcată de cel puţin trei ori cu o maşină.

„După ce am spălat-o de sânge şi gunoi”, i-a spus Hector lui Lambert la telefon, „am găsit nişte urme excelente de pneuri. Am să-ţi trimit fotografiile”. Mostra de nisip a sosit de la Cape Cod prin mesageria expres, iar Lambert i-a înaintat-o paleontologului criminalist. Peste câteva minute, a fost chemat la telefon pe o linie radio: era poliţia din Cape Cod. Lambert a intrat în camera radio-telefonică pregătit să confirme primirea nisipului şi să le mulţumească tuturor, dar ofiţerul de la aparat nu dorea să vorbească despre nisip. I se părea important, în vederea interesului pe care secţia Omucideri din New York îl manifesta faţă de un anumit cartier din Cape

Cod, să-i spună neîntârziat lui Lambert că valurile scoseseră la mal în aceeaşi după-amiază cadavrul unui newyorkez, Charles Lewis. Trupul era grav molestat şi părea să fi stat un timp în apă, dar în cămaşa domnului Lewis erau cusute informaţii de identitate. Mai mult, în calitate de comerciant cu diamante brute, era necesar să poarte asemenea acte de identitate, iar amprentele de pe cartela laminată corespundeau net cu cele ale cada – vrului.

Am stat un timp pe gânduri", povesteşte Lambert. „Instinctul mă îndemna s-o iau la goană prin secţie strigând despre întorsătura pe care o luau lucrurile, dar mai procedasem aşa şi înainte, făcându-mă de râs, aşa că m-am hotărât să cuget mai bine. Asta făceam, când am primit un telefon de la Hector Ortega, întrebându-mă dacă aflasem grupa sanguină a lui Robert Coogan. Uitasem. Am pus un funcţionar de la Omucideri să se ocupe imediat. A obţinut informaţia de la oficiul de paşapoarte, apoi a confirmat-o cu ajutorul celor de la înmatricularea autovehiculelor.

„«Are grupa 0», i-am spus lui Hector. A râs, cu scrâşnetul lui care trece drept râs. Apoi, mi-a spus că Cynthia Coogan avusese contact sexual cu un bărbat cu puţin timp înaintea morţii, dar acela nu era soţul ei. Domnul care o trăsese în ţeapă avea grupa AB. Şi era un rezultat oficial, a spus Hector, căci dăduse sperma la analiză în propriul nostru laborator".

La vremea când s-a confirmat că mostrele de nisip erau identice, Lambert a conchis că era timpul să-l viziteze pe Coogan. A mai luat cu el un

detectiv, ca martor, şi încă unul, pentru a face câteva iscodeli concrete.

Întrucât Lambert era convins că Robert Coogan îşi asasinase nu numai soţia, ci şi pe Charles Lewis şi pe Annie, nici măcar n-a încercat să fie imparţial în abordarea convorbirii. Cuţitul din pieptul Cynthiei i-a spus lui Coogan, prilejuise o identificare. „Iar când am spus asta, i-am văzut străfulgerarea din ochi – am văzut-o, fiindcă o pândeam. Doar o fracţiune de secundă, apoi s-a stăpânit, dar ştia cu certitudine că nu existau amprente pe cuţit, chiar dacă noi nu i-o spuseserăm”. Lambert a explicat că pe cuţit se prinseseră nişte urme de reziduuri locale, identificându-se locul unde murise. „Şi n-a fost aici, domnule Coogan. A murit la Cape Cod”.

Din acest moment, sincronizarea devenea crucială: Lambert credea că pe Coogan îl dezechilibrase acea neaşteptată întoarcere a atenţiei asupra lui şi nu putea inventa nimic pentru a se apăra convingător.

A murit înainte sau după ce l-aţi călcat pe Lewis cu maşina şi l-aţi aruncat în mare?”

Ambii detectivi l-au privit pe Robert Coogan în timp ce schimba o gamă întreagă de expresii, ca şi cum ar fi căutat una care să-i stea întipărită pe faţă. În cele din urmă, s-a ridicat în picioare, şi-a împins ambele mâini prin păr şi s-a aşezat la loc. Calmul său studiat şi aerul de detaşare păreau să i se risipească amândouă în acelaşi timp. A privit de la un detectiv la altul, ajuns vizibil în pragul lacrimilor.

„Îmi frânsese inima”, a spus el. „Nu e cine

ştie ce apărare, dar ştiu că e suficient ca să te transforme într-un ucigaş. Sau asta, sau te ajunge disperarea”.

Le-a spus detectivilor cum aflase că soţia lui „cocea ceva”, când i-a telefonat în ultima săptămână a şederii ei la Florenţa, pentru a afla că plecase, cu câteva zile în urmă; îi spusese femeii care îngrijea apartamentul că dorise să se ducă acasă mai devreme. Coogan era un om cu relaţii influente şi nu i-a trebuit mult ca să afle unde plecase soţia lui. „Oricum, ştiam deja despre comerciantul de diamante”, i-a spus el lui Lambert. „Îmi tot spuneam că e o prostie, dar asta era o auto-amăgire greu de întreţinut, de vreme ce bănuielile mele nu sunt niciodată absurde”.

Mersese cu maşina la Cape Cod şi se confruntase cu cei doi în bucătăria vilei închiriate de Lewis pe plajă.

Lewis se comportase execrabil, spunând că Cynthia fusese cu iniţiativa. Coogan ascultase cât putuse de mult, până îşi pierduse calmul şi-l lovise pe Lewis. Se încăieraseră, iar Coogan îi dăduse lui Lewis în cap cu un vătrai de oţel. „L-am omorât, cred. Dar l-am scos în stradă şi am trecut de câteva ori cu maşina peste el. Asta obişnuiesc să le facă japonezii victimelor când sunt aproape moarte. Consideră că zdrobirea atât de multor oase din trup la un moment dat poate fi simţită chiar şi la un nivel vecin cu moartea, provocând dureri în plus”.

De când începuse lupta între Coogan şi Lewis, Cynthia se încuiase într-un dormitor, refuzând să iasă. Înainte de a pleca din vilă cu

trupul lui Lewis, Robert Coogan se asigurase că nu putea scăpa, astupând gaura cheii cu o luminare. A dus cadavrul pe mare, cu şalupa lui Lewis, l-a aruncat şi s-a întors. A băut un pahar în bucătărie, gândindu-se ce avea de făcut, în timp ce asculta gemetele soţiei sale din dormitor. În final, a ajuns la concluzia că nu putea s-o ierte.

Gândul la adulterul ei îi sfâşia inima. Aşa că s-a hotărât s-o omoare şi pe ea. A scos un cuţit de bucătărie dintr-un sertar şi a spart cu piciorul uşa dormitorului. Când aceasta s-a deschis în interior, Cynthia s-a repezit pe lângă el, ieşind din casă, pe plajă.

Am alergat după ea şi am ajuns-o din urmă. Fără nicio ezitare, am răsucit-o şi am înfipt în ea cuţitul. A ţipat, abia auzit, apoi a căzut. Am prins-o, am cărat-o înapoi la vilă şi am curăţat nisipul de pe amândoi".

A ars hainele pe care le purtase Cynthia afară şi a îmbrăcat cadavrul în haine curate, din sertarele aflate în dormitor. În acel moment, a ştiut că dispariţia ei avea să provoace agitaţia presei, aşa că a găsit cel mai potrivit să înscenеze un asasinat.

„Mărturisesc că*, dacă eram mai calm, mai puţin sfâşiat pe dinăuntru, l-aş fi înscenat altfel".

„Dar tot aţi fi omorât-o?"

A, da, pe amândoi".

Şi-a amintit chiar să aducă înapoi prosoapele îmbibate în sânge, într-o pungă de plastic, ca să facă o băltoacă pe canapea. Nici aducerea cadavrului în casă nu pusese probleme, din moment ce una dintre garanţiile locuinţelor din

Sutton Place constă în zidurile înalte, discrete, ale grădinii din spate.

„Singura reală problemă era Annie”, a spus Coogan. „Rămăsese aici duminică seară, în loc să plece acasă, cum ar fi trebuit. Când târam cadavrul, am dat chiar peste ea. S-a holbat la mine o clipă, apoi parcă a înnebunit. Urla, dădea din mâini. Am înhăţat-o, am lovit-o, am fugit după ea când a luat-o la goană şi am lovit-o din nou. Of, mare porcărie a ieşit, un coşmar, serios. M-am asigurat că era moartă – am călcat-o cu maşina, ca pe Lewis, fiindcă în momentul ăla o uram, uram gândul că m-ar fi reclamat la poliţie dacă putea…”

În timp ce-şi lua pardesiul, pregătindu-se să plece la secţie cu detectivii, Coogan a întrebat dacă patologul acela inteligent care găsise nisipul pe cuţit a observat că arma fusese scoasă din rană, apoi introdusă la loc. „Era singurul mod de a o putea dezbrăca şi îmbrăca la loc”, a precizat el.

Lambert a răspuns că era destul de sigur că doctorul Ortega nu remarcase. Privindu-l pe Coogan, a zărit un mic zâmbet. Era clar că omorârea Cynthiei îl calmase întrucâtva, a conchis Lambert. Poate chiar îi vindecase inima frântă.

În timp ce toţi trei ieşeau din casă, s-a apropiat un al treilea detectiv. A ridicat un plic, scuturându-l.

„Iarăşi nisip”, i-a spus Lambert lui Coogan. „Din partea de dedesubt a maşinii dumneavoastră”.

„Pentru orice eventualitate?” a întrebat Coogan. „Exact”, i-a răspuns Lambert.

O viaţă aparte

Ocazional, apar mistere cărora nicio investigaţie poliţienească sau vreo analiză ştiinţifică, oricât de insistente, nu le pot găsi explicaţia, deşi toţi cei implicaţi simt că răspunsul există, aproape tangibil, aşteptând să fie descoperit. Cazul lui Simon Grant se înscrie exact în această categorie.

Într-o scrisoare adresată directorului serviciilor sociale din Rifton, Sussex, un istoric militar numit Maxwell Grant scria: „N-am avut niciun moment intenţia, când ne-am despărţit, ca băiatul să sufere, dar în acelaşi timp trebuia să-i respectăm dorinţa de independenţă. Dilema devenea deosebit de acută prin faptul că Simon era handicapat, dar în cele din urmă şi-a dovedit bunăvoinţa şi capacitatea de a-şi purta singur de grijă, aşa că i-am cumpărat căsuţa şi l-am lăsat să-şi orânduiască singur viaţa”.

Simon Grant suferise la naştere o vătămare care-i paralizase partea stângă a trupului. Nu-şi putea folosi piciorul stâng, care trebuia să fie susţinut cu o protează, dar braţul, deşi ţeapăn, îi era mobil şi îşi putea folosi mâna. Datorită emacierii muşchiului gâtului, avea capul relativ nesusţinut pe stânga; când era obosit, capul său tindea să se aplece în partea aceea. Se obişnuise cu acest lucru şi nu părea conştient de felul cum mersul său târşit şi bălăbănirea capului în unele momente îi făceau pe oameni să-l evite la prima vedere.

„Nici chipul nu-i era de mare ajutor”, îşi aminteşte un ofiţer de poliţie. „Ţinea tot timpul

gura deschisă şi purta ochelarii aceia cu lentile mari şi groase, care-i făceau ochii să pară enormi. Era destul de curat, dar, din cine ştie ce motiv, nu se spăla niciodată pe cap şi abia dacă se tundea, aşa că părul îi stătea adunat în laţe pe toată ţeasta. Acest lucru, pe lângă modul de a se mişca şi înclinarea capului într-o parte, şi faţa aceea – oamenii erau realmente şocaţi, cu primele ocazii când îl vedeau. Adăugaţi faptul că era nervos şi nu părea niciodată prietenos cu nimeni, şi veţi avea un membru al societăţii deosebit de dezagreabil”.

Mama şi tatăl lui Simon se despărţiseră când fiul lor avea optsprezece ani, iar acesta spusese clar că nu dorea să locuiască împreună cu niciunul dintre ei. îşi scrisese chiar pe hârtie motivele pentru care voia să fie lăsat în pace: dorea o viaţă separată, fără amestecul nimănui.

Avea un venit privat, dintr-un fond înfiinţat de bunicul lui, şi trăia cu ajutorul acestuia, petrecându-şi zilele în studiul unor cărţi obscure despre religiile orientale şi al unor articole competente, dar depăşite, de medicină.

„L-am scris tatălui său pe vremea când Simon avea vreo douăzeci de ani”, afirmă directorul serviciilor sociale din Rifton, „fiindcă mă îngrijora faptul că un om cu handicapurile lui Simon locuia singur. Doream un soi de asigurare că nu avea nicio problemă, şi că tatăl cunoştea exact circumstanţele de viaţă ale fiului său”.

S-a spus că serviciile sociale îşi băgau nasul unde nu le fierbea oala, din moment ce Simon nu dădea niciun semn vizibil de nefericire sau de dificultăţi şi nu cerea niciodată ajutorul nimănui.

Locuia singur, într-o casă cu trei camere, pe o stradă liniştită, şi se aventura afară numai de câte două ori pe săptămână, pentru a-şi face cumpărăturile strict necesare. Un ofiţer de poliţie a remarcat că, dacă ar fi fost normal din punct de vedere fizic, nimeni nu i-ar fi acordat nici cea mai mică atenţie.

Simon avea douăzeci şi doi de ani, când s-a dus să-şi petreacă o scurtă vacanţă la mama lui, în Devon. Se întâmpla pe la începutul verii, în anul 1987. Mama lui le spusese unor prieteni că era timpul să joace un rol mai important în viaţa fiului său, deşi ei considerau că se simţea doar vinovată pentru că, atâta timp, nu-l luase în seamă pe „micul troll[3]” – cum obişnuia ea să-l numească atunci când era beată.

„Era, cu siguranţă, ciudat”, îl descrie o vecină de-a mamei sale. „Polly Grant nu se codise niciodată să afirme că avea un fiu sucit, dar era mult mai anormal decât ne aşteptaserăm”.

A sosit cu un taxi, luni, a spus vecina, iar în primele două zile ale vizitei a ieşit de câteva ori în oraş, împreună cu mama lui. După aceea, n-a mai apărut. „Şi nici maică-sa. Era foarte ciudat, fiindcă Polly se număra printre acele femei care vor să umble tot timpul prin magazine.

Ocupau un loc important din viaţa ei socială – prezenţa prin oraş, întâlnirile cu cunoştinţe, taifasurile cu acestea şi vizitele la câte o cafea. Obişnuia s-o facă în fiecare zi, dar la nicio săptămână după sosirea fiului ei, a încetat complet

---

3 **Monstru (pitic, uriaş, căpcăun) din folcjorul scandinav, care trăieşte sub poduri şi îi mănîcă pe copiii care trec pe deasupra.**

să mai iasă din casă. De-atunci, n-am mai văzut-o niciodată”.

Nimeni nu a mai văzut-o vreodată pe Polly Grant. „După ce a trecut prima săptămână, fără să dea niciun semn de viaţă, am început de-a binelea să supraveghez casa serios”, relatează vecina. „Seara, vedeam lumina aprinsă în ***living room*** şi uneori zăream capul fiului din profil, privind la televizor sau citind lângă foc.

Pe la miezul nopţii, lumina se stingea, aprinzându-se alta într-o parte, unde e micul dormitor de oaspeţi, iar după câteva minute se întuneca şi acolo”.

La zece zile după sosirea lui Simon, vecina a traversat strada şi a ciocănit la uşa din faţă a lui Polly Grant. Îngrijorarea i se intensificase brusc, amintindu-şi că trecuse circa o săptămână de când Polly Grant nu îşi mai cumpărase de băut. Polly nu ţinea niciodată o rezervă de alcool în casă, ştiind că n-ar fi făcut altceva decât s-o bea până i se termina, aşa că ieşea şi se aproviziona zilnic.

Vecina a trebuit să bată la uşă de câteva ori, până i s-a deschis. A apărut Simon, în cămaşă, cu capul bâţâindu-i-se şi gura căscată. „M-am prezentat şi am întrebat dacă puteam vorbi cu mama lui. Mi-a răspuns că plecase pentru o vreme. A, am spus eu, nu ştiusem că plănuia o călătorie. La Londra, a precizat el; se dusese la Londra să-şi viziteze o prietenă, iar Simon acceptase să vadă de casă în lipsa ei. Înainte de a-i mai pune vreo întrebare, a mormăit ceva în legătură cu gazele şi mi-a închis uşa în nas”.

Vecina n-a ştiut ce să facă. A continuat să

supravegheze casă, după care, la două zile de când vorbise cu Simon, s-a adresat poliţiei. I s-a luat o declaraţie şi i s-a promis că vor cerceta problema. Dar, înainte ca poliţia să fi vizitat casă, Simon a plecat. Vecina l-a văzut când era ajutat să se urce într-un taxi, pe înserat. A telefonat din nou la poliţie şi a spus ce se întâmplase. A fost trimisă o patrulă, iar unul dintre poliţişti a observat atent casa din afară, luminând cu lanterna prin ferestre şi căutând prin două mici alternanţe exterioare.

„Deci niciun semn de viaţă”, a declarat, ulterior, poliţistul. „Credeam, pe atunci, că probabil vecina făcea prea mult caz de dispariţia prietenei sale, dar totuşi am căutat cu atenţie. Tot ce-am putut spune era că nu se vedea nici ţipenie de om, viu sau mort, în casă”.

Vecinii din Rifton ai lui Simon l-au văzut întorcân –, du-se din vacanţă, la fel de neîngrijit şi de şubred ca înainte. În lipsa lui, se înregistrase o reclamaţie despre un miros care emana de undeva din grădina din spate, dar o cercetare ezitantă din partea angajaţilor primăriei nu dezvăluise nimic şi, până a revenit el, mirosul trecuse.

În Devon, trecând o lună fără să se observe în continuare niciun semn al prezenţei, lui Polly Grant, vecina a chemat din nou poliţia, declarând-o persoană dispărută.

Poliţiştii i-au găsit atitudinea cam melodramatică, dar au revăzut problema şi au hotărât că aveau motive să investigheze. S-a obţinut un mandat judecătoresc pentru a descuia casă, în care au intrat trei agenţi şi un câine poliţist.

„N-au găsit nimic”, afirmă un ofiţer de poliţie, „dar n-a fost o cercetare tocmai banală şi lipsită de evenimente. Un timp, câinele a părut scos din minţi, alergând dintr-o cameră în alta, lătrând, adulmecând prin colţuri. Nu voia să se potolească şi, în cele din urmă, a trebuit să fie dus afară, întrucât comportamentul său agitat îi împiedica să lucreze.

Casa a fost percheziţionată amănunţit, dar nu s-a găsit absolut nimic care să sugereze că ar fi fost ceva în neregulă. Lângă uşa de la intrare se adunase corespondenţa, însă nici prin ea nu exista nimic semnificativ. Am telefonat la poliţia din Rifton, le-am explicat situaţia şi i-am rugat, dacă nu se supărau, să-i facă o vizită lui Simon Grant şi să-i întrebe unde, exact, credea el că se dusese mama sa”.

Primul lucru pe care l-a remarcat poliţia din Rifton a fost mirosul infect din casa lui Simon. Un poliţist şi o poliţistă au fost primiţi fără tragere de inimă în living, pe care raportul lor l-a descris ca fiind sordid.

Pe masă se aflau mai multe farfurii cu mâncare consumată parţial, o tavă de ceai cu carne stricată pe un gheridon, iar podelele, scaunele şi canapelele erau pline de ambalaje scorţoase, golite complet sau pe jumătate.

„În aer”, relatează poliţista, „se simţea un miros ca de canal. Plutea prin toate încăperile şi pur şi simplu nu puteam înţelege cum era în stare cineva să trăiască acolo, cu toate ferestrele închise, inspirând un aer atât de viciat. După câteva minute, mi s-a făcut rău şi a trebuit să ies”.

În timp ce-şi trăgea respiraţia în grădina din spate, poliţista a văzut numeroase containere de chimicale parţial ruginite şi sticle mari goale, împrăştiate prin iarba deasă, netăiată. Într-un şopron, a găsit un rezervor de oţel înalt de un metru şi douăzeci de centimetri, plin cu un lichid brun şi gros care mirosea a supă.

„În problema dispariţiei mamei sale, Simon n-a colaborat deloc”, afirmă poliţista. „Ne-a spus că plecase la Londra, cerându-i să îngrijească în lipsa ei casa. O făcuse un timp, dar când femeia a întârziat să vină şi nici nu i-a telefonat ca să-l anunţe ce se întâmpla, s-a hotărât să se înapoieze în Rifton.

În tot timpul cât mi-a spus aceste lucruri, cu glasul lui monoton şi cu capul aplecat într-o parte ca al monstrului lui Frankenstein, mă tot întrebam peste ce oare nimerisem, era într-adevăr bizar, casa insalubră, duhoarea şi în mijlocul tuturor tânărul acela îngrozitor de ciudat. Când am fost sigură că n-avea să-mi spună nimic util, înainte ca el să mai poată spune ceva, am ieşit în hol şi am observat rapid celelalte camere. Era complet ilegal să fac asta, dar am acţionat pe baza unui impuls care-mi spunea că dădusem peste ceva groaznic, ceva care avea să-mi justifice căutările prin casă fără niciun drept”.

N-a găsit nimic ilegal sau deosebit de bizar, în afara unei cutii aflate imediat lângă pragul uneia dintre camerele nemobilate; când s-a uitat înăuntru, a văzut trei pisoi morţi.

„L-am întrebat ce se întâmplase cu ei şi a spus că, după părerea lui, îi otrăvise cineva. Se

născuseră în grădina lui, mama lor fusese călcată de o maşină, iar el se hotărâse să-i crească singur. În ajun, ieşise să le dea de mâncare în cutia unde-i ţinea şi îi găsise pe toţi trei morţi înăuntru, exact aşa cum i-am văzut şi eu. I-am propus să-i îngroape şi a spus că da, avea s-o facă puţin mai târziu”.

Înainte de a pleca, poliţista l-a întrebat pe Simon ce avea în rezervorul din fundul grădinii. Simon a răspuns că era un solvent la care lucra. Femeia l-a întrebat ce fel de solvent, iar Simon a răspuns tăios că n-ar fi înţeles.

Poliţiştii din Rifton le-au spus celor din Devon ce declarase Simon despre absenţa mamei lui, iar micul dosar a fost lăsat deoparte. N-a fost închis, însă, pentru că raportul celor doi poliţişti care vizitaseră casa a trezit interesul unui detectiv din Rifton.

Detectivul era John Foster, anchetator cu douăzeci de ani de experienţă. „Din ce citisem, l-am putut identifica pe Simon Grant ca fiind un tip dezechilibrat grav”, explică el, „deşi nu prea era nevoie de un detectiv cu experienţă pentru a-şi da seama de asta. Pe moment, nu puteam face nimic ca – să dobândesc şi alte informaţii despre el, dar m-am hotărât să rămân atent la orice lucru interesant care putea emana din direcţia aceea”.

Tatăl lui Simon a venit în vizită, de la locuinţa sa din Portugalia, în primăvara anului 1988. În ziua sosirii, a vizitat cârciuma locală şi a vorbit acolo cu câţiva dintre vecinii lui Simon. A spus că halul în care se găsea locuinţa l-a îngrijorat sincer şi nu l-a mai crezut pe fiul său chiar atât de

capabil să-şi poarte singur de grijă pe cât insistase iniţial. „E posibil să fie necesare nişte aranjamente ca să vină şi să stea cu mine în Portugalia”, a spus Maxwell Grant, destul de tare ca să-l audă mai mulţi oameni. „Zău, nu se mai poate continua aşa”.

Iar seara aceea a fost ultima oară când l-a mai văzut cineva pe Maxwell Grant. Când sosise, îi dăduse unui cizmar o pereche de ghete scumpe la reparat. Şi reparaţia fusese costisitoare, fiindcă Maxwell insistase să se folosească piele veritabilă, care să corespundă calităţii pielii din care erau confecţionate ghetele. Când au trecut zece zile şi clientul n-a mai venit să şi le ia, cizmarul a telefonat la numărul local pe care i-l dăduse Maxwell, ca să-i spună că ghetele erau gata. Omul care a răspuns la telefon a spus că domnul Grant plecase înapoi în Portugalia, cu câteva zile în urmă. Când cizmarul la întrebat cine avea să plătească prestaţia scumpă pe care o făcuse, cel de la telefon a spus că nu-l putea ajuta cu nimic.

Peste câteva ore, detectivului John Foster i s-a comunicat că poate ar fi dorit să discute cu o femeie care-l aştepta într-o cameră de interogatoriu. Venise să-şi exprime îngrijorarea faţă de siguranţa lui Maxwell Grant. Femeia era Delia Moran, soţia cârciumarului într-al cărui local Maxwell băuse câteva rânduri în ziua sosirii sale la Rifton. i-a spus lui Foster că era convinsă că vizitatorului i se întâmplase ceva rău.

A spus că Grant promisese să revină la cârciumă a doua zi, dar n-a mai apărut”, povesteşte Foster. „Faptul în sine n-ar fi fost

îngrijorător, dar după zece-unsprezece zile, când şi-a dat seama că niciunul dintre ceilalţi clienţi nu-l mai văzuse pe Maxwell din acea primă zi, Delia Moran a început să întrebe prin oraş. A aflat că îl aşteptase şi cizmarul; de asemenea, agentul local de voiaj, care-i aranjase zborul de înapoiere, şi librarul, care comandase câteva cărţi de referinţă pe care. Grant le ceruse pentru a le lua cu el în Portugalia. La fel ca şi cizmarul, Delia Moran a telefonat acasă, iar Simon i-a spus aceeaşi poveste – tatăl lui se întorsese în Portugalia”.

Agentul de voiaj nu mai fusese căutat pentru biletul de avion al lui Maxwell Grant.

John Foster a telefonat la poliţia portugheză din oraşul Portimao, unde locuia Maxwell Grant, cerând să verifice dacă se întorsese recent din Marea Britanie. Peste o oră, poliţiştii portughezi au revenit cu un telefon: servitoarea domnului Grant, aflaseră ei, era foarte îngrijorată că nu mai primise de la el nicio veste, de două săptămâni, de când plecase să-şi viziteze fiul din Anglia.

„Era timpul să-l vizitez pe Simon”, spune Foster. „Nimic din ceea ce aflasem deja nu mă pregătise pentru halul în care se prezenta acea casă. Era o cocină. Aduna reviste vechi, ziare şi ambalaje goale de polistiren, iar când le-am văzut, mi s-a întărit convingerea că era deranjat mintal. Acest gen de colecţionare a unor gunoaie de niciun folos este un simptom al anumitor genuri de tulburări psihice. Totuşi, nu aveam nevoie de asta ca să mă conving că era sărit de pe fix. Individul însuşi era un morman de ciudăţenii – Christoase, zdruncinat mai era.

Umbla cu ajutorul unui baston, pe care se rezema atât de greu, încât ai fi jurat că avea să-i alunece, iar capul îi stătea aplecat într-o parte. Nimic din toate astea n-ar fi contat, sunt convins, dacă nu era impactul total al capului aceluia – felul cum te privea prin ochelarii groşi, părul ca o perucă zbârlită, gura căscată cu dinţi galbeni şi limba care arăta ca şi cum ar fi fost fiartă. Era doar un tânăr, dar aerul de abandon şi senzaţia de prăbuşire şi descompunere erau abominabile. Ca să desăvârşească acest efectul, mai avea şi un miros ca de unt rânced”.

Simon nu s-a bucurat să-l vadă pe detectivul Foster, exprimând clar acest lucru. A ascultat întrebările despre tatăl lui, după care a reacţionat ca şi cum n-ar fi auzit nimic. Foster s-a pomenit încercând să se potrivească pe o anumită lungime de undă, cu frecvenţa de ascultare a lui Simon, dar după câteva minute a ajuns la concluzia că Simon juca teatru.

„I-am spus că trebuia să ştim mai multe despre tatăl lui şi, dacă nu plecam de-acolo cu un răspuns satisfăcător privind locul unde se afla, avea să vină o echipă de percheziţie în casă şi s-o scotocească până se găsea vreo urmă a omului dispărut. La asta, Simon şi-a îndreptat capul, şi-a împins ochelarii în sus pe nas şi mi-a spus că-l hărţuiam. L-am asigurat că nu ştia ce înseamnă hărţuire, dar avea să afle curând, dacă mai continua să mă trateze ca pe un nătâng”.

Din acel punct, Simon a devenit mai comunicativ, dar n-a vrut să spună decât că, a doua zi după sosire, tatăl său se hotărâse să se

întoarcă în Portugalia. „N-a zis de ce”, i-a spus el lui John Foster., A plecat şi gata”.

A luat un taxi?”

„Da”.

Foster a sunat de la telefonul lui Simon, cu cartela de credit, la staţia locală de taximetre. Documentele lor nu conţineau nicio comandă de la acea adresă, deşi consemnau că duseseră acolo un pasager, cu două săptămâni şi ceva în urmă.

A telefonat la un număr pe care îl avea într-o agendă”, a susţinut Simon, când a fost confruntat cu problema taxiului. „Nu mai văzusem niciodată şoferul, nici maşina”.

Foster i-a spus direct lui Simon că era o coincidenţă cam macabră între faptul că mai întâi mama lui dispăruse peste noapte, iar acum dispăruse şi tatăl său. „Cred că vom avea nevoie de echipa aia de percheziţie aici”, a încheiat el.

„Doriţi să-mi spuneţi ceva înainte de a-i chema?” Simon s-a uitat în altă parte. Privind spre fereastră, a spus: „Voi depune o reclamaţie împotriva dumneavoastră. Asta-i hărţuire”.

A sosit o echipă de opt membri, care au parcurs casa din faţă până-n spate. Au verificat totul, inclusiv conductele de evacuare şi rezervorul cu lichid gros din fundul grădinii. Au găsit alimente dezgustător de alterate, un număr de cărţi medicale vechi roase parţial şi colonizate de şoareci, şi câteva piei de pisică. Dar nu exista nici urmă de Maxwell Grant sau de vreun obiect de-al lui.

Foster recunoaşte că-şi imaginase că echipa de percheziţie avea să găsească valiza vârâtă

undeva pe sub nişte saci, apoi, poate, hainele, în fundul vreunor lăzi de gunoi. Dar n-a apărut nimic.

Singurul lucru misterios pe care l-au găsit, în afară de rezervorul cu solventul cleios şi gros din el, să a ce era, a fost un obiect vag asemănător cu un pumnal, cu prăsele arcuite şi o bilă de oţel în vârf. Zăcea pe fundul rezervorului, iar lichidul părea a-l fi făcut să strălucească.

Obiectul a fost fotografiat şi s-au trimis copii la toate secţiile, în eventualitatea că ştia cineva ce era. Între timp, Foster a luat legătura cu poliţia din Devon, anunţând cele întâmplate în Rifton. Pe baza afirmaţiilor lui Foster, cei din Devon au decis să efectueze o percheziţie completă a casei lui Polly Grant.

N-au găsit nimic deosebit de suspect, însă doi câini pe care-i aduseseră în casă s-au comportat straniu, devenind foarte agitaţi, la fel cum făcuse şi câinele intrat anterior în casa lui Polly. În ciuda faptului că nu găsiseră nimic, au hotărât că lui Polly Grant i se întâmplase ceva rău: vecina ei a spus poliţiei că Polly se plânsese repetat de faptul că, având bătături la piciorul drept, găsea greu pantofi comozi şi, prin urmare, ţinea mult la cele câteva perechi pe care le putea purta. „Cinci perechi de pantofi în total, atâtea avea”, le-a spus poliţiştilor vecina. „Cinci şi numai cinci, vi le-aş putea descrie pe toate”.

Şi le-a descris într-adevăr, iar poliţia a descoperit, ca un semn rău, că toate cele cinci perechi de aflau în casă. Era acolo şi singura pereche de papuci a lui Polly. Cu ajutorul vecinei, poliţia a putut descoperi, cu certitudine, că se

găseau în casă şi aproape toate hainele lui Polly.

A sosit şi identificarea ciudatului obiect de oţel găsit în rezervorul cu lichid din grădina lui Simon. Era piesa femurală dintr-o proteză de înlocuire a articulaţiei şoldului. S-a dat încă un telefon la poliţia portugheză: puteau afla dacă Maxwell Grant suferise o operaţie de înlocuire la şold? Răspunsul a sosit peste mai puţin de două ore: medicul domnului Grant din Portimao declara că, în 1986, Maxwell Grant îşi înlocuise cu succes articulaţia de la şold, grav bolnavă de artrită, într-un spital din Maida Vale, Anglia.

La domiciliul lui Simon Grant a fost trimisă o echipă criminalistică integrală. Au scos sculele din hambar, conţinutul complet al rezervorului din grădină şi peste o sută de obiecte incidentale care ar fi putut prezenta semne sau urme de posibilă utilitate în a afla ce se întâmplase cu Maxwell Grant.

„Spitalul din Maida Vale ne-a trimis numerele şi alte date particulare ale protezei montate lui Grant”, continuă Foster, „şi, incontestabil, era cea pe care o găsiserăm. Aveam sentimentul, oricât de exagerat ar părea, că Simon reuşise cumva să-şi dizolve tatăl în rezervorul din grădină. Chimiştii de la laborator analizaseră substanţa, sau încercaseră, numai pentru a descoperi că era un adevărat mister.

Din câte-şi puteau da seama, Simon amestecase o mulţime de acizi diferiţi, apoi câteva baze care neutralizaseră acizii, după care adăugase alte substanţe – panainã, de exemplu, care digeră proteinele. N-a vrut să spună ce

introdusese acolo, însă afirmaţia lui anterioară, că era un solvent, a ajuns acum să fie luată în serios de mai multe persoane. Singura problemă era că laboranţii noştri nu puteau de fapt să dizolve nimic înăuntru”.

A fost excavată grădina casei lui Simon şi cea a mamei sale; să căutat prin conducte şi canale cu camere de televiziune miniaturale şi s-au recoltat mostre din interiorul ţevilor, de pe grilele şi capacele nurilor de scurgere. Au fost colectate substanţe care ar fi putut fi sânge, precum şi un material găsit de un tehnician pe tăişul unui fierăstrău, considerându-se a semăna cu măduva osoasă. Mostrele au fost studiate prin toate mijloacele, de la examenul microscopic până la analiza A.D.N., dar rezultatele au ieşit în totalitate negative. Nu existau urme organice ale lui Maxwell Grant, nici vreo rămăşiţă semnificativă a fostei sale soţii.

„Era ceva sinistru, fiindcă n-am găsit nici măcar vreo amprentă de-a lui Maxwell Grant în casa din Rifton – gândiţi-vă, aveam o parte din proteza de la şold, dar nicio amprentă”, îşi aminteşte Foster.

„În timpul întregului du-te-vino de căutări şi expertize, circulaţie continuă a poliţiştilor şi a personalului criminalist, Simon stătea aşezat în câte un loc, citind cărţi şi ziare vechi sau privind în gol. Tuturor li se părea că se afla într-o altă dimensiune şi nu era conştient de nimic din agitaţia ce se desfăşura în jurul lui”.

La şaisprezece zile după începerea cercetărilor din Rifton şi Devon, s-a ajuns la

concluzia că, fie şi în absenţa cadavrelor, Simon Grant putea fi acuzat cu deplină siguranţă de asasinarea tatălui său. Nimeni nu se prea îndoia că şi mama lui era moartă, dar fără nicio indicaţie că păţise ceva, ar fi fost greu să se întocmească un dosar de acuzare adecvat.

„M-am dus cu încă un ofiţer la Simon, ca să-l acuzăm şi să-l arestăm”, relatează John Foster. „L-am găsit mort, pe un scaun, la masă. Capul îi zăcea pe-o parte, într-o băltoacă de vomă”.

Autopsia a arătat că Simon murise otrăvit cu arsenic. Nu s-a găsit nicio urmă de arsenic, nici în casă, nici în buzunarele lui. Singura otravă prezentă era cea din organism.

„N-a lăsat nimic care să ne spună ce se întâmplase”, afirmă Foster, „şi nu s-au găsit indicii nici când o a doua echipă criminalistă, din Londra de astă dată, a cercetat casa lui Simon şi pe cea a mamei sale”. Cazul n-a ajuns niciodată în faza de pregătire pentru tribunal, iar dosarul a sfârşit prin a fi clasat.

Un ultim accent enigmatic a constat, la opt luni după moartea lui Simon, în descoperirea unor schelete de pisici adulte îngropate sub un copac de lângă casă. Printre oase se afla o pereche de ochelari cu rame de aur, înveliţi în hârtie impermeabilă, identificaţi ulterior ca fiind ochelarii pe care-i purtase Maxwell Grant la sosirea în Rifton.

„Criminaliştii au marcat totuşi un punct, terminând cu un scor mai mare decât al poliţiei”, încheie Foster., Au desprins o substanţă uscată, cojită, care se lipise ici şi colo pe ramele,

proptelele şi puntea nazală a ochelarilor, şi au supus-o unor analize atente, de diverse tipuri. În cele din urmă, au putut conchide că era, indiscutabil, materie cerebrală umană.

Această descoperire n-a contribuit cu nimic la rezolvarea misterului, ci, cu siguranţă, l-a făcut şi mai enigmatic”.

Cele mai bune urări într-o scrisoare adresată fratelui său, Harry, în anul 1965, Thomas Kemp scria: „Sunt hotărât ca, până la vârsta de cincizeci de ani, să-mi organizez viaţa exact aşa cum mi-o doresc. Au trecut doi ani, eşti şi tu de acord că situaţia nu e chiar ideală, dar fii atent numai, de-acum încolo îmi rezervmie cele mai bune urări şi voi avea grijă să se împlinească”.

Thomas tocmai ieşise din închisoare, după o condamnare de trei ani pentru plasarea unor cecuri falsificate, dintr-un carnet furat.

La vremea eliberării, poseda exact o liră, hainele de pe el, plus o cămaşă de rezervă, încă un rând de lenjerie şi o pereche de şosete. Mai avea şi o foaie de drum cu ajutorul căreia avea să călătorească din Birmingham, unde fusese închis, până la Blackpool, unde mama lui acceptase să-l primească în gazdă până-şi găsea o slujbă şi-şi putea permite să-şi închirieze o locuinţă proprie.

„Thomas avusese o carieră extraordinar de pestriţă”, i-o descrie Doris Yuille, ofiţerul care îl eliberase pe cuvânt. „Lucra ca maşinist de serviciu, cu experienţă, la o firmă care fabrica ascensoare. Era o slujbă bună, la care se pricepea, dar stabilitatea îl irita – era neliniştit, aproape de când îşi încheiase etapa de calificare. Pe atunci,

avea douăzeci şi doi de ani. Din acea perioadă începând, a schimbat un şir întreg de posturi, de la hamal într-o hală de carne până la ajutor al unui pictor de firme, adjunct de responsabil de etaj – cu tot cu acreditări false – într-un studio de televiziune şi vânzător de maşini de lux în Mayfair. Nu rămânea în nicio slujbă mai mult de un an, fiind incapabil cronic să-şi menţină mult timp acelaşi entuziasm, iar când nu-l entuziasma ceva, nici nu voia să audă de acel lucru. Pentru el, era totul sau nimic, angajament complet sau de niciun fel, în toate aspectele vieţii”.

În detenţie, Thomas atrăsese interesul guvernatorului închisorii, care credea că avea un soi de geniu neformat. Acesta l-a încurajat să se exprime prin scris şi pictură, mai ales cea din urmă, pentru care manifesta un fler clar.

Am aflat ulterior, însă”, mărturiseşte guvernatorul, „că Kemp era un copil-minune de tip invertit, genul care nu poate acţiona decât contra curentului. îi arăţi un sistem, iar instinctul lui îl va îndemna să găsească o cale de a-l deturna în avantajul său propriu.

Şi mai era ceva – agresa realmente pe oricine şi orice dacă o putea face în mod practic. Pe scurt, aveam de-a face cu o personalitate atrăgătoare, ca paravan al unui risipitor egoist, complet negativ”.

Prima datorie a lui Thomas, după sosirea în Blackpool, a constat în a-şi convinge mama că era un cu totul alt om. Cu dosarul lui, aşa ceva ar fi fost cam greu de realizat, dar femeia nutrea o covârşitoare tandreţe pentru fiul ei mai mic. L-a crezut când i-a spus că se săturase să trăiască la

periferia vieţii şi dorea să facă parte integrantă din societate, că voia să contribuie şi să-şi câştige un loc.

„Când mama s-a convins de bunele lui intenţii”, continuă Doris Yuille, „nu l-a mai presat să-şi găsească o locuinţă proprie. Câtă vreme încerca să-şi facă un rost în viaţă, mama lui avea să-l susţină material. Şi, Dumnezeu s-o binecuvânteze, a şi făcut-o. Era văduvă şi trăia din micul venit al unei investiţii făcute de soţul ei, administrator de magazin cooperatist. După un an de convieţuire cu ea, fără a contribui cu nimic la chirie şi mâncare, Thomas accepta efectiv jumătate din alocaţia săptămânală pe care o extrăgea mama lui din bancă”.

Sub pretextul că-şi căuta de lucru, Thomas îşi petrecea mai tot timpul în agenţiile de pariuri, mizând zilnic la curse în speranţa de a da marea lovitură. Când nu paria, putea fi găsit la cârciumă, citind mica publicitate din ziare şi reviste, încercând, cum i-a spus odată la audiere unui poliţist, „să găsesc o crăpătură prin care să mă pot strecura”.

Doris Yuille declară că era conştientă de evoluţiile tulburi din acea perioadă a vieţii lui Thomas Kemp, dar nu putea să-l prindă niciodată cu o explicaţie clară despre felul cum îşi petrecea timpul, nici să afle de la alţi oameni cu ce se ocupa. „Se prezenta la întrevederi pentru posturi, dar. nimeni nu părea dornic să-l angajeze.

Mult mai târziu aveam să aflăm că le mărturisea posibililor patroni despre o alergie a pielii susceptibilă la orice produs pe care îl fabrica

sau distribuia compania; dacă era vorba de o muncă de birou, susţinea că era epileptic. În toate cazurile, îşi cerea scuze, spunând că avea obligaţia să participe la întrevederi, oricât de necorespunzător era, fiindcă altfel i se tăia ajutorul de şomaj.

Aşa că îşi asigura venitul săptămânal, plus suplimentul frumuşel pe care-l încasa de la mama lui, iar la vreun an şi două luni după sosirea la Blackpool intrase şi în pornografie.

Printre cunoştinţele lui Thomas din cârciumi se numărau şi câteva prostituate tinere şi, cu două dintre ele, plus un tânăr fotograf liber-profesionist în căutare de lucru, Thomas reînviase comerţul cu ilustrate pornografice. Nu cheltuia niciun ban propriu în această întreprindere, cu excepţia câtorva lire pentru publicitate în reviste de gang; fetele şi fotograful urmau a primi un procentaj din câştiguri. Caietele găsite peste ani de zile au indicat că Thomas păstra optzeci la sută din profitul scos pe fotografii. Reala surpriză a fost că vânduse atât de multe; două sute treizeci de seturi de ilustrate, cu trei lire setul, s-au vândut într-o perioadă de trei luni, înainte ca Thomas să-şi fi pierdut interesul şi să abandoneze proiectul.

„Ştia că, dacă era vreodată prins făcând iarăşi ceva necinstit, avea să ajungă din nou în puşcărie, şi de data asta pentru un interval de timp destul de lung”, explică Doris Yuille. „Dar dădea într-adevăr impresia că trăia cinstit şi încerca să-şi întemeieze o viaţă civilizată. Trebuie să recunosc că l-am crezut”.

Cu opt luni înainte de a împlini cincizeci de

ani, Thomas Kemp s-a transformat, din escroc şi hoţ mărunt, în criminal violent. Ulterior, avea să devină şi ucigaş. Psihiatrii criminalişti care urmau să încerce a-i evalua cazul nu i-au putut înţelege schimbarea, aceasta echivalând cu o răsturnare de personalitate. Metamorfoza, însă, nu a implicat şi pierderea şireteniei; când să orientat pentru prima oară spre delicte grave, numele lui n-a apărut pe nicio listă de suspecţi.

Primul act violent a fost plănuit calm, ca şi cum ar fi fost tot timpul un criminal de acel gen. Ştia că, în fiecare dimineaţă la orele 10: 30, proprietarul unei anumite cârciumi se ducea cu toate încasările zilei precedente la bancă. Ritualul nu era un secret – cârciumarul era un om voinic şi perfect capabil să se apere de un eventual atacant, sau chiar de doi. Slăbiciunea manevrei sale consta în faptul că, după ani de zile în care vizitase banca dimineaţa la aceeaşi oră, de luni până vineri, fără a fi stânjenit vreodată, devenise delăsător.

Thomas Kemp a aşteptat până într-o zi de luni dimineaţă, când sacul cu bani avea să conţină toate încasările de peste weekend ale cârciumii. Timp de cinci minute înainte ca patronul să-şi parcurgă drumul obişnuit, Thomas a stat la douăzeci de metri de uşa băncii, îmbrăcat în clovn, cu chipul complet anonim sub machiaj, împărţind trecătorilor foi volante, furate cu o săptămână în urmă de la un supermarket.

Când proprietarul s-a apropiat, Thomas a aruncat hârtiile într-un coş de gunoi şi a scos din buzunar o sticlă de plastic compresibilă.

Cârciumarul abia dacă l-a învrednicit cu o privire pe clovnul care l-a salutat vesel, agitând o mână prin aer, în timp ce pe cealaltă o ridica în dreptul ochilor lui şi storcea un jet de amoniac. Patronul s-a prăbuşit la pământ, acoperindu-şi ochii cu mâinile. Thomas ştia că nimeni n-ar fi putut observa nicio formă de violenţă – oamenii fiind pur şi simplu nedumeriţi de prăbuşirea respectivului la pământ. Aşa că, fără grabă, s-a aplecat, a luat sacul cu bani şi a trecut pe lângă o pereche care se apropiase să se uite. Cei doi şi-au amintit ulterior că bufonul spusese că se ducea la poliţie.

În sac, erau şase sute de lire, ceea ce în 1967 reprezenta o sumă de bani considerabilă. Thomas a cheltuit aproape o sută de lire pentru a-şi cumpăra haine noi, după care a început să bea în barurile hotelurilor scumpe, nu în bodegi de pe faleză.

A continuat să candideze, pentru a-şi primi ajutorul de şomaj, şi să accepte jumătate din alocaţia săptămânală a mamei sale”.

„Era complet amoral”, a declarat mai târziu un psihiatru. „Nu-I interesau deloc simţămintele altora şi se poate ca o prelungire a acestei indiferenţe să-i fi făcut posibilă orientarea spre violenţă, deşi lucrurile se întâmplă rareori atât de simplu. Ai fi putut crede că un om de vârsta lui s-ar fi fixat, mai degrabă, în tiparul său comportamental şi în general ar fi avut dreptul s-o crezi. Thomas Kemp, însă, prezenta toate semnele de a trece printr-un soi de adolescenţă tardivă cu schimbări bruşte de ritm şi modificări rapide ale stărilor de bază. Pentru toţi cei care-l întâlneau în

acea perioadă, părea un individ fermecător şi foarte calm, dar de fapt era în mare măsură scăpat de sub control”.

Conform propriilor sale vederi asupra lucrurilor, în acea vreme Thomas ajunsese cât de departe posibil de curentul societăţii-civilizate şi acolo dorea să rămână. Pentru a face asta, trebuia să n-aibă grija banilor şi, descoperind cât de uşor îi era să comită un jaf cu doar o minimă planificare, s-a hotărât să mai încerce vreo câteva. Făcând aceasta, numai cu un mic efort intermediar, îşi putea garanta securitatea pe termen lung şi libertatea de a face tot ce voia.

Al doilea delict cu violenţă a implicat folosirea unei arme de ioc false, ceea ce nu l-a descurajat deloc pe Thomas. Şi-a cumpărat o trusă de montaj din plastic şi a asamblat un pistol automat cu aspect destul de veridic.

De data asta, s-a deghizat cu ochelari şi perucă, văzuse câţiva artişti de marcă, în turneu la Blackpool, folosind acelaşi camuflaj, şi fusese uimit de măsura în care amintitele elemente puteau modifica fizionomia unui actor sau cântăreţ, până la a-l face de nerecunoscut.

În ziua stabilită, s-a deplasat cu autobuzul în oraşul vecin, Lytham St Anne, pentru a fi cât mai sigur că avea de-a face cu străini. Urmărise de câteva ori, de la colţul străzii, magazinul ales. Era o unitate neautorizată, cu uşa exact în faţa tejghelei, astfel că se putea intra şi ieşi rapid, în linie dreaptă. Comerţul zilnic mergea bine şi, din câte ştia Thomas, casa de marcat, foarte mare, se golea numai la ora închiderii.

Purtând o perucă pronunţat căruntă şi ochelari cu rame groase de baga, a aşteptat afară până când în magazin n-a mai fost niciun client, apoi a intrat, agitând pistolul fals. Femeia de la tejghea a avut nevoie de un moment pentru a înţelege ce se întâmpla, înainte de a vedea pistolul. Atunci, şi-a dus ambele mâini la piept şi, o secundă, Thomas a crezut că făcea un atac de cord. A răcnit la ea să golească sertarul casieriei în sacoşa pe care o adusese.

Femeia a încremenit un moment, dar când Thomas a strigat din nou, repetând instrucţiunile, a deschis sertarul şi a scos bancnotele cu ambele mâini, aruncându-se în gura căscată a genţii. N-a durat mai mult de zece secunde, iar când a început să adune monedele din tăviţe, Thomas a aruncat pistolul în sacoşă, peste bani, a scos pulverizatorul şi a stropit-o în faţă cu amoniac.

În timp ce femeia se prăbuşea după tejghea, urlând sufocată, Thomas a strâns gura sacoşei şi a ieşit din magazin. Ajuns pe trotuar, a cotit brusc la stânga, de două ori, intrând pe o alee paralelă cu magazinul. În spatele unui furgon parcat, şi-a scos peruca şi ochelarii, i-a vârât în sacoşa cu banii şi pistolul, iar sacoşa a introdus-o în altă geantă, de culoare diferită.

Apoi, a revenit cu pas vioi pe stradă, oprindu-se să arunce o privire în magazin. A văzut că femeia era ajutată de un bărbat, în timp ce altul forma un număr la telefonul de pe peretele din spatele tejghelei. Thomas a aşteptat până au sosit poliţia şi ambulanţa, apoi s-a dus la staţia de autobuz şi a luat o maşină spre Blackpool.

Acel holdup i-a mai adus încă patru sute de lire”, relatează psihiatrul, „dar, departe de a-l face să se liniştească, simplitatea şi succesul furtului îi creaseră un soi de mulţumire pe care infractorii simt de multe ori dorinţa s-o repete. Aproape imediat, s-a hotărât să comită încă un jaf, după ce-i punea la punct detaliile”.

Planul, însă, a fost amânat. Thomas a primit o scrisoare de la fratele său Harry, care-i spunea că venea la Blackpool să-şi viziteze mama, adăugând că spera să-l vadă cu aceeaşi ocazie şi pe Thomas. Din scrisoare reieşea clar că Harry credea că Thomas folosea adresa mamei lor numai ca un loc unde să-i fie trimisă corespondenţa; Thomas îi spusese că avea să locuiască acolo doar până îşi găsea o adresă „decentă” pe care s-o poată trece pe hârtie.

„Thomas a intrat într-o dilemă”, continuă psihiatrul. „Era un lucru care însemna totuşi ceva pentru el. Majoritatea oamenilor amorali au în viaţa lor o persoană la ale cărei opinii şi sentimente ţin. În cazul lui Thomas, acesta era fratele lui mai mare, un om cu o mică firmă proprie şi un mod de viaţă pe care Thomas nu îndrăznise niciodată să i-l invadeze, fiind un teritoriu sacru. Acum, respectatul frate avea să afle că Thomas încă mai locuia la mama lui şi nu-şi găsise de lucru. În mod ciudat, Thomas nu şi-a cheltuit banii pentru a-şi lua o locuinţă, nici chiar în acea situaţie, când urma să sosească fratele său, iar el era destul de capabil să-şi permită un domiciliu propriu. În schimb, s-a hotărât să inventeze o promisiune pe care i-o putea face

fratelui şi pe care să şi-o poată ţine”.

Respectul simţit de Thomas nu era reciproc. Harry îl desconsidera şi niciodată nu pierdea ocazia de a i-o spune. În ziua sosirii la Blackpool, principala prioritate a lui Harry, după ce şi-a văzut mama, a constat în a se asigura că fratele său muncea şi câştiga bani, nu intra în belele şi n-o supunea la presiuni pe bătrâna lor mamă. În împrejurările existente, Harry n-a fost deloc mulţumit. Thomas i-a spus că situaţia nu era chiar atât de gravă pe cât părea. Avea o slujbă, ca reprezentant al unei firme care vindea spaţiu de reclamă la televiziune. Adunase ceva economii la bancă, dar voia să şi le „consolideze” înainte de a începe să cheltuiască pe o locuinţă şi toate celelalte cumpărături care urmau în mod inevitabil.

Harry nu s-a lăsat impresionat, i-a spus lui Thomas că, deşi mama lor era sănătoasă, nu era corect s-o lase pe ea să-i gătească, să-i facă târguielile şi treburile gospodăreşti. Înainte ca Thomas să iasă din închisoare, bătrâna se obişnuise cu o viaţă independentă şi avea dreptul s-o trăiască din nou. Thomas i-a promis că avea să se mute curând. Era conştient că mama lui nu menţionase banii pe care i-i dădea în fiecare săptămână, lucru care l-a bucurat, dar bătrâna îi ***spusese*** lui Harry ceva ce a schimbat complet vederile de viitor ale lui Thomas.

Aproape în treacăt”, povesteşte psihiatrul, „Harry spusese că nu şi-ar fi putut dori o mamă mai bună şi dorea ca niciodată să nu se abuzeze de generozitatea şi afecţiunea ei. «Dumnezeu mi-e

martor că facem destul de puţin pentru ea», adăugase el, «şi totuşi, ea se asigură că vom trăi bine după ce nu va mai fi.» Thomas a fost intrigat, desigur. Fără a insista prea mult şi aproape făcând să pară că ştia deja faptele, a scos de la fratele său informaţia că mama lor moştenise la decesul soţului ei suma de treizeci de mii de lire sterline, reprezentând în cea mai mare parte propria moştenire, de la tatăl său, investită înţelept. Acum, banii acumulau dobânzi, urmând a fi împărţiţi între Thomas şi Harry la moartea bătrânei. Thomas nu ştiuse nimic despre asta. A rămas năucit”.

În săptămâna următoare, Thomas şi-a luat un apartament foarte aproape de locuinţa mamei sale. L-a mobilat elegant, şi-a instalat un telefon şi a făcut tot ceea ce-i promisese lui Harry că avea să facă. Apoi, s-a retras în noul său bârlog, începând să se gândească pe îndelete la ceea ce avea de făcut în continuare.

„Se trezise iarăşi fiara de pradă din el, reieşind dn felul cum plecase din casa bătrânei”, comentează psihiatrul. „Se plasase la o distanţă de unde să poată lovi, retrăgându-se apoi: N-o putea face sub acoperişul ei. În afara oricăror consideraţii de ordin practic, ar fi contravenit în sens psihologic genului de fiinţă care era el. Până atunci, fusese în stare să-şi ignore mama. Reprezenta o prezenţă care însemna pentru el mai puţin decât nimic. îi oferea adăpost, hrană şi bani, dar ca persoană era egală cir zero. Acum, dintr-odată, devenise cineva, o ţintă, aşa că Thomas trebuia să se afle în altă parte, într-un loc unde

ţinta să nu-i cunoască mişcările”. După o săptămână de meditaţie, abia ieşind din casă şi, cu acele prilejuri, nevorbind cu nimeni, Thomas s-a hotărât să încerce să intre în legătură cu un om pe care îl cunoscuse în închisoare, un bătrân medic militar care fusese trecut în rezervă în anii ’50. Când îl întâlnise Thomas, doctorul era închis pentru a se fi dat drept colonel în retragere, petrecând câteva zile şi nopţi în hoteluri de lux şi plecând fără a achita nota.

Fusese prins pentru că încercase aceeaşi figură o dată prea mult şi prea aproape de locul anterior. În pauzele programului de detenţie, conversase cu Thomas despre modul cum un om cu înfăţişarea lui se putea da cu uşurinţă drept medic, iar discuţia s-a îndreptat inevitabil spre latura întunecată a practicii medicale.

„Acel bătrân îi spusese lui Thomas ceva despre medicamente, care i-ar fi putut fi de folos în actuala sa dilemă, dar nu-şi mai amintea detaliile”, spune psihiatrul., Aşa că a făcut un real efort, telefonând la închisoare, dându-se drept cadru de la comisia medicală şi cerând adresa prezentă a medicului şi chiar numărul de telefon”.

Thomas s-a deplasat la Londra şi a vorbit cu doctorul, care aproape că nu-şi mai amintea de el. Bătrânul era alcoolic, aşa că Thomas a făcut ceea ce-ar face orice animal de pradă în situaţia dată: l-a invitat în oraş, l-a îmbătat şi i-a scormonit creierii.

Peste două săptămâni, Thomas i-a telefonat lui Harry pentru a-i spune că mama lor se îmbolnăvise cu o zi în urmă. Nu era nimic grav, a

adăugat el, dar medicul spusese că trebuia să se menajeze cât mai mult – avea ceva cu inima. A doua zi, Harry a sosit la Blackpool. Şi-a găsit mama slăbită şi palidă, cu ochii obosiţi şi, poate, puţin speriaţi, i-a spus să nu-şi facă griji, după care a mers să stea de vorbă cu medicul.

Doctorul l-a asigurat că bătrâna era bine: suferise doar de nişte palpitaţii, cum li se întâmplă adeseori oamenilor de vârsta ei; era modul inimii de a-i aminti că avea nevoie de mai multă odihnă, acum, când îmbătrânise. Cu îngrijire, a adăugat medicul, afecţiunea nu avea să-i creeze decât probleme minime.

Thomas i-a promis lui Harry că avea să-şi viziteze regulat mama, făcându-i cumpărăturile şi ocupându-se de tot ce-i mai trebuia. A repetat asigurarea doctorului: avea să fie bine.

Peste două luni, însă, bătrâna a avut un nou atac, mai serios de astă dată, iar Harry s-a prezentat la căpătâiul ei în mai puţin de douăsprezece ore. Medicul a încercat din nou să-l liniştească, acum însă spunând că inimile unor persoane în vârstă suportau palpitaţiile mai uşor decât ale altora; poate că era un mic ghinion faptul că mama lui părea a fi susceptibilă la efectele colaterale care apar ocazional, slăbind-o.

Al treilea atac s-a produs peste cinci săptămâni. De data asta, bătrâna părea foarte bolnavă şi speriată. Harry n-a putut-o consola, iar doctorul a recunoscut că nu arăta deloc bine. Un asemenea număr de crize în acel interval, a spus el, plus faptul că spaţiile dintre atacuri se scurtau, nu puteau indica decât o slăbire rapidă a inimii.

Medicul avea să facă tot ce putea, însă, aşa că Harry nu trebuia să se îngrijoreze prea mult.

Peste o săptămână, la ora două noaptea, Thomas i-a telefonat lui Harry că mama lor murise. Vizibil afectat de durere, cu ochii înroşiţi corespunzător, Thomas i-a aşteptat pe Harry şi pe soţia lui la aeroport, când au sosit pentru înmormântare.

Psihiatrul afirmă: „Thomas şi-a amintit că primele cuvinte ale fratelui său fuseseră: «E o zi îngrozitoare», iar propriul său răspuns tacit, dincolo de faţada îndurerată, a fost: «O fi pentru tine, dar este cea mai mare zi din viaţa mea!» în două săptămâni, i s-a predat un cec de cincisprezece mii de lire sterline, partea lui din moştenire. Aşa cum îi spusese fratelui său cu aproape doi ani în urmă, cele mai bune urări îi erau dedicate lui însuşi, iar acum se afla în starea de confort şi siguranţă pe care şi-o prezisese cu atâta încredere”.

Cele întâmplate în continuare aveau să constituie încă o enigmă pentru cei ce au încercat să descifreze misterul lui Thomas Kemp. La patru zile după primirea moştenirii, a intrat într-o agenţie de pariuri din Manchester, purtând pe faţă o mască de cauciuc şi ţinând în mână pistolul fals. l-a cerut casierului să-i dea banii din sertar. Un client l-a lovit după ureche cu o sticlă de iimonadă, iar când lui Thomas i s-au limpezit minţile, era ridicat în picioare de doi poliţişti.

„Ştia că urma să petreacă, probabil, un timp îngrozitor de lung după gratii”, continuă psihiatrul, „şi cred că frica de a fi descoperit l-a

determinat să mărturisească şi celelalte jafuri, în eventualitatea că poliţia l-ar fi arestat iarăşi în clipa când ieşea din închisoare”.

Thomas n-a oferit nicio explicaţie cu privire la motivul pentru care a încercat să jefuiască agenţia de pariuri, când tocmai încasase o moştenire atât de mare. Doi psihiatri criminalişti au considerat că habar n-avea de ce o făcuse. Au sugerat, fără convingere, că poate simţise dintr-odată necesitatea de a fi prins şi pedepsit, dar aceasta nu era decât o deducţie. Nimeni nu ştia.

„Şi atunci, la o zi înainte de a urma să compară în instanţă sub acuzaţia celor două jafuri cu circumstanţe agravante şi a tentativei de jaf, a cerut să-l întâlnească pe procuror şi i-a spus că-şi asasinase mama”.

Fără a manifesta nicio urmă de emoţie, Thomas a explicat cum îi ceruse fostului său coleg de puşcărie, medicul scos din armată, să-i explice cea mai avantajoasă cale pentru a lichida o rudă vârstnică fără a trezi bănuieli. Metoda, i s-a spus, consta în a crea o falsă boală de inimă, care părea să se agraveze progresiv. Medicul familiei avea să întocmească o fişă de probleme cardiace.

Când pacientul în sfârşit sucomba, după al treilea sau al patrulea atac, nu s-ar mai fi pus problema autopsiei, doctorul fiind convins că ştia deja cauza morţii. Atunci, urma să se elibereze fără discuţie certificatul de deces.

A folosit digitalină, furnizată de bătrânul fost medic”, explică patologul criminalist care a efectuat autopsia asupra cadavrului deshumat al mamei lui Thomas Kemp, la scurt timp după

mărturisirea acestuia „L-a administrat-o, presupun, în ceştile de ceai pe care i-l prepara când o vizita. Digitalina nu avea alt efect decât acela de a cauza scurte tulburări cardiace, dar desigur că, la o femeie de vârsta ei, sau chiar la una mai tânără, simptomele erau considerate a semnala un atac de inimă. Şi, pe măsură ce mărea dozele şi scurta intervalele dintre ele, aparenta cardiopatie s-a agravat. Astfel, a devenit liber s-o omoare în orice mod şi moment dorea. Practic, a folosit cianură, o capsulă mică pe care i-o vânduse fostul medic, l-a dat-o mamei sale cu un pahar de apă, spunându-i că era de la doctorul familiei, un mic fleac pentru inimă”.

Ironia, afirmă patologul, a fost aceea că inima bătrânei se afla într-o stare foarte bună. Fără intervenţie din afară, ar mai fi trăit mulţi ani.

Probabil că şi Thomas ar mai fi trăit mulţi ani, fără propria lui intervenţie. Într-un bilet pe care l-a lăsat, a explicat că, în timp de vorbea cu fostul medic despre cel mai potrivit mod de a-şi ucide mama, primise – contra cost – şi sfaturi despre calea de a purta permanent asupra lui o doză letală de otravă, astfel încât s-o poată folosi oricând. A cumpărat două capsule de cianură şi a învăţat tehnica de a o ţine pe cea de-a doua într-o pungă de cauciuc, în anus.

După examinarea îndelungată a stării sale psihice, în urma căreia psihiatrii l-au declarat sănătos, Thomas a fost judecat şi condamnat la închisoare pe viaţă. A redus sentinţa la trei zile, murind cu faţa lipită de gratiile de la fereastră, în biblioteca închisorii.

Incubus

Oraşul Los Angeles este unul dintre principalele centre de fabricaţie, comerţ, finanţe şi afaceri internaţionale din Statele Unite şi, desigur, este nucleul industriei cinematografice americane.

În mod deloc surprinzător, mai deţine şi una dintre cele mai înalte rate ale criminalităţii pentru un oraş american „şi cea mai colorată, cu siguranţă”, conform cuvintelor lui Richard Housey, medic şi criminolog, autorul unui influent studiu asupra câmpului infracţional din Los Angeles, ***Designer Crime.***

Housey a locuit douăzeci şi cinci de ani în cartierul Garden Grove din sudul oraşului Los Angeles, timp în care a fost implicat în anchetarea şi consemnarea a mii de infracţiuni. A lucrat adeseori ca reprezentant adjunct al parchetului şi medic poliţist suplimentar, în perioade când agenţiile de aplicare a legii se aflau sub presiune.

„Locul acesta frumos are nefericitul efect secundar de a atrage guşterii”, declară Housey. „Charles Manson era unul dintre ei, dar au mai existat şi mulţi alţii care au atras mai puţină publicitate, deşi unii au fost mult mai răi decât Manson – şi, cu siguranţă, mai imaginativi”.

Housey a descris o serie de asasinate din 1988, care au devenit cunoscute sub denumirea de omorurile „Strigoiului din San Gabriel”, Aşa au fost numite în ziare şi, inevitabil, numele a prins la public. Pentru poliţie şi ceilalţi aflaţi în strânsă legătură cu crimele, însă, acesta a fost cazul Incubus”.

Cu numele Incubus erau semnate mai multe

mesaje, douăsprezece în total, trimise pe o perioadă de trei săptămâni lui Sally Wimbush, care locuia într-o vilă împreună cu soţul şi mama ei, la San Gabriel, în nord-vestul Los Angeles-ului.

„Sally era o tânără frapant de frumoasă, chiar şi după standardele locale”, o descrie Housey. „Până s-a căsătorit cu Jim Wimbush, contabil de studio, fusese top-model, lucrând exclusiv pentru una dintre cele mai mari case de modă din zonă. Faţa şi silueta ei se găseau în toate reclamele, pentru liniile lor de prima clasă, şi apărea în toate revistele de lux, inclusiv ***Vogue*** şi ***Harpres.*** Renunţase la vârsta de douăzeci şi şase de ani, însă, când s-a întâlnit şi s-a măritat cu Jim Wimbush. Se zvonea că Jim stabilise anumite clauze prenupţiale, iar retragerea din atenţia publicului era una dintre acestea”.

Sally Wimbush n-a trăit mult pentru a se bucura de odihnă. Într-o noapte caldă, cu lună, de la sfârşitul lunii august, 1988, a fost violată şi asasinată lângă piscina de acasă. Cadavrul a fost găsit dimineaţa, de către servitoare, care i-a spus lui Housey că, după ce şi-a învins oroarea descoperirii, o bântuia încontinuu ideea că nu-şi putuse imagina niciodată o asemenea umilire a elegantei Sally.

„Sally fusese dezbrăcată complet”, explică Housey, „şi culcată pe spate, pe o banchetă de marmură de lângă piscină, după care mâinile şi picioarele îi fuseseră legate de picioarele băncii. Fusese molestată sexual, iar apoi, în toate orificiile externe ale trupului i se înfipsese câte ceva. Avea introdusă o sticlă în vagin, un pix în anus, gura îi

era plină cu excremente de câine, iar prin timpane fuseseră vârâte beţe. Fusese lăsată să moară sufocată şi numai Dumnezeu ştie cu ce dureri”.

Poliţia ştia de mesajele pe care le primise Sally – anunţase secţia locală după sosirea celui de-al doilea. Detectivii făcuseră tot ce puteau: efectuaseră teste grafologice şi alte cercetări criminalistice asupra biletelor, expediaseră copii la psihiatri şi psihoterapeuţi, la ofiţerii de eliberare pe cuvânt, la lucrătorii sociali şi diverşi profesionişti de îngrijire, în virtutea şansei reduse ca vreunul dintre aceştia să recunoască eventual ceva.

„Nu erau obişnuitele scrisori anonime răutăcioase sau obscene”, precizează Housey. „Erau obtuze şi ameninţătoare. Prima spunea: «Voi veni în lumea ta de vis fermecat şi-ţi voi face din ea un coşmar. Mă voi gândi la tine, când vei citi asta. Poate chiar am să te privesc.» Şi era semnată Incubus. Sally s-a îngrozit. A căutat termenul. A aflat din enciclopedie că un incubus e un spirit rău, care se zice că vine la persoanele adormite şi le chinuieşte ca un coşmar. Asta a speriat-o cel mai mult, conceptul. Trebuia să ia somnifere ca să doarmă. Soţul ei a luat imediat măsuri şi a angajat trei paznici care să patruleze pe proprietate”.

Al doilea mesaj îi descria lui Sally interiorul dormitorului ei, încheindu-se cu promisiunea că acolo avea să fie martirizată – „sau lângă piscină, dacă noaptea va fi caldă”.

Conţinutul mesajelor a devenit din ce în ce mai îngrijorător, iar ameninţările s-au concretizat

în detalii: cu două zile înainte ca Sally să fi fost în sfârşit scoasă din dormitor şi omorâtă, i s-a spus că aveau să i se umple toate „deschizăturile disponibile”, urmând să moară într-o tăcere chinuitoare.

„Scrisorile erau nişte capodopere gotice psihopate”, comentează Housey. „Cruzimea lor era calculată şi gradată cu multă grijă. Dar, în ciuda persistenţei campaniei şi a escaladării ameninţărilor, precum şi a spaimei – a ***terorii*** crescânde a lui Sally, nici soţul ei şi nici poliţiştii nu credeau cu adevărat că ameninţările aveau să fie urmate de ceva concret. Domnea sentimentul că, după un timp, incubusul, oricine o fi fost, avea să meargă mai departe, începând să sperie alte femei”.

Cei trei paznici au fost suspectaţi imediat, dacă nu în primul rând pentru crimă, atunci pentru complicitate, fiindcă în noaptea asasinării lui Sally toţi trei îşi părăsiseră posturile fără permisiune. Varianta lor a fost că se încuiaseră accidental în camera cu dulapuri din pivniţă, unde îşi schimbau hainele. Locul era foarte izolat fonic şi nimeni nu le-ar fi putut auzi strigătele.

„Este adevărat că dimineaţă, când poliţia a descuiat uşa, toţi trei erau înăuntru, neraşi şi cârpiţi de nesomn”, confirmă Housey. Mai exista şi o oarecare cantitate de cocaină şi mult alcool.

După ce gărzile au fost supuse testelor criminalistice, a devenit clar că nu erau decât trei escrod blegi care ar fi trebuit băgaţi la închisoare pentru că-şi compromiseseră acreditările. Dar nu erau ucigaşi şi nici în solda ucigaşului nu lucrau.

Stătuseră înăuntru drogându-se, cum probabil făceau în fiecare noapte, iar cineva îi încuiase pe dinafară.

Omul care o ucisese pe Sally, şi-au dat seama poliţiştii, era bine informat despre aranjamentele ei domestice, până la amănuntele decorului din dormitor şi la faptul că paznicii rareori ieşeau să patruleze. Servitorii au fost interogaţi şi toţi furnizorii care vizjtau cu regularitate casa Wimbush au fost verificaţi. S-au făcut investigaţii exhaustive, dar poliţia n-a găsit pe nimeni care ar fi putut fi considerat măcar pe departe posibil să fie implicat într-o bizară omucidere cu premeditare.

„Între timp, totuşi, personalul criminalistic medical ţintea să-şi constituie un caz propriu”, continuă Housey. „Cadavrul lui Sally Wimbush a fost supus unui examen incredibil de minuţios. Ucigaşii, şi îndeosebi asasinii sexuali, lasă urme pe şi în interiorul victimelor, şi orice patolog criminalist demn de meseria lui doreşte cu înverşunare să traducă aceste urme în identitatea criminalului.11

Patologul-şef Stewart Homby i-a mărturisit lui Housey la începutul anchetei că ştia, după ce văzuse unele dintre scrisorile primite de Sally, că urmau să aibă mult de furcă pentru a depista ucigaşul., A spus că urmăream un perfecţionist, un om căruia îi place să acorde mult timp detaliilor şi nu acţionează niciodată pe baza unui impuls. Există puţini oameni de acest gen decât ne dăm seama, iar eu a trebuit să fiu de acord că o persoană, bărbat sau femeie, care poate prevedea

unghiurile, integrându-le în planuri, devine un criminal extrem de greu de prins”.

Mostrele de spermă lipseau; urmele de unguent indicau că atacantul folosise un prezervativ. Doctorul Homby s-a hotărât să caute salivă, care uneori poate fi la fel de incriminatoare ca o mostră de spermă. În timp ce studia cadavrul cu o lampă ultravioletă, pentru a găsi orice semne ascunse, a observat vreo două fire de păr scurt, albicios, strălucind printre firele de păr blond ale lui Sally. Se indicau a fi fibre artificiale, dar exista şi un posibil câştig – când fibrele au fost ridicate cu bandă adezivă slabă, le-au însoţit şi trei fire de păr mai închise la culoare.

„Erau fire de păr care, probabil, fuseseră atrase de câmpul electrostatic spre fibre, înainte ca atât fibrele, cât şi firele de păr, să se fi transferat pe capul lui Sally”, explică Housey”.

„Merită să ne amintim, cât timp ne aflăm la acest subiect, că propriul păr al unei victime poate fi o mină de aur din punct de vedere al indiciilor, datorită atracţiei sale statice asupra particulelor de pe îmbrăcămintea atacantului”.

În timp ce ancheta asupra morţii lui Sally Wimbush continua, la sediul poliţiei a apărut încă o femeie cu o scrisoare pe care o găsise în cutia poştală. Caligrafia corespundea cu cea a mesajelor trimise lui Sally, precum şi hârtia. Semnătura, din nou, era Incubus.

„M-am hotărât să-ţi fac cunoştinţă cu nenorocirea”, spunea mesajul. „Curând, îţi vei dori nici să nu te fi născut vreodată”.

De astă dată, poliţia a luat cazul în serios şi a

pus sub pază permanentă casa noii ţinte, care se numea June Lowry. La fel ca Sally Wimbush, era tânără, atrăgătoare şi căsătorită cu un om substanţial de bogat. Soţul ei era agent de actori, plin de succes, iar June fusese prezentatoare de televiziune, acum lucrând la domiciliu, ca reprezentant de presă al unora dintre clienţii soţului ei.

„De data asta, poliţia n-a mai avut ce să-şi reproşeze”, afirmă Housey.

Au supravegheat-o pe June cu maximă atenţie şi, în materie de operaţiuni de supraveghere şi protecţie, au procedat impecabil. Există însă multă stânjeneală neexprimată, fiindcă totuşi nu reuşeau să intercepteze scrisorile şi, cu toate că poliţiştii erau prezenţi permanent, nu vedeau nimic suspect. Mesajele păreau să apară de la sine. De vreo două ori, ofiţerii de gardă au oprit-o fie June să atingă hârtiile, dar pe majoritatea le-a văzut şi aproape că au scos-o din minţi. La fel ca înainte, ameninţările se intensificau, autorul descria elemente din dormitorul lui June şi-i spunea că avea să moară fie acolo, fie lângă piscină, dacă era cald.

June a murit în dormitor. S-a întâmplat pe înserat, când se schimba pentru cină. Erau invitaţi nişte prieteni şi se plănuise o seară animată, distractivă, pentru a încerca să-i distragă atenţia câteva ore.

Când a trecut o jumătate de oră fără ca June să iasă din dormitor, soţul ei a intrat să vadă de ce întârzia.

A găsit-o răstignită pe pat, goală şi vizibil

moartă. Avea gura şi beregata înfundate dens cu excremente de animale; în urechi îi fuseseră implântate beţe, avea un sfeşnic de cristal în vagin şi, ulterior, când a examinat cadavrul, doctorul Homby a găsit un creion de lemn împins până la fund în anus.

O combinaţie de panică, furie şi presiuni financiare a determinat o razie prin baruri, cafenele şi cluburi de bowling din vecinătatea cartierului Beverly Hills. Locatarii bogaţi din zonă au fost dintr-odată cuprinşi de groază, dându-şi seama că protecţia poliţienească masivă şi gardurile de sârmă electrificată din jurul proprietăţilor lor nu le mai garantau siguranţa. Dacă Incubus voia să-i vină de hac cuiva, reuşea. Trebuia acţionat, iar în valul de razii care au avut loc în următoarele două zile au fost chestionaţi peste patru sute de oameni.

Inevitabil, spune Housey, printre cei interogaţi se aflau şi persoane ciudate. Aşa ceva ar fi fost normal în orice oraş, dar la Los Angeles procentajul de ciudăţenii este întotdeauna ridicat şi, din treizeci şi opt de bărbaţi înscrişi pe lista scurtă a „îndoielnicilor”, nu mai puţin de şase au mărturisit asasinatele comise de Incubus., Au trebuit să fie verificaţi”, continuă Housey, „la fel ca şi o mulţime de oameni care nu recunoscuseră absolut nimic, ba chiar negaserg cu vehemenţă. A trebuit să se aducă ofiţeri în plus, specializaţi în interogatorii, şi s-a chemat de la New York o echipă de experţi psihologi. Brusc, poliţia a devenit suprasolicitată, iar rata spargerilor a crescut, ceea Ce a determinat şi mai multe apeluri

din partea locatarilor bogaţi ca să se facă efectiv ceva. Nimic din toate astea nu contribuia la moralul poliţiei, care s-a prăbuşit în picaj când un agent în civil a fost prins de către un grup de vigilenţi atacând o adolescentă, pe o alee din spatele unui bar. Presa avea o perioadă de zile mari. Imaginea pe care o înfăţişau ziarele era aceea a unui oraş terorizat de un maniac şi ineficient apărat de forţele poliţieneşti corupte”.

Poliţistul surprins molestând fata fusese beat; era un agent-problemă cunoscut, lucrând deja sub avertisment în momentul incidentului. Reprezenta un caz de excepţie printre colegii conştiincioşi şi care munceau pe brânci, dar asta nu conta cu nimic. A fost întinată întreaga poliţie din Los Angeles.

Apoi, s-a comis încă un omor. ***Modus operandi***-ul era acelaşi ca în primele două cazuri: femeia fusese tânără, atrăgătoare şi bogată; a fost violată, i s-au înfipt beţe în urechi şi alte obiecte în vagin şi anus, şi a fost sufocată cu excremente de animale.

Detectivii care au cercetat dormitorul unde se comisese crima au descoperit o serie de scrisori asemenea celorlalte.

„În acest moment, le-a venit ideea că, probabil, acel personaj Incubus teroriza mai multe femei în acelaşi timp”, relatează Housey, „iar unele dintre ele pur şi simplu nu anunţau poliţia. Era un coşmar, de cel mai rău soi care se poate întâmpla. Societatea regională se simţea complet vulnerabilă, iar bogătaşii descopereau că nicio sumă de bani sau putere de influenţă nu le puteau

apăra soţiile”.

Între timp, doctorul Homby făcuse câteva descoperiri destul de importante. Testele de salivă asupra tuturor celor trei cadavre găsiseră urme pe umerii şi sânii femeilor. Nu e un element rar la victimele de viol, dar în toate cele trei cazuri saliva prezenta urme ale medicamentului fenitoină.

De asemenea, firele de păr străin găsite pe prima victimă, Sally Wimbush, reieşiseră a aparţine unui animal, ceea ce l-a activat pe Homby de-a binelea… Profilul unui fir de păr îi indică foarte clar sursa – om, maimuţă, rozător, câine, pisică şi aşa mai departe. Ei bine, acela era păr de pisică, iar Homby a conchis că dorea să ştie de fel de pisică.

Oraşul Los Angeles forfoteşte de specialişti şi în curând s-a găsit o autoritate în anatomia şi fiziologia pisicilor, cerându-i-se să determine rasa pisicii după păr. Expertul a spus că în mod normal putea, iar, după ce a examinat specimenele doar câteva minute, a anunţat că părul aparţinea unei siameze cu mască brună. Doctorul Homby nu avea idee dacă această informaţie urma să fie folositoare sau nu, dar cel puţin urmărise respectiva pistă cât putea de departe. Apoi, a încercat să facă acelaşi lucru cu urmele de fenitoină din mostrele de salivă.

Farmaciştii din Los Angeles distribuie anual mari cantităţi de fenitoină. Sub denumirea de marcă dilantină, aceasta e recomandată cu regularitate ca anticonvulsiv în tratamentul epilepsiei, iar un număr de medici o mai folosesc

şi ca tratament parţial pentru migrenă. O consumă frecvent câteva mii de locuitori ai oraşului. Din nou, Homby urmărise la maximum o linie de anchetă, deşi aceasta nu-l dusese atât de departe pe cât sperase iniţial.

Cadavrul celei de-a treia victime avea pe umăr o muşcătură. Homby a convocat un odontolog criminalist, pentru a se sfătui. Odontologia este studiul ştiinţific al structurii şi bolilor dinţilor.

În ultimii ani, activitatea odontologilor criminalişti a fost folosită în mare măsură la instrumentarea dosarelor de acuzare unde fusese importantă identificarea unor indivizi. În acest caz, specialistul a fotografiat urma de dinţi, după care a mărit imaginea pe computer. „Rezultatul final nu ne-a spus nimic despre cel care asasinase femeia”, consemnează Homby în jurnalul său, „dar zilnic se acumulau tot mai multe probe, ceea ce nu putea fi rău”.

Au fost verificaţi toţi vânzătorii şi prăsitorii de pisici siameze din zonă, însă lista finală a cumpărătorilor s-a considerat a fi incompletă şi, în orice caz, era prea lungă pentru a putea fi folosită într-o căutare din casă în casă. Totuşi, în urma unui apel publicat în ziar, un crescător a avut de raportat ceva interesant.

Unul dintre clienţii lui avusese ceea ce numea el o „apucătură ciudată” când i s-au arătat diversele animale de vânzare. Şi-a acoperit ochii cu ambele mâini şi s-a plâns că gratiile verticale, subţiri, de crom, ale cuştilor, îi dădeau o senzaţie de leşin. A trebuit să fie condus şi lăsat să se aşeze

în sala de aşteptare, pe întuneric, până i-au trecut ameţelile şi greaţa.

Acest sindrom, precizează Housey, corespunde cu crizele uşoare de epilepsie, fiind generat de efectul hipnotic al liniilor verticale sau orizontale. Vânzătorul de pisici nu-şi amintea numele clientului, dar l-a descris aproximativ şi a adăugat că, după părerea lui, omul cumpărase o siameză cu mască brună sau ciocolatie.

Housey susţine că, dacă şi poliţia aduna dovezi, poate că publicul ar fi privit-o mai favorabil. Aşa cum stăteau lucrurile, sentimentul general era că un psihopat extrem de periculos îşi făcea mendrele în voie prin jurul tuturor acelor poliţişti cu ochi de vultur şi supraechipaţi.

O a patra tentativă de crimă a fost zădărnicită, când intrusul a declanşat involuntar alarma şi sistemul de supraveghere video. Era mascat şi îmbrăcat într-un trening negru, iar când şi-a înşfăcat viitoarea victimă – o tânără căsătorită care locuia într-o reşedinţă bine păzită de la marginea suburbiei Santa Monica – femeia a simţit un miros urât şi nu s-a îndoit ce era.

„Rahat de câine”, i-a spus ea unui poliţist. „Când îţi patrulează prin curte dobermani, de-atâta timp ca aici, dogi englezi şi alţi câini mari cât calu’, devine un miros pe care nu-l mai confunzi prea uşor”.

Când a început să sune alarma şi au intrat în funcţiune camerele video, agresorul s-a retras de lângă ţintă şi aproape a dat peste un paznic care venise în fugă spre piscină, cu pistolul scos. Înainte de a avea cineva timp să-l someze sau să

încerce a-l captura, intrusul a fugit până la zid şi a sărit pe deasupra. Într-o secundă, a dispărut dincolo de gard.

Housey declară că în acea situaţie poliţia a avut un noroc incredibil. „Prezentau fotograme video ale intrusului mascat, cu mâna plină de fecale de câine, comercianţilor, lucrătorilor sociali şi tuturor celorlalţi care le mai veneau în minte; de prin zona tentativei de crimă. Încercau să le stimuleze memoriile, şi au reuşit. Proprietarul unui magazin de articole sportive a spus că el vânduse treningul din imagine. Jura că nu avusese decât două, iar pe unul i-l trimisese ginerelui său din Pittsburgh, ca dar de ziua lui. Pe celălalt îl cumpărase un tânăr ale cărui date din cartea de credit trebuiau să existe undeva prin documente”.

Documentele au scos la iveală numele unui oarecare Jeff Adams, care era înscris ca instructor vocal. Poliţia i-a vizitat locuinţa, păstrând o aparenţă moderată şi chipurile întâmplătoare, dar cu enorme întăriri ascunse – inclusiv cercetaşi înarmaţi pe acoperişuri – care acopereau toată strada.

Adams, un tânăr cu glas blând, părea timid şi nervos, A recunoscut că avea un trening negru la modă, de genul precizat de poliţie, dar nu li-l putea oferi spre examinare fiindcă i-l împrumutase unui prieten. Le-a spus poliţiştilor numele prietenului, iar aceştia şi-au cerut scuze şi au plecat. În timpul vizitei, nu văzuseră nimic suspect, nimic deplasat sau straniu, care să fi sugerat că Adams era genul de om capabil să plănuiască şi să comită asasinarea bestială a trei

femei.

„E un pămpălău”, a anunţat un poliţist. „Un fătălău cu glas foarte plăcut”.

Prietenul despre care se susţinea că ar fi luat cu împrumut treningul, instructor dramatic, a fost căutat la adresa comunicată de Adams, în cartierul Anaheim din Los Angeles. A reieşit că locuia într-adevăr acolo, iar poliţia l-a găsit acasă. Dar a negat că împrumutase vreodată treningul.

„Vreau să zic, uitaţi-vă la mine”, a spus el, atingându-şi puloverul şi pantalonii., Ăsta-i un ***Armâni,*** mocasinii sunt ***Gucci.*** Vă par genul de om care să ***ia cu împrumut*** haine?”

Atunci, de ce ar fi spus prietenul dumneavoastră o asemenea minciună?” l-a întrebat un detectiv.

„De unde să ştiu eu? Minte tot timpul, asta-i principala lui calitate”.

Între timp, o unitate de supraveghere de pe un acoperiş, una dintre cele trei rămase pe loc pentru a ţine sub ochi activităţile lui Jeff Adams, l-a văzut plecând din apartament cu un pachet învelit în hârtie cafenie. L-a oprit o patrulă mobilă, în timp ce începea să îndese pachetul într-un coş de gunoi de la colţul străzii. l-au cerut să le arate ce avea în pachet.

Adams a ezitat, apoi a desfăcut hârtia, explicându-le că era treningul despre care îl întrebaseră ceilalţi poliţişti. Dintr-odată îşi amintise că nici vorbă să-l fi împrumutat unui prieten şi tocmai se ducea la secţia de poliţie ca să-l predea pentru testele pe care voiau să le efectueze.

Când i s-a sugerat că părea mai degrabă să fi încercat să se descotorosească de trening, Adams a negat. I s-a cerut să-i însoţească pe poliţişti la secţie. A refuzat, trebuind să fie luat cu forţa şi împins în maşină.

La secţie, interogat de detectivi, Adams a negat că ar fi avut vreo cunoştinţă despre crimele din seria Incubus. El era instructor vocal, a spus, un om care preda anumite discipline şi ducea o viaţă liniştită şi disciplinată. Nu pretindea mult de la lume, în afara unui trai decent şi a liniştii pentru a-şi duce calm existenţa. Era curat, a mai spus, ăsta era esenţialul în viaţa lui, principala sa etică; era un om cinstit şi civilizat, care niciodată în viaţa lui nu încălcase cu bună ştiinţă vreo lege.

Încă mai nega totul când, peste o oră, ofiţerii care tocmai îi percheziţionaseră apartamentul i-au arătat două sticle de dilantină pe care le găsiseră în baie, şi o cutie cu beţigaşe de lemn identice cu cele folosite în asasinate. Adams a ridicat din umeri. Mulţi oameni cumpărau acel gen de beţişoare cu unică folosinţă, se vindeau în supermarket-uri prin tot oraşul. Şi, da, era epileptic şi trebuia să ia un medicament anticonvulsiv, împotriva bolii, era adevărat, ei şi? Existau o mulţime de epileptici, nu era nicio crimă în asta.

Ofiţerii mai aduseseră din apartamentul lui Adams şi un caiet pornografic. Era plin cu desene şi fotografii de femei umilite în diverse moduri obscene. Încă un articol semnificativ era un abţibild lucrat manual. Fusese desprins de pe un ***presse-papiers*** de alamă din micul cabinet al lui

Adams, aflat în partea din spate a studioului, unde-şi desfăşura activitatea. Pe abţibild scria, cu litere verzi fluorescente: „DAŢI CĂŢELELOR SĂ MĂNÂNCE CĂCAT”. Adams a continuat să nege totul. Citise doar despre crime* a declarat el, nu cunoştea detaliile – şi nu-l interesau. El era un cetăţean oarecare, ducând o viaţă oarecare, şi nu putea înţelege cum de pe baza aşa-zisei dovezi a unui trening dintr-o fotografie neclară, era hăituit şi forţat să recunoască un lucru pe care nu-l făcuse şi nici n-ar fi fost capabil să-l facă.

Housey îşi aminteşte: „Chiar şi când i s-au impus dovezile acumulate, când a fost întrebat despre coincidenţa cu beţele, indicaţia evidentă că-l interesau perversiunile înfăptuite asupra femeilor moarte, referirea de pe abţibild la excremente de câine şi, cea mai incriminatoare din toate, prezenţa medicamentului său antiepileptic în saliva de pe cadavre – Adams a ***continuat*** să se declare victima nevinovată a unei îngrozitoare neînţelegeri”.

Şi atunci, detectivilor care-l interogau pe suspect le-a telefonat prin radio un agent care rămăsese în apartamentul lui Adams pentru a ţine evidenţa celor ce-l căutau. În timp ce stătea în bucătărie, prin ochiul de sus al unei ferestre intrase o pisică, începând să mănânce dintr-un castron pus pe jos, lângă frigider. Pisica era o siameză cu mască şi avea la zgardă un medalion gravat cu numele şi adresa lui Jeff Adams.

Suspectului i s-a spus că, pe baza actualelor dovezi, probabil că avea să fie inculpat de omucidere, încă înainte de apusul soarelui.

„Şi atunci, a schimbat tactica”, povesteşte Housey., A ripostat, atacând poliţia. Cum puteau spune că el era în înregistrarea video? voia să ştie. Cum puteau spune că fusese prezent la locul vreuneia dintre crime? Nu fusese niciodată prins asupra faptului, tot ce aveau erau o grămadă de indicii care păreau să întregească un dosar, dar rămânea faptul că nu-l puteau amplasa la locul faptei. Un avocat, a declarat el, avea să desfiinţeze argumentul că nimeni altul nu mai purtase un asemenea trening în locul. şi momentul respectiv; avea să sublinieze că mulţi oameni folosesc medicamente contra epilepsiei, că beţişoarele în cauză sunt foarte comune şi că firele de păr ale unei pisici siameze sunt identice cu ale oricărei alteia. Nu aveau niciun argument, a conchis el”.

Fără probe care să-l plaseze cel puţin la locul uneia dintre fapte, era adevărat că îndoiala rezonabilă putea fi înaintată ca argument valid în faţa unui juriu, pentru a lichida cazul. Poliţiştii ştiau acest lucru, dar încercau să forţeze.

Încă mai încercau, când detectivul şef al anchetei a primit un telefon de la patolog, doctorul Homby. „Ne-a sfătuit să cerem pistolul care fusese scos la locul tentativei de omor întrerupte”, spune detectivul. „Doctorul văzuse banda video de nenumărate ori, căutând indicii, iar când primise o copie prelucrată a înregistrării o derulase pe un monitor imens din laboratorul balistic şi văzuse mina suspectului mascat lovind ţeava pistolului paznicului, când se răsucise şi o luase la fugă spre zidul de incintă. Fusese o lovitură directă în ţeavă, de genul care ar avea

toate şansele să lase o urmă”.

Era o şansă minimă, dar paznicul a fost găsit şi întrebat dacă-şi curăţase pistolul sau mai făcuse cu el altceva, după incidentul cu intrusul mascat. A spus că trăsese de două ori la poligon, dar atâta tot. În restul timpului, rămăsese în tocul unde şi-l ţinea.

Pistolul a fost adus în laboratorul poliţiei, pentru testare. Incredibil, pe ţeavă s-a găsit o amprentă de deget arătător care corespundea cu a lui Adams.

„Iar asta era pur şi simplu prea mult pentru o simplă probă circumstanţială”, conchide Housey., Adams a fost inculpat şi, datorită acelei singure amprente din locul unde a lovit pistolul, toate celelalte probe au dobândit statutul meritat, iar vinovăţia lui a devenit orbitoare ca lumina soarelui”.

Probele psihiatrice înaintate la proces iau dovedit că Adams era în mod discutabil schizofrenic şi că, de la vârsta de şaisprezece ani, când îl umilise la o petrecere disco o „târfă bogată”, nutrise o duşmănie vicioasă faţă de femeile privilegiate, ajungând până la o ură rituală, fetişistă, o ură pe care în sfârşit începuse s-o pună în practică. „Dacă n-ar fi fost femei tinere şi bine aranjate”, a spus psihiatrul în instanţă, „ar fi fost altceva. Starea lui necesita un punct focal, o ţintă spre care să-şi îndrepte reaua voinţă”.

Adams a intrat în închisoare, nu în spitalul de nebuni criminali, cum sperase.

În urma cazului, poliţia s-a văzut confruntată cu un adevăr extrem de incomod: indiferent cât de

stringente eforturi depuneau pentru a apăra pe cineva şi a împiedica să se întâmple ceva rău, fuseseră neputincioşi în faţa hotărârii unui singur om.

În ciuda aparent copleşitoarei prezenţe poliţieneşti, Jeff Adams luase simpla măsură de prevedere de a-şi reduce capacitatea reflexivă şi, în această stare umbrită, pătrunsese efectiv în proprietăţile unde plănuia să-şi omoare victimele şi le cutreierase familiarizându-se cu topografia şi chiar cu micile amănunte ale decorului şi ale instalaţiilor.

„În cazul primei victime, Sally Wimbush, poliţia ar fi putut face mult mai mult ca s-o apere”, declară Housey, „iar ultimul caz a fost o treabă de impuls, Adams a recunoscut – dacă n-o făcea, probabil că nu l-ar fi prins niciodată”.

Dar, în cazul lui June Lowry, poliţia înţesase terenul. Au făcut tot ce le era posibil unor poliţişti pentru a o apăra pe femeie, în afară numai de a o însoţi la tot pasul, şi totuşi a reieşit că Adams efectuase recunoaşterea locurilor nu doar o dată, ci de trei ori, după care a intrat în casă chiar pe sub nasul poliţiei şi a omorât femeia prin tortură în propriul ei dormitor. Realitatea este că Adams era mai hotărât decât poliţiştii. Se confruntau legea şi voinţa unui nebun de a reuşi, aşa că prima avea foarte puţine şanse de câştig. Fusese un adevăr dureros de învăţat şi încă valabil”. Discutând cu psihiatrul acuzării, după proces, Adams s-a exprimat în felul lui propriu: „Concentrarea mea era mai acută decât a tuturor celorlalţi. Aşa că, am reuşit să fac ceea ce voiam”.

Conflict

S-a răspândit ideea că oamenii de ştiinţă trăiesc şi lucrează pe un plan lipsit de patimi, dispute sau îndoieli, că domeniul cercetării ştiinţifice este o lume a armoniei şi înţelegerii depline şi că descoperirile sale sunt nişte adevăruri absolute.

„Omul cu halat alb”, spunea odată un farmacolog, „este înfăţişat adeseori ca un sus-pus, atotştiutor şi condescendent nemesis al ignoranţei şi superstiţiei. Ar fi un ştie-tot asexuat şi lipsit de emoţie, absolut contrar personajelor certăreţe, răzbunătoare, invidioase, rele şi suprem de nesigure pe care le-am întâlnit în călătoria mea prin minunata lume a ştiinţei”.

Ştiinţa criminalistică a fost popularizată prima oară în Marea Britanie în timpul anilor ’60, cu ocazia unui serial de televiziune intitulat ***Expertul,*** în care Marius

Göring, jucând rolul eroului omniscient care n-are niciodată o scamă pe halatul său alb, a plantat ideea de infailibilitate ştiinţifică în milioane de capete, săptămâni de-a rândul. În timpuri mai recente, ştiinţa criminalistică a suferit o relativă demitizare, dezvăluindu-se că practicienii săi, în anumite cazuri, au prejudiciat grav cursul justiţiei.

Printre alte cazuri, acela al Celor şase din Birmingham a contribuit mult la vătămarea reputaţiei ştiinţei criminalistice din Marea Britanie. În noiembrie 1974, aruncarea în aer a doua localuri din Birmingham s-a soldat cu douăzeci şi doi de morţi. Poliţia a intervenit rapid

şi a arestat câţiva suspecţi, în două ore. La timpul cuvenit, şase irlandezi au fost condamnaţi pentru atentate, primind lungi sentinţe cu închisoarea.

— La proces, mărturisirile a patru din cei şase au fost susţinute cu analize chimice care arătau că doi dintre ei, Patrick Hill şi Billy Power, mânuiseră explozivi chiar înainte de a fi fost arestaţi. Cel de-al treilea apel al Celor şase împotriva condamnării se baza pe probe criminalistice independente care dovedeau că urmele de săpun sau fum de ţigară puteau genera aceleaşi rezultate pozitive ale testelor. Această mărturie, împreună cu revelaţia că anumite alte dovezi fuseseră refuzate la primul proces, au rezultat în declararea Celor şase din Birmingham nevinovaţi şi eliberarea lor, în 1991, după şaptesprezece ani petrecuţi în închisoare.

Asemenea cazuri sunt, cu siguranţă, rare, iar cea mai mare parte a întregii ştiinţe criminalistice se efectuează în condiţii de strictă supraveghere şi drastică respectare a unor linii regulamentare, rezultatele fiind verificate şi contra verificate.

„Problema se iveşte atunci când ideile fixe şi gândirea de modă veche ajung să stea în calea obiectivităţii”, declară un fost patolog criminalist. „În această profesiune, e trist de spus, există oameni care aderă la unele teorii şi tehnici moarte încă dinainte ca ei să se fi născut. Nu sunt prea mulţi şi nu sunt persoane în poziţii de o deosebită putere în cadrul meseriei, în majoritate lucrează la un nivel local, anchetând morţi suspecte, dar reuşesc să-şi aducă contribuţia la prejudicierea reputaţiei profesiunii. Un exemplu de gândire

greoaie îl oferă modul în care unii patologi examinează plămânii nou-născuţilor morţi, pentru a decide dacă au murit înainte sau după naştere”.

Mulţi ani, s-a folosit aşa-numitul „test hidrostatic”, pentru a determina dacă plămânii copiilor respiraseră vreodată aer.

Plămânii erau tăiaţi în bucăţele, care apoi erau puse în apă. Dacă pluteau, se considera un semn că pruncul trăise cel puţin un moment în afara trupului mamei. Dacă se scufundau, însemna că nu fusese viu niciodată după naştere.

„O aiureală totală”, afirmă patologul. „Practica e neştiinţifică, are un substrat teoretic înapoiat şi nu ţine seama de cercetările care au evoluat în cea mai mare parte a secolului nostru”.

Unii medici încă mai cred în testul hidrostatic şi îl folosesc pentru a obţine „dovada” unei naşteri vii. În faţa faptului că s-a dovedit demult că până şi un minim grad de descompunere va face plămânii şi fragmentele de plămâni să plutească, tradiţionaliştii răspund adăugând procedurii o etapă în cadrul căreia compresează plămânul între două foi de hârtie şi calcă pte el, pentru a expulza ceea ce se numeşte „gazul adiţional”, produs de modificările putrefactive. S-a mai. argumentat, fără dovezi, că globulele microscopice de aer respirat prinse în ţesuturile fine ale unui plămân de copil nou-născut nu pot fi stoarse prin presare şi, aşadar, vor rămâne pe loc două noul stadiu preliminar, pentru a indica faptul că plămânul a inspirat cel puţin o dată aer în trupul copilului viu.

Lucrarea ***Essentials of Forensic Medicine***[4] de Polson şi Gee, publicată în 1973, face această scurtă declaraţie despre testul hidrostatic:

Testul era suspect în 1900 şi nu necesită discuţii detaliate, întrucât în prezent se ştie că nu are nicio valoare.

„Dar asta n-are nicio importanţă pentru cei care încă mai jură pe tehnicile criminalistice medievale”, declară patologul. „Permanent, pe parcursul suitei de proceduri care se folosesc pentru a face feluritele determinări aşteptate din partea unui patolog criminalist, există încă înrădăcinate zeci de tehnici demodate şi periculos de eronate, folosite în continuare de o generaţie care credea în tot ce i se spusese şi nu voia să-şi supună procesele de gândire influenţei nici unui fel de schimbări”.

Abordarea cu ochelari de cal, loialitatea încăpăţânată faţă de principii desuete, n-ar părea o acreditare ideală pentru nimeni a cărui datorie este aceea de a determina cauzele morţii sau a emite opinii despre evenimentele privitoare la decese pe baza cărora s-ar putea cere intervenţia poliţiei.

Totuşi, un asemenea om, Harvey Newton, a fost un admirat medic legist din sudul Californiei până în 1987, când a murit. Colegii angajaţi în activitatea criminalistică pentru administraţiile poliţieneşti din vecinătate cunoşteau greşelile doctorului, dar cel puţin unul a recunoscut că intensa loialitate, în mare parte generată de firea

4 **„Elemente esenţiale ale medicinei criminalistice"**

lui „agreabilă”, i-a oprit să-şi exprime criticile în tot timpul îndelungatei lui cariere.

Un tânăr medic însă s-a plâns totuşi, iar pentru osteneala pe care şi-a dat-o i s-a spus, în diverse moduri oficiale şi semioficiale, să-şi vadă de treaba lui.

„Sunt medic legist, competent, cred, iar în primele zile ale muncii mele activitatea profesională mă aducea adeseori în contact cu doctorul Newton. Unele dintre gafele la care am asistat aproape că mă făceau să urlu, dar asta avea în mare parte legătură cu aroganţa firească a tinereţii mele. Oricum, ceea ce l-a salvat de atâtea ori pe Newton a fost faptul că era foarte bun în instanţă. Ştia să vorbească, aşa că devenise un martor eficace”.

Tânărul legist, al cărui nume este Lou, l-a cunoscut prima oară pe doctorul Newton când s-au prezentat amândoi la locul unei morţi subite. Decedata era o tânără femeie, abia trecută de douăzeci de ani. Zăcea ghemuită pe marginea patului, îmbrăcată complet, şi părea să doarmă în linişte. Lângă ea, pe noptieră, se afla o cutie conţinând un irigator vaginal. Nu era o descoperire ieşită din comun, dar necesita totuşi o cercetare obiectivă.

„Doctorul Newton a studiat scena cu oarece înţelepţeşti frecări de bărbie şi dând ocazional din cap”, povesteşte Lou., A conchis că era un caz clasic de embolie pulmonară. Folosise irigatorul într-o încercare de a-şi provoca un avort, şi-a închipuit el. Apoi, se ridicase, îşi aranjase hainele şi pusese obiectele în ordine. În continuare,

începuse să se simtă rău şi se culcase pe pat. Atunci o lovise embolia, după părerea doctorului Newton. Un caz cu adevărat clasic, a încheiat el”.

Doctorul Newton îi expusese ipoteza nu numai lui Lou, care peatunci era cel mai tânăr medic legist din echipă, ci şi altor câtorva asistenţi medicali şi unor poliţişti. Toţi îl ascultaseră cu respect. Apoi, a sosit o echipă criminalistică, împreună cu medicul legist superior din regiune, care fusese în zonă şi îl interesa să examineze cazul.

„Eu am ieşit”, relatează Lou, „fiindcă simţeam că prezenţa mea ar fi fost oarecum de prisos, dar bătrânul Newton a rămas înăuntru şi, de pe hol, l-am putut auzi repetându-i teoria sa marelui şef. Ei bine, după aceea, s-a cam lăsat liniştea, apoi doctorul Newton a ieşit, ne-a salutat scurt din cap pe mine şi pe poliţişti şi a plecat. Peste câteva minute, medicul legist superior a venit în cadrul uşii şi m-a întrebat dacă doream cumva să examinez cadavrul, numai ca să-mi îmbogăţesc experienţa în materie de morţi subite. Când am intrat în cameră, asistentul şefului tocmai eticheta o sticluţă cu capsule. Erau barbiturice, m-a informat şeful. A spus că fata se sinucisese cu ele – luase atât de multe, încât avea gura plină de capsule parţial dizolvate”.

Cu o altă ocazie memorabilă, doctorul Newton a declarat că, după părerea lui, o persoană decedată era moartă de cel mult zece ore.

Cronometrajul era important, întrucât ar fi plasat anumiţi oameni lângă locul morţii, în vreme

ce alţii n-aveau cum să fi fost acolo.

Am văzut cadavrul în acelaşi moment cu doctorul Newton”, zice Lou. „Zăcea, gol, în dormitor, la o temperatură medie de primăvară. Peste fosa iliacă dreaptă a mortului se aşternuse o tentă cam verzuie. Am detectat un miros dulceag şi am văzut că rigiditatea cadaverică era în curs de a trece. Toate îmi indicau că omul era mort de circa două zile, posibil chiar mai mult. Doctorul Newton însă mi-a spus că înţelesesem greşit. A insistat chiar că, în materie de evaluări mature a muncii criminalistice, îşi formase un instinct al acestor lucruri şi ştia cu siguranţă tot ceea ce era necesar în legătură cu timpul deceselor”.

Odată, doctorul Newton a vizitat o casă unde fuseseră găsiţi morţi un bărbat şi soţia lui. Omul, alcoolic, zăcea pe podea, iar femeia într-un fotoliu, lângă foc. Pe un gheridon se afla un flacon cu tablete de fenobarbital, pe jumătate gol.

Doctorul Newton le-a spus poliţiştilor care îl însoţeau că putea înţelege de la prima vedere ce se întâmplase. Opinia lui expertă a fost înregistrată pe banda magnetofonului pe care-l folosea pentru a lua însemnări verbale la locurile crimelor.

Avem istoricul de alcoolism cronic şi violenţă al acestui om şi trecutul soţiei lui de sub imperiul necesităţi de a-l salva din celule ale poliţiei şi a-l scoate din şanţuri şi încăierări. Soseşte vremea când devine insuportabil. Cred că dacă privim prin locuinţă vom găsi un bilet de la soţie şi cred că vom afla că a drogat băutura soţului cu medicamentele ei pentru nervi, după care, când şi-

a dat seama că a murit, iar oroarea propriilor ei fapte şi-a făcut efectul, a luat ea însăşi o supradoză”.

Un poliţist îşi amintea că, în acest punct, doctorul Newton îi făcuse cu ochiul, complice. „Mulţi oameni, poate lipsindu-le experienţa adecvată în asemenea cazuri, l-ar expedia ca pe un act de sinucidere”.

Apoi, a sosit echipa criminalistică, iar doctorul a încetat cu teoretizările şi s-a apucat de treabă. De cum a mutat cadavrul femeii, a ieşit la lumină un element interesant. Într-o parte a pieptului avea înfipt un cuţit de bucătărie, pe care până atunci îl camuflase braţul.

„În orice caz, Newton n-a fost descurajat de acest lucru”, continuă Lou. „N-a făcut decât să-şi repete teoria, permutând însă câteva fapte, până a sunat, ca şi cum ar fi prezis chiar acel scenariu, dar fără amănuntul cu cuţitul. Conform ultimei versiuni, probabil bărbatul îşi omorâse soţia, după care, dându-şi seama ce făcuse în toropeala lui alcoolică, înghiţise o cantitate din tabletele ei şi se îndepărtase la o distanţă cuvenită de mizerabila lui viaţă”.

Imediat după aceea, un poliţist a întors cadavrul bărbatului de pe jos şi a găsit un cuţit înfipt şi în el. Pe locul unde zăcuse se afla o mică băltoacă de sânge închegat.

„Mi s-a spus că faţa lui Newton a fost un spectacol extraordinar”, povesteşte Lou. „Şi când, în cele din urmă, s-a făcut autopsia cadavrelor, în niciunul dintre ele nu existau barbiturice. Prezenţa tabletelor era incidentală, neavând nicio

legătură cu crima. Perechea fusese asasinată, desigur, iar peste trei săptămâni au fost acuzaţi doi puşti din vecini. Comiseseră crimele în virtutea unui pariu”.

Un alt caz al doctorului Newton pe care Lou nu-l va uita niciodată se referea la cadavrul unui copil dus la morgă sub suspiciunea de moarte în leagăn. Era o fetiţă de un an şi jumătate, curată şi bine hrănită. Lou a sosit la scurt timp după ce echipa medicală încercase să reanime copilul, fără succes.

Trupul a fost dus la morgă cu ambulanţa, iar Lou a intrat în cabinet să întocmească un raport de incident. Doctorul Newton era prezent, scriindu-şi notele de autopsie.

Fără să i-o ceară nimeni, a privit trupul fetiţei, apoi i-a spus lui Lou că acel caz era exact ceea ce susţineau părinţii – fetiţa murise pur şi simplu în somn, aşa cum păţesc mulţi copii. A adăugat că decesele de acest gen au un anumit aspect vizibil, pe care după câţiva ani înveţi să-l recunoşti.

„Când am privit cadavrul, în luminile puternice din morgă, mi-au venit alte idei”, precizează Lou. „Copilul avea vânătăi pe braţe şi o umflătură la ceafă. Apoi i-am palpat abdomenul şi l-am găsit umflat şi spongios. I-am menţionat acest fapt doctorului Newton. El a răspuns că da, observase abdomenul, dar după părerea lui balonarea şi senzaţia moale reprezentau primele stadii ale descompunerii. Iar asta, incredibil, la un copil mort doar de câteva ore”.

Medicul de familie a refuzat să elibereze

certificatul de deces, iar procurorul districtual a ordonat efectuarea autopsiei.

Examenul asupra cadavrului a demonstrat că fetiţa fusese omorâtă în bătaie. Avea abdomenul plin cu sânge de la ficatul rupt.

„Newton a avut efectiv tupeul să-mi spună, privindu-mă în ochi şi foarte sigur pe el, că după părerea lui autopsierul făcuse o greşeală în privinţa abdomenului”, conchide Lou.

Mai spune şi că au existat momente când ar fi putut crede că doctorul Newton nu urmaşe absolut deloc studii de medicină. Şi, totuşi, era prezent, membru respectat al sistemului juridic, cu ani de decizii oficiale la activ.

„Detest realmente să-mi închipui cât de grav trebuie să fi greşit de-a lungul anilor”, încheie Lou, „sau cât de des”.

Au existat câteva conflicte clasice între criminaliştii englezi şi, din nou, patologii au fost adeseori deosebit de vehementţi în condamnările lor reciproce: relatarea lui sir Sydney Smith despre neajunsurile lui sir Bernard Spilsbury, în special, este memorabilă.

Dawid Howatt, un bun patolog criminalist, din Aberdeen, îşi aminteşte de doi bătrâni care i-au otrăvit primii ani de meserie. Pe-atunci – se referă la perioada dintre 1935 şi 1940 – orice tânăr era automat presupus a şti foarte puţin, când i se comparau cunoştinţele cu cele ale unui bătrân din acelaşi domeniu.

Nu era doar un mic capriciu al profesiunii, subliniază Howatt, ci o pacoste persistentă, despre care credea uneori că n-avea să se mai

sfârşească niciodată.

„Opiniile şi judecăţile mele erau întotdeauna subminate de oameni animaţi de invidie, bătrâni speriaţi că încercam să aduc cine ştie ce tehnici noi pe care ar fi fost siliţi să le înveţe. Dacă urau ceva, era ideea de schimbare. Mai ales dacă schimbarea însemna abandonul vreunei vechi proceduri preţioase şi, probabil, bune de nimic”.

Howatt, actualmente pensionar, este o mină de aur cu poveşti despre victoriile ştiinţei criminalistice la începuturile ei, dar cel mai mult îi place să vorbească despre „bandiţii de ştiinţă” pe care i-a întâlnit, mulţi dintre ei faimoşi la vremea lor şi remarcaţi pentru contribuţiile pe care şi le-au adus justiţiei şi înţelegerii omeneşti asupra resorturilor crimei.

„Dacă-s-ar pedepsi crima la toate nivelurile ei, jumătate din bătrânii ăştia ar trebui să fie închişi pe viaţă”.

Howatt şi-l aminteşte pe profesorul de medicină legală care îşi învăţa studenţii că, dacă nu puteau detecta cauza morţii, nici chiar după cea mai completă examinare a cadavrului, atunci cauza putea fi pusă pe seama ***status lymphaticus-ului.***

„Mult timp după ce întreaga lume criminalistică încetase să mai folosească această jenantă evaziune, această făţişă mărturisire de ignoranţă”, spune Howatt, „acel bătrân domn anume continua s-o colporteze ca pe o concluzie validă şi realmente respectabilă la care putea ajunge orice patolog criminalist. De fapt, însă, nu este decât o judecată pe bază de supoziţii, pe care

în zilele noastre aproape nimeni n-o mai găseşte aplicabilă drept cauză a morţii. A fost la mare modă între anii 1900 şi 1950, aproximativ, şi venea la îndemână ca explicaţie a anumitor decese subite cărora nu li se putea găsi nicio cauză reală, nici chiar de către cei mai străluciţi patologi”.

La pubertate, timusul, o glandă din pieptul omului, de obicei se comprimă şi devine inactivă, dar la unii indivizi continuă să crească. Uneori, există şi alte trăsături interne neobişnuite, ca de pildă glande limfatice mai mari decât media, iar câteodată vasele sanguine majore, ca aorta, sunt subdezvoltate. „Secreţiea cândva că oamenii în această situaţie, şi mai ales adulţii tineri, erau predispuşi îndeosebi morţii subite din cauze foarte banale”, continuă Howatt, „iar ocazional nu era necesar decât un cucui unde nu trebuia, când nu trebuia, ca să-i ucidă. Aceste decese nu lăsau semne vizibile la autopsie, iar starea se amesteca de multe ori cu ceva numit inhibiţie vagală, care reprezintă o altă cauză destul de îndoielnică a morţii”.

Ca urmare a unor dezbateri prelungite în presa medicală, condiţia de ***status lymphaticus*** a fost propusă tot mai rar drept cauză, sau cauză contributivă, în cazurile de deces subit şi neexplicat la tineri. Încă se mai crede posibil că unii oameni cu timus mare şi activ. şi aortă strâmtată ar fi predispuşi morţii bruşte din cauze mărunte, dar în multe situaţii e imposibil să se propună veriga de legătură. ***Status lymphaticus*** n-a avut niciodată o formulare ştiinţifică şi reprezenta de fapt o concluzie negativă: când era

consemnat ca motiv al morţii, nu era necesar să i se demonstreze prezenţa, din moment ce absenţa oricăror altor semne era considerată a fi dovada că moartea se produsese datorită unui ***status lymphaticus.*** „Probabil că nici nu există, ca stare”, presupune Howatt. „Era un camuflaj comod pentru golurile din cunoaşterea ştiinţifică, atâta tot”.

Cu toate acestea, până nu mai demult de jumătatea anilor ’60, ***status lymphaticus*** încă a mai fost consemnat drept cauză a morţii pe multe certificate de deces. Erau întocmite de persoane a căror stirpe încă mai există, afirmă Howatt. „Sunt cei care consideră că un medic trebuie să denote, mai presus de orice, consecvenţă în abordarea meseriei, iar modul de a o face constă în refuzul de a învăţa orice lucru nou şi a stăvili cu orice preţ schimbarea”.

Mulţi asemenea oameni continuă să ia decizii importante în Anglia zilelor noastre, declară el. „Ei ajută la instrumentarea unor cazuri de acuzare pentru poliţie şi propagă opinii care sunt nişte imbecilităţi patentate, dar se pronunţă cu glasuri minunat de rezonante şi sigure, aşa că e obligatoriu să aibă dreptate. Nimic nu suceşte mai rapid capul unui politician decât vor.

birea cu ştaif din partea cuiva care-l ia de sus”.

Troglodiţii, cum îi numeşte Howatt, au tendinţa de a se vedea pe ei înşişi ca păzitori a ceva sacru, nu practicanţi ai unei meserii în continuă schimbare. „Se agaţă amarnic de tot balastul pe care l-au cules cu o sută de ani în urmă

şi nici nu vor saudă de chestiunile care au apărut de-atunci încoace. E un comportament dezgustător, dar pute a tradiţionalism şi, câtă vreme tradiţionalismul este considerat o virtute, vom avea parte şi de siniştrii ăştia”.

Într-un caz unde Howatt a fost convocat cu puţin timp înainte de ieşirea sa la pensie, poliţia i-a cerut să exprime o părere secundă asupra unui aparent asasinat., Au spus că-i va ajuta să-şi clarifice cazul. Ceea ce doreau nu era o a doua opinie, ci doar încă una aidoma cu prima”. Howatt a citit documentaţia existentă asupra cazului şi a constatat că-l intriga.

Patologul care fusese chemat prima oară examinase deja victima, o femeie trecută de treizeci de ani, şi se pronunţase amănunţit asupra rănilor ei, exprimându-şi teoriile despre ceea ce, probabil, se întâmplase.

„Făcea parte din şcoala dinozaurilor la care m-am referit”, spune Howatt, un londonez doldora de onoruri şi opinii bazate pe nimic altcevaxdecât prejudecăţi de lungă durată. Şi, dacă pot divaga un moment, trebuie să spun că mare parte din necaz constă în faptul că ştiinţa criminalistică, sau anumite zone ale ştiinţei criminalistice n-au fost niciodată supuse unor evaluări obiective.

Ar trebuit să fie numită vreo persoană sau vreun comitet, cu minte ştiinţifică limpede şi fără nicio loialitate în cadrul breslei, pentru a verifica vechile „adevăruri” şi a vedea dacă mai valorează ceva.

Cine poate spune că anumite lucruri sunt adevărate şi altele nu? în patologia criminalistică,

răspunsul multor cazuri este asemenea cu persoana care decide dacă o mânjitură pe o bucată de placaj a fost făcută de Picasso şi deci valorează o avere. Opinia e totul – altă cale de a face o evaluare nu există.

Deci, oricum, iată-mă, confruntat cu înalta statură a opiniei acelui om înzestrat. Întrucât am lucrat mult în America, în genere nu se consideră că am educaţia profesională care mi-ar da dreptul că contrazic asemenea oameni. Dar, ce naiba, e amuzant, şi când reuşesc să dovedesc că au comis o gravă greşeală, este cea mai pură bucurie”.

Decedata, conform patologului din Londra, fusese înjunghiată fatal în piept, cu prilejul unei spargeri, de către una sau mai multe persoane necunoscute.

Absenţa sângelui pe cadavru şi la locul faptei în general indica limpede un şoc chirurgical intens în momentul când vârful cuţitului atinsese pericardul (sacul membranos care înconjoară inima). Victima, după părerea omului din Londra, murise datorită şocului brutal al invaziei oţelului rece în trup.

„Şi atunci, jur pe Dumnezeu că abia dacă mi-am putut crede ochilor”, relatează Howatt, „am văzut că scrisese: «Acesta e un efect reflex înrudit cu bine documentata condiţie de ***status lymphaticus***». Am crezut că visam. Adică, în ce ţară a zânelor credea ţapul ăla bătrân că trăia? À-propos, ca o chestiune de interes, şi povestea cu şocul chirurgical intens şi toate celelalte tot nişte idioţenii erau. Dacă femeia murise de o cardio-inftibiţie pe care el n-o înţelegea, de ce n-o

spusese? Ştiu de ce, desigur – nu voia să pară că existau lucruri pe care el nu le ştia”.

Când a sosit timpul pentru autopsie, au fost prezenţi amândoi patologii, având la îndemână un tehnician anatomist pentru a opera disecţia, în timp de doctorii făceau însemnări.

„Înainte de a începe să taie”, continuă Howatt, „am aruncat o privire plăgii înjunghiate şi din nou am avut acea viziune a unui bătrân suflet autoamăgit care se complace în ceţurile irealităţii. Rana nu avea sânge pe perimetru, marginile ei nu prezentau urme de hemoragie şi nu exista nicio umbră de învineţire. Cu alte cuvinte, nu existase niciun strop de sânge prezent în interiorul ţesuturilor, când fusese înfipt cuţitul în femeie. Ceea ce însemna, pur şi simplu, că murise înainte de a fi fost înjunghiată, l-am atras atenţia învăţatului asupra acestui lucru, dar el a bălmăjit ceva despre vascularizarea ocultă şi i-a ordonat tehnicianului să taie. I-am cerut să aştepte până se făcea o fotografie a rănii. Nu voiam ca dovada să dispară în grindina celorlalte tăieturi operate de tehnician. După ce s-a imortalizat imaginea, am continuat”.

Femeia murise din cauze naturale. Descoperirile interne n-au lăsat nici umbră de îndoială că o ucisese un cheag mare de sânge în plămân. Ulterior, s-a stabilit să fiul ei, vizitând-o acasă şi găsind-o moartă, înscenase crima şi apoi devastase locuinţa, furându-i economiile şi alte obiecte de valoare.

În urma autopsiei, când s-a convenit asupra cauzei morţii, patologul cel bătrân a ieşit din sala

de disecţie fără o vorbă. Când a ieşit şi Howatt, bătrânul părăsise deja morga şi era în drum spre gară, pentru a se întoarce la Londra. „Mai târziu, s-a plâns la autoritatea mea tutelară, în scris, că în timpul examinării îl obstrucţionaseră teoretizările mele făţarnice şi atitudinea îngâmfată, total necuvenite pentru un reprezentant al profesiunii medico-legale”.

Povestirea favorită a lui, Howatt, despre neaveniţii care se dau drept experţi, datează cam de la sfârşitul anilor ’50, când lucra la New York şi a fost angajat de o companie de asigurări pentru a efectua o autopsie de opinie secundă asupra cadavrului unui tânăr, în scopul de a determina cauza morţii.

„Înainte de a ajunge la locul stabilit, am primit un telefon de la patologul care realizase prima autopsie, pentru a-mi spune, efectiv, că avea beneficiul a ani întregi de experienţă în favoarea lui – certificase cauza morţii ca ocluzie miocardică. Spera să nu-mi influenţeze judecata nicio presiune din partea celor care ar fi putut avea de câştigat de pe urma unei a doua opinii, în dezacord cu prima, l-am spus să nu-şi facă griji, aveam să-mi declar cu precizie convingerile”.

Înainte ca Howatt să înceapă examenul, un avocat i-a spus că primul patolog era un beţiv notoriu, care-şi menţinea postul prin trafic de influenţă, în ciuda lipsei totale de talent. Acesta era motivul chemării unui legist din afara oraşului, pentru opinia secundă – de cazul respectiv depindea o foarte mare despăgubire de asigurare, aşa că doreau o cauză a morţii credibilă, oricare

ar fi fost aceea.

„Ei bine, o autopsie pentru opinia secundă e un fenomen ciudat”, explică Howatt, „pentru că deschizi un cadavru care a mai fost deja deschis, iar organele sunt ciopârţite dinainte şi, în majoritate, nu se mai află la locul lor – rinichii, de pildă, sunt adeseori împachetaţi în ziare ude, iar pachetul e modelat astfel încât să se potrivească în cap, fiindcă are greutate şi împiedică ţeasta gotită de creier să se bălăngăne în sicriu la fiecare mişcare. Creierul, desigur, nu mai poate fi pus. la loc în craniu după examinare, fiindcă e tocat ca un terci şi s-ar infiltra prin tăietura oaselor cu fierăstrăul şi incizia scalpului”.

Diversele convenţii adoptate la reconstituirea unui cadavru înseamnă că numai patologii cu multă experienţă la stabilirea opiniei secunde pot, îndeobşte, să se descurce prin ghiveciul de organe sfârtecate şi secţionate, care stau grămadă în cavitatea abdominală. „Oricum, să înţelegi ansamblul e cam ciudat, trebuie să scormoneşti ca să găseşti ce-ţi trebuie în scopul de a-ţi efectua examenul”.

În acel caz, însă, Howatt n-a găsit nimic care să corespundă cu necesităţile. Toate, chiar ţinând seama de faptul că fuseseră tocate, tăiate felii şi mutate de la locul lor, arătau aiurea.

„Şi deodată, am găsit un uter, legat de o pereche de ovare dolofane”, trânteşte Howatt. „M-am uitat la tânărul medic care mă asista. A ridicat din umeri. Am ridicat şi eu. După care, am râs amândoi vreo cinci minute în şir, mai mult pe nas, pentru ca oamenii din anticameră să nu ne-audă.

Cel care făcuse prima autopsie reuşise, nu ştiu cum, să bage alt set de organe interne în trup.

Adevăratele măruntaie ale tânărului mort erau cusute în cadavrul unei femei, cine ştie pe unde.

Probabil că între timp şi fusese înmormântată sau poate incinerată la crematoriu. N-am aflat niciodată”.

O suspiciune stăruitoare

Când se publică cifre oficiale arătând numărul anual de decese din cauze naturale, le însoţeşte invariabil avertismentul că numerele sunt cel mult aproximative. Acestea sunt statistici care nu pot evita denaturarea.

De ani de zile, poliţia şi specialiştii criminalişti au acceptat faptul că în toate cifrele oficiale de morţi din cauze naturale se înscrie un procentaj de morţi „necurate”. Investigaţia atentă arată adeseori că o moarte aparent naturală este de fapt o sinucidere; asesorii de asigurări ştiu că un număr semnificativ de sinucideri sunt mascate ca decese naturale, pentru a evita încălcarea termenilor de asigurare pe viaţă. Mai puţin frecvent, morţile presupuse a fi fost naturale reies ca fiind asasinate. Iar altele, suspecte dar imposibil de dovedit, sunt în mod caritabil clasificate ca naturale.

„Şi, desigur, majoritatea oamenilor nu găsesc nimic în neregulă la cifre”, declară profesorul Tim Bosley, psihiatru consultant la un spital general din New York. „De ce-ar face-o? Este un domeniu unde individul mediu nu are un simţ înnăscut al probabilităţilor, care să-l alerteze asupra

posibilităţii de a o lua ceva razna”.

Totuşi, profesorul Bosley argumentează că anumiţi oameni, în împrejurări deosebite, pot detecta încălcări ale probabilităţilor.

Psihiatrii de spital, îndeosebi, au un anume simţ al ***verosimilităţii*** care declanşează semnalele de alarmă atunci când configuraţiile suprapuse ale vieţii într-o unitate de îngrijire pe termen lung sunt perturbate sau contrazise.

O explică prin analogie. „Odată, când eram student, am vizitat un loc din nordul statului, o imprimerie unde se tipăreau cărţi de joc. La capătul de ambalare al fluxului tehnologic lucrau femei cu mănuşi albe de bumbac, aşezate în şir la nişte mese lungi. În faţa fiecărei femei stătea câte o tavă plină cu pachete de cărţi, toate în cutii, dar încă nelipite. Femeile trebuiau să examineze fiecare pachet pentru a se asigura că nu lipsea nicio carte şi nu se induseseră cărţi tipărite defectuos sau duplicate. Repeziciunea operaţiunii m-a uimit. O doamnă mi-a spus că nu avea nevoie decât de cinci secunde pentru a examina un pachet de cărţi. Nu făcea decât să le răsfire în evantai într-o mână, cu feţele spre ea, şi-şi dădea seama, de la prima vedere, dacă lipsea ceva sau era inclusă vreo carte care nu trebuia”.

Femeile făceau această muncă de atâta timp, spune Bosley, încât îşi dezvoltaseră o baterie de instincte care se însumau într-un extrem de responsabil simţ al ordinii.

Orice încălcare a acelei ordini, oricât de slabă, putea fi lipsa unei cărţi de joc, sau duplicarea, sau imprimarea greşită sau locul

nepotrivit, declanşa alarma.

„La fel se întâmplă şi în domeniul meu de activitate. Lucrez cu pacienţi psihiatrici pe termen lung. Lucrez tot anul cu sindroame, suferinzi şi sisteme de rutină instituţională care îşi combină caracteristicile spre a produce o normă complexă, cu multiple standarde, o armonie unică. La un nivel subconştient, percep armonia, la fel ca majoritatea. colegilor mei. Dacă iese ceva din sistem, s-ar putea să nu ştim imediat ce este, dar de obicei observăm că se întâmplă ***ceva”.***

Bosley s-a specializat în studiul şi tratamentul schizofreniei la femeile tinere. În 1989, la trei săptămâni după introducerea unei serii de revizuiri procedurale menite să comprime supravegherea pacienţilor de durată şi să monitorizeze simptomele cu un nivel crescut de exactitate, una dintre paciente a murit subit.

„Cu toate că părea o mare ironie, în situaţia existentă, nu s-au mirat prea mulţi” povesteşte Bosley. „Toţi însă erau destul de întristaţi de ceea ce se întâmplase. Vera avea douăzeci şi doi de ani şi se afla în secţia noastră de aproape trei ani. Starea ei fusese diagnosticată prima oară pe vremea când era adolescentă, în Franţa, unde tatăl ei era ataşat diplomatic la Ambasada americană din Paris. ***Bouffée délirante –*** acesta era diagnosticul înscris pe fişa ei medicală.

A adus cu ea hârtiile când familia s-a întors la New York, la două zile după ce Vera împlinise nouăsprezece ani”.

O autoritate traduce ***bouffée delirante*** prin „accese de delir”, stări scurte de irealitate care se

produc pe neaşteptate, fără niciun avertisment vizibil şi, de obicei, însoţite de un comportament ca în transă.

„E o clasificare strict franceză”, precizează Bosley, „şi nu se acceptă pe scară prea răspândită în afara Franţei. În cadrul sistemului nostru de clasificări, se apropia cel mai mult de psihoza iluzorie acută. După cercetările cuvenite, am ajuns la concluzia că de asta suferea Vera şi am tratat-o în consecinţă”.

S-a combinat un regim de terapie medicamentoasă moderată cu sesiuni de „normalizare”, în cadrul cărora Vera era dusă, sub supraveghere, în zone recreative ale spitalului, folosite de pacienţii care sufereau de afecţiuni non-psihiatrice.

Am constatat că tehnica de normalizare este eficientă în aproape jumătate din psihozele iluzorii pe care le tratam”, explică Bosley. „Când reuşeşte, pare să reducă numărul atacurilor. iluzorii, cam cu o treime. Chiar şi aşa, starea rămâne derutantă pentru cei suferinzi şi tulburătoare pentru oamenii din apropierea lor. În cazul Verei, ştiam că, din păcate, condiţia se înrăutăţea. Aşa cum prezisese psihiatrul ei francez, se îndrepta spre starea numită de el ***délires chroniques***, delir cronic, ceea ce însemna că probabil o aştepta o schizofrenie completă”.

Datorită trecutului ei depresiv şi dorinţei de a muri exprimată ocazional, moartea Verei a fost privită de personalul medical şi de ceilalţi profesionişti din spital ca reprezentând deznodământul unei probabilităţi rezonabile.

Profesorul Bosley, încă, ri-a considerat că trebuia s-o accepte pur şi simplu ca pe un fapt consumat.

„Se împotrivea ritmului stabilit în cadrul secţiei”, afirmă el. „Recunosc că unul sau doi colegi m-au privit cam ca pe un nebun, pentru că spusesem asta. Alţii au fost înţelegători”.

Un om căruia Bosley i-a exprimat neliniştea sa era un coleg psihiatru, Alex Lithgow, care i-a mărturisit că şi el simţea ceva în neregulă la moartea Verei.

Am fost atent să nu mă amăgesc”, declară Lithgow. „Schizofrenia e o stare extrem de distructivă şi mulţi bolnavi au un impuls ucigaş dirijat fără greş asupra lor înşile. Datorită strânselor mele contacte cu pacienţii schizofrenici din secţia de termen lung, ştiu că aproximativ o parte din ei îşi petrec poate jumătate din timpul de trezie gândindu-se la moduri de a-şi pune capăt zilelor. Şi majoritatea celorlalţi se gândesc la asta, deşi mult mai rar, iar dacă nu au în vedere sinuciderea, atunci cel puţin meditează uneori la pacea morţii. Şi mai există un fapt, penibil dar inevitabil, de care trebuie să se ţină seama – mulţi pacienţi psihiatrici mor în urma efectelor secundare toxice ale medicaţiei”.

Dar, cu toate că era conştient de instabilitatea fundamentală a vieţii pacienţilor săi, Lithgow n-a putut accepta ideea că moartea Verei era în vreun fel o trăsătură firească a configuraţiei de ansamblu. În cadrul structurii de viaţă a unităţii, insista el, decesul ei pur şi simplu nu se „integra”, fie ca sinucidere, fie ca accident farmaceutic.

„Fără a o spune de-a dreptul, amândoi

bănuiam că Vera fusese asasinată”, declară Bosley. „Niciunul dintre noi nu ţinea să-şi concretizeze suspiciunile. Cu siguranţă, nu puteam emite o alegaţie onorabilă. Darf din moment ce eram amândoi membri ai personalului superior, nu ne trebuia prea mult ca argumente concrete pentru a convinge administraţia spitalului că se impunea o autopsie foarte atentă”.

Autopsia n-a dezvăluit nimic în neregulă la moartea Verei. Ba chiar, nu s-a descoperit nicio cauză vizibilă a morţii. Acest lucru l-a făcut pe Bosley să devină şi mai bănuitor.

„Simţeam că trebuia să existe un semn de ***ceva***. În acel punct, patologul era pregătit să pună totul pe seama unuia din acele sindroame specifice tinerilor pacienţi psihiatrici decedaţi, o cauză absconsă a morţii, ceva prea subtil, poate prea tranzitiv, ca să se vadă. Nu e o opinie anormală, mai ales când pacientul a urmat tot felul de tratamente medicamentoase complexe şi ocazional contradictorii, de-a lungul unei perioade foarte lungi. Continuam să fiu foarte neliniştit, sub apăsarea propriilor mele suspiciuni, şi n-avea niciun sens să încerc a-mi ignora sau suprima sentimentele. Vera, le spuneam eu oamenilor, pur şi simplu n-ar fi trebuit să moară în acel moment. Suspiciunea mea stăruitoare, recunoşteam acum cu glas tare, era că fusese asasinată premeditat”.

Patologul, doctorul Harry Michaels, considera că profesorul Bosley manifesta o reacţie iraţională faţă de moartea acelei tinere femei.

„Nu-i critic în niciun caz pe psihiatri în general”, declară Michaels, dar în acel caz, aveam

senzaţia că profesorul Bosley şi ceilalţi pur şi simplu se apropiaseră prea mult de pacientă şi ţineau prea mult la ea. În orice caz, fusese o tânără excepţional de agreabilă. Suspectam că tot ceea ce credeau Bosley şi Lithgow a fi un semnal instinctiv faţă de nepotrivirea morţii ei era nu mai mult decât reacţia la ruperea unui ataşament, care-i tulbura şi li se părea greu de acceptat”.

La şase zile după moartea Verei, o altă pacientă din secţia psihiatrică, Amy, a murit în cădere de pe fereastra unei băi de la etajul doi. De astă dată, patologul a fost cel care a simţit că era ceva suspect: profesorul Bosley şi doctorul Lithgow credeau amândoi că al doilea deces era un suicid. Potrivirea în timp nu reprezenta decât o coincidenţă bizară.

„Niciunul din instinctele fin acordate care ne preveniseră în legătură cu Vera n-a acţionat când a fost vorba de Amy”, afirmă profesorul Bosley., Amy era internată doar de zece zile şi avea un istoric de tentative de sinucidere. În termeni relativi, n-o cunoşteam, iar puţinele informaţii pe care le obţinusem, dintr-o discuţie de douăzeci de minute anterioară internării în spital, îmi sugerau că ar fi trebuit supusă tranchilizării de durată, pentru a-i potoli impulsurile autovătămătoare. Încă se mai discuta despre cel mai potrivit regim medicamentos, în momentul când a murit”.

Suspiciunile patologului n-au ţinut seama de trecutul psihiatric al lui Amy. „Orientarea unei mari părţi din munca mea constă în criminalistică”, afirmă doctorul

Michaels, „iar unul dintre instinctele mele

criminalistice s-a activat imediat, când am văzut fotografiile poziţiei în care fusese găsită a doua pacientă”.

Amy căzuse cu spatele pe caldarâmul aleii de sub fereastra băii. Impactul trupului la sol îi fracturase oasele umerilor şi şase coaste. Partea dinapoi a craniului era distrusă, iar materia cerebrală se întinsese în jurul capului pe o rază de patruzeci şi cinci de centimetri. Faptul pe care Michaels l-a găsit cel mai semnificativ a fost acela că fata avea capul îndreptat în direcţia opusă peretelui.

Această poziţie arăta că Amy căzuse din clădire cu spatele”, explică Michaels. „Fereastra se afla la circa patruzeci de picioare înălţime, plus-minus două picioare. Căzând cu faţa înainte, ar fi avut timp să se dea peste cap în aer exact o dată. Ar fi aterizat pe spate, cu capul spre perete. Ieşind de-a-ndărătelea, nu s-ar fi rostogolit deloc peste cap, asta nu se întâmplă nici în proporţie de unu la sută. Aşa că ar fi căzut pe spate, cu capul în direcţia opusă peretelur adică exact aşa cum a fost găsită. Iar fereastra era destul de mică, abia de treizeci de inci pătraţi, ceea ce înseamnă că o ieşire îndărăt, cu deliberare, ar fi presupus mari eforturi, nefiind fără-ndoială ceea ce ar fi făcut un sinucigaş. S-ar fi aplecat înainte şi ar fi ieşit cu capul”.

Doctorul Michaels a adoptat opinia eventuală că Amy fusese împinsă pe fereastra băii. A anunţat poliţia, i-a expus bănuielile sale unui detectiv superior şi, în interval de o oră, s-a pregătit să-l asiste pe doctorul Julius Bergowitz, unul dintre

principalii patologi criminalişti din New York, la efectuarea unei autopsii asupra cadavrului lui Amy.

„N-a încăput nicio îndoială cu privire la cauza morţii”, declară Michaels. „Şocul fracturării instantanee a coastelor şi umerilor ar fi omorât pe oricine. La fel şi leziunile de la cap. Dar ceea ce a prezentat un interes imediat pentru mine şi doctorul Bergowitz era un grup de vânătăi pe piept, la jumătatea stfernului, întinse peste curburile interioare ale ambilor sâni. Niciodată nu mai văzusem aşa ceva, însă Bergowitz a ştiut pe loc ce era”.

Încordându-şi degetele mâinii drepte, doctorul Bergowitz a apăsat cu vârfurile lor semnele de pe pieptul lui Amy, acoperindu-le cu precizie. S-a văzut clar că vânătăile erau urmele unor degete de la mâna dreaptă. Fusese împinsă foarte tare, a spus el, destul de puternic pentru a-i provoca vânătăi grave, în deplină profunzime, pe piept.

„Era evident că fusese exact genul de apăsare necesară pentru a o împinge înapoi printr-o ferestruică”, precizează Michaels, „şi nu prea încăpea nicio îndoială cum ajunseseră să apară acolo vânătăile. Dar, înainte de a afirma categoric această opinie, doctorul Bergowitz a spus că trebuia să găsim un al doilea set de vânătăi, numit de el set coroborativ, produs de cealaltă mână a atacantului”.

Şi s-a găsit şi al doilea set. Avea forma unor slabe dungi vinete împrejurul gleznei drepte a lui Amy. Din nou, doctorul Bergowitz şi-a folosit

propriile degete pentru a demonstra întocmai cum fusese apucat piciorul cu mâna stângă, în timp ce mâna dreaptă a agresorului o împingea pe Amy prin mica fereastră a băii.

Pe baza marii probabilităţi ca Amy să fi fost asasinată, doctorul Bergowitz a spus că dorea ca trupul să fie transportat în secţia de investigaţii ştiinţifice a Departamentului Poliţiei New York, unde existau instalaţii pentru proceduri post-mortem sofisticate, care nu se puteau efectua cu uşurinţă în prosectura unui spital. A spus că avea să continue a accepta cu bucurie asistenţa doctorului Michaels, la unitatea poliţiei, şi a sugerat că cercetările lor ar fi avut de câştigat dacă se emitea un mandat judecătoresc pentru transportarea trupului Verei, pentru un examen mai amănunţit.

„În ziua aceea, mi s-a relevat cu destulă acuitate un adevăr contemporan”, comentează doctorul Michaels. „Şiretlicurile, vicleniile evazive şi tacticile prin învăluire ale avocaţilor apărării din zilele noastre sunt de o asemenea natură încât, dacă vrem ca un dosar de acuzare să aibă şanse de supravieţuire, trebuie să ajungă în instanţă cu argumente aproape incredibil de rafinate. O autopsie realizată în spital e egală cu zero pe lângă una efectuată în mediul multidisciplinar şi de înaltă tehnicitate, ca să nu mai spunem şi cât de profund cinic, al unei unităţi medicale poliţieneşti. Doctorul Bergowitz avea să localizeze, să catalogheze şi să coreleze întreaga configuraţie a traumatismelor de pe cadavrul lui Amy. Şi de pe cel al Verei, dacă se găseau.

Când profesorul Bosley a auzit că doctorul Bergowitz era pregătit să accepte posibilitatea ca moartea Verei să fi fost suspectă, a fost imens de uşurat.

„Nimic nu doare mai rău decât sentimentul că urli un mesaj urgent într-o vale pustie”, afirmă Bosley. „Durerea s-a risipit în clipa când am aflat că patologul poliţiei dorea să cerceteze cazul Verei. Mi-a mai dispărut şi crescânda senzaţie că, după părerea colegilor mei, petrecusem prea mult timp în compania nebunilor”.

Experienţa criminalistică a doctorului Michaels nu-l pregătise pentru scara şi anvergura necropsiilor poliţieneşti asupra cadavrelor lui Amy şi Vera.

„Dacă prin perioada aceea m-aş fi gândit să comit o crimă, aş fi abandonat ideea după zece minute petrecute cu Bergowitz şi echipa lui. Şi să mai vorbeşti de despicarea firului de păr în patru…”

Într-unul din articolele sale publicate, doctorul Bergowitz afirma:

Existenţa amprentei adevărului nu poate fi pusă niciodată sub semnul întrebării; multitudinea modalităţilor de a o găsi, şi numai ea, este aceea care constituie un subiect potrivit de discuţie şi cercetare neobosită.

Întotdeauna există probe care dezvăluie adevărat –, tele împrejurări ale oricărui caz, aşteptând doar să fie descoperite, susţine el, deşi poate fi necesar un anchetator excepţional de

îndărătnic şi flexibil intelectual pentru a le găsi. Doctorul Michaels şi-a dat seama că se afla în compania unor entuziaşti care tratau fiecare caz ca pe o provocare serioasă a priceperii lor şi găseau de neconceput ideea eşecului.

Acei oameni mă tratau cu deferenţă”, povesteşte

Michaels, „dar ştiam cu toţii că procedurile, precum şi gândirea de la baza procedurilor, se aflau la mile întregi distanţă de domeniul meu de competenţă”.

Cadavrele celor două femei erau depuse pe mese adiacente, iar Bergowitz prezida examinarea şi disecţia amândurora, consfătuindu-se cu doctorul Michaels, în timp ce-i instruia la fiecare pas pe tehnicieni şi pe doi patologi tineri.

Deşi cadavrul Verei fusese deja deschis şi examinat de către doctorul Michaels, autopsia spitalicească mai puţin exhaustivă lăsase aparatele majore relativ intacte, ceea ce însemna că încă mai erau uşor de examinat. Centimetru cu centimetru, suprafeţele exterioare ale ambelor trupuri au fost inspectate din creştet până-n tălpi, pe parcurs colectându-se mostre din belşug. Examenul intern, disecţia şi recoltările care au urmat s-au terminat în câteva ore.

La sfârşitul zilei, doctorul Bergowitz şi echipa sa asamblaseră treizeci şi cinci de mii de cuvinte sub formă de însemnări, şi o gamă de specimene atent indexate, două sute treizeci în total, care aveau să deţină rezultate analitice pentru toate zonele sau organele semnificative ale ambelor cadavre.

„Mai făcuse şi fotografii”, continuă Michaels. „Crezusem că mă pricepeam cât de cât la fotografia clinică, dar Bergowitz folosea echipamente macro, de o complexitate şi un rafinament care jur că m-au uimit, l-am menţionat, în timpul unei pauze de cafea, că îşi dădea enorm de multă osteneală, iar el mi-a răspuns că întotdeauna proceda astfel, deşi de obicei nu chiar atât de mult. «Mă reped cu toate forţele, când presimt că mă aşteaptă ceva», a declarat Bergowitz”.

Asupra celor două femei s-au făcut două descoperiri care coincideau, ambele superficiale şi discrete vizual. Bergowitz i le-a arătat lui Michaels pe copiile fotografice mult mărite.

Atât Amy, cât şi Vera, aveau pe călcâiul drept câte o mică băşică stranie, turtită”, precizează Michaels.

„Erau genul de semne pe care eu nu le-aş fi considerat reprezentative, cu toate că le observasem. Păreau provocate de rosături ale pantofilor, acel soi de semne mici care apar zilnic pe picioarele a milioane de oameni. Acelea două, însă, erau practic identice. Ocupau aceeaşi poziţie pe picioarele drepte ale amândurora şi apăruseră în apropierea timpului când murise fiecare dintre ele. Privite în contextul respectiv, trebuie să spun că le-am găsit la fel de suspecte pe cât le considera, în chip evident, şi Bergowitz”.

Celelalte semne corespondente se aflau în interiorul gurilor celor două femei. Din nou, lui Michaels i-au părut a fi nişte băşici neînsemnate, chiar mai mici decât cele de pe picioarele femeilor.

„Dar nu încăpea nicio îndoială că erau – relevante. Le găsiserăm, aproape identice, şi ambele sub limbile decedatelor, nici mai mult, nici mai puţin”.

Acum, când morţile lui Amy şi Vera deveniseră categoric suspecte, şi indiscutabil legate între ele, a fost trimis un detectiv să verifice împrejurările conexe cu decesele.

Vera, i s-a spus acestuia, fusese găsită pe pat, îmbrăcată numai cu cămaşa de noapte. Sora care o găsise spunea că Vera nu putuse rămâne nesupravegheată mai mult de zece minute, din moment ce fiecare pacientă era controlată de câte o soră de cel puţin patru ori pe oră; sora însemna de fiecare dată într-un tabel de pe uşă, marcând ultima ocazie când fusese văzută pacienta. Sora care o verificase ultima oară pe Vera a declarat că o găsise într-o stare aparent normală şi rezonabil de bine dispusă. Întrebată dacă-şi amintea să fi văzut pe altcineva prin apropierea salonului Verei, sora a răspuns că singurul pe care-şi amintea să-l fi văzut era George Devine, un portar şi măturător în vârstă de şaizeci şi doi de ani, care lucra în spital de cinci ani. Când sora vizitase camera Verei, Devine lucra în capătul opus al coridorului, cu un şlefuitor de duşumea.

Amy fusese găsită de paznicul care patrula prin curte, goală, răstignită pe alee, sub fereastra băii. Nimeni n-o văzuse intrând în baie şi nu exista niciun martor al căderii. Când biroul de detectivi i-a trimis prin fax un exemplar al acestor detalii doctorului Bergowitz, răspunsul a constat într-o sugestie de a afla, dacă era posibil, care persoană

fusese ultima în baie, înainte ca Amy să fi intrat acolo.

Această tendinţă spre o încrucişare operaţională între cabinetul medico-legal şi biroul de detectivi nu e ieşită din comun", explică un detectiv vârstnic. „Întrucât în zilele noastre laudele se acordă cu mare dărnicie şi fiindcă tind să cuprindă toate departamentele implicate în succesul unei anchete, pe nimeni nu-l apucă paranoia dacă liniile operative de demarcaţie se înceţoşează şi, uneori, dispar. Totul depinde de energia pe care o dobândeşte munca de cercetare a unui individ". Sora care recuperase cămaşa de noapte şi capotul lui Amy a spus că baia tocmai fusese spălată. Un poliţist care întocmise un raport de rutină la găsirea cadavrului a confirmat că, după aspectul îngrijit al încăperii, mirosul de lustru proaspăt şi suprafeţele imaculate, reieşea cu siguranţă că fusese curăţată recent.

Persoana care curăţase baia a fost identificată cu repeziciune, era portarul şi măturătorul de pavilion, George Devine.

„Era singura coincidenţă de care aveau nevoie Bergowitz şi biroul de detectivi", relatează profesorul Bosley. „În mai puţin de-o oră, George Devine a fost supus unui interogatoriu intensiv şi i s-au percheziţionat încăperile".

În acel moment, poliţia nu avea dreptul legal de a căuta în spaţiul personal al portarului, de vreme ce nimeni nu specificase încă delictul pentru care putea fi considerat suspect. Totuşi, când un ofiţer l-a întrebat pe Devine dacă avea ceva împotriva unei percheziţii, acesta a răspuns

că poliţiştii puteau face tot ce voiau, fiindcă n-avea nimic de ascuns, desigur, şi s-ar fi bucurat să vadă acea neînţelegere lămurită cât mai curând posibil.

„Era complet deschis şi cooperant”, îl descrie un detectiv., A recunoscut chiar şi o veche condamnare, cu peste treizeci de ani în urmă, în Louisiana, când i se dăduseră şaizeci de zile pentru vagabondaj. Termenul de detenţie l-a speriat de-a binelea şi de-atunci n-a mai stat niciodată fără serviciu, declară el, achitându-şi permanent datoriile şi evitând să intre în necazuri. Din câte am putut determina, spunea adevărul, când a declarat că, lucrând în spital, nu făcea niciodată mai mult decât să-şi vadă de treburi, încercând să se menţină cât mai nevăzut posibil, de vreme ce nu era niciun soi de animal social. A spus că nu-şi amintea de femeile care muriseră şi, cu siguranţă, nu avea niciun amestec concret nici în viaţă, nici în moartea lor”.

Datele personale ale lui George Devine au. fost rulate în reţeaua naţională de computere juridice, ca procedeu de rutină, fără speranţa de a apărea ceva semnificativ. Între timp, biroul de detectivi se baza pe doctorul Bergowitz şi pe echipa lui pentru a afirma cu certitudine că Vera şi Amy fuseseră asasinate în mod nelegiuit.

„Bergowitz nu s-a grăbit să se angajeze, înainte de a avea ceva mai tangibil pentru a continua”, afirmă doctorul Michaels, „aşa că s-a abţinut, insistând cu analizele asupra mostrelor de ţesuturi ale celor două femei. De fapt, amândoi suspectam serios că Vera şi Amy fuseseră electrocutate”.

Inimile ambelor femei fuseseră examinate cu mare atenţie, în căutarea vreunui semn care să susţină teoria, dar nu s-a găsit nimic. „Majoritatea deceselor prin electrocutare sunt provocate de către aritmia inimii, o palpitaţie violentă”, explică Michaels.

„O doză ucigătoare de electricitate declanşează acel gen de palpitaţie numită fibrilaţie ventriculară, unde fibrele muşchilor care controlează camerele inferioare ale inimii intră într-un fel de ritm panicat, desincronizat cu restul inimii. Aceasta duce inevitabil la stopul cardiac”.

Nu rareori se întâmplă ca electrocutarea să-şi lase victima virtualmente fără urme. Câtă vreme voltajele masive, cu amperaj intens, produc mutilarea şi carbonizarea cărnii, şocurile mai mici, întru totul la fel de ucigătoare, nu produc mai mult decât mici semne de intrare şi ieşire, adeseori sub forma unor băşici pe piele.

„Nici Vera şi nici Amy nu prezentau vreun semn intern de traumă electrică, pe inimă sau în alte părţi”, continuă doctorul Michaels, „deşi, în cazul lui Amy, era mai greu de spus, fiindcă avea toracele fracturat grav. Proba comună a băşicilor din gură şi de la picior era realmente tot ce aveam, dar ele aproximau foarte exact imaginea clasică a leziunilor electrice de intrare şi ieşire, aşa că trebuia să ne urmăm mirosul în direcţia aceea”.

Patologii nu puteau decât să deducă genul de instrument folosit la asasinarea celor două femei; Bergowitz credea că se folosise – chiar şi un dispozitiv de împământare, pentru a se asigura

circulaţia curentului în jos prin tot trupul – străbătând, aşadar, şi inima – pentru a ieşi, în ambele cazuri, prin piciorul drept.

Astfel, în acel moment ne aflam în situaţia de a avea o pereche de decese arătând foarte suspect, pe de o parte”, rezumă doctorul Michaels, „iar pe de altă parte, aveam un argument stăruitor, continuând încă să fie înaintat de personalul administrativ superior al spitalului, în sensul că erau decese non-criminale, de genul celor care se produc mai mult sau mai puţin rutinier în unităţile psihiatrice pe termen lung. Din punct de vedere criminalistic, nu exista nicio dovadă concludentă în sprijinul ipotezei noastre, dar nu puteam ignora puţinul pe care totuşi îl ştiam”.

O echipă specializată de cercetare a parcurs pavilionul psihiatric de la un capăt la altul, încercând să găsească orice element electric care nu părea să-şi aibă locul acolo. Instrumentarul standard din activitatea cotidiană a medicilor şi surorilor fusese deja examinat amănunţit şi eliminat. „Categoric, nu era deloc clar ce căutam”, recunoaşte Michaels. „Tot ce ştiam era că ar fi trebuit să fie un instrument mic, de tip sondă, capabil să administreze un şoc letal”.

Echipa de cercetare n-a găsit nimic. Biroul de detectivi tocmai se întreba dacă s-ar mai fi justificat o a doua căutare, când, spre marea lor surpriză, reţeaua naţională juridică de computere a oferit un paragraf despre George Devine. Era înregistrat sub un alias, dar amprentele îl identificau pe autor ca fiind Devine, în 1972,

fusese acuzat de tentativă de omucidere şi condamnat să petreacă o perioadă într-un spital păzit, pentru expertiză psihiatrică şi tratament, dacă se considera necesar.

Fusese diagnosticat ca schizofrenic la limită şi stătuse doi ani şi jumătate în sanatoriu, sub pază, înainte de a fi eliberat, relatează profesorul Bosley, care a examinat ulterior documentaţia cazului lui Devine. „Fusese arestat pentru încercarea de a fi electrocutat o cameristă, într-un hotel din Houston, Texas, unde lucra. Femeia fusese mai puternică decât o crezuse el şi îl lovise, lăsându-l fără cunoştinţă, pentru a da apoi alarma. Motivul pentru care cazierul nu conţinea nimic în acest sens se datora unei simple mutări cu locuinţa şi unei la fel de simple falsificări de identitate, care îl consacraseră ca persoană diferită. În final, ca punct de interes, a reieşit că practic toate actele acelui om erau false. Deşi superficială, înşelătoria îl ajutase totuşi, şi ar fi continuat să funcţioneze, dacă N.Y.P.D.-ul n-ar fi anexat amprentele alături de solicitarea de informaţii”. – Când a fost vizitat a doua oară de către detectivii din New York şi confruntat cu ceea ce descoperise computerul, George Devine n-a mai făcut niciun efort de a nega. Şi, da, a recunoscut el, le ucisese pe Vera şi pe Amy.

„Trebuia să se facă”, le-a declarat Devine detectivilor., Altă cale de ieşire nu era”.

Documentele arătau clar că George încercase s-o omoare pe camerista din Texas, fiindcă îl înfuriase modul ei de a-l excita.

Atracţia sexuală pentru George Devine

reprezenta o intruziune în viaţa lui, care genera haos şi-i perturba toate cotloanele existenţei.

„Sexul îl îngrozea”, precizează profesorul Bosley. „Singura lui experienţă sexuală cu o altă fiinţă omenească se produsese la vârsta de paisprezece ani. Iniţiativa aparţinuse unei fete localnice, mai mare cu un an, după care, certându-se cu George, le spusese părinţilor ei că el o molestase sexual. N-a fost chemată poliţia, cum ar fi fost de preferat; în schimb, George a fost bătut cu sălbăticie de tatăl fetei şi de cei trei fraţi ai ei. Procedaseră sistematic şi crud, fiind probabil mai mult o tortură prelungită decât o simplă bătaie. Implicase un grad de mutilare genitală, cu un dispozitiv electric folosit la exterminarea şobolanilor de fermă. De-atunci, George suferise o teroare psihotică faţă de orice gen de excitaţie sau contact sexual”.

Le-a mai spus poliţiştilor că, împotriva voinţei lui şi după ani întregi de muncă netulburată în pavilionul psihiatric, se pomenise atras de Vera. Fata îi vorbea când îl vedea în cursul rundelor zilnice şi, deşi nu radia nimic mai mult decât o blândeţe sfioasă, reacţia lui sexuală faţă de ea declanşase o nevoie feroce de a eradica acea invazie în viaţa sa discretă.

Acasă, montase un dispozitiv similar cu cel care se folosise pentru a-l mutila şi cu cel cu care o atacase pe camerista din Houston. Din tubul de oţel al unui pix, fabricase un electrod pe care-l legase la un cordon principal, izolând ţeava împrejur cu izolier-band. De asemenea, turtise o cutie de bere din oţel subţire, tăiase cu foarfeca

un pătrat din folia astfel obţinută şi-i ataşase într-un colţ o sârmă. Apoi, răsucise foaia metalică în formă de tub, potrivind-o în jurul electrodului.

„Întreaga trusă-a-morţii putea fi purtată în buzunar şi, când n-o avea asupra lui, o ascundea în scobitura suportului de lemn al unei lămpi din camera cu televizorul pentru pacienţi”, explică un detectiv.

„Foaia metalică furniza legătura la pământ. O desfăşura şi o punea pe jos, cu celălalt capăt al sârmei înfăşurat în jurul unei împământări – o ţeavă de calorifer, în cazul Verei, şi un robinet de la baie, într-al lui Amy.

„Când a atacat, avea electrodul pregătit, cu capetele firelor înfipte într-o priză şi fixate cu chibrituri. În continuare, şi-a manevrat victimele până au ajuns să calce cu piciorul desculţ pe folie, după care a împins capătul dezizolat al electrodului în cavitatea bucală, umedă şi conductibilă – nimic mai simplu, într-adevăr, căci, după cum a explicat George, în momentul acela ambele femei aveau gura căscată de fricăi”.

Dacă George Devine s-ar fi limitat la o singură crimă, poate că n-ar fi fost prins niciodată. Doctorul Michaels ştia că poliţia n-ar fi insistat numai pe baza cazului Verei; Michaels însuşi, la început, nu-l considerase în neregulă. Fără coincidenţa rănilor aproape identice prezentate de cele două femei, Bergowitz şi echipa lui n-ar fi făcut nicio încercare de a instrumenta un caz.

„George s-a simţit apoi sedus de Amy, la scurt timp după ce o lichidase pe sărmana Vera”, relatează profesorul Bosley. „Între cele două femei

exista o asemănare fizică, iar cea de-a doua, la fel de prietenoasă cu el ca prima, a apărut într-o perioadă când George încă îşi mai revenea după tulburarea echilibrului. Era Vulnerabil şi de o disperată instabilitate.

George ştia că moartea Verei era privită cu suspiciune, aşa că a încercat să facă a doua crimă să treacă drept sinucidere. După ce a luat-o pe Amy prin surprindere în baie, a electrocutat-o cu electrodul – fusese ascuns lângă cadă, introdus în priză, gata pregătit, aşteptând-o să-şi facă obişnuita baie de la începutul serii – după care îi înghesuise trupul în rama ferestrei şi îl împinsese prin deschizătură. Apoi, făcuse curat în baie „iminând toate urmele de luptă, şi plecase înainte de a găsi cineva cadavrul.

„După câtva timp, cu două zile înainte de a trebui să înceapă procesul”, conchide profesorul Bosley, „George a discutat cu un psihiatru criminalist. Avea o dispoziţie vorbăreaţă, confidenţială, şi a recunoscut fără niciun îndemn că marea lui greşeală constase în a-şi lua de lucru într-un loc unde existau femei tinere. «Când e vorba de altfel de oameni, sunt inofensiv şi în general n-aş face rău nici unei muşte», a declarat el. Dar femeile tinere şi sexualitatea lor erau cu totul altceva. Puteau dezlănţui în sufletul lui un haos ucigător”.

La ordinul judecătorului de prezidiu, procesul lui George Devine s-a suspendat în cea de-a treia zi. Răspunsurile sale la întrebări erau incoerente, după opinia judecătorului, şi dovedeau cu prisosinţă că inculpatul nu era apt să fie judecat.

Peste o lună, în urma rapoartelor detaliate a trei psihiatri, s-a dispus închiderea lui George într-un spital psihiatric păzit. Urma să rămână acolo până când o curte de apel s-ar fi putut convinge că îşi recăpătase suficientă stabilitate mentală pentru a mandata o tentativă de reabilitare. La zece luni după internarea în spital, George a murit de cancer splenic.

Sfârşit

1. Varietate de tenis, jucat la perete, cu rachetă rigidă.